yeterse yeter be!

Lull

eylül 2003
sayı 14
2.950.000. TL

de niro 60 yaşında

"Karımı becerdin mi?"

Bob dylan

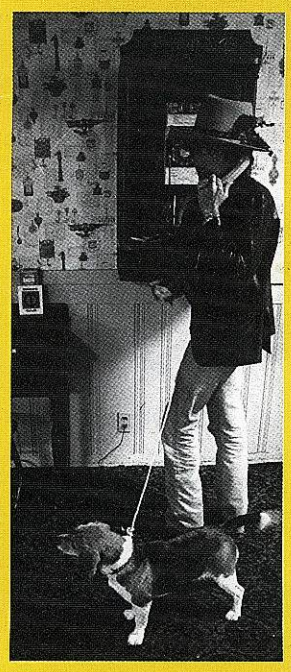

Jane's Addiction

broadcast ▣ spiritualized ▣ kraftwerk ▣ yeah yeah yeahs

ALTIKIRKBEŞ YAYIN

eylül nesneleri

1

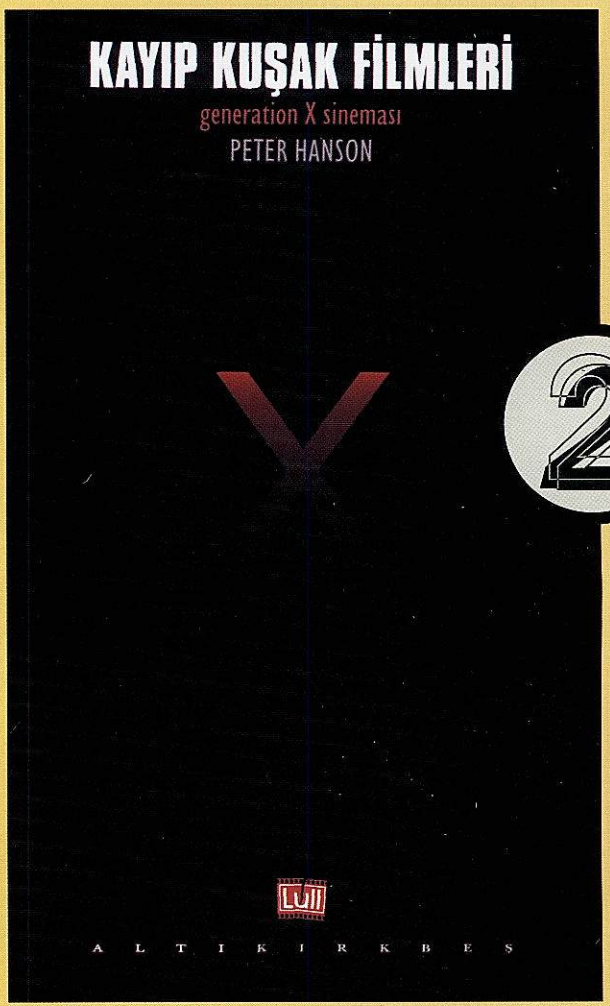

2

45

tel : 0216 330 86 38 fax : 0216 330 28 24 www.altikirkbes.com

Lull

muhteviyat

eylül '03

Eylül 2003

Genel Yayın Kurulu
Alkan Avcıoğlu
Mete Avunduk
Alper Bahçekapılı
Kaan Çaydamlı
Devin Aylin Komar
Bora Şimşek

Yazarlar
Fati
Yiğit Atılgan
Nitsa Çukurel
Hira Doğrul
Aydemir Özügül
Pınar Tınaz Gürmen
Cahit İnal
Cüneyt Kaşeler
Kadir Kıvılcımlı
Çağdaş Koçyiğit
Serdar Kökçeoğlu
Beren Özel
Cem Kurşun
Alper Maral
Selda Tan Özdemir
Saffet Sözen
Gül Yaşartürk
Burak Çetindağ

Katkıda Bulunanlar
Özgü Nalbantoğlu
Berin Erdal
Faruk Besleme
Ebru Aksu Yıldırım
Ayhan Abayhan
Simin Emir
Esin Konuk
Selin Ever
Hilmi Tezgör
Zafer Tipigil

Haber Naşirleri
Murat Babalık
Gizem Yetim

Grafik
CemBak

İmtiyaz Sahibi
Alper Bahçekapılı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Utku Bahçekapılı

Baskı
Güneş Matbaacılık & Grafik
0216 451 39 02

Reklam/Halkla İlişkiler
0216 330 86 38

Basım, yayın, dağıtım hakları
Altıkırkbeş Basın Yayın Dağıtım ve Reklam Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
www.altikirkbes.com
Ömer Efendi sokak. Blok apt. No:7/15 Kızıltoprak, İSTANBUL

AYDA BİR YAYINLANIR

lullmail@yahoo.com

4 Neler Oluyor
9 Gelecek Program
11 De Niro 60 Yaşında
18 Yeah Yeah Yeahs
20 Generation X Sineması
23 Pet Shop Boys
26 Broadcast
29 Bob Dylan ve Uyuşturucular
32 Lullipop
33 Jane's Addiction
36 Sipiritualized
38 Akira Kurosawa
40 Kendi Yazıp Kendi... - 2
43 Kraftwerk
46 Polaroid Android "Gregor Samsa"
48 King Crimson
50 Bilinesi Gruplar "Super Furry Animals"
52 Peanuts
54 Naftalin "Dead Kenndys"
55 1 Kitap
56 Vinil Düşkünleri
57 Vinly Extrem "Bernd Alois Zimmermann"
59 Asosyolog
60 Sinema Dersleri
62 Arıza
63 Kritik
66 Idioteque

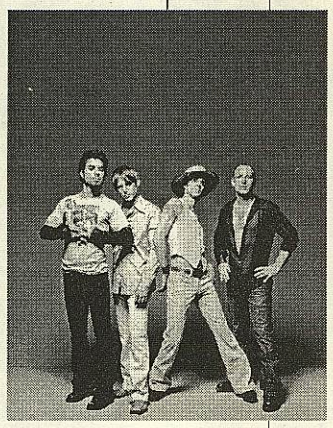

neler oluyor?

Red Hot Chili Peppers, kasım ayında yayınlanacak olan Greatest Hits albümüne iki yeni parça kaydetmek için Rick Rubin'le stüdyoya girdi. Kapalı kapılar ardında çoşup, yaratıcılıklarının sınırlarını zorlayan grup iki yerine onbeş yeni parça kaydetmiş. Bunlarla ne yapacakları ise henüz belli değil. Ancak ağustos 2002'de yayınlanıp 1.7 milyon kopya satan By the Way'in erken bir takipçisini görmek sürpriz olmaz.

Sigur Ros, dördüncü albümleri için stüdyoya girdi. Yeni albümün bir öncekinden daha ulaşılabilir olacağı ve konserlerde çaldıkları Milano, Gong, Salka gibi parçalara benzeyeceği düşünülüyor. Yeni parçaların canlı performanslarına www.sigurros.co.uk/media/index.html adresinden ulaşabilirsiniz.

Evan McGregor, Albert Finney, Billy Crudup, Helena Bonham Carter, Steve Buscemi gibi isimler **Tim Burton**'ın yeni filmi *Big Fish* İçin bir araya geldiler. Ölüm döşeğindeki babasının hayatını araştırmaya başlayan bir genci anlatan Burton'ın, her zamanki gibi tadına doyum olmayan bir iş çıkardığı söyleniyor.

Dördüncü Harry Potter filmi *Harry Poter ve Ateş Kadehi*'nin yönetmenliğini **Mike Newel**'ın yapacağı kesinleşti. Donnie Brasco filminin İngiliz yönetmeni en son, kadrosunda Julia Roberts, Kirsten Dunst, Julia Stiles ve Maggie Gyllenhaal bulunduran *Mona Lisa Smile*'ın çekimlerini tamamladı.

Belle And Sebastian'ın ekim ayında yayınlancak olan 12 parçalık albümünün ismi Dear Catastrophe Waitress olarak açıklandı. Prodüktörlüğü Tatu ve Frankie Goes To Hollywood'tan tanıdığımız Trevor Horn yaptı. Ayrıca bu yıl sonuna doğru grup video, canlı performans ve tv görüntülerinden oluşacak Fans Only isimli bir DVD'de yayınlamayı planlıyor.

Flaming Lips 2002'nin çok konuşulan albümü Yoshimi Battles the Pink Robots albümünü bir bonus DVD ile yeniden yayınlıyor. DVD'de videolar, videoların yapılışları ve röportajlar yer alacak. Albümde ise daha önce yayınlanmamış iki parça bulunacak.

Dün gece bir albüm hayatımı değiştirdi

Saffet Sözen

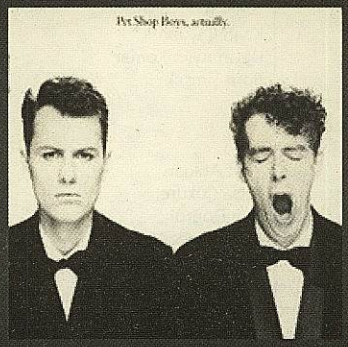

PET SHOP BOYS

ACTUALLY

(EMI, 1987)

80'li yılların ikinci yarısının tam ortası. Yağmurlu bir Suadiye öğleden sonrası bir apartmanın kapısının önünde üçüncü kez zile basmış ve kapının açılmasından umudu kesip içerden gelen tanıdık müziği dinlemeye başlamıştım. Ne o güne kadar ne de ondan sonra ben müziğin bu kadar yüksek sesle dinlendiği bir ortamda bulunmadım. Duvarları delip geçen notalar apartman boşluğunda yankılanıp tekrar geri dönüyor ve büyüleyici synt'lerin etkisini sekize katlıyordu. Dönemin hit parçalarından 'It's A Sin', sabah okula gidişte ve akşam eve dönüşte servis otobüslerinde dinlenen karışık kasetlerdeki yerini çoktan almıştı aslında ama gidip albümü de satın almamıştım. Kadıköy'de şimdi Hollywood sinemasının bulunduğu pasajda karışık kasetler doldurtmak daha kolayıma geliyordu.
Az sonra içeri girdiğimde, boyum kadar iki kolonun arasında, o güne kadar gördüğüm en büyük hi-fi sistemi durmaktaydı. Tüm müzik olayını, çoğu zaman tek tarafından ses gelmeyen Sharp marka bir walkman'le çözmeye çalışan ben, özellikle sistemin sayamayacağım kadar çok katından ve yanıp sönen düzinelerce küçük ışığından fazlasıyla etkilenmiştim.
Ertesi gün bizim çocuklardan albümü istettim. Nitekim yatılıydık ve dikkat çekmemesi için okulu sırayla kırıyorduk. Akşama Unkapanından gıcır gıcır bir 'Actually' plağı gelmişti. Albüm denilince LP'nin anlaşıldığı zamanlardı hala. (Bir yıl sonra ülkede plak üretimine son verilecekti) Sonra bütün bir yaz bu albümle geçti. Yarı ahşap bir evde, aynalı uzun bir konsolun üzerinde dönüp duran, bir plaktan çok ilk gençlik hayallerimizdi sanki.
Bugün geriye dönüp baktığımda müzik dinlemenin, benim için boş zamanlarda yapılan bir eylem olmanın ötesine geçmesini ve özellikle bazı müziklerin yüksek volümde dinlenmesi gerektiğini öğrenmemi tamamen o güne borçlu olduğumu hissediyorum.
Yıllar içinde listeye, albümün başka ülke baskıları ve diğer formatları da eklendi ama çizikler içindeki ilk ve son yeni yerli baskı plağım, duygusal bağlar kurduğum nesneler içindeki yerini her zaman korudu.
Ben bu albümden çok fazla şey öğrendim.Buna 'ay en ci' de dahil!

David Bowie yeni albümü Reality'in ilk single'ı New Killer Star'ı ve Jonathan Richman coverı Pablo Picasso'yu görücüye çıkarttı. New York'taki konser Ploughkeepsie isimli bir gece kulübünde vuku buldu. Ve Bowie Internet Fan Club'a özel konserde sadece 600 kişi vardı.

Suede Greatest Hits albümünde hangi parçaların yer alacağını açıkladı. 19 single'ın yanı sıra, daha önce yayınlanmayan Attitude ve Love The Way You Love isimli iki çalışma da albümün kapsamı içerisinde. 20 ekimde piyasada bulunabilecek toplamada yer alan çalışmaların tam listesine Suede'in web sayfasından ulaşabilirsiniz.
Http://uk.sonymusic.co.uk/suede/home/

London Calling!

Burak Çetindağ Londra'dan Bildiriyor

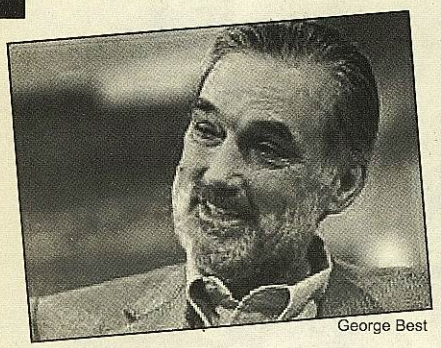

George Best

Geçtiğimiz ay bu şehrin yağmursuzken neden anlamsız olduğunu fazlasıyla tecrübe ettim. Ada sakinlerinin pek çoğu ilk defa, tatile gittikleri ülkelerdeki kadar sıcak geceler yaşadılar. Sıcağa karşı teknik donanıma ihtiyaç duymadıklarını daha önce belirtmiştim. Sıcaklarla ilgili; Bill Wyman'ın arazilerinin yanmasi, şehir içi suç oranının artması, kanallarda yüzme bilmedikleri için boğulanların yanında bu dönemle ilgili en ilginç duyum Londra'da dükkanlarda ve stoklardaki vantilatörlerinin tükendiği haberiydi. Britanya en son 1990'da Chelton'da ölçülen 37.5 derecelik rekoru ağustosun ortasında kırdı. Londra'da şehir içi 38 dereceye kadar çıktı.

George Best'in fotoğrafını en son mayısta Notting Hill'den çıkarıp Türkiye'ye eşinin yanına itinayla gönderdiğimiz Wedding Present`ın 1987 tarihli-fantastic yolculuğun başlangıcı-George Best kapaklı "Geaorge Best" albümünde görmüştüm. Futbol yıldızının olaylı hayatıyla ilgili son haberler working Class klasiği 2. sayfasında günün güzeli fotoğraflı gazetelerin yeni bombası oldu. Öğle yemeğinizi local küçük bir cafede yemeye karar verdiyseniz bu gazeteler yüksek ihtimalle masanın üzerinde karşılaşabileceğiniz türden. Alkolik Star, hasta dönemlerinde ve krizlerinde hep yanında bulunan eşini sarışın kısa saçlı, işsiz bir bayanla aldatmaya başladı. Ben size yemeklerinin tadını çıkaran iki işçinin yorumunu aktarıyorum. "Bak Best ne yapmış". Diğeri "George tamamdır".

Adanın uzun bir süredir tekrarlanan yeni alışkanlığı popular geceler yerine pazar gecesi ya da hafta başi geceleri dışarıya çıkmak. Britanya klasiği cumartesi gecesi atesinin yeni aktörleri artık ağırlıklı olarak Avrupalı turistler. Camden ilçesi semtlerinden merkeze yakın Chalk Farm bölgesi sıradan bir `Bartok` gecesinde barda dikilirken 6/10 puanında bir bayan "put a smile on it" diyerek sohbeti başlattı. Biraz laflaıktan sonra bana "Darkness adlı grubu duydun mu" diye sordu. "Şu kötü Led Zeppelin tribi yapan uzun saçlı çocuklar değil mi?" dedim. Gülerken saçını sallayıp "Wanna Whole Lotta Love" solosu atan J. Page taklidi yaptı. Bu Irlandalı bayan grubun makyözü olduğunu (makyaj sanatçısı) ve arkada oturan, müzik yazarı görünümlü şahısla (yanlarında erimekte olan bayanları yok sayarak) konuşan fazla siyah giyinmiş uzun saçlı arkadasının da grubun gitaristi olduğunu söyledi. Adanın her ülkeye bir Springsteen lazım mantığıyla yola çıkıp nefessizlikten boğulmakta olan Stereophonics faciasından sonra The Darkness adayı ikiye bölen bir başka topluluk. The Darkness ya seviliyor ya da nefret ediliyor, Coldplay ve Oasis singlelarının dönmediği bir döneme rastladığında radyolardan kısa aralıklarla uzak durmak gerekiyor.

Gorkys Zygotic Mynci sehrın büyük meydanı Trafalgar yakınındaki The Mall, ICA'de 15 Temmuz Salı gecesi sahne aldı. Biletler yine erken tükenmişti. Davetiyelerinin iki kişilik olduğunu bilmeyip yalnız gelen bir izleyicinin davetiyle White Stripes konseri öncesi beni terkeden konser meleğimin bana geri döndüğünü düşündüm. Normalden çok daha sıcak bir ağustos gecesinde salon, içindeki kalabalıkla kaynamaya başladı. 1980'lerin ortasında -kolej öğrencileri yatak odası projesi- olarak başlayan ve 9O'larda aynı toprakların iyileri Manic Street Preachers, Super Furry Animals ile adı anılmaya başlanan Galli topluluk 5 kişilik kadrosuyla The Keys adlı John Lennon duruşunu benimsemiş gereğinden fazla Oasis dinlemiş grubun hemen ardından sahne aldı.

Sunday Times tarafından adadaki Brit-pop tozu yere indiğinde ortalıkta görünecek en iyi grup olarak tanımlanan Gorky`s Zygotic Mynci, daha önce Reading'te yanlışlıkla teğet geçip uzun zamandır izlemek istediğim gruplardandı. Vokalist Euraos ince uzun vücuduyla güçlü sesi tezat oluşturan, sahnede klavyesini hazırlarken türlü sakarlıklar yapıp mimikleri ve çıkardığı seslerle çocukluk dönemimin pazar sabahı komedi filmleri kahramanı Jerry Lewis'i anımsattı.

Konser ba°lamadan önce benzer san°la bilet bulan Galli bayana konserden önce yönelttiğim "Gallerin en büyük grubu kim?" sorusuna istemsiz olarak ilk önce Manics cevabı geldi. Ardından "Manics büyük grup ama uzun zamandır Gallerin en iyisi sanırım Gorky`s" deyince yaklaşanın nasıl olabileceğini düşünmeye başladım. Ne de olsa Manic Street Preachers' hayatım boyunca sahnede gördöğüm en mahser birkaç gruptan biriydi. Ağustos sonunda yayınlanacak 9. albümü "Sleep Holiday" için eylüldeki Biritanya turnesine ısınan Gorky`s yeni albümün ilk parçasi "Waking for Winter" ile performanslarına başladı. Topluluk Sahnede "Eyes Of Green", "Sweet Johny" gibi eski ve yeni kayıtlarına eşit oranda yer verirken "Galler tahtına aday biziz" hissini hiç kesintisiz hissettirdi. Duygusal, zeki aşk hikayeleri, tereddütsüz Rock`n`roll- punk kayıtlar, kimi zaman eğlenceli bazen de Nick Drake kayıtlarından biraz daha az intiharsal tınlayan besteler, sahneden gelip yüzünüze çarpan, elinizle tutabileceğiniz bir şey hissi uyandırıp gruptan neden övgüyle bahsedildiğini daha iyi anlamama yardımcı oldu. Salonu kıyamet yerine çeviren bir başka güçlü ve detone parça sonrası vocalist Euros sıradaki parçanın adını unutunca seyircilerden gelen iki komik Rock`n` Roll klasiği tahmini "Free Bird" ve "Hi Ho Silver Lining" müzik geleneğinin ve yaygın bir eğlence tarzı olan konser kültürünün nasıl interaktif bir sanat olayına dönüşebileceğini ve özelliklę adada neden ileride olduğunu hatırlattı.

"Spanish Dance Troupe" kötü bir konser yorumunu duymaktan oldukça çekindiğim ama ilk iki parçadan sonra sorun olmaz diye düşündüğüm konserin 12. parçasıydı ve stüdyo kaydından biraz daha hızlı tempodaki versiyonuyla beklediğimden çok daha iyiydi. "Poodle Rocking" ve "Heart of Kentucky" ile sıkı bir kapanışı tercih eden Gorky`s bir saatten daha fazla hareketsiz bıraktığı seyircisine veda edip salonun aslında ne kadar sıcak olduğunu hatırlamamıza sebep oldu.

Yıllar sonra "bu kez tamam" Bowie'yi de gördükten sonra lisansımı istiyorum diyebileceğim Hyde Park `Route of Kings` konserleri kapsamındaki -Modfather- P. Weller ve bir başka efsane isim Roxy Music konserleri iptal oldu. Bilet tasarımı belli olmadan 2 ay önce parasını ödeyip yerimi ayırttığım Weller ve R. Music performanslarının iptali uzunca bir süredir düşündüğüm "Hayatımın en iyi konserleri" yazısını ertelemiş oldu. Son 3 konserinden birinde gördüğüm Stone Roses efsanesinin sonunu, Morrisey'in yillar sonraki Londra buluşmasında konser sonu, seyircilere attığı pempe gömleğinin yaklaşık kaç parçaya ayrılmış olabileceği tahminlerini, neden efsane konserleri sevgilisiz izlemek gerektiği gibi gözlem ve teorileri içeren yazıyı Weller ve Bowie'den sonraya bırakma kararı aldım.

Sexy Miss T

P. Weller konseri iptalinden sonra yazıyı yazdığım haftanın sonu Reading sahne alması beklenen White Stripes`ın erkeği Jack White`ın Detroit`deki araba kazasında parmağını kırmasıyla iptal olan konser haberini gereğinden daha sakin karşıladım. Reading'in katılmayı planladığım Cumartesi ayağında sahne alacak olan Blur, Beck, B.R.M.C, Doves, Sleepy Jacksons, The Thrills, The kills, Audio Bully`s gibi iddiali isimler gelecek ayki Reading yazısında yer alacak.

Geçtiğimiz ay içerisinde Londra ziyaretiyle "Burası Camden burdan cıkış yok" uyarlaması ile "Kaldırım desen bayanlar" tanımını şehir gezisi boyunca spontone olarak üreten Z. Tipigil, kaçacak bir yer bulamazsanız 5 saniyede iliklerinizde hissedebileceginiz 1.5 santim çapli ingiliz yaz sağanağından da başarıyla sıyrılıp ülkeye geri döndü.

"Miss T and The Japanese Tourists" Ağustos başında bir geceyarısı, J.Peel`in görevini devralan J. Kennedy`nin programında dinledigim Londralii 4`lü. Crawling adlı parçasında kalplere zarar sesiyle tanıştığım Miss T vokali parçanın tüm bileşenleri gibi oldukça karanlık, bir o kadar da basit ve başarılı. Henüz para kokusunun bulaşmadığı işler Mazzy Star -Black Box Recorder tarzı, aşkın ve hayatın acımasız gerçekleri tanımlamalarına, kaygısız - eğlenceli, kirli Rock`n`roll takviyesiyle, tazeyken takip etmeye değer.

Saygılar.

Gorkys

Son iki ayın 10 Favori kaydı

1 - The Rolling Stones - Sympathy For The Devil (The Neptunes Remix)
2 - Joey Ramone - What A Wonderful World
3 - The Sleepy Jackson - Vampire Racecourse
4 - Dizzee Rascal - Fix Up Look Sharp
*("what the hell is this..? Future?)
5 - Longview - Further
6 - Miss T and The Japanese Tourists - Crawling
7 - South - Loosen Your Hold
8 - Elbow - Fallen Angel
9 - The Bees - A Minha Menina
10 - Benny Benassi - Satisfaction

Kuruluşunun yirmibeşinci yılında Liverpool'lu efsane **Echo and the Bunnymen**'in ilk beş albümü, tamamiyle farklı kitapçıklarla yeniden yayınlanıyor. Ekim ayında Warner bünyesinde bulanabilecek olan albümler sırası ile şöyle; Crocodiles, Heaven Up There, Porcupine, Ocean Rain, ve Echo and The Bunnymen.

Legoların efendisi **The White Stripes**, son singleları I Just Dont Know What To Do With Myself'in videosunda kameranın önüne Kate Moss'u, arkasına da Sofia Coppola'yı geçirdi. Video'da Kate Moss'un baştan çıkarıcı dansını izliyoruz.

The Strokes

Merakla beklenen dönüşünü yapmaya hazırlanıyor. 6 ekimde yayınlanacak olan single 12:51 olarak açıklandı. Gordon Raphael ile çalışan grup şimdilik 11 parça kaydetmiş. Ve ismi "Room On Fire" olarak açıklanan albüm singledan iki hafta sonra 20 ekimde yayınlanacak.

Placebo, sekiz eylülde iki cdlik özel bir albüm yayınlıyor. Birinci cd Sleeping With Ghost albümünü içerecek. İkinci cd ise yıllardır Placebo'dan dinlemeye alışkın olduğumuz cover şarkıların bir toplaması olacak. Albümde yer alacak parçalar şöyle sıralanıyor:
Kate Bush - Running Up That Hill
The Smiths - Bigmouth Strikes Again
The Pixies - Where is My Mind
Robert Palmer - Johnny and Mary
T-Rex - 20th Century Boy
Serge Gainsbourg - The Ballad of Melody Version
Big Star - Holocaust
Boney M - Daddy Cool
Sinead O'Connor - Jackie
Depeche Mode - I Feel You

Gömülü Hazineler

HEATMISER

Elliot Smith

Heatmiser kelimesini duyunca muhtemelen aklınıza Massive Attack'in *Protection* albümündeki şarkısı geliyordur. Fakat bundan daha önceleri ve hatta çok daha önemlisi Elliot Smith abimizin Portland'ta bir grubu vardı ve adı Heatmiser'dı. 1992 yılında kurulan bu grup Elliot Smith'in yanında bir cevheri daha barındırıyordu: Sam Coomes. Bilindiği gibi Sam Coomes da ileride Quasi'nin temellerini atacaktı. Heatmiser'a geri dönecek olursak grup yaptığı 3 albümle kült bir cevher olmaktan öteye geçemedi. Ancak özellikle *Mic City Songs* (Caroline, 1996) Quasi'nin de Elliot Smith'in de ileride yapacağı albümleri aratmaz nitelikteydi. Fakat bu tarihte artık Elliot Smith 2 solo albüm yayınlamış konumdaydı ve artık kendi yoluna düşecekti. Eğer indie rock benim tarzım diyorsanız, Heatmiser'ı bulana kadar kazmaya devam etmenizde fayda var.

Tarantino uzun süredir üzerinde çalıştığı yeni filmi **Kill Bill**'i iki bölüm olarak vizyona çıkarmayı kararlaştırdı. 10 Ekimde ABD'de gösterime girecek 90 dakikalık ilk filmin devamı aylar sonra izlenebilecek.

The Cure 4CD'lik bir boxset yayınlıyor. Join The Dots - The B-Side & Rarities Collection adını alacak olan boxset b-side'ları, az bulunan parçaları içerecek. 21 Ekimde raflarda bulunacak albüm kolleksiyon niteliği taşıyor.

Singer-songwriter **Rufus Wainwright**, kayıtları Londra ve New-York'ta yapılan üçünü stüdyo albümü Want One'ı Dreamworks etiketi ile 23 Eylülde yayınlıyor. Prodüktörlüğünü daha önce U2, David Bowie, Madonno, Björk gibi isimlerle çalışan Marius Devries'in yaptığı albüm için Wainwright, "Bu bir önceki gibi aşk ve özlemle ilgili bir albüm değil. Yalnızlık ve kendine yetebilme ile ilgili." Diyor.

AÇIK HAVADA BULUT YOK?

İstanbul Jazz Festivali kapsamındaizlenilen, temmuz ayındaki İbrahim Ferrer'in konserinde oturacak yer yoktu; basamaklar bile iki kişilik sıralara dönmüştü. Açık Hava Tiyatrosu'nun yaklaşık beş bin kişilik oturma kapasitesine karşın, içeride en az altı bin kişi vardı. Bu kalabalık, Küba soundun kıvrak ritimlerinden dolayı mıydı acaba? Galiba, son zamanlarda konserleri izlemek sadece zengin insanların meşgalesi oldu; yoksa artık parası olan mı konserlere gidebiliyor? Yaşı geçkin Ferrer kendini fazla yormadan, müziği daha çok 18 kişilik orkestrasına yükleyerek, bir ara kulise gitti. Tekrar geldikten sonra, birkaç şarkı söyledi, ayakta alkışlandı. Konser bitme aşamasına gelmeden, iyi bildiğimiz bilinçli halk bis yapmaya başladı. Konsere uyum sağlayarak, ortalık leş puro kokusuna bulandı. Sosyetenin simalarından Cem Boyner de oradaydı; paparazziler fotoğraflarını çekiyorlardı. Odeon'un en üstünde, ortasında ve sahnenin sol tarafında kameralar vardı. Müzisyenler kendi aralarında sevimli hareketler yapıyorlardı. Sonuçta bu neşe ve sevincin müziğiydi.

Ertesi gün Ornette Coleman konseri vardı. Açık Hava ancak yarı yarıya doluydu. Ortalıkta tek bir kameraman yoktu. Şu gerçek bir defa daha anlaşılıyordu: Medya başından bizi yönetenler asla rafine olamayacaklar. Sanatçı kime denir sorusuna, Oscar Wilde'ın yanıtı şudur: "Sanatçı güzel şeylerin yaratıcısıdır" Konserin ortasında yanlışlıkla gelenler, parçanın bitmesini bekledikten sonra, saygısızlık etmeden Açık Hava'yı terk ettiler. Alman filozofu Hans Guliger'in bir lafı var: "Müzik sadece dans etmek için yapılmıyor"

Coleman 1950'lerin sonunda çıkardığı "Something Else" ile free Jazz akımının öncülerinden sayılmıştır. Yaptığı atonal müziğiyle, elli yılı aşkın müzik hayatında kendini kabul ettirmiştir. Konserden hemen sonra, insan istemese de, iki konser arasındaki farkı tartıyor. Coleman "İşte biz böyle çalıyoruz ve çekip gidiyoruz!" dercesine, son derece profesyonel bir şekilde, sesini çıkarmadan on sekiz kişinin yaptığını dört kişiyle beceriyor. Müzik iki kontrbas, davul ile yeterince ağır ve "Sanat böyle yapılır" diyecek kadar içerikliydi. Hepsi bu. Ferrer'inki ise sıradan bir halk konserine benziyordu. Coleman'ın müziğinin daha rafine edilmiş şehir müziği olduğu, Ferrer'in müziğinin daha çok halk müziği olduğu anlaşılıyordu. Gazeteler Ferrer hakkında yazılar yazdılar, sanat aşığı NTV festival konserlerini yayınladı. Fakat Coleman'ın çekimi yoktu; kimse onun festivale gelip gelmediğini anlamadı. Bu konserin arşiv değeri olduğunu bile düşünmüyorlar herhalde. Buna karar veren kim acaba?

ANKARALI TURGUT KİMDİR VE ESERİ NEDİR?

Fahri Öz

Havaların serinlemeye yüz tuttuğu, ancak sıcağı emen duvarların sonradan alev kustuğu bir temmuz akşamı. "Dışarı çıkmaya" karar veriyoruz-biz Ankaralıların nadiren yaptığı bir şeydir bu, hele hafta içlerinde.

Arabayla nereye gideceğimizi tam olarak bilmeden dolaşıyoruz. Ulus'a yöneliyorum, Opera Köprüsü üzerinden Gara doğru yokuş aşağı süzülüyoruz. "Gençlik Parkı'na mı?" diye soruyor karım. Evet, neden olmasın diye düşünüp lunaparkın yanındaki otoparka dönüyorum.

Park yerinde bir hacı amca bize yol gösteriyor. Güçbela bir ticari taksinin arkasına park etmemize yardımcı oluyor ve ardından sileceğe bir kâğıt sıkıştırıyor: Park ücreti. 2,5 milyonu bayılıyoruz. (Hemen karşıda, garda park ücreti 1 milyon!) Parkı turlayım diyoruz. Hava, lunaparkta eğlenen insanların sesleri ve müzik nağmeleriyle dolu. Saat dokuzu geçtiği halde havuzda sandallar, su traktörleri cirit atıyor. Yürürken çay bahçelerinin rengarenk floresan ampullerinden suya yansıyan ışığın hiç de fena olmadığını, Gençlik Parkının eşsiz bir deniz simulasyonu olduğunu fark ediyorum.

Bir çay bahçesinin kapısında bekleşen insanlar görüyoruz. Kadınlı erkekli 10-15 kişi sanki çıplaklar kampının çitlerinden insanları rontluyormuşçasına içeriye bakıyor. Akan Çay Bahçesi'nde Ankaralı Turgut çalıyor. Duvarlarda sanatçının posteri var, programın saat 21:30'da başladığı yazıyor. Bir an inanamıyoruz. Ankaralı Turgut gece kulüplerinde iş bulamayan bir uvertür mü ki bir çay bahçesinde programa çıksın? Ne de olsa o, Esra Ceyhan'ın adını bilmediğim programında, Sabah Şekerleri'nde, Zaga'da boy gösteren Ankara'mızın medarı iftiharlarından biri-Sakarya'da Laurie Anderson'la çay içmek gibi bir şey (Benzetme yerinde olmayabilir, ama aklıma ilk gelen bu). Dayanamayıp biz de bir süre müzik dinliyoruz.

Park turuna devam ediyoruz. Diğer tarafta daha gösterişli, ışıl ışıl bir içkili restoran var. Kebaplar 4-5, 35'lik rakı 13, 70'lik 22 milyon. Ses sistemleri daha güçlü. İki dirhem bir çekirdek giyinmiş garsonlar yoldan geçenleri içeriye buyur ediyor. Bir kadın şarkıcı göz alıcı elbisesi içinde kanonik bir Türk sanat müziği şarkısı çığırıyor.

Derken park turunda baºladığımız noktaya geliyoruz ve biraz ürkek Ankaralı Turgut'un çaldığı Akan Çay Bahçesine giriyoruz. Allahtan, giriş parası alınmıyor. Semaver çay servisi kişi başına 2,5 milyon. Sahnenin yakınında bir masaya (aile yeri) oturuyoruz. Bekar kısmındaki masalarda beş on müşteri var. Aile yeri ise neredeyse tamamen dolu. Hava serin, ortam müsait. Yan masada bir adam akşam karanlığında başbakanımızın da kullandığı (inanınız Hürriyet gazetesinin baş sayfasındaki bir haberden öğrendim bunu) Matrix gözlüğünü takmış aile efradıyla hasbihal ediyor. Bir baba sahnede danseden kızına el sallıyor. Semaverlerden dumanlar çıkıyor. Pisti dolduran insanlar bir görevi ifa edercesine efendi efendi dans ediyorlar. Kavga yok. Taşkınlık yok. İtiş kakış yok. Tek hareketlilik masaların arasında gezinen ya da koşturan garsonlar, fotoğrafçılar, çiçekçiler, genç kızlar.

Orkestra yaºları 20 ila 30 arasında altı kişiden oluşuyor. Omuzlarında siyah şeritler ve düğmeler olan beyaz tişörtler giymişler. Anlaşılan bu sahne kostümleri yeni alınmış. Ankaralı Turgut "Valla, bahriyeli gibi olmuşsunuz; yakışmış. Hem sıcaktan bunalınca o düğmeleri açıp serinlersiniz," diye takılıyor adamlarına. Kendisi siyah pantolon ve beyaz gömleğiyle fıkır fıkır, hiç yerinde durmuyor. Bir yandan türkü, oyun havası, şarkı, gazel okuyor, küçük kâğıtlara yazılı isteklere göz gezdiriyor, piste çıkmaya ikna ettiği hayranlarıyla dans ediyor, bir yandan da müzisyenlere başka bir makama geçmelerini ya da sahnenin arkasında duran tonmaystere bağlamanın sesini açmasını söylüyor.

TV'de gördüğünüzden daha farklı bir icracı Ankaralı Turgut. Enerjik, nüktedan, sempatik. Ağır parçalara başlarken romantik bir hava yaratmak amacıyla floresan ışıkları kapattırıyor. Kimsenin dileğini geri çevirmiyor. Dileyen herkesle fotoğraf

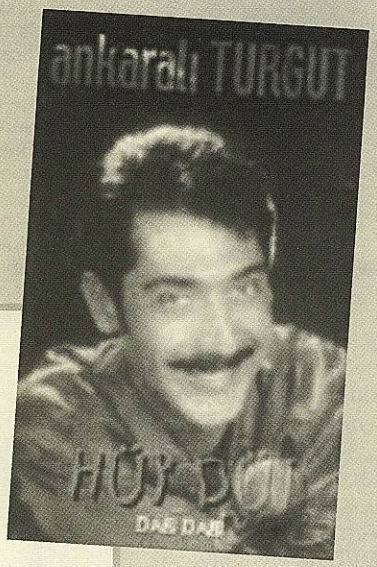

çektiriyor, göbek atıyor, halay çekiyor, sohbet ediyor. Mikrofonlar bazen çınlıyor, ses sistemi pek iyi değil, ama ne gam, o söylemeye devam ediyor. Bir ara yanımıza gelen garsona soruyorum ara veriyorlar mı diye. Yok, diyor, aralıksız çalıyorlar. Ankaralı Turgut yorulmak nedir bilmiyor. Arada bir kavalcının yanında duran büyük bir bardaktan kana kana su içiyor.

Repertuarı takip etmek o kadar zor ki. Yalnızca misket değil Neşet Ertaş ve Karadeniz türküleri de çalıyorlar. Neredeyse hiç soluk almadan bir şarkıdan diğerine geçiyorlar. Kaval ve zurna üfleyen müzisyen ile darbukacı aynı zamanda geri vokal yapıyor. Kemancı arada bir enfes taksimler attırıyor. Derken bağlamacı Tarkan'ın bir şarkısını andıran reggae tadında bir riff attırıyor. Sonradan bunun Tarkan'ın "Fındıkkıran"ından mülhem ve onu tiye alan "Yakalarsam tık tık" adlı hit parçası olduğunu idrak ediyoruz. "Atakule'den at beni/ Aşağı in tut beni" diyerek lokal tatlar yaratmasını da biliyor Ankaralı Turgut.

Program bir oyun havasıyla bitiyor. Ankaralı Turgut kaşla göz arasında ortadan kayboluyor. Herhalde başka bir yerde sahneye çıkacaktır diye düşünüyorum. Tonmaysteri de katarsak sekiz-on kişilik bir kadronun böyle mütavazı bir yerde çalarak geçimini sağlayabileceği pek aklıma yatmıyor. Hesabı ödedikten sonra yaklaşıp gitmeye hazırlanan kemancıya başka bir yerde programları olup olmadığını soruyorum. "Hayır," diyor, "başka yerde çalmıyoruz."

Eve dönerken Maltepe'de bir gece kulübünün yanındaki tekel bayiinden bir bira ve Winston alıyorum. Karım arabada bekliyor. Eve geliyoruz. Bu yazıyı David Bowie'nin "Heathen" albümü eşliğinde yazıyorum. Evet, Ankaralı Turgut'un hiçbir kaseti ya da CD'si yok bende. (Şarkılarının hele hele yer yer absürd bir erotizm ve sembolizmle yüklü güftelerinin bana fazla hitap ettiğini söyleyemem.) Alır mıyım, bilmiyorum. Ama şu kesin: Canlı dinlemek gibisi yoktur. Çay bahçesindeki Ankaralı Turgut TV'de gördüğünüz Ankaralı Turgut değildir. Gerçekleri çarpıtıp algılarımızı çıkmazlara iten TV ekranının pırıltılı yüzeyinin arkasında "halk"ı eğlendiren bir müzik/eğlence emekçisi var. Onu Laila'da izleyemezsiniz. Dedikodu programlarının kameralarını ziyaret ettiği Bodrum'un pahalı, ciks barlarında gece programı yapmaz. Çünkü bu mekanlar, yükselen ve tavana vuran değerlerden yolunu bulmuş insanlara hitap eden şantörlerin tekelindedir.

Yolunuz Gençlik Parkına düşerse, Akan Çay Bahçesine gidin. Ankaralı Turgut her akşam 21:30'da sahne alıyor. Onunla sohbet edebilirsiniz, fotoğraf çektirebilirsiniz, dans edebilirsiniz. İsteklerinizi geri çevirmeyecektir. Onu sizden uzak tutmaya çalışan korumalar olmayacaktır. Televole kameraları olmayacaktır.

Film eleştirmenliğine çağdaş bir anlayış getiren, ünlü film eleştirmeni **Alex Walker** yaşamını yitirdi. Kubrick, Taylor, Leigh biyografi kitaplarıyla da sinema dünyasına eşsiz eserler bırakan Walker'ın ölümü sinema çevresinde büyük üzüntü yarattı.

Lars von Trier'in Dogville ile başlayan U.S.A üçlemesinin iki ve üçüncü bölümlerinde planlandığı gibi Nicole Kidman rol almayacak, yönetmen Kidman'ın boş vaktinin olmaması nedeniyle diğer iki filmde başka kadın oyuncuların oynamasına karar verdi.

Amos Gitai, Claude Lelouch, Ken Loach, Alejandro Gonzales Inarritu, Sean Penn gibi dünyaca ünlü yönetmenlerin çektiği, dolayısıyla 11 eylül olayını farklı şekillerde değerlendiren kısa filmler topluluğu **11 Eylül,** bu ay ülkemizde Birfilm tarafından gösterime sokulacak.

Domino Records web sayfasında **Clinic**'in üçüncü albüm çalışmalarının sona ermek üzere olduğunu açıkladı. Önümüzdeki ay içerisinde kayıtları ve mikseleri Ken Thomas'ın öncülüğünde tamamlanacak olan albümü malesef 2004 nisan ayına kadar raflarda bulamayacağız. Singleın ise şubat ayında yayınlanması planlanıyor. Albümün muhtemel tracklistine ise www.dominorecordsco.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Massive Attack, İngilizlerin resmi tatil günü olarak sayılan Bank Holiday'da Bristol City'de bir festival düzenliyor. 20000 kişinin gelmesi beklenen festival Bristol şehir meydanında yapılacak. Festivalde, Bristol'da ikinci defa sahne alacak olan Massive Attack'ın yanısıra The Streets, Goldfrapp, The Bees gibi isimler de performanslarını sergileyecekler.

Yo La Tengo

21 ekimde "Today is The Day" diye anılacak bir EP yayınlayacak. Matador etike ile piyasa sürülecek EP'de 6 parça bulunacak bunlardan üçü, -Today is The Day, Needle Of Death, Cherry Chapstick- remiks olacak.

DOVES

29 eylülde Lost Sides adı altında bir b-side toplaması yayınlıyor. 12 parçalık çalışma Heavenly Recording tarafından basılacak. Doves aynı gün We Are Calling From isimli bir DVD'de yayınlayacak.

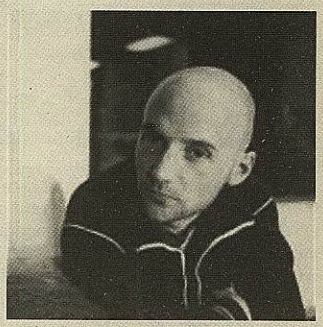

Moby, son albümü 18'in DVD'sini yayınlamaya hazırlanıyor. 3 kasımda piyasada olacak olan DVD'de, South Bank konserinin yanısıra, sahne arkası görüntüler ve singleların videoları da yer alacak. DVD aynı zamanda Moby'nin mikslediği bir saatlik ses dosyasını da içeriyor.

Robbie Williams

pop müziği bırakmayı düşünüyormuş. Sun gazetesine yaptığı açıklamada "Kavga etmeden evden dışarı çıkamıyorum. Rahatsız edilmeden bir adım atamıyorum. Tüm bunları gerçekten bırakmayı ve bir daha albüm yayınlamamayı ciddi ciddi düşünüyorum. Böyle olmaktansa hiçkimse olmayı tercih ederdim." sözlerini sarfetti. Peki Robbie seni kimse tutmuyor. Bol şans.

Geçtiğimiz ay içerisinde **Radiohead** elemanları Boston, FNX radyo istasyonunun Hostile Takeover isimli programını ele geçirdiler. Grup elemanları Dj kabinine oturdukları 12 ağustos gecesinde, dinleyicilere Aphex Twin, Outkast, Tindersticks, Beth Gibbons, The Meters gibi isimlerden seçmeler sundular. Hostile Takeover programını daha önce konuk olan gruplar arasında Yeah Yeah Yeahs, The Music, Feeder ve Supergrass'da var.

Gorky's Zygotic Mynci

25 ağustosda yayınladıkları albümleri Sleep/Holiday'in ardından bir single daha yayınlıyor. Mow The Lawn 29 eylülde raflarda bulunabilecek.

Muse'ün üçüncü albümünü Absolution'ın yayınlanmasından aylar önce internete düşmesinin tartışmaları sürüyor. Şimdilik eylülde piyasada bulanabilecek olan albümün yayınlanış tarihinin aynı sorun yüzünden White Stripes'ın yaptığı gibi değiştirilip değiştirilmeyeceği belli değil. Muse'ün plak şirketi East West/Warner Bros, işi grubun resmi web sitesinin forumuna yeni albümün linklerini bırakmaya kadar götüren dahileri sert bir şekilde eleştirdi ve uyardı.

Üç sene önce Just Backward of Square albümü ile takdirimizi kazanan **Lowgold** yeni albüm hazırlıkları içerisinde. Prodüktörlüğünü Tony Lash'in yaptığı ikinci albümleri Welcome to Winners'dan yayınlanacak ilk single We Don't Have Much Time olarak açıklandı. 22 eylülde piyasaya sürülecek olan singleda sürpriz bir şekilde Aerosmith'in I Don't Want To Miss A Thing'inin coverı da mevcut.

Travis ekimde yayınlanacak olan yeni albümleri 12 Memories'ın ilk singleını açıkladı. 29 eylülde çıkacak olan Re-Offender'da Definition of Wrong ve Enemy isimli iki b-side'da bulunacak. Albümde yer alacak çalışmalar arasında ise Peace the Fuck Out, How Many Hearths, Beatiful Occupation'da var.

Kanadalı post-rock grubu **Do *Make Say Think*** dördüncü stüdyo albümü Winter Hymn County Hymn Secret Hymn'ı 6 ekimde yayınlıyor. Constellation Records etiketini barındıran albümde Do Make Say Think atmosferik retro yapısını koruyor.

Luis Bunuel, Jules Dassin gibi sanatçıların yanında yetişen, Fransız polisiye filmlerinin akla ilk gelen yönetmenlerinden olan **Jaques Deray** 74 yaşında öldü. Kendini genellikle Alain Delon ile gerçekleşen projeleriyle hatırlatacak.

beyazperde.com sunar gelecek program

Hazırlayanlar | Çağdaş Koçyiğit, Serdar Kökçeoğlu

Eylül ayının en önemli filmi, daha önce Sinema-Tarih Buluşması'nda izleyicilerin karşısına çıkan **11 Eylül** isimli çalışma. Film, yapımcı Alain Brigand'ın dünyanın farklı yerlerindeki yönetmenlerden tarihi günle bağlantılı birer kısa film yapmalarını istemesiyle ortaya çıktı. 11 sinemacı, 11 dakika ve 9 saniye süren filmlerle projeyi oluşturdular. Doğal olarak bütün yönetmenlerin, filmlerin, tarihi olaya bakışı birbirinden farklı. Kimi acısını içinde taşırken, özellikle Doğu'dan gelen filmler daha mesafeli ve 11 Eylül'ün bilinmeyen ya da bilinmesi istenmeyen yüzlerini ortaya koymaya çalışıyorlar.

Çalışmada yer alan tek Amerikalı yönetmen Sean Penn. Yönetmenin kısa filmi, "öteki" Amerika'nın bakışını ve aynı zamanda acıyla karışık şaşkınlığını ortaya koyan cesur ve unutulmaz bir çalışma. Shohei Imamura, Claude Lelouch, Ken Loach gibi yönetmenler de bu projeye destek vererek son derece önemli çalışmalara imza attılar. Dünyayı "yavaş yavaş" değiştirmekte olan bir olaya, sinemacıların, farklı kültürlerin nasıl baktığını ve ondan nasıl etkilendiğini görmek açısından önemli bir film.

Rahip Amaro'nun Günahı, tıpkı geçen ay izleme fırsatı bulduğumuz Günahkar Rahibeler gibi dini çevreler tarafından bolca eleştiri almış, olaylı bir film. Yarattığı tartışma ve aldığı ödüllerle Beyazperde.com'un sık sık gündemine düşen yapım en son Meksika Basın Derneği'nden aldığı (Pecime) Gümüş Tanrıça ödülleriyle gündemimize gelmişti. İstanbul Film Festivali'nden sonra son derece isabetli bir kararla vizyona giren film, genç rahip Amaro'nun henüz görevinin başlangıcında yaşadığı deneyimleri konu ediniyor. Erdemli kalmayı kafaya koymuş hırslı Amaro, genç bir kadınla tanıştıktan sonra kendi zaaflarını keşfedecek ve bir yol ayrımına gelecektir. Meksika'da iyi bir gişe başarısı yakalayan çalışma, eylül ayının bir diğer önemli filmi olarak karşımıza çıkıyor... Ayın korku filmleri menüsünde yer alan tek film olan **Wrong Turn**, 70'li yılların korku sinemasından izler taşıyan bağımsız bir yapım. Film bir kez daha "yolunu şaşıran" gençleri hedef alarak, yolculukları esnasında yamyam zevkler barındıran dağ adamlarıyla yolu kesişen 6 yolcuyu anlatıyor. Türün takipçileri için seçenek az, aklın yolu bir...

Aman Tanrım! Jim Carrey'nin, Truman karakteriyle medya tanrısının oyununa geldiği The Truman Show'un intikamını aldığı bir fantastik komedi. Oyuncu filmde, sıkıcı hayatının

verdiği can sıkıntısı nedeniyle Tanrı'ya sövgüler yağdırırken onu karşısında bulan televizyon muhabirini canlandırıyor. Morgan Freeman'ın canlandırdığı Tanrı da ona meydan okuyarak bir haftalığına güçlerini devrediyor, "Buyur yap" dercesine. Film yakın zamanda ilginç bir haberle Beyazperde.com'un gündemine düştü. Malezya hükümetinden bir bakan filmin yasaklanması için dini makamlara çağrıda bulundu. Suçlama da ilginç: *"Filmin Malezya'da gösterilmesi uygunsuzdur; kendimizi Tanrı ile şaka icabı bile olsa eşit göremeyiz..."* **Aşka Veda,** 60'lı yılların romantik komedilerine saygı niteliğinde keyifli bir film. Günün "yeni kadın"ına yön veren feminist bir gazeteci, kadın avcısı bir meslektaşıyla ilişkiye giriyor ve teori ile pratik arasındaki gerilim, Renée Zellweger ve Ewan McGregor çiftinin ilişkisiyle bir kez daha kendini gösteriyor. Günümüzde "ağır" yönetmenlerin bile ilgisini çekerek ilginç örnekler vermeye başlayan romantik komedi türünün dikkat çekici örneklerinden biri; hem gönderme yaptığı filmlerin estetiğine sadık kalışıyla hem de oyuncularıyla dikkat çekiyor.

Isabelle Adjani ve Gérard Depardieu'yu biraraya getiren **Bon Voyage,** 40'lı yıllarda geçen bir kara komedi... **Dina** (Lanetli Kadın) Kuzey Norveç'te yaşanan trajik bir hikaye anlatıyor. Annesinin ölümüne neden olan ve bu yüzden dışlanan genç bir kadın, sosyal yaşamın kurallarından uzaklaşarak vahşi bir yaşam sürmeye başlıyor filmde... 69 yapımı The Italian Job isimli usta işi suç filminin yeniden yapımı **İtalyan İşi**, Mark Wahlberg, Charlize Teron, Edward Norton, Donald Sutherland gibi oyuncuları nedeniyle türün meraklısı olmayanları da sinema salonlarına çekecektir diye düşünüyoruz... Ayın animasyonu, eğilimini çocuklardan yana gösteren **Piglet's Big Movie**. Kaplan Tigger'ın devam filmi bir kez daha Winnie the Pooh ve arkadaşlarını bir araya getiriyor... Uyuşturucu tüccarlarıyla mücadele eden kanun adamlarını anlatan Van Diesel'li **A Man Apart**; gençlik filmi **Aşk Herşeydir**; Rob Reiner imzalı romantik komedi **Alex ve Emma**; rapçi cinayetlerini konu edinen aksiyon komedi **Hollywood Polisleri**, komedi dram **L'Ultimo Bacio**, William Friedkin'in yönettiği aksiyon gerilim **Başkaldırış** ve Fransız sinemasından Juliette Binoche ve Jean Reno gibi oyuncuları bir araya getiren romantik komedi **Jet Lag** ayın diğer filmleri...

Geçmiş Program

Ang Lee imzalı *Hulk* aylarca bekledikten sonra nihayet yaz aylarında karşımıza çıktı. Özelikle Hulk'ın gözüktüğü aksiyon sahnelerinde çizgi roman ve pop-art estetiğine sadık kalan Lee, farklı karakterler arasındaki ilişkileri bir edebiyat ya da tiyatro uyarlaması gibi sunuyordu. Sinema tarihinin en ilginç çr uyarlamalrından biri, bilinçli bir tercih sonucu korkunç bir heyecan yaratmadıysa da, her anlamda etkilemeyi bildi... Danny Boyle imzalı *28 Gün Sonra* ise hem finali hem de filmin sonlarına hakim olan uzun ve karanlık aksiyon ile kimilerinin dudak büktüğü bir yapım oldu. Fakat kimilerine göre de, atmosferi ve esas meselesini insan ilişkilerinde belirleyen tavrıyla unutulmaz bir deneyimdi... *Kimlik*, James Mangold'un özenli yönetimiyle başarılı bir korku filmi gibi başlayıp, psikolojik gerilim türünün belki de en ilginç yapımlarından birine dönüşüyordu... *Sınırsız Kentte*, "sessiz" gerilimi ve aile kurumuna getirdiği eleştiriler ile dikkat çekiciydi. *Tanrıkent* ve *Günahkar Rahibeler* sarsıcı ve cesur yapımlar olarak hafızalarda yerini aldı... *Temmuzda* romantik bir yol filmi gibi başlayıp uçarı, baştan çıkarıcı bir masala dönüştü, etkisi uzun süreliydi. *Terminatör 3: Makinelerin Yükselişi* ise, aksiyonu, mizahı ve serinin merak edilen noktalarını açığa çıkaran öyküsü ile dikkat çekiciydi, beklentilerin üzerindeydi.

Oda 510'da neler oldu? Kirli Tatlý Þeyler mi?

odasında, tuvalette bir insan kalbi bulunduğunda, İngiltere'nin başkentinde süregiden yasadışı organ pazarı da ayyuka çıkıyor. Kirli ticaret, şehrin parlak ışıklarının örtemediği çile dolu kırık yaşamların köşelerini daha da sertleştirirken, resmin tamamı hâlâ flu. Cevaplara giden yol, otelde hizmetçilik yapan göçmen **Türk kızı Şenay**'dan geçiyor. Şenay'sa tek bir şeyin peşinde: Her ne pahasına olursa olsun New York'ta yeni bir hayat. Peki Şenay'ın, aynı otelde komilik yapan Nijeryalı ev arkadaşı Okwe'nin, istemeden cezbolduğu yeraltı ağında takılı duran **küçük, tatlı şeyler**, genç kadına istediği kapıları açacak mı? Pek muhtemel değil!

Şenay, **Amélie**'nin Amélie'si **Audrey Tautou** olduğunda; İngilizce'nin İ'sini bilmeyen 24 yaşındaki Fransız aktrisi, üstelik Türk aksanıyla konuşurken yöneten adam da **Stephen Frears**'tan başkası değilse; siz yukarıdaki entrikayı ve bu uluslararası yetenekleri kalbinde saklayan **Küçük Tatlı Şeyler**'i bağrınıza basar mısınız basmaz mısınız? Onu söyleyin!

Eylül ayının en yaman filminde başrol oynayan, naif, zengin ülke evladı Tautou, Frears'ın **Benim Güzel Çamaşırhanem**'de de altını üstünü keyifle çizdiği "parıltılı şehirdeki başka yaşamlar"dan, bu film vesilesiyle haberdar olduğunda şoke olmuş. Üstelik Stoke Newington'daki göçmen Türk'lerin gettosuna takılıp, "milli değerlerimiz"le tanıştığında, göbek dansı ve geleneksel Türk konukseverliği dışında şeyler de öğrenmiş.

Tautou'nun neler öğrendiğini, biz de eylülde öğreneceğiz. Daha fazlasına gelince... O da her zamanki gibi **Beyazperde.com**'da...

abone

6 aylık
abone olan okurlarımıza
"kadın kokusu" kitabını
armağan ediyoruz.

de niro 60 yaşında

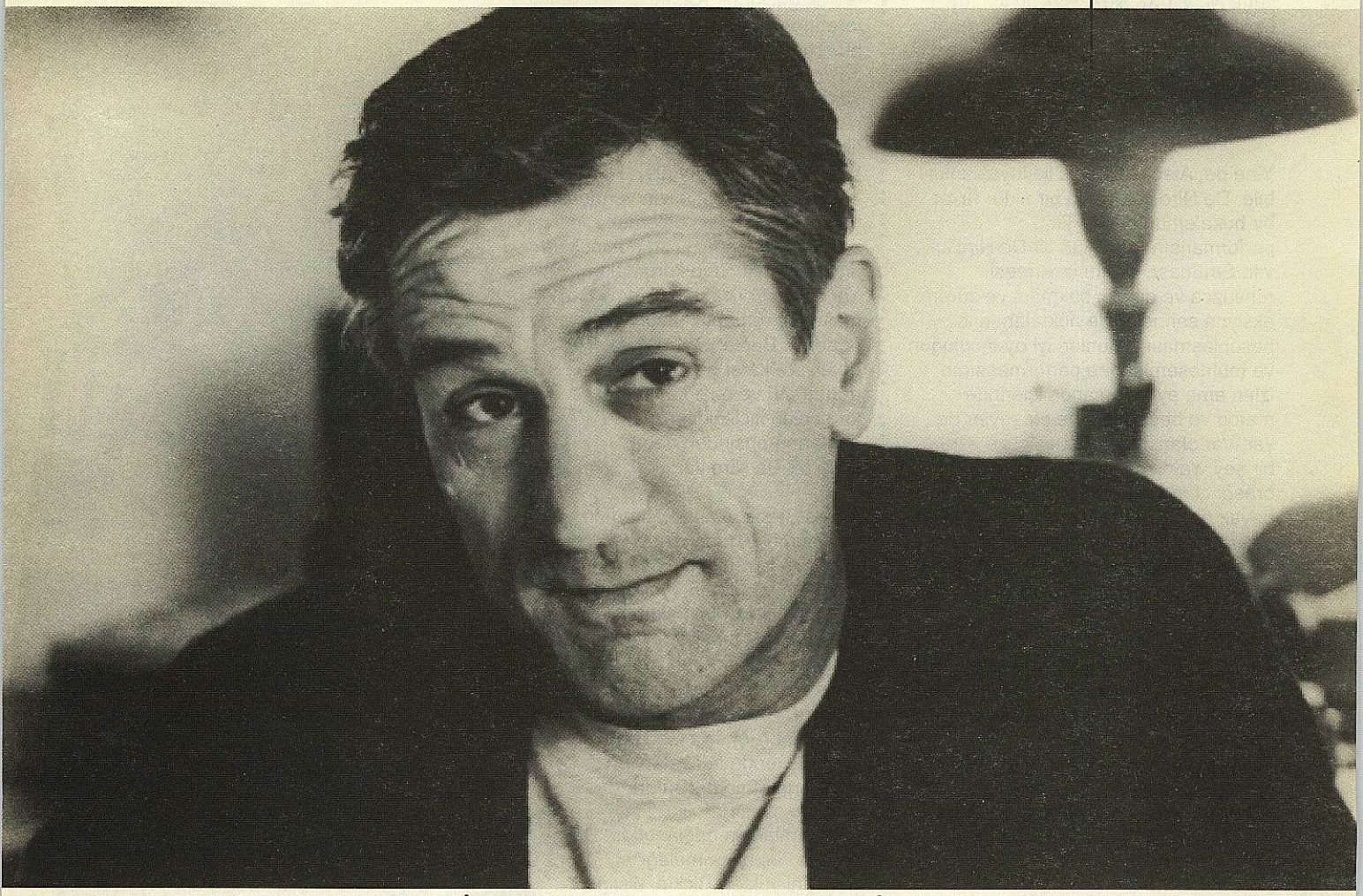

Her zaman bir patlama yarattı. Film seçimleri de hep tartışmaya açık oldu. Mary Shelly'nin Frankenstein'ında (1994), Analyze That (2002) gibi riskli çıkışlarda şöhretini ipotek altına aldı. Bu sadece onun film seçimleriyle sınırlı değil. Tarantino'nun etkileyici Jackie Brown'ında (1997) istenmeyen bir bavul gibi, zar zor fark ediliyor. Raging Bull'dan(1980) The Adventures of Rocky and Bullwinkle'a (2000) kadar indi. Ve Robert De Niro hâlâ, son 30 yılın en zorlayıcı aktörü.

Şöhreti sadece 1973'ten 1983'e uzanan ve hiçbir yanlış harekette bulunmadığı, aksine her hareketiyle göz doldurduğu Scorsese yıllarına dayanmıyor. Ronin'de(1998) yeni bir olgunluk ve hakimiyetle, Heat'te(1995) de Al Pacino'yla yüz yüze olarak karşımıza çıkıyor. Brian De Palma'nın The Untouchables'ında(1987), işine beyzbol sopasıyla giden Al Capone kadar korkutucu olan De Niro, bize sinemanın en etkileyici anlarını yaşatıyor. Çok da ilgi görmeyen komedi Midnight Run'da(1988) sert ve klasikleşen karakterinin, Charles Grodin tarafından zekice alaya alınmasına izin veriyor ve bize tam formunda olduğunu gösteriyor.

Ve tabii, GoodFellas(1990) veya Casino'yu(1995) da atlamamak gerek. De Niro, mirasını geniş bir yelpazeden oluşturuyor: Mean Streets(1973), Taxi Driver(1976), New York New York(1977), The Deer Hunter(1978), Raging Bull(1980), The King of Comedy(1983) ve Once Upon A Time in America(1984). Bunların her birinde farklı karakterleri canlandırdı. Scorsese'yle olan ilk işbirliğinde yani Mean Streets'te, hatalar yapan, kıpır kıpır ve dönek bir serseriyi, Johnny Boy'u oynadı. The Deer Hunter'da, savaş deneyimlerinin onu

kederlendirdiği fakat aynı zamanda da güçlendirdiği, Vietnam gazisi Michael Vronsky olarak filmin ahlaki temelini oluşturuyordu. En İyi Erkek Oyuncu Oscar'ını aldığı Raging Bull'da, dehşet verici öfke, suçluluk ve cinsel kıskançlıkla tıka basa dolu olan, Jake La Motta'ydı. The King of Comedy'nin özenti komedyeni Rupert Pupkin, hem beceriksiz bir salak, hem de sapına kadar psikopattı. Her bir karakterde, De Niro, method gurusu Stella Adler'in yönlendirmesi altında, içine muhteşem bir yoğunluk yerleştirerek, o karakter haline geliyordu. Yaşlanan La Motta'yı canlandırmak için 60 £'u bünyesine kattı. New York New York'un Jimmy Doyle'ı için saksofon çalmayı öğrendi. Titizliği, background araştırmaları, doğru ceketi bulmak için bit pazarlarını yağmalaması gibi öykülerden yüzlerce bulmak mümkün.

Yine de, Alec Guinness ile kıyaslansa bile, De Niro çok yönlü bir aktör fakat bir bukalemun değil. Her performansında apaçık bir De Niro'luk var. Sırıtması, başını çevirmesi, ruhsuzca ve dik dik bakması ve sürpriz aksiyon sahneleriyle noktalanan iç hesaplaşması... Bunlar, iyi oyunculuğun ve muhteşem sahne performansının izleri ama aynı zamanda içlerinde metod ve beceriden öte bir şeyler de var. Var olan, huzursuz edici ve esrarlı bir şey. Yalnızca kendi türünün bir örneği olan De Niro'nun bakışları, beyaz perdede delikler açıyor ve sinemanın ötesinde, oyunculuğun ötesinde var olan bir şeylerin parıltısını gizliyor. Bu "bir şeylerin" ne olduğu hakkında, eleştirmenler, kibirle, De Niro'nun geçmişinde onu küçük düşürüp irite edecek ipuçları aradılar: "Hey babası eşcinselmiş, belki buradan bir şey çıkabilir! Her zaman siyah kadınlarla beraber oluyor!" Röportajlarında kapalı kutu olmaya devam eden De Niro ise kendi hakkında hiçbir şeyi ele vermiyor. Bir kişilik olmaktansa bir aktör olmayı tercih ettiğini belirtiyor.

En iyi çalışmaları sizi değiştiriyor ve bir şekilde altüst ediyor, özellikle de Scorsese ile işbirliğindeyken. Ve birçok ünlü karakterinin akıllara kazınan ortak özellikleri, De Niro'nun o karaktere bürünmek için geçirdiği değişim olsa da, karakterlerin kendileri, film sırasında hiçbir değişime uğramıyorlar. Birçok değişikliğe sebep oluyorlar fakat deneyimleri onları değiştirmiyor. Travis Bickle'ı bu hale getiren her neyse bizim tanık olmadığımız şekilde, filmden çok önce meydana gelmiştir. De Niro'nun La Motta'sının maço siniri ise doğuştandır. Talihsiz sonuçlara gitmeye zorlanmış, iyi kalpli biri değildir. Klasik De Niro karakteri değiştirilemez ve nüfuz edilemezdir. Jerry Longford'un asistanı, Rupert Pupkin'e durumun ciddiyetini anlatmaya çalışırken, Rupert kafasını olumlu bir şekilde sallamaktadır, aslında hiçbir şey dinlememektedir. Veya De Niro La Motta'yken, en yakınlarının yalvaran çığlıklarına karşı bile sağırdır. Kendi paranoyak düşünceleri içinde, kaya gibi sertçe sonuna kadar savaşacaktır.

De Niro cool olarak özetlenebilir. Ama cool'dan daha soğuk, buz gibi ve neredeyse psikozlu bir güçle trajik olarak güçlüdür. Kadınlar ve romantizm tarafından yumuşatılmayacak bir güçtür bu. The Deer Hunter'da karakterinin bakir olabileceğine ilişkin bir ipucu vardır. Taxi Driver'da, Travis'in iyi bir randevu fikri, Cybill Shepherd'ı bir porno filmine götürmektir. La Motta'nın, karısı Vicky'nin(Cathy Moriarty) kendisini baştan çıkarmasına izin vermesinin nedeni, boşalmayı önlemek için şortunun içine buzlu su dökmek ve ringlerdeki gücünü korumaktır. New York New York'ta bile Jimmy Doyle, makul bir romantik olabilmek için fazla dönektir. Bunların hepsi, erkeklere karşı gelişmemiş görünümü ve bazı kadınlara karşı olan iticiliğidir. Ama bunların hepsinden daha fazla bir De Niro var.

Travis Bickle'ın anti-kahraman görünümü 70'lerin punk güdümlü karanlık havasının geneline tamamen uyuyor. 60'ların iyimserliğine karşılık, her şey artık tamir edilemeyecek kadar vahşileşmiştir. **New York is fucked. Amerika is fucked . Bickle is fucked .** Geri dönüş yoktur. Geride tek kalan cezalandırılmadır.(Bu da Scorsese'nin Katolik çağrışımlarıyla bağlantılıdır. De Niro'ya "öç alma meleği" görevini yükler) Bickle, pisliği ortadan kaldırmayı görev edinmiştir, Max Cady, Cape Fear'da Nick Nolte'nin liberal avukatından öcünü almaya çalışmaktadır. Klasik De Niro karakteri filmin sonunda aydınlanmayacak, gerçeği göremeyecektir, çünkü aydınlanacak bir şey yoktur, tünelin sonunda ışık yoktur. Bickle, bize mahşeri müjdeler. The King of Comedy'de Jerry Lewis'in başbelası Pupkin, asli geleceğini bekler: Celebrity kültürü ve Warhol-vari yaşama duyulan hastalıklı saplantı.

De Niro ününü kesinlikle sağlamlaştırdı. Bunları yaptı çünkü bir aktör olarak rol yapması lazımdı veya kendi TriBeCa Film Center'ı için gelire ihtiyacı vardı. Yönetmenlerin sadece bazıları(Scorsese hariç) De Niro'yu sinematik mükemmellik için sömürmeyi başarabildiler. Tarantino, Jackie Brown'da bunu beceremedi, o bir Scorsese değildi. De Niro'nun tükenmiş bir güç olmadığını, içinde hâlâ bir şeyler sakladığını sadece umabiliriz. İçinde büyük bir şey hâlâ saklı.

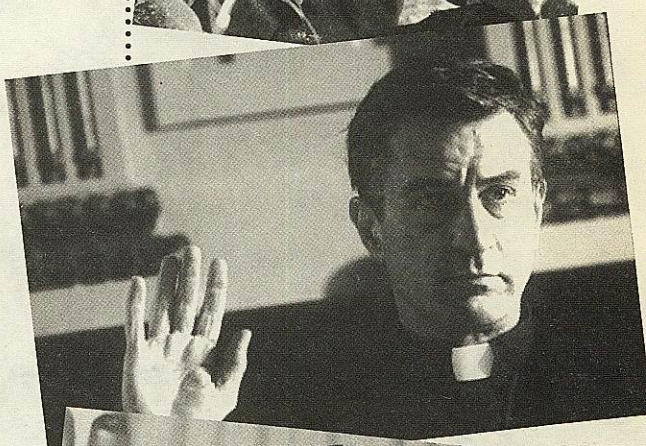

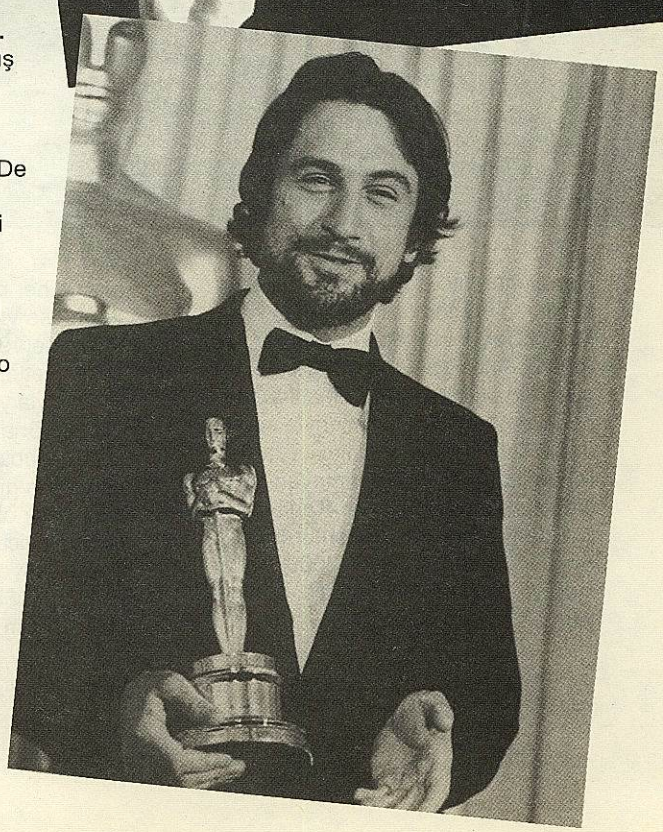

beyaz perdeye kazınmış 60 de niro

60-"Are you talking to me?" (Benimle mi konuşuyorsun?)
THE ADVENTURES ROCKY & BULLWINKLE (2000)
Yönetmen: Des McAnuff

Belki de bazı anları unutsak daha iyi olur. Mesela, De Niro 60'ların kült çizgi dizisi, Rocky & Bullwinkle'ın, McAnuff tarafından güncelleştirilmiş versiyonunda canlandırdığı Fearless Leader(korkusuz lider) karakteriyle, o ünlü repliğini alaya almayı uygun görmüştü. Çocuklar babalarına neden ağladıklarını sordular.

59-"When you're a Jet, you're a Jet all the way." (Bir Jet'sen sonuna kadar Jet'sindir.)
ANALYZE THAT(2002)
Yönetmen: Harold Ramis

Hapsedilmiş mafya babası Paul Vitti rolündeki De Niro, aklını kaybetmiş gibi davranmaktadır. Yarattığı kargaşanın ortasında, avazı çıktığı kadar bağırarak, West Side Story marşını söyler. Bunu neden yaptın Bob?

58- Derin bir nefes
MEN OF HONOR(2000)
Yönetmen: George Tillman Jr.

De Niro burada, sert ve bağnaz Billy Sunday olarak, Amerikan ordusunun ilk siyah dalgıcı olan Carl Brashear'ı(Cuba Gooding Jr.) eğitmektedir. Alkolün de tetiklediği bir tartışmada nefretleri su yüzüne çıkmıştır. Kimin nefesini daha fazla tutabileceği konusunda girdikleri iddia, tartışmayı sonlandırır. De Niro, işi burnu kanayana kadar ileri götürür.

57- "Chuck! Chuck, Chuck bo Buck, Bonana fanna fo Fuck, Fee fy mo Muck...Chu-uck!"
FLAWLESS(1999)
Yönetmen: Joel Schumaher

Eski güvenlik görevlisi Walt, homofobik ve sakattır. Kadın elbiseli eşcinsel komşusu Rusty'den (Philip Seymour Hoffman) konuşma terapisi için şan dersleri almaktadır. De Niro "The Name Game" (İsim Oyunu) sırasında huysuzlanır.

56-Ahlaklı teklif
15 MINUTES(2001)
Yönetmen: John Herzfeld

Film kuru bir gürültüden ibaret, fakat Eddie Flemming (De Niro) bir restoranın tuvaletinde, yapacağı evlilik teklifini prova ederken, bütün bu kargaşa, yerini sessizliğe bırakıyor. Efsanevi Taxi Driver sahnesinin hafif bir kopyası, fakat son yıllardaki en iyi De Niro anı.

55- "What the fuck happened to you, man? Your ass used to be beautiful." (Ne oldu sana dostum? Kıçın eskiden güzeldi.)
JACKIE BROWN(1997)
Yönetmen: Quentin Tarantino

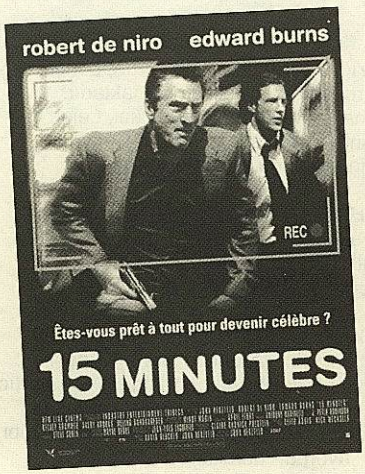

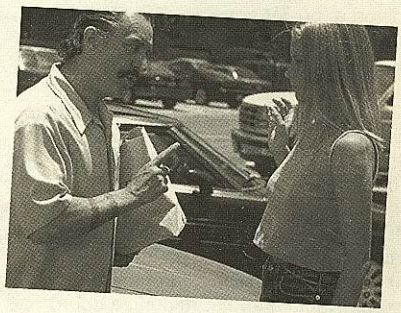

Tarantino, bu sözlerle, De Niro'nun son zamanlardaki film seçimlerinden dolayı şaşkınlık içinde olan bir jenerasyonun hislerine tercüman oluyor.

54-"He can't lift the seat. He lacks the strength, and the opposable thumbs." (Klozetin kapağını kaldıramaz. Yeterli gücü ve baş parmakları yok.)
MEET THE PARENTS(2000)
Yönetmen: Jay Roach

Ultra-katı baba Jack Byrnes rolüyle, De Niro huzurlarımıza en iyi komedi partnerini sunuyor: Jinx, mavi gözlü İran kedisi. Bu kediyi tuvaleti kullanması için eğitmiş ve hepimiz biliyoruz ki bunu, Travis Bickle'ın katliama hazırlanması ile aynı yoğunlukta yapmıştır.

53- Tesadüfi karşılaşma
COPLAND(1997)
Yönetmen: James Mangold

Titanların 1984'te Falling In Love'da oynadıklarından beri, De Niro'nun içişleri polisi Moe Tilden ve Harvey Keitel'ın teğmeni ilk defa karşılaşırlar. Scorsese oyuncuları ile dolu olan filmde, bu sinir bozacak derecede kısa olan sahne, şüphesiz bir doruk noktası.

52-"I was just making pictures." (Ben sadece film yapıyordum.)
THE LAST TYCOON(1976)
Yönetmen: Elia Kazan

Bu, Fitzgerald'ın bitmemiş romanının adaptasyonunda, Boxley(Donald Pleasence), Hollywood'da çalışan, zeki ve alkolik bir yazardır. İş alamamaktadır. Bu nedenle prodüktör Monroe Stahr(De Niro), selüloidin sihri hakkında bir hikaye uydurur. Bu büyüleyici solo o kadar etkileyici ki, Kazan, De Niro'ya bunu doğrudan kameraya baktırarak tekrarlattırmıştır.

51- Silahlı Amerikalı
TAXI DRIVER(1976)

Yönetmen: Martin Scorsese

Yabancılaşmanın manzarası. Travis Bickle, terkedilmiş apartmanında oturmakta ve televizyondaki genç çiftlerin dansını boş

bakışlarla izlemektedir. Ölü bir gezegenden gelen hiyeroglifler ona ne anlam ifade ediyorsa, bu TV şovu da aynı anlamı taşımaktadır. 44'lüğünü serbestçe elinde tutar ve kafasına doğrultur...

50-"Let's go for a swim." (Haydi yüzmeye gidelim.)
ONCE UPON A TIME IN AMERICA(1984)
Yönetmen: Sergio Leone

Mücevher hırsızlığından, katliama geçişte kararsız kalmış Musevi gangster Noodles, hırsını, ortağı Max'den(James Woods) çıkarır. Kaçış arabalarını denize doğru sürmektedir. Max, Noodles'ın sonuna kadar gitmeyeceğinden emindir. Ama Noodles gider.

49-"I was at Anzio, ANZIO!!!"
(Anzio'daydım, ANZIO!!!)
NEW YORK NEW YORK(1977)
Yönetmen: Martin Scorsese

Scorsese'nin MGM müzikallerinin bu uyarlaması, cazcı Jimmy Doyle ve şarkıcı Francine(Liza Minelli) arasındaki ilişkinin

karanlık bir çalışması. Evlilikleri tükendikçe, film de daha soğuk bir hal alıyor. Doyle, bir otel faturasını, savaş bunalımı geçiriyor numarası yaparak ödemekten kaçmaya çalışır.

48-Mickey'nin maymunu
MEAN STREETS(1973)
Yönetmen: Martin Scorsese

De Niro'nun kontrolden çıkmış Johnny Boy'u silahını çekerek ve ölümcül olarak çizgiyi aşmıştır. Charlie, arkadaşını kurtarmak için çaresizce ona bağırmakta ve arabaya bindirmeye çalışmaktadır. Fakat radyoda The Miracles çalmaktadır. De Niro da otoparkta dans etmeyi seçer. Bu intihar etmekle eş anlamlıdır. Ama aynı zamanda sihirlidir. Hayat ve ölüm yavaşça kaybolur, geride ona geceyi ve müziği bırakırlar.

47-"I don't care whether you go down with him!"
"...Neither do I." (-onunla batıp batmamanı takmıyorum! -ben de.)

TRUE CONFESSIONS(1981)
Yönetmen: Ulu Grosbard

Carleone ailesinin iki üyesi, bu gürültülü L.A.-noir parçasında yeniden bir araya geliyorlar. Katı polis Tom Spellacy (Robert Duvall) ve kardeşi, hırslı Katolik Des(De Niro), asla buradaki kadar uzak olmamışlardı. Görüşme odasında, telden bir duvarla ayrıldıkları anda, Duvall aralarındaki kardeşlik bağının onu cinayet ve yolsuzluk üzerine bildiklerini anlatmaktan alıkoyamayacağını anlatır. De Niro geleceğinin gözlerinin önünde kayıp gittiğini görür.

46-"I want you to get this fuck where he breathes. I want you to find this nancy-boy Eliot Ness. I want him DEAD. I want his family DEAD. I want his house burned to the GROUND. I wanna go there in the middle of the night and I wanna PISS ON HIS ASHES." (O pisliği nefes aldığı yerde yakalamanızı istiyorum. O hanım evladı Eliot Ness'i bulmanızı istiyorum. Onu ölü istiyorum. Ailesini ölü istiyorum. Evinin yakılmasını istiyorum. Gece yarısı oraya gitmek ve küllerinin üzerine işemek istiyorum.)
THE UNTOUCHABLES(1987)
Yönetmen: Brian De Palma

Al Capone basit bir emir verir.

45- Havai fişekler
CAPE FEAR(1991)
Yönetmen:Martin Scorsese

Leigh Bowden(Jessica Lange) yatak odasının penceresinden bakarken, dışarıda birini görür gibi olur. Kurtuluş Günü kutlamalarının görkemli ışıkları Max

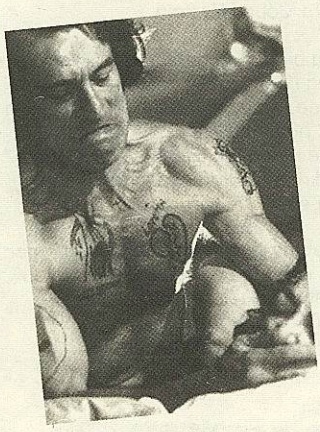

Cady'i(De Niro) oturduğu yerde, bahçe duvarının üstünde, aydınlatmaktadır. Sapına kadar kötü olan bu cani, Leigh'in ailesini yok etmeye gelmiştir. Gökyüzü Max'in etrafında patlamaktadır.

44- "Hit me in the face." (Suratıma bir yumruk at.)
RAGING BULL(1980)
Yönetmen: Martin Scorsese

Bir akşam yemeği sonrası, hayvansı orta siklet Jake La Motta(De Niro), kardeşi Joey'den(Joe Pesci) bu rastgele ve şaşırtıcı istekte bulunur. Scorsese, bir seferinde "Jake sanki yaşamayı hak etmiyormuş gibi dövüşüyordu." demiştir. De Niro'nun performansının güzel bir tarifi...

43-"An equal amount of blueberries in each muffin. I don't care how long it takes. Put an equal amount in each muffin." (Her keke eşit miktarda yaban mersini. Ne kadar uzun süreceği umurumda değil. Her keke eşit sayıda yaban mersini koy.)
CASINO(1995)
Yönetmen: Martin Scorsese

Mafya adına bir kumarhane işlettiğinizde, her detayı gözden geçirmelisiniz, ama Ace Rothstein'in şefe verdiği talimatlar, onun bağlılığının saplantı derecesine kaydığını gösteriyor.

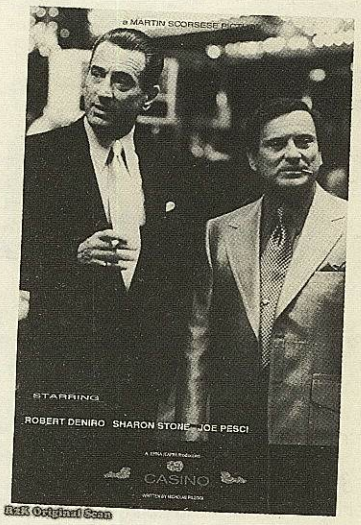

42-"Sunshine of Your Love" (Aşkının Gün Işığı)
GOODFELLAS(1990)
Yönetmen: Martin Scorsese

De Niro'nun Jimmy Conway'i barda huzursuzca dikilmekte ve 6 milyon dolarlık soygunda ona yardım eden çete üyelerini izlemektedir. Cream'in marşı çalmayı sürdürdüğünde paranoya da Jimmy'i esir

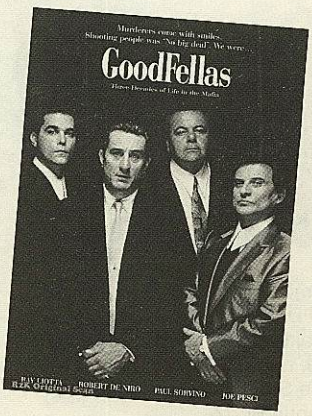

almaya başlar. Çok yakında bir katliam başlayacaktır.

41-"You got any coffee around?" (Kahven var mı?)
ONCE UPON A TIME IN AMERICA

De Niro'nun kendiyle barışık olmayan karakteri Noodles, çocukluk aşkına saldırdıktan sonra çetesine geri döner. Üzerindeki kuşkucu bakışlar eşliğinde, sessizce, kahvesine attığı şekeri karıştırır. 10...20...40...60 dayanılmaz saniye sürer. Leone'nin bu destanı, nefesini tutar.

40- Mavi oda
HEAT(1995)
Yönetmen: Michael Mann

Ekibin diğer elemanları evlerine ve eşlerine dönerken De Niro'nun usta hırsızı Neil McCauley, yalnız başına evine döner. Sessizce Pasifik'i incelemektedir. Bir minimalizm şaheseri. Söz yok. Sadece karakter...

39- "My name is Rupert Pupkin. I know the name doesn't mean very much to you but it means an awful lot to me." (Adım Rupert Pupkin. Biliyorum adım size pek bir şey ifade etmiyor, fakat benim için anlamı büyük.)
THE KING OF COMEDY(1983)
Yönetmen: Martin Scorsese

De Niro, orijinal komedi teröristi olarak, çığır açan stand-up şovunun ilk esprisini yapıyor.

38- "Are you pulling out?"

"Do I look like I'm pulling out?" (-Çıkıyor musunuz? -Çıkıyora benziyor muyum?)
NEW YORK NEW YORK

Jimmy Doyle, karısı Francine ile park halindeki arabalarında sessizce oturmaktadır. Bu sırada başka bir çift yanlarına yanaşır. Bu Hollywood'un en iyi park yeri kavgasında, De Niro, kışkırtıcı bir kavgaya tutuşur.

37- Gölge boksu
RAGING BULL

Fırtınadan önceki sessizlik. Ringin ipleriyle çevrelenmiş olan La Motta, Cavalleria Rusticana'nın melankolik Intermezzo Sinfonico'su eşliğinde karşılaşmaya

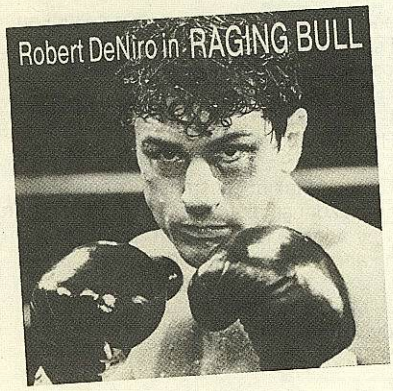

hazırlanmaktadır. Ağır çekimde şiirsellik: saf bir zarafet anı.

36-"I'm hip"
"Well, you don't look hip." (Ben "hip"im. -Hip gibi durmuyorsun.)
TAXI DRIVER

De Niro'nun yalnız şehir kovboyu, Harvey Keitel'in Kızılderili şefi pezevenk Sport'u ile, fahişe Iris'in(Jodie Foster) sağladığı hizmetler hakkında konuşmaktadır.

35- "I don't know whether to look at him or read him." (Ona bakmalı mıyım yoksa onu okumalı mıyım bilmiyorum.)
CAPE FEAR

De Niro'nun Cady'si aranılmak için soyunduğunda uğursuz ve kutsal dövmelerle kaplı muhteşem fiziği gözler önüne serilir. Görevli polis memuru Robert Mitchum da (1962'de çevrilen orijinal versiyonda Cady'i oynamıştı) filmin en iyi repliğini söyler.

34- "Many years ago, I had a friend. A dear friend, I turned him in to save his life. But he was killed. But he wanted it that way. It was a great friendship. But it went bad for him. And it went bad for me." (Uzun zaman önce bir arkadaşım vardı. İyi bir arkadaş. Hayatını kurtarmak için onu ele verdim. Ama öldürüldü. Ama böyle olmasını kendi istemişti. Çok sağlam bir arkadaşlıktı. Ama onun için kötü oldu. Ve benim için de kötü oldu.)
ONCE UPON A TIME IN AMERICA

Suçluluk duygusuyla boğuşan çocukluk arkadaşı Max'i(James Woods) rahatlatmaya çalışan Noodles, Leone'nin neredeyse 4 saatlik destansı labirentini, birkaç cümlede özetliyor.

33- "Do you play ping pong well, Mr. Stahr?" (İyi masa tenisi oynar mısınız , Mr.Stahr?)
THE LAST TYCOON

Jack Nicholson'ın De Niro'ya meydan okumasıyla, sinemanın efsaneleri karşı karşıya gelir. Bu kısa ve absürd an, Kazan'ın filmi için bir mücevherdir. Masa tenisi maçı, devler arasındaki farkı gözler önüne serer. De Niro karanlık ve öfkelidir, toplara ardı ardına sertçe vurmaktadır. Nicholson tek kaşını yukarı kaldırarak yavaşça adım atmaktadır.

32- "I don't mind waiting." (Beklememin bir mahsuru yok.)
THE KING OF COMEDY

De Niro ve Scorsese sınırları zorlarlar. İdolü, talk-show kralı Jerry Langford'un(Jerry Lewis) kendini görmek istememesini kabullenemeyen Rupert, bekleme odasını terk etmeyi reddeder. İçinizin acıdığını hissedersiniz.

31-"I have nipples, Greg. Could you milk me?" (Benim de meme uçlarım var Greg. Beni sağabilir misin?)
MEET THE PARENTS

De Niro, Deer Hunter hayranlarının kulaklarına inanamayacağı repliğini sarf eder.

30-"He ain't pretty no more."
RAGING BULL

Rakibi Tony Janiro'nun(Kevin Mahon) ne kadar tatlı olduğunu duymaktan usanan, delicesine kıskanç La Motta, yumruklarını amatör bir estetik cerraha dönüştürerek, Tony'nin burnunun yerini değiştirir. De Niro'nun en cani ve çirkin anı.

29- Bambi'yi kim öldürdü?
THE DEER HUNTER(1978)
Yönetmen: Michael Cimino

Vietnam yolculukları öncesinde Pensilvanyalı demir işçileri Michael(De Niro)

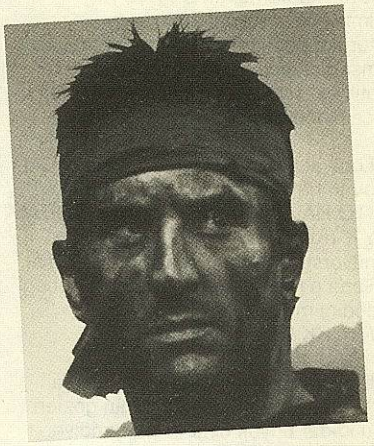

ve Nick(Christopher Walken) gri-yeşil bir dağa avlanmaya giderler. Tek vuruşta bir geyiği devirebilen De Niro, izini sürdüğü hayvan kadar zarifçe ilerlemektedir. Ama "tek vuruş"un ne anlama geldiğini gösteren Walken olacaktır.

28- "I heard you!" (Seni duydum!)
JACKNIFE(1989)
Yönetmen: David Hugh Jones

En duygusal Vietnam gazisi Meg'i oynayan De Niro, bir okul koridorunda arkadaşı Dave'e, kendisini orada ölüme terk ettiğini uzun zamandır bildiğini açıklar. Elektrik patlamasının barışmayla sonuçlandığı bu an, yetişkin adamların ağlamasına sebep olur. Kahretsin...

27-"A mook? Whassa mook? Whassa mook?" (Mook? Mook ne? Mook ne??)
MEAN STREETS

Kimse ne olduğunu bilmiyor, ama De Niro'nun bu ünlü ve bir o kadar da anlamsız sözleri sinemanın en iyi bilardo odası kavgalarına neden olur. Dağıtıcı diyalog birkaç kafatasının da dağılmasıyla sonuçlanır. (mook: önemsiz veya aşağılık insan)

26- Mohawk
TAXI DRIVER

O şok edici anda, punk yeni bir görünüme kavuşmuştur. Scorsese kamerayı Travis'e doğrultur ve saçlarını kazıdığını görürüz. Bunun ne ifade ettiği açıktır, Travis hazırdır, fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak öldürmeye hazırdır. Uzak durun...

25-"Meeting in the middle of the desert always made me nervous..." (Çölün ortasında buluşmak beni hep huzursuz etmiştir...)
CASINO

Sağ çıkıp çıkamayacağından emin olamayan Ace Rothstein, psikozlu mafya arkadaşı Nicky(Joe Pesci) ile Vegas'ın belirsiz mezarlıklarından birinde karşı karşıya gelir. De Niro ve Pesci perdede birçok patlama yaratmışlardır, ama Scorsese'nin çölü sonuna kadar kullanmasıyla oluşan bu an, kesinlikle

kutsaldır.

24-Afyon gülüşü
ONCE UPON A TIME IN AMERICA

Proust'un Yitik Zamanın Peşinde'siyle eşdeğer nitelikteki bu gangster öyküsü Leone'nin kamerasının De Niro'ya yönelmesiyle sonlanır. 1930'ların uyuşturucu odasında De Niro gülümsemektedir. Bütün film suçlu ve narkotik bir rüyadan mı ibaretti? Cevabı sadece Noodles biliyor.

23- "Look at you, you look disgusting. Did I tell you to have that baby? DID I TELL YOU TO HAVE THAT FU- THAT GODDAM BABY?" (Kendine bir bak, iğrenç görünüyorsun. Sana bir bebek yap dedim mi? Sana o lanet olası, o kahrolası bebeği yap dedim mi?)
NEW YORK NEW YORK

De Niro'nun saksofoncusu ve "oldukça" hamile olan karısı(Liza Minelli'nin gözleri hiç bu kadar büyük olmamıştı) şimdiye kadar çekilmiş en yaralayıcı ve en çirkin evlilik içi tartışmaya girerler. İlişkileri kopmaktadır.

22-"Moooooom!! (Anneeee!)
THE KING OF COMEDY

Rupert evlerinin bodrumunda hayali seyircilerine "komik" stand-up şovunu sunmaktadır, ama annesi(Scorsese'nin annesi Catherine tarafından seslendirildi) devamlı sessiz olmasını söylemektedir. De Niro'nun bu inleyen cevabı filmin kilit noktası niteliğinde.

21-"I'm not an animal." (Ben bir hayvan değilim.)
RAGING BULL

De Niro'nun yaşlanmış Jake'i 13 yaşında

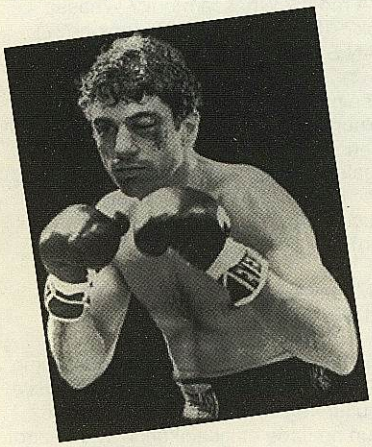

bir kızı satmaktan dolayı bir buçuk metrelik bir hücreye tıkılmıştır. Yumruklarını ardı ardına duvara geçirmektedir. Hayatının tutarsız öfkesi kendini gösterirken sonunda bunun gerçek olabileceğini görmeye başlar.

20-"Keep your hands where I can see 'em. Harry Turttle, heating engineer, at your service." (Ellerini görebileceğim bir yere koy. Harry Turtle, ısıtma mühendisi, hizmetinizdedir.)
BRAZIL 1985
Yönetmen: Terry Gilliam

De Niro uyanık bir tesisatçıyı canlandırdığı bu buhar güdümlü anti-ütopyada, Spider-Man gibi oradan oraya sallanarak çatlayan boruları onarır.

19- "I can out-learn you, I can out-read you, I can out-think you, I can out-*philosophise* you... I AM LIKE GOD!" (Senden daha hızlı öğrenebilir, daha hızlı düşünebilir, daha hızlı felsefe yapabilirim. Tanrı gibiyim!)
CAPE FEAR

Cady'nin her şeyi yıkmasını izleyen Bowden(Nolte) çöplerin arkasında saklanmaktadır. De Niro Nietzche-vari vaazını gecenin karanlığına doğru bağırır.

18-Alka Seltzer
TAXI DRIVER

Diğer şoförler etrafında sohbet ederken,

Travis bir bardak suya bir tablet atar. Erimesini izlerken dünya da erir gider. Çözünme hiç bu kadar güzel resmedilmemişti.

17- Büyük patlama
CASINO

De Niro bir arabaya biner. Araba patlar.

16- "You're a fuckin' criminal and you deserve to go where you're goin' and I'm gonna take you there and if I hear any more shit outta you, I'm gonna fuckin' bust your head and I'm gonna put you back in that fuckin' hole and I'm gonna stick your head in the fuckin' toilet and I'm gonna make it stay there." (Sen lanet olası bir suçlusun ve gittiğin yere gitmeyi hak ediyorsun ve ben seni oraya götüreceğim ve eğer senden başka bir şey daha duyarsam kafanı kıracak ve kafanı o lanet deliğe sokacağım ve orada kalmasını sağlayacağım.)
MIDNIGHT RUN(1988)
Yönetmen: Martin Brest

Jack Walsh, Charles Grodin'e ne belirtmek istediğini açıkça ifade ediyor.

15- "Some religions think the egg is the symbol of the soul." (Bazı dinler yumurtanın ruhun sembolü olduğunu

düşünür.)
ANGEL HEART 1987
Yönetmen: Alan Parker

Uzun saçlar, pençe görünümündeki tırnaklar, parlayan gözler ve Louis Cyphre adı: Mickey Rourke'ın özel dedektifini kimin tuttuğunu tahmin etmek için dahi olmak gerekmiyor. Titiz şeytan De Niro, önce katı pişmiş yumurtayı soyar sonra da ikiye böler.

14-"Did you fuck my wife?"(Karımı becerdin mi?)
RAGING BULL

Yatışmaz paranoyak Jake bu soruyu kardeşine yönettiği andan itibaren hiçbir cevabın onu memnun etmeyeceğini zaten biliyorsunuzdur. İlerleyen dakikalarda Jake ailesini dağıtır ve De Niro saf nefretini dışarı vurur.

13- "All the animals come out at night..." (Bütün hayvanlar geceleri çıkarlar.)
TAXI DRIVER

Travis Bickle olarak De Niro'nun bakışları ve hareketleri hafızalara kazınıyor ama asıl önemlisi, günlüğünü okurken kullandığı ses tonu ise tüyler ürpertiyor. The Clash bunu unutamadı ve Red Angel Dragnet'in temeli olarak kullandı.

12- "What's this?"
"Wha's What?" (-Bu ne? -Ne ne?)
MEAN STREETS

Keitel ve De Niro, Scorsese'nin çektiği en iyi söz düellosunda genç tanrılar Abbott ve Costello gibi doğaçlama yapıyorlar.

11- "...baseball."
THE UNTOUCHABLES

Al Capone takım çalışması üzerine olan önemli konuşmalardan birini yapıyor. Sonra da bir adamın kafasını parçalıyor. De Niro en kaba rollerinden birinde...

10-"Maybe I'm the Big Bad Wolf." (Belki Büyük Kötü Kurt benim.)
CAPE FEAR

De Niro'nun kariyerindeki -veya gelmiş geçmiş- en sinir bozucu taciz sahnesi. Bowden'ın genç kızı Danielle'in (Juliette Lewis) öğretmeni gibi davranan Cady, genç kızı terkedilmiş okul tiyatrosuna sokar. Sahne bir çocuk oyunu temsili için dekore edilmiştir.

9-"Look what the fucking mutt did to my shoes." (O kahrolası aşağılığın

ayakkabılarıma ne yaptığına bak.)
GOODFELLAS

Scorsese'nin gangster destanının önemli sahnelerinden birinde, Jimmy Conway arkadaşı Tommy'yi ölümcül tekmeleriyle kapıya kadar geçirmektedir.

8-"There is no penance hard enough for me." (Benim için hiçbir kefaret yeterince güçlü değildir.)
THE MISSION (1986)
Yönetmen: Roland Joffé

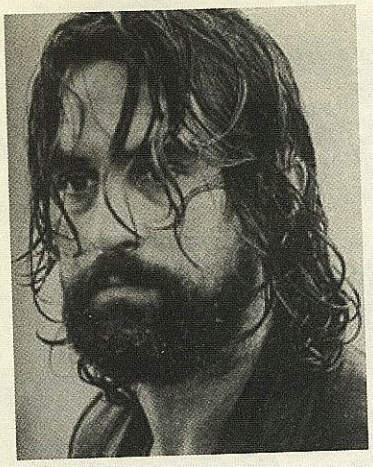

18yy misyoneri, Rodrigo Mendoza, Güney Amerika'daki Guarani Kızılderililerin arasında yaşayan Cizvitlere katılmıştır, bu yolla özgür kalmayı ummaktadır. Bunun için geçmesi gereken sınav ise arkasında kılıçlarının ve zırhının bulunduğu bir ağı sürükleyerek bir dağa tırmanmaktır. De Niro acı çeken Sisyphus olarak yeni bir mazoşizm klasiğine imzasını atıyor.

7-"All right, so I made a mistake-"
"So did Hitler!" (-Tamam, bir hata yaptım. - Hitler de yaptı!)
THE KING OF COMEDY

Tartışılır bir şekilde, 80'ler sinemasının en acı veren anı. Rupert, Jerry Langford'un evini yağmalar...

6-"I make him an offer he don't refuse." (Ona, reddedemeyeceği bir teklif yapacağım.)
THE GODFATHER PART II 1974
Yönetmen: Francis Ford Coppola

Genç göçmen Vito Carleone olarak De Niro, komşusu Don'ı yok edip onun yerine geçme kararı vermiştir. Copolla'nın üçlemesinin en SEMİNAL anı.

5-Jumpin' Jack Flash
MEAN STREETS

De Niro bu Scorsese debutunda sanki cehenneme girişinin provasını yapıyor. Sahne Scorsese tarafından müzikle özetleniyor. Filmin açılışında Johnny Boy'u bir posta kutusunu parçalarken görürüz. Jukebox'tan The Stones fırlayınca da anlarız ki, bu adamın gelecek için hiçbir planı yoktur.

4- "Waddaya say I buy you a cup of coffee?" (Ne dersin, sana bir kahve ısmarlayayım mı?)
HEAT

Ve bu kelimelerle Al Pacino birçok sinema hayranının sadece hayal ettikleri sahneyi takdim ediyor. Saplantılı polis Vincent Hanna (Pacino) usta hırsız McCauley'e yaklaşarak, onu kahve içmeye davet eder. McCauley kabul eder ve jenerasyonlarının başrol oyuncuları olan iki dev ilk ve şimdilik tek olarak karşı karşıya gelir. Pacino ve De Niro sessizlik içinde birbirlerini süzmektedir. Kargaşa yok, gürültü yok... Sadece bir çift "baba" yapmaları gerekeni yapıyor.

3- Rus ruleti
THE DEER HUNTER

Cimino'nun bu muhteşem ama tartışılır (böyle bir işkenceye dair kanıt yok) şaheserinde, anlamsız bir savaşın esirleri olan Nick ve Michael Vietnamlılar tarafından Rus ruleti oynamaya zorlanırlar. Hangi sıklıkta seyrettiğinizden bağımsız olarak, boşa çekilen silahın "klik" sesini duyarken içinizden bir şeyler kopar. Ama bu sahneyi unutulmaz derecede ürpertici yapan... Ise... De Niro'nun... Gülümseyişi.

2- "I coulda been a contender." (Bir mücadeleci olabilirdim.)
RAGING BULL

Bir gece kulübü yöneticisine dönüşen De Niro size migren ağrıları verecek kadar karmaşık bir sahne sunuyor. La Motta gibi, Brando gibi, Terry Malloy gibi... Bu ya hep ya hiç performansın şokunu azaltan şey, aşinalık. Ama bu canavar önceki filmindeki geyik avcısıyla karşılaştırılınca, De Niro'nun sanatında ne kadar ileri gittiğini görürüz.

1- "You talkin' to me?" (Bana mı dedin?)
TAXI DRIVER

Bu narsistik ve paranoyak öykü, De Niro'nun diğer aktörlerden neden daha üstün olduğunun bir kanıtıdır . Travis Bickle, aklını dolduran düşmanlar ordusuyla yüz yüze geldiğinde, en ufak mantık kırıntısı bile yok olur. Sadece amfetaminden değil, içinden de gelen ateş, gözlerinde belirir. İkilemini çözmüştür. Unutmak için hazırdır. Bu sözler, senaryo yazarı Paul Schrader'ın şahitliğinde yapılmış, Scorsese'nin şehir yabancılaşmasını inceleyen mahşeri çalışmasının en ünlü repliği olmakla kalmıyor, 70lerin ve belki de tüm sinema tarihinin en ünlü repliği olarak akıllara kazınıyor.

BERGÜZAR GEÇİDİ

"Funk'ın Kralı" lakaplı, MC Hammer'ın 'U Can't Touch This'de bir şarkısından sample kullandığı Rick James, 18 Ekim 1992'de bir kadına saldırmaktan yargılandığı davada, işkence suçundan ceza almıştı. Kız arkadaşı Hijazi ile yaşadığı Hollywood'daki evinde, 26 yaşında masum bir kadını bir hafta boyunca kokain ve grup seks ayağına alıkoyduktan sonra, bir gece kadının üzerini zorla çıkarıp ve kadını sandalye bağlayıp, ısıttığı bıçak ve kokain pipe'ıyla da yaktıktan sonra bir de Hijazi'ye oral seks yapması için zorlamıştı. 6 yıldır tanıştıklarını söyleyen başka bir kadın ise; James'in kendisini toplantı yapmak için Sunset Bulvarı'ndaki kaldığı otelin süitine çağırdıktan, biraz şarap ve kokain içtikten sonra kendisine yumruk atmaya başladığını söyleyerek yeni bir dava açmıştı. Haftalık kokain gideri 10.000$ olan James'in sevgilisi Hijazi ile özgürce evlenme isteği de hakim tarafından reddedilmişti. Bu olaylardan tam bir sene sonra Suede debut albümünü piyasaya sürecek ve büyük tartışmalara yol açacaktı. Güzel günlerdi, beyhude geçti zaman.

YEAH YEAH YEAHS

Amerikan müzik ortamları son birkaç yıldır 'uncool' etiketinden kurtulup 'ultra-cool' bir kademeye atlamış olmanın şaşkınlığını yaşıyor. Yıllardır tüm dünyaya kakaladıkları yavan mainstream rock örnekleri sebebiyle özellikle bir numaralı rakip olarak gördükleri Britanya müzik pazarı tarafından 'uncool' olarak tabir edilen Amerika çıkışlı işlerin son birkaç yıldır yeniden itibar kazanmaya başlaması ise üç beş taze ve de genç yetenek sayesinde gerçekleşti. Bu anlamda en şaşalı dönemini '70'lerde yaşayan ve 'punk' adının doğduğu ilk yer olduğu savunulan ('punk' lafının ilk kez '70'lerde The Ramones, Television, Richard Hell & The Voidods ve Blondie gibi isimlerin önderliğinde altın çağını yaşayan New York City'de, söz konusu müzikal evrimin bir uzantısı olarak yayınlanmaya başlayan bir fanzin tarafından ortaya atıldığı ve kullanıldığı biliniyor) New York City aradan geçen yıllardan sonra Amerika'da üretilen rock kökenli müziğin yeniden itibar kazanmasına zemin hazırlayan coğrafya olmayı, söz konusu retro ruhu yeniden canlandırmayı başaran yeni nesil temsilciler önderliğinde sürdürüyor.

New York çıkışlı müziğin dünya çapında bir trend'e dönüşmesine ön ayak olan ilk isim şüphesiz The Strokes oldu. 2000'de 3 şarkıdan oluşan "Modern Age" EP'si ile ilk etapta İngiliz müzik yayınları tarafından keşfedilen ve kısa sürede etki alanını genişleten Strokes'un duruşu ve imajı

YEAH YEAH YEAHS

Ayhan Abayhan

da icra ettikleri müzik kadar itibar gördü. Strokes'un önemi yarattığı trend'den öte belki de en çok farkında olmadan üstlendikleri misyondan kaynaklanıyor. '90'larda benzer bir misyon üstlenen Nirvana'nın yakaladığı mainstream başarı önceleri underground olarak tabir edilen ve bu sebeple geçiştirilen pek çok ismin majör plak şirketleri tarafından keşfedilmesini sağlamıştı. Bu anlamda The Strokes'un da epeydir müzik icra eden fakat bir türlü adını geniş kitlelere duyuramayan sayısız topluluğun önünü açtığı yadsınamaz. Söz konusu çeşitlilik yer yer fenalık getirip, müzikalitenin düşmesine ve "'the'lı gruplar" geyiğinin oluşumuna sebebiyet verdiyse de müzik piyasasına canlılık getirmiş olması ve müzik dinleyicisine farklı öneriler sunması açısından çoğunlukla olumlu bir hareket olarak kabul edildi.

Bu yeni trend'in 2003'teki son örneği ise yine New York'tan dünyaya ihraç edilen bir isim; Yeah Yeah Yeahs. Brooklyn çıkışlı trio'nun hikayesi pek çok anlamda The Strokes'unkiyle paralel bir seyir izliyor. New York çıkışlı olmaları ya da isimlerini ilk kez bir EP sayesinde duyurmaları bir yana, Yeah Yeah Yeahs'in şöhret kapılarını aralamasını sağlayan kilit isim de The Strokes. The Strokes gitaristi Albert Hammond Jr'ın Amerika'da yayınlanan bir tv şovunda ceketine iliştirdiği minik bir Yeah Yeah Yeahs butonu ile boy göstermiş olmasının söz konusu meçhul ismin iki gün içinde İngiliz müzik basınının arananlar listesine girip üçüncü gün yılın en ümit vaat eden grubu ilan edilmesine sebebiyet vermiş olması şaşırtıcı olduğu kadar korkutucuydu da. Neyse ki Yeah Yeah Yeahs bunun tesadüfi bir patlama olmadığını kanıtlamayı başardı ve bu absürd yükseliş senaryosunun altında ezilmeden adamakıllı bir albümle dinleyiciyi selamladı.

Nihayetinde piyasaya sürülen debut albüme gelmeden önce Yeah Yeah Yeahs'in 2 yıllık geçmişine göz atmakta fayda var. Grup üyeleri sokaklardan gelmediklerini ve bu işe sırf eğlence olsun diye başladıklarını itiraf edebilecek kadar dürüstler öncelikle. Karen O Ohio'da Oberlin Collage'da aldığı sanat eğitiminden sıkılıp kendi şarkılarını yazmaya ve kaydetmeye başladığında işin bu kadar büyüyeceğinin de farkında değilmiş, üstelik 19-20 yaşına kadar şarkı söylemişliği bile yokmuş. Aynı okula devam eden Brian Chase ile tanışmaları grup fikrinin ilk kez ortaya atılmasını sağlamış. Karen O daha sonra Ohio'yu terk edip New York'a gelmiş ve NYU'da (NewYork'un en marjinal bölgesi olarak nam salan Greenwich Village'da konuşlanan kampüsüyle ünlü NYU Amerika'nın en tuzlu üniversitelerinden biridir ayrıca) sinema kursları almaya başlamış. Yeah Yeah Yeahs kadrosunu tamamlayacak Nick Zinner'le New York'ta bir barda tanışan Karen O alkolün su gibi tüketildiği söz konusu gece sonrasında grup işinin iyice ciddiye bindiğini söylüyor. Daha sonra lokal ortamlarda takılmaya başlayan ekip yukarıda bahsi geçen Strokes kıyağı sayesinde henüz herhangi bir materyal bile kaydetmeden Amerika sınırlarını da aşıp İngiltere ve Avrupa genelinde nam salmaya başlamıştı. Bu dönemde dinlenmeyen ama çok konuşulan bir grup olarak anılan Yeah Yeah Yeahs ilk olarak 5 şarkıdan oluşan bir EP yayınladı. Söz konusu EP'yi, özellikle İngiltere'de epey ses getirmeyi başaran konserler izledi. Bu arada grupta lokomotif görevi gören Karen O özellikle duruşu ve -do it yourself- tadındaki imajı sağolsun, erkek fanlardan çok kendisinin birebir kopyası olarak takılan bayanlar tarafından sıkı takibe alınmış ve çoktan ilah konumuna yüceltilmiş durumdaydı. Dolayısıyla debut albüm *Fever To Tell*'e pek iş kalmamıştı, Yeah Yeah Yeahs çoktan dünyanın en trendy grubu olarak nam salmıştı.

Fever To Tell grubun başından beri çizdiği imajı birebir yansıtan bir albüm. Müzikal anlamda etkilendikleri isimleri de albümü dinlerken sıralayabiliyorsunuz. Örneğin Jon Spencer Blues Explosion, Yeah Yeah Yeahs'in en belirgin takıntılarından. New York'un art-rock tribiyle de gayet iyi uyuştukları söylenebilir, özellikle vokallerdeki Kim Gordon etkisi çok bariz. Yeah Yeah Yeahs'in kendi kulvarında yer alan son dönem gruplarından asıl farkı ise şarkı sözlerinde ortaya çıkıyor. Genelde pek rağbet görmeyen aşk ve seks temalarını yer yer klişe ama tam isabet dedirten bir anlatımla bir arada sunan şarkı sözlerinin etkisi Karen O'nun vokaliyle bütünleştiğinde ikiye katlanıyor. *Fever To Tell*'in fazlasıyla seksi bir albüm olduğunu düşündüren de bu aslında. Yeah Yeah Yeahs cephesinde olaylar hızla gelişmeye devam ediyor. Reading/Leeds Festivali performansı akabinde bir single daha (Maps) yayınlayacak olan grup yıl boyunca koşuşturmaya devam edecek gibi görünüyor. Tüm bunlar bir yana şu sıralar bahsi dönmekte olan en büyük geyik Karen O'nun Playboy'dan aldığı soyunma teklifi. Söz konusu teklifi şimdilik reddeden Karen O yine de açık bir kapı bırakıyor ve ileride soyunabileceğini söylüyor. Bekliyoruz.

bir varoluş durumu olarak "kayıp" ve dahası...

selda tan özdemir

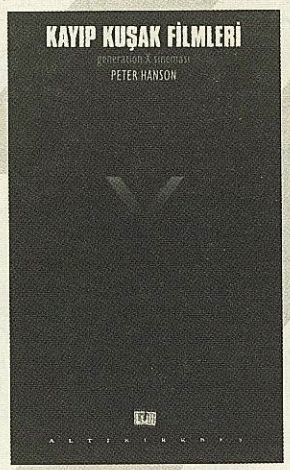

Sahiden köklerimizden kopmuş, steril görünen "çoğunluk"a uymayı red etmiş ve parlak(!) geleceği boş vermiş miydik, yoksa yaş dönemlerimizi tanımlayarak bir kalıba sokup adlandırdıkları gibi "kaybolmayı" kabullenmek kolayımıza mı gelmişti ve dahası bu "çok oyuncaklı" oyunu oynamayı tercih mi etmiştik? Her ne olursa olsun, ister zamanın isterse bireysel tavırlarımızın sonucunda kayıplara karıştık ya da dahası bunu başardık. Ruh halimiz uygunsuzdu "fazla" olmaya, "çoğul" olmakta sınıfta kaldık ve hep ***"doğal olarak yalnız**dık"*.

Kimilerine göre aptal, kinik ve bayağı bir kuşak olduk, kimilerine göre şirin, kafası karmakarışık, nihilist ve içerikten yoksun... Sonuçta bizden öncekiler gibi hayati değildi duruş noktamız, ne bir savaşın kucağına oturmuştuk ne de kimse bize çiçek çocukları olmamız için gereken güçlü bir muhalefet duygusu miras bırakmıştı. Cola içip, Benetton-Lewis giyip, Madonna ve Cyndie Lauper'ın pervasız görüntüleri ve Michael Jackson'ın ve Boy George'un androjenisiyle büyüdük. Pearl Jam'i, Dave Mathew's Band'i, No Doubt'ı, Smashing Pumpkins'i ve haliyle "en çok" U2'yu kimliğini ararken kaybolmuş kuşağımızın sesi ilan ettik. Sabahları Muppet Show, gündüzleri Cosby Ailesi, geceleri Dallas seyredip J.R.'ı kimin vurduğunu hepimizi öğrendik, alkol duvarını aştığımız günlerde hep Sue Allen'ı yad ettik ve son günlerde Sex and the City'ye, Ally McBeal'e ve Dawson's Creek'e terfi ettik. Commodore 64'lerle yetişip bugünkü "çok kimlikliliğimize" uygun olan FRP'yi gönülden sevdik. 70'lerin topluluk ruhunun romans dolu idealinden uzaklaşıp yalnızlığımıza çekildik, büyük bir fikrimiz olamadı usanç duyduğumuz topluma dair.. Belki de bir sürü, bir sürü nedenle aşkta başarısız olduk, evlilikler yürümedi... Aksini denediysek de çabuk yenildik, nefesimiz yetmedi... Hatta kara arzunun (Noir Desir) şövalyelerinden biri daha geçenlerde prensesini döverek öldürüverdi, sonunda o müthiş şarkısındaki gibi yazgısına yenildi; *"we've got you hot blood, to look for something new still love the black stone while it's toning blue,* ***I'm Lost***". Kimisi Bertrand Cantat gibi kıskançlık öfkesine kolay yenildi, kimisi "*Thank you dear God for putting me on this Earth"* dedikten sonra kendini inkar edip, hayata ***dayanamayacağını*** anlayan Kurt Cobain gibi çabuk pes etti. Bu kuşak eline ne zaman kalem alsa, illa ki kasvetli kara ifadelere saplandı, ne zaman deklanşöre basacak olsa, karelenenler fazlasıyla yalnızdı. Zira herkesin serüveni ***tek kişilik***ti ve

ellerindeki kartlar hileli ya da eksik...

1990'da Time Magazine kapağında Generation X'i Amerika'nın son kayıp kuşağı olarak deklare etti. San Francisco Chronicle'den James Sullivan, Gen-X'i yüzyılın en parlak kuşağı olarak yorumladığı yazısında Fitzgerald'ın 1920'lerde Amerikan değerlerine karşı çıkan bir grup entelektüel için kullandığı "kayıp kuşak" tanımının aslında bugünü, bu kuşağı imlediğini belirtiyordu. Kültürün parayı takip edeceğini söyleyen Fitzgerald sanki bugünü tanımlar gibiydi, zira eğlence kültürü etiketler tarafından belirlenmiş hale gelmiş, popüler kültür ise tümüyle "kullan-at"a dönüşmüştü.

Fitzgerald'ın jenerasyonu ile bugünün Gen-X'i arasında paralellikler kinik ve erken büyümek zorunda kalmışlık olduğu kadar, anarşist şiddetin de birbirine yakın olması idi. Fitzgerald'ın kuşağı olağandışı yaratıcılığı için edebiyatı zemin olarak seçmişken, bugün internet, teknoloji ve medya, yazının yerini aldı. Aslında birçok yazar bu iki kaotik dönemi karşılaştırırken aynı tanımı kullandılar; "karnaval kültürü".

Bu kaotik dönemin kaotik ruh haline dair ilk kurgu kitap, anlattığı döneme uygun bir tarihte, 60'larda doğan ve dolayısıyla kendi tabiriyle "new lost generation"a ait olan Douglas Coupland'in *Generation X -Tales for an Accelerated Culture* idi. Coupland kitabında birkaç alkış pahasına evrakların arasına gömülerek yuppie olmak yolunda ilerlerken çark etmiş, alışverişle yaratılıcılığı eşdeğer görmeye başlamış birkaç arkadaşın, bu kaostan kaçıp çöle sığınarak geçmişleriyle gelecekleriyle hesaplaştıkları ve fakat bu arada birbirlerine öykü anlatmak gibi sevimli bir oyunu sürdürdükleri bir dönemi anlatır. *"Buraya geldiğimizde suratlarımız ergenlik sivilceleriyle ve çıbanlarla kaplıydı, bağırsaklarımız öyle bir düğümlenmişti ki bir daha görevlerini yerine getiremeyeceklerinden korkuyorduk. Fakat artık çölde yaşıyoruz ve hersey çok ama çok daha güzel."*

Gen-X, 1970'lerden 80'lere dek müzik yapmayı sürdüren ve Billy Idol'ın solisti olduğu İngiliz punk grubunun da adıydı. Coupland kitabının adının Billy Idol'ın topluluğundan esinlenmediğini ısrarla söyledi. Baby boomers'ların yalnız yetiştirdikleri, televizyonla, hamburgerle büyüyen, hızlandırılmış bir olgunlaşma sürecini tamamlayan bir kuşağın sözcüleriydi kitabın kahramanları. Boom kuşağı 1946-1964 arası doğanları içeriyordu, Gen-X ise 1965-75 arasında doğmuş olanları... Şüphesiz yalnızca doğum yıllarına göre bir kısım insanı sınıflandırmakta n daha ötesiydi bu adlandırma, kuşağın üyelerinin hayatla ilgili deneyimleri de eşdeğerdi: Pragmatik, yaratıcı, bağımsız... Coupland herhangi bir romandan daha ötesini tanımlayarak bir kuşağın jargonunu da kitapta sunduktan sonra, hiç de hoşlanmadığı bir şekilde Gen-X'in sözcüsü haline gelmişti, hatta guru'su.. Okuyucular haksız da sayılmazdı, zira Coupland bir Gen-X terminolojisi yaratmıştı: Hiçbir önemli olayın meydana gelmediği bir zaman diliminde yaşamak anlamına gelen *tarihsel yetersiz doz*, çok fazla olayın meydana geldiği bir zaman diliminde yaşamak *tarihsel aşırı doz*, kişinin gereklerini yerine getiremediği halde bir minimalizm felsefesi savunduğundan söz etmesi *kafe minimalizmi*, X Kuşağı'nın gardıroplarında siyah rengin hakim olduğu bir alt grup olan *karadelikler*, genellikle alt seviyelerdeki çalışanlara ayrılan, küçük, üzeri kumaş kaplı, menteşeli, demonte edilebilen büro bölmeleri olan *et yağlandırıcı bölme*, kişinin mesleğinin imajına uymaması durumu *ozmoz*, hiçbir entelektüel içeriği olmadığı halde sırf vakit geçirmek için katılınan *tenezzül edilen sohbet*, kişinin ilerleyen yaşına paralel olarak vücudundaki yaşlanma belirtilerini göstermekten kaçınması durumu *Dorian Gray*'leşme gibi... Kısacası herşeyin içini boşaltan bir algılama duygusu, alabildiğine ilgisizlik ve ait olmama hissiyatıyla dolu bir gerçeklikti bu kuşağın penceresinin açıldığı yer. Dolayısıyla bu kuşağın sinemacılarının perdeye yansıttıkları tam da bunlar oldu.

Lull Sinema Dizisi'nin üçüncü kitabı olan sinemacı, eleştirmen ve gazeteci Peter Hanson imzalı *Kayıp Kuşak Filmleri*, Coupland'in kitabındaki tanımlamalardan da yararlanarak Amerikan sinemasının yakın dönem film yapımcılarını ve filmlerini anlatarak, bu dönemin sinemasının siluetini çiziyor. Zira Coupland'in karakterlerinin yazgılarını takip eden film insanları da aynı dertlerden muzdaripler. Düşük maaşlı ve düşük prestijli, saygınlığı az, gelecek vaad etmeyen *McJob*'larda çalışıyorlar, midelerini patlayana dek junk yiyeceklerle doldurup, MTV seyrederek zaman geçiriyorlar, ailelerinden kopuk yaşıyorlar ve tüm bu kaos ortasında TV koltuklarından ya da bilgisayar ekranlarının önünden arada bir kalkıp kendilerini gerçekleştirmeye, tamamlamaya çalışıyorlar. Ebeveynleri olan "boom" kuşağınca tahrik olmak üzere kullanılan rahatlatıcı maddelerin rahatlığında büyüyen, böylece alkol ve uyuşturucu ile sıkı fıkı olan bu kuşağın hayli erken yaşlarda yetişkinleşmeye zorlanmış olduğu da bir gerçek. Ortaya çıkan filmler de haliyle açılan Pandora'nın kutusunun garabetinden etkileniyor. Şiddet yüklü anarşi, intihar, uyuşturucu, tekmili birden şimdiki hayatın ta kendisi... Zira yaygınlaştıkça hepsi büyüsünü yitiriyor ve gençlik hormonu ile donanmış kötü yazgılı karakterler hiç de kurgusal olamıyor - Fincher'ın ve Anderson'ın karakterlerini yad etmekte fayda var. Ama her ne olursa olsun kitapta da filmlerde de ve hayatta da insanın kendisi olma süreci sıkıcı bir şey... *Being John Malkovich*'de Craig'in dediği gibi *"Ben ben miyim? Malkovich Malkovich mi? Buda haklı mıydı, ikilik bir yanılsama mı?... Bu portalın nasıl bir metafizik solucanlar konservesi olduğunu görüyor musun? Artık yaşamımı, şimdiye kadar yaşadığım biçimiyle sürdürebileceğimi sanmıyorum."*

"Ben kimim, nereye aitim?"... '68 kuşağından sonra gelen, Amerika'nın en telaşlı dönemleri içinde büyüyerek politikaya, topluma, aileye, geleneksele karşı tavırlı olan; popüler kültüre, TV'ye ve kayıtsızlığa ise sonsuz bağımlı *X*

Kuşağı'nın en çok üzerinde düşündüğü soruydu. Hanson kitabında bu soruya tek bir cevap vermenin anlamsızlığına işaret ediyor, yine de bunlardan birinin *"Ben toplumun sonradan hatırladığı bir şeyim ve en azından nereye ait olmadığımı biliyorum,"* olması mümkün. Aile hayatının zorlukları, ergenliğin sancılı dönemleri, duyarlılıklarını içi boş popüler kültürle sarıp sarmalama, postmodern anlatım tekniklerini benimseme, etik değerlere karşıtlık bu kuşağın aynı adımları takip etmesini sağlıyor. Sonuçta ortaya çıkan ise ilgisizlik ve yoksunlukla dolu bir gençlik kültürü... Ya da *"doğal olarak yalnızım"* durumu.. *Reality Bites*'da Lelaina'nın söylediği gibi; *Neden yirmilerindeki bizlerin haftada seksen saat çalışarak BMW'lerini alabilecek durumda olmayı reddettiğimizi merak ediyorlar. Neden kendilerinin yarattığı karşı kültürle ilgilenmediğimizi merak ediyorlar, sanki biz bir çift koşu ayakkabısı için devrimlerine sahip çıkmadık ve… Ancak şu soru hala orta yerde duruyor: Şimdi ne yapacağız? Devraldığımız tüm hasarı nasıl onaracağız? Sevgili mezunlar, yanıt basittir…"Bilmiyorum."*

Neden ve nasıl böyle olabildiğimize dair sorgulara eşlik eden filmler ve bu kuşağın yönetmenleri, kitabın duraklarını oluşturuyor. Burada popüler kültürden, postmodern varoluş durumlarından aylakçılığa, nihilizmden teknolojiye, seksüel tercihlerinden, akışkanlığından ırk sorununa bir kuşağın siluetini bulmak mümkün. Ve de toplumsal paranoyayı; Fincher'ın *The Game*'inde olduğu gibi *"herkes benim peşimde ama neden bilmiyorum"* duygusunu... Ya da Darren Aronofsky'nin ilk filminde *Pi*'nin kahramanı Max'in kendi zekasının kurbanı olması gibi insanın kendinden bile korkmaya başladığı keskin zamanı.

Bu durumda Gen-X için tek seçenek kalıyor; ait olunan toplumu terk etmek ve meydan okumak...

Bu kuşağın sinemacıları *Pulp Fiction*'ın kahramanları gibi öfkeli, *Seven*'ın katili gibi kızgın, *sex, lies and videotape*'deki gibi düşünceli, *Slacker*'daki gibi ironik ve *Fight Club*'daki gibi ellerinden gelmeden yıkıcıydılar. Aşka, dine, paraya, sekse, savaşa, bilim kurguya dair yaklaşımları ise alabildiğine içe dönüktü. Onların şiiri öfkeliydi ama yaklaşımları asla statükocu ve şoven değildi. Ve tüm bunlara sahipken çok ama çok başarılı oldular; Robert Rodriguez ilk filmi *El Mariachi*'yi küçük bir bütçeyle gerçekleştirerek halk kahramanı oldu, Kevin Smith Clerks'i bir süpermarkette çekerek övgüler aldı, Soderbergh, *sex, lies and videotape* ile 28 milyon $'lık bir gişe geliri sağladı. Tarantino, bağımsız sinemayı etkilemekle kalmayıp mainstream filmlere de sızmayı başardı. Ama hepsi kendi sorunlarıyla o denli iç içe idiler ki, bu da filmlerine yansıdı. Çünkü onlar varolanı yıkıp kendi imgeleriyle dünyayı yeniden kurmayı başardılar. Steven Soderbergh *sex, lies, and videotape* (1989) ile ortaya çıktığında tam da bize dair bir şeyler çağrıştırır gibiydi. Hayatın kuytusunda kalmış bir adamın video kökenli bir seks hikayesinden ötesiydi şüphesiz film, orada yenilmişlikler vardı ve nihai tatminin imkansızlığı... Kışkırtıcı postmodernizmle dolu Soderbergh'i diğerleri takip etti, gösterişli şiddeti ile Quentin Tarantino (*Pulp Fiction*), felsefi alaycılığı ile Kevin Smith (*Dogma*), baştan çıkarıcı nihilizmi ile David Fincher (*Fight Club*), karanlık ve cüretkar anlatımıyla Paul Thomas Anderson (*Magnolia*), ürkünç karakterleriyle provokasyonu seven Darren Aronofosky (*Pi, Requiem for a Dream*) ve diğerleri... Kitap, Amerikan sinemasının son dönemine damgasını vuran *X Kuşağı*'nın yönetmenlerini ve filmlerini tarihsel, toplumsal, kültürel ve sinemasal bağlamları içinde incelerken yazar Hanson, X Kuşağı'na ne akademik bir soyutlama ne de salt pür sinema eleştirmenliği ile yaklaşıyor, o 'X' kuşağının "kültürsüzlüğü" ve "eylemsizliği"ne eleştirel bir perspektifle bakmayı başarıyor.

Kısacası klişe bir final yapmaktan kaçınarak
"Altıkırkbeş Yayınları Lull Sinema Kitaplığı 'Kayıp Kuşak Filmleri' ile
bir parça daha genişlemiş oldu" demek yeterli gibi...

Kayıp Kuşak Filmleri
Peter Hanson, Türkçesi: Kürşad Ertuğrul
www.altikirkbes.com

kentli pop efsanesi:

Saffet Sözen

pet shop boys

Neil Tennant:
Eski Smash Hits dergisi müzik yazarı. 30'lu yaşlarda başladığı müzik kariyerinin 20. senesinde. Grubun söz yazarı ve vokalisti. Sıkı entellektüel. Soğuk ve mesafeli. Ağzını sadece anlamlı birşeyler söyleyeceği zaman açan, kendi cool'unu* yaratabilmiş bir şahsiyet. Nadiren gülümser. (Sadece gülümser. Gülmez! Sevgilisinin ölümünün ardından yüzündeki kasları aldırmış zamanında)

Chris Lowe:
Mimar. 1981 yılında bir hi-fi mağazasında tanışmışlar Neil Tennant'la. Grubun bestecisi ve klavyecisi. Parti hayvanı. Somurtkan ve sıkılgan. Siyah gözlükleri ve ters giyilmiş beyzbol şapkası

pet shop boys

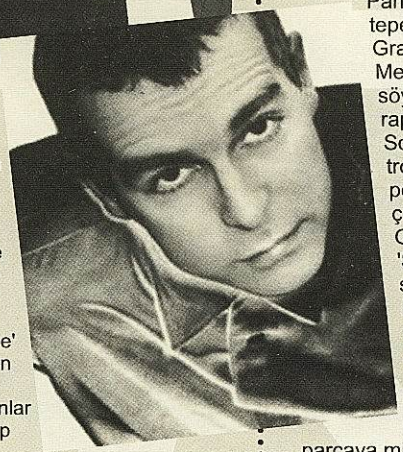

Pet Shop Boys: Dans müzikleri dinleyen bir adamla klasik müzik dinleyen bir diğerinin kurduğu grup. İronik şarkı sözleri, zeka ürünü parça isimleri üzerine içinde yaylı çalgıların da olduğu, nadiren gitarın kullanıldığı, 'synt' + 'drum machine' pop. "Dans edemeyen ve etmek gibi de bir arzusu olmayan insanlar için dans müziği." Pop müziğin sınırlarını genişleten, onu yeniden tarif eden, İngiliz sol müzik basınının ve İngiliz gruplarına mesafeli Amerikan müzik basınının çok tuttuğu grup.

Bütün arzularının, Che Guevara'yı Debussy ile birleştirip bir disko ritmi yaratmak olduğunu söylemişlerdi bir keresinde. Ekim Devrimi çoşkusundan Londra'nın ıslak ve tenha sokaklarının hüznüne, parlak disko ışıkları altında geçen ışıltılı yaşamlardan aids, eşcinsellik ve insan haklarına kadar birçok mevzuyu ritm ve melodiyle buluşturdular yıllar içersinde. Şimdi 50'li yaşlara gelip dayandıklarını kabul etmek o kadar zor ki! Onlar fanlarının gözünde hala metro tünellerinde seri adımlarla ve ifadesiz bir yüzle ilerleyen, bir yandan da şarkı söyleyen Neil ve kara gözlükleriyle elleri cebinde onu takip eden Chris isimli iki yeniyetme şehir züppesi.

Dusty Springfield'dan Liza Minnelli'ye, Angelo Badalamenti'den Johnny Marr'a, Derek Jarman'dan Gus Van Sant'a kadar birçok egzantrik kişiliğin ilgisine mazhar olmuş bu nadide İngiliz grup 7 Eylül akşamı İstanbul'da olacak. Aynı gece Echo And The Bunnymen'in de sahne alacak olması, olayı çoktan çift kaşarlı tost kıvamına getirmiş, hatta araya inceden domates konmuş bir şekle dönüştürmüştür.

Bu topraklara, daha önce daha önemli isimlerin geldiğini ve daha güzel konserlere gittiğinizi düşünebilirsiniz. Ayrıca haklı da olabilirsiniz. Bizse naçizane, New Order gelene kadar topluluk bazında memleketin görüp görebileceği en önemli müzik olayıyla karşı karşıya olduğunu düşünüyoruz. Tek korkumuz, o gece mümtaz basınımızın ruhen de gay bazı değersiz kalemlerinin görüş sınırlarımızı zorlayabilecek olması. Öte yandan konsere bu kadar az zaman kala basında grupla ilgili herhangi ciddi bir yazı yazılmamış olmasını da, sizi bilmem ama ben, bizbize bir gece geçirebilmek adına hayırlı bir gelişme olarak değerlendiriyorum.
Ortaokul yıllığına göz gezdirmek kadar nostaljik, 86'Dünya Kupası Futbol Albümü'nün sayfalarını karıştırmak kadar heyecan verici olacak.

PLEASE (1986) ****½

1984 yılında, ünlü disko müzik prodüktörü Bobby Orlondo yardımıyla çıkan ve listelerde başarı sağlayamadığı için grubun Epic Records'dan atılmasına neden olan single 'West End Girls' bu sefer Stephen Hague prodüktörlüğünde Parlophone çatısı altında en tepeye oturur. Hiphop gurusu Grandmaster Flash'ın 'The Message'ından etkilendiklerini söyledikleri parça o dönem brit-rap akımı içersinde değerlendirilir. Soul esintili kadın geri vokaller ve trompetle zenginleştirilmiş kentli pop bir anda herkesin dikkatini çeker. Madonna 'Into The Groove' baslarının kullanıldığı 'Suburbia' "Benim zekam seninse güzelliğin var. Hadi bunu paraya çevirelim" ironik sözleriyle 'Opportunities', albüm açılışı 'Two Divided By Zero' (2/0=Sonsuzluk. Çok zekice!) Aphex Twin 'On' tadında introsuyla, arkadan gelen parçaya mixlenmiş izlenimi yaratan nefis 'Tonight Is Forever' 80'lerin ikinci yarısında ortaya çıkan en iyi pop grubunu müjdeler gibidir.

ACTUALLY (1987) *****

Synth-pop tarihinin gelmiş geçmiş en iyi albümlerinden biri, belki de (Human League - Dare ile birlikte) en iyisi. Bir nevi hakiki 80'ler. Halk arasında yıkılan albümleri olarak da bilinir. İçlerinde, dans müziğin dahi isimlerinden Shep Pettibone'un da bulunduğu dört ayrı prodüktörle kotarılmış albüm. Sofistike parça düzenlemeleri, ('It Couln't Happen Here'da Ennio Morricone), vurucu ve akılda kalıcı melodiler, az şey söyleyen ama çok şey ifade eden sözler, kentli yalnız insanın ruh haline ışık tutmuştu zamanında. Bir eleştirmenin saptaması "Olaylarla duygusal bağlar kurmak yerine onları entellektüel bir düzlemde ele alıyorlar". "S.h.o.p with i.n.g is shopping", "I love you, you pay my rent". 80'lerde bizim buralarda, sadece Mecidiyeköy'de 'Seni sevmeyen ölsün, öölsüün' tezahüratı bu kadar içten ve gırtlak paralarcasına söylendi. Bir Londra güzellemesi olan 'King's Cross' sadece bu albümü değil büyük bir ihtimalle 80'leri de kapatır.

INTROSPECTIVE (1988) *****

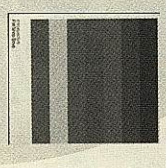

Sarı kırmızı renklerle bezeli gözalıcı albüm kapağını bir kenara bırakıp müziği dinlemeye başladığınızda, cezbedici yaylılar introsuyla 'Left To My Own Devices' sahne alır önce. (Erhan Konuk kardeşimizin 'Pop Saati' programının jenerik müziğini hatırlayınız) En kısası altı dakika süren ve altı parçadan oluşan albüm latin ritmli house müzik denemesi olur ikilinin. Introspective'in, bütün dünyada büyük bir ilgiyle karşılanması ve topluluğun bugüne kadarki en çok satan albümü olmasını sağlayan parça ise 'Domino Dancing' dir. Klibinde Porto Rikolu esmer bir afetin yer aldığı parça 88' yazında diskoların vazgeçilmezi olmuştu. Elvis Bey'den hatırladığımız 'Always On My Mind'ın nefis cover'ı ve daha önce Patsy Kensit'e verdikleri 'I Want A Dog'ın yeni versiyonu, epey meşgul etmişti genç dimağları o dönemde. Dans müziğinde bir kilometre taşı.

BEHAVIOUR (1990)****

90'lara yeni bir albüm ve yepyeni bir müzikal anlayışla girer Pet Shop Boys. Almanya'da Harold Faltermeyer prodüktörlüğünde analog synt'lerle kotarılan Behaviour, grubun olgunluk çağı albümü olarak tanımlanır. Melodi ve ritm, yerini daha ağırbaşlı tınılara bırakmıştır. Siyah beyaz homo-erotik klibiyle de akıllarda kalan, Neil'in aids'den ölen bir arkaşı için yazdığı 'Being Boring', Morriseyvari isimleriyle 'How Can You Expect To Be Taken Seriously?', 'This Must Be The Place I Waited Years To Leave?', orkestral düzenlemelerini bir kez daha mühim insan Badalamenti'nin yaptığı 'Only The Wind' özellikle dikkat çekicidir. Şostokoviç stili yaylılarla adamımız Johnny Marr'ın gitarını birleştiren ve onun post-Smiths dönemindeki en önemli işleri arasında sayılan, grubun bir kez daha Rus bozkırlarına dönüşü unutulmaz güzellikteki 'My October Symphony' ise albümün doruk noktasıdır. Pop müziğe mesafeli duran eleştirmenler kanadı albümü çok beğenmiştir. Introspective gibi çok satan bir albümün ardından aynı formülle üretilmiş benzer bir işe soyunmamaları ve mainstream'e direksiyon kırmamaları büyük takdir toplamıştır.
Pet Shop Boys'un bugün dünya müziği içinde bulunduğu saygın konumun bu albümle çok yakın bir ilgisi var.

VERY (1993) ****

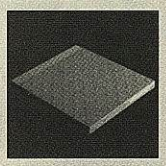

İkilinin, tek İngiltere 1 numarası ve Euro-disco soundlarına dönüş albümü. Very Pet Shop bir albüm olduğunu düşündükleri için yeni çalışmalarını bu adla yayınlarlar. İçinde 'The Theatre' ve 'Dreaming Of The Queen' gibi ağır numaraları da barındırmasına karşın mega dance-pop havası albümün geneline hakimdir. Sansasyonel parçaları Village People cover'ı 'Go West' bir yandan listeleri sallarken diğer yandan da ' I Will Survive' gibi gay diskoların vazgeçilmezlerinden birisi olur.

ALTERNATIVE (1995) ****½

The Smiths kırmızı toplama (rock müzik literatüründe kırmızı toplama, Louder Than Bombs ve Beatles 1962-1966 albümleri için, mavi toplama, Hatful Of Hollow ve Beatles 1967-1970 albümleri için kullanılır) ve The Jam Extras'dan sonra müzik tarihinin en iyi b yüzleri toplaması. Her iyi Ingiliz pop grubu gibi şahane parçalarından bazılarını single'larının arka yüzlerine gömmüş onlar da. Çift cd'lik bu toplamada parçaların kronolojik sıraya göre dizilmiş olması ve grup elemanları tarafından her parçanın çıkış hikayesinin anlatıldığı kalın kitapçık Alternative'i PSB külliyatı içinde çok önemli bir yere oturtuyor.

BILINGUAL (1996) *****

Tarih içersindeki ilk ve son mutlu PSB albümü. Güneş sarısı albüm baş tan sona oynak latin ritmleriyle dolu. Bütün ada Brit-pop'la sallanıp yuvarlanırken, bizim çocuklar akdeniz kıyılarında geçen güzel bir yazı anlatırlar. 'Discoteca', 'Single', 'Se A Vida E', 'Before', 'To Step Aside' albümün ana teması çevresinde dolanan esas parçalar şeklinde dikkat çeker. Stan Getz sample'larıyla bossa-nova stilinde 'It Always Comes As A Surprise', arka planda Rus korosuyla Beethoven'in Song Of Joy'unu 4/4 zamanlı vuruşlara çevirdikleri 'A Red Letter Day' grubun deneysel yönünün açığa vurulduğu anlardır. Dayanılmaz cazibeli introsu ve Johnny Marr'ın şırıltılı gitariyla 'Up Against It' ise albüme esas lezzeti katan parçadır. "Ne kadar yükseğe uçarsan o kadar uzağa duşersin." Bazı yayın organlarında (Melody Maker başta) en iyi PSB albümü olarak selamlanmıştı.

NIGHTLIFE (1999) ***

Jacob's Ladder filminden fırlamış bir kareyi andırır albüm kapağı. (Tim Robbins metro istasyonunda raylar üzerinde yatarken, geçip giden trenin son vagonunda sürekli kafasını sallayan bir hayalet görür) 'For Your Own Good' ve 'Vamphires' klasik Pet Shop Boys sound'unda, ilk dinleyişte hemen dikkati çeken çok iyi parçalar. 'I Don't Know What You Want But I Can't Give It Any More' ve 'You Only Tell Me You Love Me When You Are Drunk' Morrissey'i bile kıskandıracak güzellikte parça isimleri. Bütün bunlara rağmen PSB standartlarına göre vasat bir albüm olduğu söylenebilir.

RELEASE (2002) ****

30'lu yaşlara ağır albümleri Behaviour ile veda etmişlerdi. 40'lı yaşlara da vedası geçen yıl yayınlanan 8. stüdyo albümleri Release oldu İngi tabanlı melankolik bir pop a Albümü beğenenler olduğu kadar yerine dibine batıranlar da oldu. Hemen insanı avucunun içine almayan bir albüm olduğu doğru. Sakinleşip ona biraz zaman tanımakta fayda var. 'Love Is A Catastrophe' Johnny Marr'ın (ki kendisi birçok parçaya gitarlarıyla eşlik etmekte) 'Last Night I Dreamt That Somebody Loved Me'yi andıran gitarlarıyla oldukça iç burkucu. Sahne arkasında Eminem'le birlikte olan liseli erkek fanın hissiyatı üzerine kurulu ve bir nevi ona s.git dedikleri 'The Night I Fell In Love' ise çok eğlenceli. 'The Samurai In Autumn'ın aşırı 'cool' synt'lerini dinlediğiniz zaman, grubun benzerlerinden ışık yılı uzaklığında olduğunu anlıyorsunuz bir kez daha.

Stüdyo albümlerinin yanı sıra topluluğun Disco, Disco2, Disco3 (Bu yıl yayınlandı ve NME dergisi 9/10 vererek okuyucularına son on yılın en iyi PSB albümü olarak duyurdu) isimli, orjinal parçaların dans mixlerini içeren albümleri, bir de Closer To Heaven adında, 2001'de West End'de sahnelenen bir tiyatro eseri için yazılmış müzikleri içeren soundtrack albümü var.

Dipnotlar:
** Fatih Özgüven 'e teşekkürlerimle.*
*** Çalıntı Dergisi Sayı 32*
**** Alternative Press Sayı 139*

NEIL TENNANT'DAN İNCİLER

1

"Etrafta çok az iyi besteci var ama olması gereken de bu zaten. Noel Gallagher'i benzerlerinden ayıran, melodilerle arasında çok iyi ilişki kurması."

2

"Yetmişlerde eşcinsel dünyası tam bir gösteriye dönüştü. Haşmetli bıyıklar, 501 Levis kotlar istemiyordum ben. O zamanlar gay olmak bir üniforma giymek gibiydi. Bıyıklı, dar kotlu, topuklu ayakkabı giyen erkekler**"

3

"Beatles 1983 yılında kurulsaydı, George ve Ringo'nun yerine sintizayzır ve 'drum machine'nin olduğu bir ikili olurdu."

NEİL TENNANT'I ADAM EDEN PARÇALAR***

1) Sandie Shaw Girl Don't Come

Yılbaşlarında dağıtılan bedava kuponlarından biriyle almıştım onu. 1964 civarı olmalı. Nefis bir parçaydı. Trompetli girişini çok sevmiştim. Kadın o kadar cool'du ki televizyona ayakkabısız çıkmıştı.

2)T-Rex Ride A Wild Swan

Onların ilk hitleri. Prog-rock yılları ki hiç sevmem aslında. Bolan, onların içinde bir nevi alternatif figürdü. Ayrıca gazetecilik yıllarında ilk röpartajımı onunla yapmıştım.

3)Mylene Farmer Desenchantee

Parçayı o kadar çok sevmiştim ki hemen gidip albümü satın almıştım. O dönemde birisine aşıktım ve o yıl çıktığımız turne boyunca sürekli bu albümü dinledim. Ertesi yıl Electronic'le yaptığımız 'Disappointed' single'ına "Disappointed once again, disenchanted encore" sözlerini koymuştum. Kendimce Mylene Farmer 'tribute' yapmış oldum.

4) Dusty Springfield I Don't Want To Hear It Anymore

Bu parçayı her dinleyişte kalbim kırılır.

5) Bryan Ferry Another Time Another Place

Favori albüm kapağımdır aynı zamanda. Bryan Ferry Los Angeles'da bir havuzun kenarında beyaz ceketiyle kayıtsızca duruyor, fazlasıyla 'cool' ve sofistike görünüyordu. Hepimiz onun gibi olmak istiyorduk. Yayınlandığı yıl bütün Londra albüm afişleriyle kaplanmıştı.

Broadcast'in satın alınamayacağı düş:

Broadcast'in uzun süredir beklenen "geri dönüþ" albümü Haha Sound nihayet Warp etiketi altýnda yayýnlandý. Gruba kulak vermekte fayda var:

***The Noise Made By People* piyasa çıktığından beri neler yapmaktasınız?**

Trish: Son albümün turnesini tamamladıktan sonra, albümde davul çalan Steve Perkins kendi işlerini yapmaya gitti, bu yüzden uzun süre başarısız bir şekilde yeni bir davulcu aradık. Birçok kişiyi denedik, fakat işler bir türlü yolunda gitmedi. Ayrıca kendi stüdyomuzu kurmaya karar verdik. 2001'de zamanımızın çoğunu her şeyi planlamakla ve hazır hale getirmekle harcadık fakat iyi bir sound bulmak için gerçekten mücadele ettik. O stüdyodaki akustik gerçekten berbattı.

James: Ayrıca paramız da bitmek üzereydi, zaten hiçbir zaman fazla olmadı. Stüdyo bizim aldığımız paradan daha fazlasına mal oluyordu bize.

Trish: Bir başka olay da Rob'un (Rob Mitchell- Warp'ın ortak kurucusu) ölmesiydi. Bu çok ağır bir kayıptı ve nasıl bir mola verebileceğimiz endişesi o kadar rahatsız edici ve depresifti ki stüdyoyu boş verelim ve herkes evine gitsin dedik.

Tim: Sanki her şey değişiyor gibiydi. Yeni bir stüdyomuz vardı fakat işe yaramıyordu, Rob bildiğiniz gibi hastalığı sebebiyle gittikçe daha fazla resimden çıkıyordu; ilk önce alerjileri olduğu teşhisi konmuştu fakat sonradan kanser olduğunu öğrendik; bu yüzden her şey değişiyordu ve bizim bir davulcumuz yoktu.

Her şeyden vazgeçmeyi düşündüğünüz oldu mu?

Trish: Her zaman her şeyin sonunda bir sonuca ulaşacağını biliyorduk; sonunda bir albüm doğacaktı fakat bunun ne kadar zaman alacağını bilmiyorduk; çünkü bu sefer prodüktörleri ve mühendisleri suçlayamazdık.

James: Bir keresinde stüdyoyu eve taşıdık (James'in dairesine) ve yeni albümde davul çalan Neil'i (Bullock) bulduk ve sonra da kilise salonunu, her şey çok çabuk gelişti....

Trish: Neredeyse çıldırmak üzereydik, stüdyo kurmak için bir sürü yere bakıyorduk ve gerçekten yerel olarak bulabileceklerimizi tüketmiştik; bir cumartesi öğleden sonrası yolun karşı tarafındaki kilise salonundaki açık arttırma dikkatimizi çekti. İşte oradaydı, 60 fut tavan, devasa tahta zemin, tahta paneller... Harika görünüyordu.... Yerde tepinebilir ve her şeyi deneyebilirdik... Salonu kiralamak için başkaları da müracaat etmişti ve sonunda albümün davul bölümlerini orada kaydettik.

James: Kaydı aslında 2002 yılbaşında bitirmiştik. O yüzden her ne kadar bizim için uzun zaman aldığı düşünülse de, albümü yapmak kısa bir süreçti. Bizim için zaman alacağı bir noktaya geliyordu ve şimdi de piyasaya çıkarılmayı bekliyor; çünkü aylardır bu albümün üstünde oturuyoruz.

Piyasaya çıkarılmaya hazır bir albümünüz olduğunu bilmek biraz asap bozucu değil mi?

Trish: Pek sayılmaz çünkü röportajlar yapıyor ve tura çıkıyorsunuz. Muhtemelen aylar boyunca bu albüm hakkında konuşacaksınız; biz de şimdiden bir sonrakini düşünüyoruz.

***The Noise Made By People* albümünün piyasaya çıkması üç yıl sürdü, bu yüzden o zamanlar**

fikirlerinizi plağa aktarmakta zorlandığınız şeklinde dedikodular çıkmıştı. Sizce bu albümde en zor olan neydi?
Tim: Ne istediğimizi biliyorduk. Sadece etrafta dolanıp müzik dinleyerek yıllar harcarsınız ve grup içinde herkesin kafasına aynı şekilde işler; o yüzden bir prodüktör için odaya girip ne istediğinizi anlamak zordur. Bence bir prodüktörden ziyade büyük bir teknisyene veya mühendise ihtiyacımız vardı çünkü hangi sound'u istediğimizi biliyorduk.
Trish: Aynı zamanda farkına vardığımız bir başka şey de her beynin bilgiyi başka şekilde süzdüğü idi. İsteğinize göre prodüktör "Evet, bir ses duvarı yapabilirim" der örneğin; fakat onun ses duvarından anladığı, bunu nasıl yorumladığı sizinkinden oldukça farklı olabilir. Biz bu prodüktörlerle sonunda tartışmaya gireriz çünkü yapabileceklerini söyledikleri şeyi yapamazlar.
James: Ve bir de onlara ne kadar para ödediğimizi düşünürseniz....
Trish: Evet, en büyük mesele buydu. Bu insanlar için oldukça yüklü bir nakit ödüyoruz ve yapacaklarını söyledikleri şeyi onlardan alamıyoruz.
Tim: Davul takımının önüne bir mikrofon koyabilir ve kayıt düğmesine basabiliriz, ne demek istediğimi biliyorsunuz. Parayı hak etmek için bundan fazlası gerekiyor.

Şimdi üç kişilik bir grupsunuz fakat *The Noise Made By People* albümü zamanında grupta ayrıca Steven Perkins ve Roj Stevens de vardı. Neler oldu?
Trish: Steve hiçbir zaman grubun bir parçası değildi, o yüzden albüm piyasaya çıktığında aslında dört kişiydik. *Haha Sound*'u kaydederken, bir şekilde Roj'dan da ayrı düşmeye başladık. Bilirsiniz, bazen böyle oluyor; sadece bazı ilişkiler uzun sürüyor; bazı ilişkiler de daha kısa sürüyor. Hâlâ arkadaşız fakat o şimdi kendi işlerini hallediyor; bu yüzden ümit ederim ki, onun kendi işiyle tekrar ortaya çıktığını göreceksiniz. Gerçekten de Roj ile pek uzun zamandır albüm için çalışmıyorduk, fakat şarkıların bazılarında, örneğin 'Colour Me'de, büyük rolü var; hazırlanmasında, düzenlenmesinde vb.... Aslında onun sound'unu çeşitli yerlerde kullandık. Şimdi Plone live'dan Billy Bainbridge ile çalışıyoruz.
James: Evet, sahnede hala beş kişiyiz.
Fakat artık *Plone* albümü yok değil mi ....
James: Belki.... Eğer biri piyasaya sürmek isterse, hazır bir *Plone* albümü var.

Birmingham'dan gelmek, Londra dışından olmak bir avantaj mıydı, yoksa tanınmak söz konusu olduğunda size engel mi çıkardı?
Trish: Aslında her ikisi de.
Tim: Birmingham'da yaşamak her şeyden ayrı olarak gelişmenizi sağlıyor. Londra'dan gelen bir çok grubun ömrü kısa sürüyor çünkü kendilerini zorlayan ve gruplar üzerine birçok yük bindiren fırsatçı plak etiketlerine ilgi duyuyorlar; bu da onların doğru şekilde gelişmesine izin vermiyor. Warp ile anlaşma imzalamanın en iyi yönü, istediğimizi yapmamıza izin vermeye hazır olmaları. Özellikle Rob'la olan ilişkimizde en iyi şey, gitmek istediğimiz yönde ilerlememiz için bize güven aşılaması. İnsanlar bizim Londra'da anlaşma imzalamamızı istediler ve birçok plak şirketi ile konuştuk. Onlarla aramızda ortak hiçbir şey olmadığını rahatlıkla söyleyebilirsiniz. Bizde gördükleri tek şey bir pazarlama unsuru idi. Yani yeni gruplar için düzenlenen av...

O zamanlar Warp'ın sizinle anlaşma imzalaması sıra dışı bir hamle olarak görüldü....
Trish: Bizim için tamamen doğaldı, tabii Rob yüzünden.
James: Yani plak şirketini bilen insanlar için acayip miydi demek istiyorsun?

Evet....
Trish: Çünkü birdenbire herkesin temelleri biraz sarsıldı. Warp hiçbir zaman bir şeye takmakla ilgili değildi.
James: Biz yıllardır bunlarla yaşıyoruz, özellikle de herkesin kendi tekno müziği ve benzerleri ile meşgul olduğu Avrupa'da...
Trish: Warp markasına zarar verdiğimiz düşünüldü (gruptakiler güler). "Neden, oh neden?..." Yani, Jimi Tenor bir şeydi fakat Broadcast cehennem gibiydi....
James: Bence Warp çatısı altında olduğumuzdan, farklı bir şekilde yargılanıyoruz. Warp ile anlaşma imzaladık çünkü, bildiğin gibi Rob'u çok seviyoruz....

Warp ile anlaşma imzalamadan önce tanışıyor muydunuz?
Trish: Hayır Rob ile ancak görüşmeler başladığında tanıştık. Tabii bu yanlış bir sözcük, fakat siz biliyorsunuz....
Tim: Onları daha önce tanımıyorduk. Anlaşma imzalamak için yeni gruplar aradıklarını duyduk, bir kaset gönderildi ve Rob bizi konserde izlemeye geldi, parçalarımızı birkaç kere dinledi ve sevdiğine karar verdi.
James: Bence Warp markası altında olduğumuz için daha sert inceleniyoruz; oysa EMI ile anlaşma imzalasaydık, insanlar bizi sadece bir rock grubu veya bir şeyler deneyen "indie" grup zannederlerdi. Daha sert eleştiri alıyorsunuz.
Tim: Gazeteciler, özellikle tembel olanları, yazacak bir şeyler arıyorlar ve Warp ile anlaşmalı olduğumuz için bizimle çekişiyorlar; çok basit, birçok gazeteci de buna yakalanıyor.... Yani, gazeteciliğin durumu o kadar kötü ki, yüzeyin altında Warp'ın yeni fikirlere açık bir plak şirketi olduğunu göremiyorlar.
Trish: Gazetecilerin anlamadığı şey, milyonlarca gazetecinin bunları daha önce yazmış olması; o yüzden genellikle aynı sorular veya aynı "Stereolab karşılaştırmasına sinir mi oluyorsunuz?" sorusu soruluyor... Daha önce bunun milyonlarca kez sorulduğunu tahmin edemiyorlar.
Tim: Eğer gazeteci olarak işinizi iyi yapmak istiyorsanız, belki de herkesin yaptığının ötesine bakmak

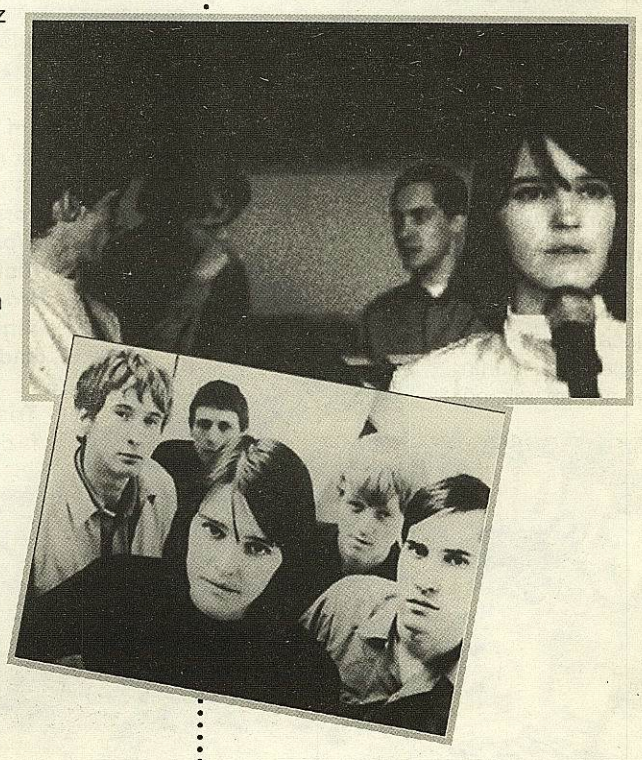

zorundasınız. Bu müzikte veya başka bir sanat türünde geçerli.

The United States of America veya Ennio Morricone gibi isimleri ilham kaynaklarınız olarak gösteriyorsunuz, fakat bunlar müziğinizi nasıl etkiledi?
Tim: The United States of America söz konusu olduğunda, verdikleri sound'un yorumundan çok, bu grubun fikri önemliydi. Avangardı pop ve rock ile kaynaştıran altmışların sonlarındaki birkaç gruptan biriydiler. Belki Velvet Underground da öyle. Bunu dinlediğinizde, şarkı yazmada sahip olabileceğiniz özgürlüğü akla getiriyor. Yani akortlar ve bunun gibi şeylerle bağlanmak zorunda kalmıyorsunuz. Yani bir şarkının düzenlemesinde ve sound'unda her yere gidilebileceği fikri bize çekici geldi.
James: Sanırım bu albümde gerçekten sevdiğimiz bu fikirleri uyguladık ve kendi sound'umuzu gerçekleştirdik.

***Haha Sound* James'in evinde kaydedildi. Kaydetmede gösterdiğiniz yavaşlık, albümü nasıl etkiledi?**
Trish: Bize biraz özgürlük sağladı.
James: Ayrıca beraberinde birçok problem getirdi. Bunu gerçekten yapan çok fazla grup tanımıyorum.
Tim: Sanırım stüdyo senin evine (James) taşındığında, her şey karman çormandı. Ne olacaktı? Geri taşınmıştık, her şey yanlış gidiyordu, Neil başladığında ve davul halledildiğinde bile, zaman çok önemliydi. Hedeflediğimiz tarihlere yetişemiyorduk ve kendimize baskı uyguladık.

Warp sizi albümü bir an önce hazırlamanız için hiç sıkıştırdı mı?
James: Kesinlikle hayır.
Trish: Sanırım Rob'u kaybettiğimizde, sanki neler olacaksa olacak gibiydi. Bazı şeyleri zorlamanın hiç anlamı yok, eğer hazır değillerse, kendi zamanları gelince olurlar. Grupların ve insanların üzerine bunca stresi ve baskıyı koymanın ne anlamı var ki? Rob öldüğünde, bu gerçek bir geri adımdı; yani "sakin ol, daha büyük bir resim var, olay sadece zamanında bitirmeye çalışarak kafan aşağıda yarışmakla bitmiyor".

***"The noise made by people"*dan nasıl bir farkı var bu albümün? Sound'unuzun nasıl geliştiğini ve değiştiğini düşünüyorsunuz?**
Tim: Sanırım niyet aynı yerden geldi, fakat prodüksiyon gelişti, ayrı şarkı yazımı da öyle. *The noise made by people* daha çok...
Trish: Bir yere ulaşma çabasıydı.
James: Daha çok bir karalama defteri gibiydi. Tek bir şey yoktu içinde, hatta bazı şarkıların bir süre önce yazılmalarına rağmen. Yeni LP daha çok kolektif bir bütün teşkil ediyor.
Trish: Ayrıca bence biraz daha iyimserlik taşıyor. Yani daha fazla ruh var, bu sefer ritmik unsurlar daha belirgin.

Oturup bunu düşündünüz mü, yoksa olaylar kendiliğinden mi gelişti?
Tim: Hayır, asla oturup bir şeyi tartışmadık.
Trish: Eksik kaldığını düşündüğünüz şeyler vardır, "Bu sefer bundan biraz daha fazla yapacağım" diye düşünürsünüz. Sanırım bizim dediğimiz şey müzikte biraz daha ritmik unsur olmasının kulağa hoş geleceği idi. Hani kendinizin hazırladığı küçük istek listesi vardır ya...

Trish, bu albüm için birkaç sinematografik referanstan bahsediyorsun (Milos Forman'ın *Love Of A Blonde*'u, Hans Richter'in *Dreams That Money Can Buy*'ı). Sinema her zaman bu kadar etkili miydi?

Trish: Bence hep daha fazla etkiliydi. Moseley'de şanslıyız, küçük bir video dükkanımız var; bir sürü arkadaş orada çalışıyor, o yüzden bedava video alıyoruz. Büyük bir Doğu Avrupa filmleri bölümü var, avangard, animasyon bölümüne sahip harika bir kült video dükkanı.... Gidip bir sürü film alıyorum, evde kaydedip boş zamanlarımda seyrediyorum. Biraz televizyona ihtiyacım olduğunda, bana boktan Big Brother kakalamaya çalışacakları berbat şeyi izlemek istemediğimde, Daisies veya Valerie'yi seyrediyorum. Ve aynı zamanda film müziğini dinliyorum, filmin asla burada piyasaya sürüldüğünü göremeyeceksiniz.... Sadece istisnai olarak piyasaya sürüldü fakat önümüzdeki yirmi yıl içinde DVD olarak

Warp ile anlaşma imzalamanın en iyi yönü istediğimizi yapmamıza izin vermeye hazır olmaları

çıkmayacak. Tabii o da çıkarsa... Bu tozlu bir Avrupa plak dükkanına gitmeden, film müziklerine ulaşmanın harika bir yolu.
Tim: Veya hiç piyasaya çıkmamış, duymadığınız bir film müziğini dinlemek....
James: Bu sinemanın en harika yönü. İçinde her şey var. Yani müzik ve sinema ayrı düşünülmemeli. Onlar aynı şey. Bir filmden müzikten aldığımız kadar çok şey alabiliriz.
Trish: Filmlerden her şeyi alıyoruz. Müzik, video fikirleri, basın açıklaması için fikirler, şarkı sözleri....

Plak kapaklarınızda grafiklere çok önem veriyor görünüyorsunuz. Başlangıçtan beri bol bol Intro ile çalıştınız...
Trish: Evet, başlangıçtan beri, yani 'Accidentials' single'ından beri...
James: Aslında Intro değil, Julian (grup onaylar). Daha önce Intro ile çalışıyordu, biz Julian ile çalışıyorduk. Şimdi aramızda.

Bir albümün yan kapağını da çalışmanızın bir ifadesi olarak görüyor musunuz?
Tim: Kesinlikle. Bir plak satın aldığınızda, yanına bakmadan edemezsiniz. Hepimiz plak düşkünüyüz. Bir plak satın aldığınızda, heyecan duyarsınız, sanki sizin için tam bir dünya yaratmış gibidir. Yani çok önemlidir.... Bir plağın yan tarafının boş olduğunu düşünemiyorum bile.

Çeviren: Özgü Nalbantoğlu
Kaynak: Milkfactory

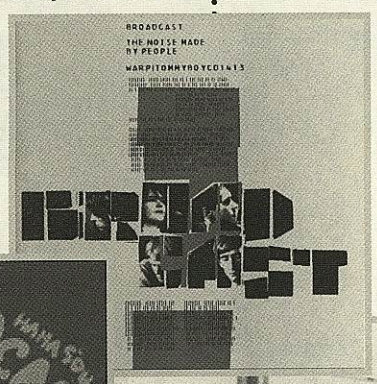

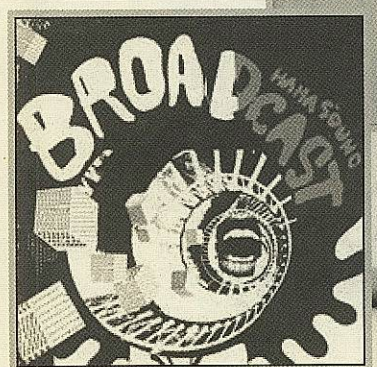

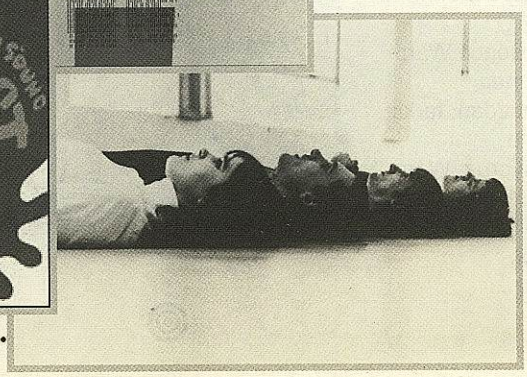

bob dylan & uyuşturucular

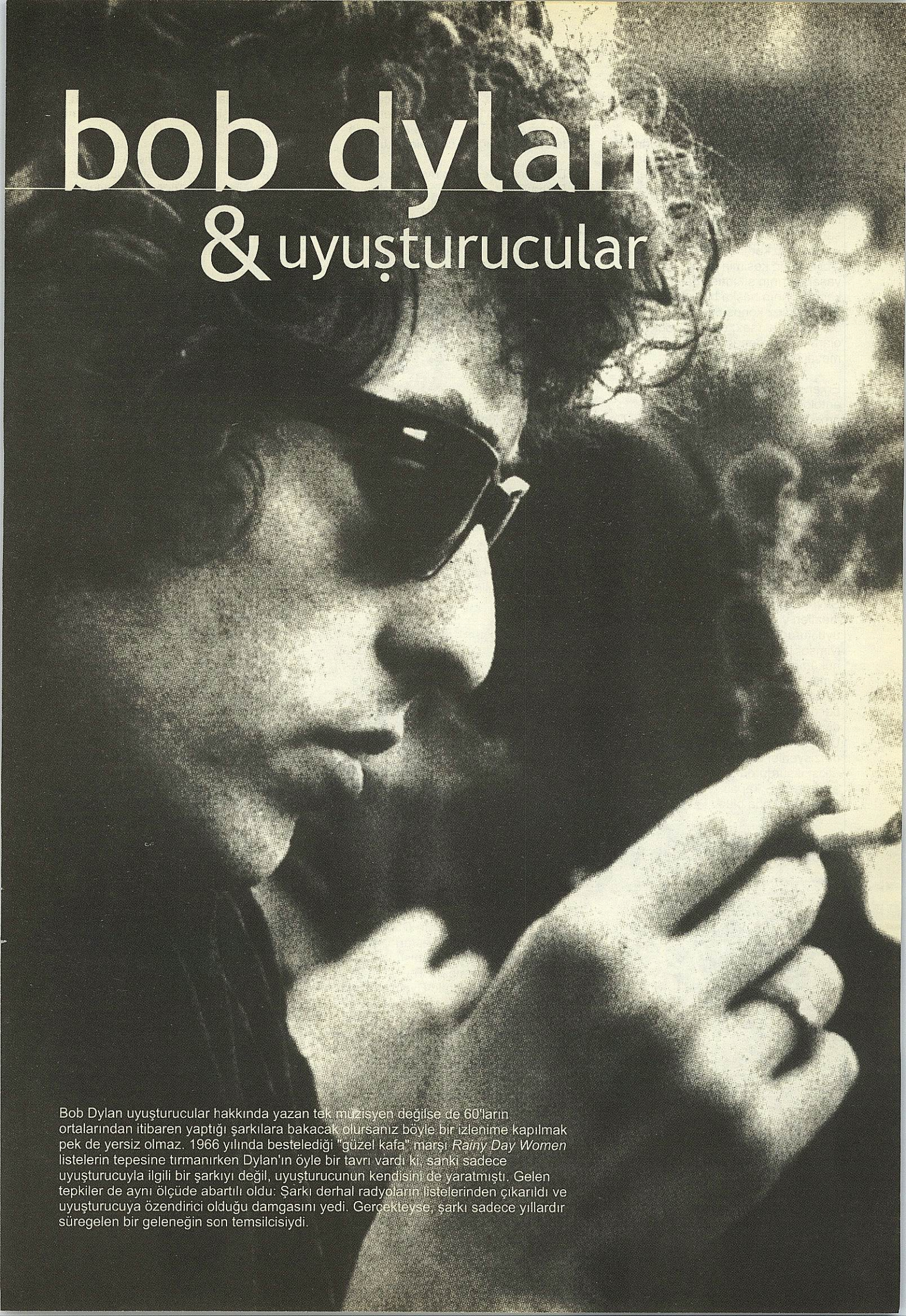

Bob Dylan uyuşturucular hakkında yazan tek müzisyen değilse de 60'ların ortalarından itibaren yaptığı şarkılara bakacak olursanız böyle bir izlenime kapılmak pek de yersiz olmaz. 1966 yılında bestelediği "güzel kafa" marşı *Rainy Day Women* listelerin tepesine tırmanırken Dylan'ın öyle bir tavrı vardı ki, sanki sadece uyuşturucuyla ilgili bir şarkıyı değil, uyuşturucunun kendisini de yaratmıştı. Gelen tepkiler de aynı ölçüde abartılı oldu: Şarkı derhal radyoların listelerinden çıkarıldı ve uyuşturucuya özendirici olduğu damgasını yedi. Gerçekteyse, şarkı sadece yıllardır süregelen bir geleneğin son temsilcisiydi.

Pop müzik ve uyuşturucu, Fats Waller ve Jelly Roll Morton gibi caz müzisyenlerinin bira parası için çaldıkları günlerden beri birbirlerinden ayrı düşünülemeyen bir ikili olmuş. Aşağı yukarı aynı sebepten ötürü: Hedonizm. Uyuşturucu bağımlılığının bir hastalık olarak kabul edilmediği ve rehabilitasyonun henüz kendi başına bir sanayi dalı olmadığı zamanlarda, uyuşturucu kadın-şarap-müzik üçlüsü gibi çalışan kesimin günlük yaşantılarının sıkıntısından kaçmalarının başka bir yoluydu sadece. 70'lerde söz konusu üçlü Ian Dury önderliğinde "sex, drugs & rock'n'roll" olarak güncellenecekti ama verilen mesaj az çok aynıydı.

Erken dönem 20. yüzyıl şarkıları antolojisine göz atacak olursanız- örneğin Trikont'un *Dope& Glory* ve *Drug Songs High &Low'u gibi* - bir sürü iyi müzisyenin bu konu hakkındaki şarkısına rastlarsınız. Örneğin The Ink Spots'un *That Cat is High* 'ı o zamanlar çok az kişi tarafından tehlikeli olarak kabul edilen bir alışkanlık için yazılmış masum bir şarkı. Ayrıca konu sadece esrar da değil. Ella Fitzgerald ve Chick Webb'in *Wacky Dust*'ı kokain hakkındaki onlarca şarkıdan sadece biriydi.

Savaş sonrası Amerika'nın püriten idealleri ve "herkes iş başına" etiği hafif uyuşturucular konusunda sürdürülen iyimser tavrı bir anda sildi. Eisenhower hükümeti ve FBI '50'lerde Amerika'yı elmalı turtaların ve Doris Day'in bal dök yala temizliğinin diyarına çevirdi. Uyuşturucu alt- kültürü müzisyenler arasındaki etkisini sürdürdü ama artık her şey kapalı kapılar ardında olup bitiyordu. Söz konusu etki ancak '60'larda Bob Dylan ve onun etkisinde ortaya çıkan The Beatles sayesinde tekrar gün ışığına çıkabilecekti.

Dylan'ın söylediği ilk uyuşturucu şarkısı Richard Farina ve Eric Von Schmidt ile 1963'te Troubadour Club'da çaldığı ve bir yıl öncesinde eski kız arkadaşı Bonnie Beecher'ın Minneapolis'teki evinde kaydettiği bir Rev. Gary David şarkısı olan *Cocaine*'di. Söylentilere göre şarkıyı Dylan'a Von Schmidt öğretmiş ama kendisi bu konuda pek bir şey hatırlamıyor. "Herhangi biri Bob'a öğretmiş olabilir. Ona Cambridge'deki evimde çalmış olabilirim ama zaten şarkı '50'lerden itibaren folk şarkıcıları arasında biliniyordu. Ben de Jack Elliot'tan öğrenmiş olabilirim."

...Dylan'ın bir zamanlar çok cüretkar gelen "Everbody must get stoned" sözleri "Have a marijuana", hatta "Heroin" gibilerinin yanında masum kalmıştı...

Kariyerinin bu noktasında Bob henüz kokainle tanışmamıştı ama aynı şeyi esrar için söylemek güç. Hatta Richard Farina'nın ve kendisinin Londra'daki yıllarında otla epey haşır neşir olduğu düşünülürse bahsi geçen performans da büyük ihtimalle esrar etkisindeyken verilmişti.

Dylan'ın uyuşturucuyla tanışması Minneapolis'teki kısa üniversite hayatı sırasında, Dylan'ı gençliğinde bir hayli etkileyen Dave Whitaker sayesinde oldu. Kısa bir süre sonra Greenwich Village'a taşındığında esrarın yaygın olduğu bir alt-kültürle tanıştı ve bu etki şarkılarına da yansıdı. The Greenbriar Boys'dan John Herald Dylan'ın evinde uyuyakaldığı bir geceyi anımsıyor: "20 dakika sonra uyandığımda, Bob eline gitarını almış, bana bilinç akışı gibi gelen bir şeyler mırıldanıyordu. Küçük bir defteri yanından ayırmıyor, sürekli bir şeyler not ediyordu." *Seventeen*'in Ağustos 1962 sayısında yayımlanan ilk ciddi profilinde şarkı yazma tekniğinden bir kolajmışçasına bahsediyordu Dylan: "Sanırım önce karşıma ne çıkarsa onu içime çekiyorum, sonra da o benden çıkıyor. Belki de bu çektiğim şeyler olmadan ben bir hiçim. Bilmiyorum."

Dylan'ın daha ciddi bir hava taşıyan ilk şarkılarında bilinç akışına yer yoktu ve oldukça kişisel olan dördüncü albümü *Another Side of Bob Dylan*'a gelindiğinde kendisi de bu tür kısıtlamalardan hazetmez olmuştu. Dylan, gerçek toplumsal özgürleşmenin ancak kişisel özgürlüğe ulaşıldıktan sonra gerçekleşebileceğine inanmaya başlamıştı. "Hiçbir konuda uzlaşmaya varılamayacağını fark ettim. Şimdilik tek aradığım küçük bir göz kırpma..."

Another Side of ...kaydedilmeye başlanmadan birkaç ay önce Dylan ve arkadaşları New York'tan San Fransisco'ya yaptıkları bir yolculuk sırasında üzerinde "marihuana" yazan bir kavanozu torpidonun üstüne dışardan görülebilecek bir şekilde yerleştirmişlerdi. Tarihin en yanlış anlaşılmış "uyuşturucu şarkısı" *Mr. Tambourine Man* ve ötekiler de bu yolculuk sırasında yazılacaktı. Şarkının yüceltici imgeleminin, "smoke rings of my mind"(fikrimin dumandan halkaları) ve "take me on a trip upon your magic swirling ship" (sihirli geminde bir yolculuğa çıkar beni) gibi sözler yüzünden çoğunlukla "psychedelic" deneyimi temsil ettiğine inanılıyordu. Bir çok dinleyicinin şarkıyla ilk karşılaşması The Byrds'un hit single'ı sayesinde olmuştu ve şarkı hakkında yerleşen fikirlerde bu versiyonun önemli bir payı vardı. Dylan'ın kendisi ise şarkıyı basit bir narkotik zevk boyutundan ulaşılması zor şiirsel bir ideale taşıyordu.

Ne var ki, *Mr. Tambourine Man*'in yer aldığı *Bringing It All Back Home* uyuşturucuya açıkça gönderme yapılan ilk albümdü. *My Back Pages*'da olduğu gibi ileti sadece kullanılan dil değil, biçem aracılığıyla da aktarılıyordu. İmgelerin akışı yüksek hızdaki sunuşla birleşince ortaya çıkan etki psikozun doğasını hatırlatıyordu.

Chuck Berry'nin lirik ustalığını, beat şiirinin doğallığı ve sembolist şiirin sürreal imgelemi ile birleştirdiği *Bringing It All Back Home* blues havalı rock'n'roll'a kayan, belki de Dylan'ın en başarılı çıkışı ve daha önce de bahsi geçen bilinç akışı kolaj tekniğinin en cüretkâr uzantısıydı. Şarkıların çoğu Bernard Paturel'in Woodstock'taki dairesinde yazıldı. Paturel'e göre Dylan art arda içtiği kahveler ve marihuana eşliğinde aylık dergilerdeki fotoğraflara bakıyor, bunların kendi üstünde bıraktığı etkiyi bir yerlere not ediyor, sonra da bunlardan yararlanarak şarkılarını yazıyordu.

Bu zamana kadar Dylan LSD'yi de denemişti. Sonradan The Doors'un da produktörlüğünü yapacak olan Paul Rothchild'a göre 1964 baharında Massachusets Ünivesitesi'ndeki

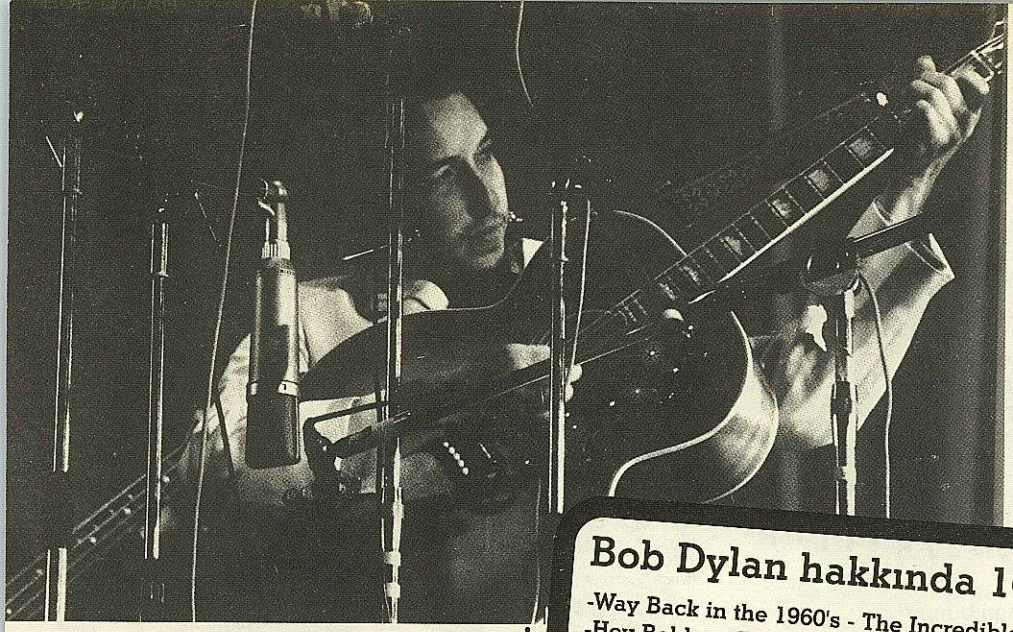

konserden sonra LSD'yi Dylan'a kendisi ve Victor Maimudes tanıtmıştı. "Kesme şekere baktım ve neden olmasın diye düşündüm. Böylece Bob'un üstüne asit döktük. Aslında Dylan için zor bir gece değildi. Herkes çok eğlenmişti. İşte mistik 60'lar tam o an başladı."

Ama yine de Dylan bu en kuvvetli halisünojene hep şüpheyle yaklaştı. "Hiçkimseye uyuşturucu kullanmasını tavsiye etmem.Özellikle de sert olanları. Ama afyon, ot...yani bunlar uyuşturucu bile sayılmaz, sadece zihninle biraz oynuyorlar. Herkesin biraz oyuna ihtiyacı vardır. Ama LSD öyle değil, değişik bir ilaç gibi. Evrene karşı gözünü açıyor, nesnelerin ne kadar aptal olduğunu anlıyorsun. LSD kesinlikle 'groovy' insanlar için değil, nefret dolu, delirmiş, intikam peşinde koşan kişiler için."
Belki Dylan'ın LSD ile tanıştıktan hemen sonra Like A Rolling Stone, Positively 4th Street, Ballad Of A Thin Man gibi intikam şarkıları yazması sadece bir tesadüftür.

Yorumları biraz özel hayatının etkisinde kalmış olsa da - ne de olsa Dylan tarafından kısa bir süre önce terk edilmişti- Dylan'ın eski sevgilisi Joan Baez de daha önceki doğrudan protest tavrı bu yeni şarkılardaki nihilizme tercih edenler arasındaydı. "Bob toplumu eleştiriyor, ben de aynını yapıyorum. Ama o, nihayetinde artık yapabileceğimiz bir şey yok, o yüzden boşverin demeye getiriyor. Korkarım 1965'te Dylan'ın verdiği mesaj şöyle: Haydi evimize gidip otumuzu içelim, çünkü yapacak başka bir şey yok."

Sonraki 12 ay içinde Dylan öfke ve umutsuzluğu normalde şen şakrak olan Top 10 menziline sokarak kelimenin tam anlamıyla popun kitabını yazacaktı. *Mr. Tambourine Man*'de oluşturulan imgelem sonradan *Desolation Row*'un destansılığına, oradan da *Blonde On Blonde*'un boğucu, sürreal atmosferine taşınacaktı. *Stuck Inside Of Mobile With The Memphis Blues Again* ve *Absolutely Sweet Marie* gibi şarkılar asit deneyimine ve amfetaminin azdırdığı paranoyaya gönderme yapar gibiydi.

Asıl fırtına *Rainy Day Women # 12&35* çıktığında koptu, çünkü uyuşturucunun etkileri apaçık ortadaydı. Daha önceki şarkıların sözleri olası göndermeler hakkındaki tartışmaları kaldırabilirdi ama bu şarkı geride hiç şüphe bırakmıyordu: "Everbody must get stoned" (Herkes kafayı bulmalı) Radyolara gönderilen Gavin Raporları'nda şarkı, uyuşturucu şarkıları arasında yer alacak, ardından play listlerden çıkarılacaktı. Şarkı buna rağmen Amerika'da 2 numaraya kadar çıkmayı başardı.

Şarkıyı kaydetmek Blonde On Blonde için çalışan Nashville ekibinin en zevkli işlerinden biri oldu. Ot içip enstrümanlarını değiş tokuş ediyorlardı. Basçı Henry Strzelecki, Al Kooper'ın org pedallarına basmak için yerde yatıyor, bastıramadığı kahkahaları yakınlarda duran bir mikrofona kadar ulaşıyordu. Bütün bu şamata Dylan'a en büyük başarısını getirdiği zaman, hepsi çok şaşıracaktı.

...Dylan, gerçek toplumsal özgürleşmenin ancak kişisel özgürlüğe ulaşıldıktan sonra gerçekleşebileceğine inanmaya başlamıştı...

Dylan'ın kendisi için de şarkı uyuşturucuyla özdeşleşmişti. The Hawks ile birlikte çıktığı 1966 turnesinin belgeselini çeken D. A. Pennebaker, Dylan'ın eve sağ salim dönebileceğinden şüphe ettiğini söylemişti. Ama tam bu noktadan itibaren uyuşturucu Dylan'ın hayatındaki yerini kaybetmeye başladı. Uyuşturucu kültürü büyüdükçe, müzisyenler artık üstü kapalı göndermelerde bulunma ihtiyacını bile hissetmiyordu. Dylan'ın bir zamanlar çok cüretkar gelen "Everbody must get stoned" sözleri "Have a marijuana", hatta "Heroin" gibilerinin yanında masum kalmıştı.

Bu sırada Dylan hayatını ve sanatını tekrar gözden geçirerek daha yoğun bir anlatıma yöneliyordu. Bazı günler eski alt grubunun eski pembe evine gidiyor, bodrumda onlarla takılıyor, alışılmadık cover versiyonları ve Please Mr. Henry ve See You Later, Allen Ginsberg gibi doğaçlama şarkılar yapıyorlardı.

İronik olan şuydu: Uyuşturucu kültürü büyüdükçe, Dylan ne kadar artık kendisi uzaklaştırmış olsa da, giderek sayısı artan bir hayran kitlesi şarkı sözlerinde uyuşturucu göndermeleri arıyordu. Daha önce uyuşturucu satıcılığından hapse giren ve kendini "Dylanologist" olarak ilan eden A.J. Webberman, Dylan'ın eroin bağımlısı olduğunu kanıtlamak için çöpünü karıştırmaya kadar gitmişti. Weberman'ı bir türlü ikna edemeyen Dylan, en sonunda onunla görüşerek temiz olduğunu kanıtlamak için kollarını sıyırıp hiç iz olmadığını gösterdi. Weberman, bunun üstüne Dylan'ın eroini başka yollardan aldığına inanarak suçlamalarına devam etti. Oysa Nashville Skyline ve Self Portrait albümleri de gösteriyordu ki, Dylan bir kez daha hakim kültürel ortamın dışına çıkmıştı.

Sonraki albümleri de Dylan'ın artık ilhamını tiyatro, sanat, sinema, din ve kendi hayatı gibi daha geniş bir alandan aldığını ortaya çıkaracaktı. Yıllar önce kendisinin de söylediği gibi uyuşturucu, müziği için bir zorunluluk değildi, sadece zihniyle biraz oynuyordu. Artık yolu tamamıyla açıktı.

Çeviren: Selin Ever
Kaynak: Mojo

Bob Dylan hakkında 10 Şarkı:

-Way Back in the 1960's - The Incredible String Band (1967)
-Hey Bobby - Country Joe and the Fish (1970)
-Song for Bob Dylan - David Bowie (1971)
-Telegram Sam - T.rex (1972)
-Looking into You - Jackson Browne (1972)
-Garden Party - Rick Nelson (1972)
-I'm So Restless - Roger McGuinn (1973)
-Diamonds and Rust (1975)
-Talking New Bob Dylan Blues - Loudon Wainwright (1991)
-Mr. Jones - Counting Crows (1993)

Focus

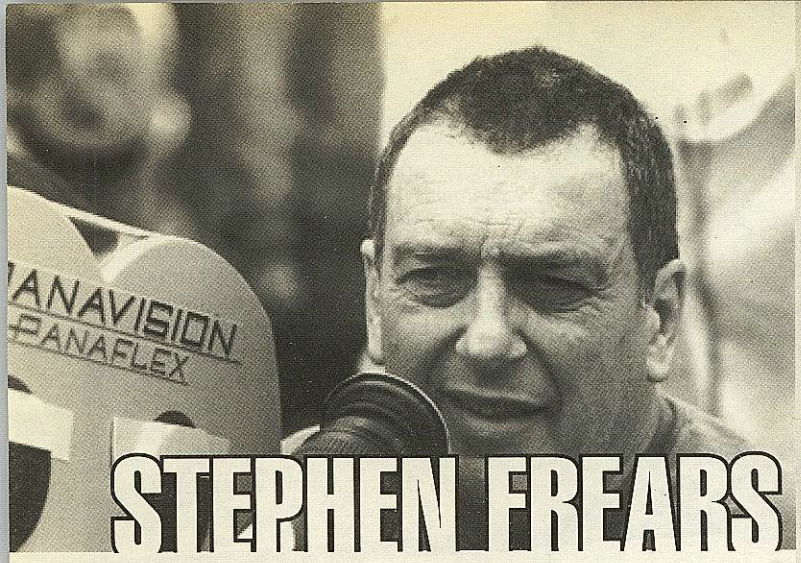

STEPHEN FREARS

İngiltere hakkında bir film yaptığınız zaman bunlar genellikle işçi sınıfıyla, ya da başka bir deyişle alt kesimlerle alakalı oluyor. Neden?

Aslında bu çok basit, ben sadece beğendiğim senaryoların üstünde dururum. Her ne kadar, çay ve salatalıklı sandviçler fikrini ilginç bulmasam da, bana *Dört Nikah Bir Cenaze(Four Weddings and a Funeral)* yapma teklifi gelmedi, ki bu filmi oldukça beğenirim. Daha önce hiç burjuva sınıfıyla ilgili bir filmin ne kadar ilginç olabileceğini düşünmeme gerek kalmadı.

Chiwetel Ejiofor'da ana karaktere uyacak inanılmaz bir İngiliz keşfettiniz. Bunun için kredi alır mıydınız?

[a]anslıydım. X almayı bekliyorsunuz ve karşınıza 6X çıkıyor. Ancak bunda yanlış bir şekilde masum değilim çünkü bunu daha önce de pek çok kez yapmıştım. Sadece insanlara şans tanınması lazım. Daniel-Day Lewis *Benim Güzel Çama°ırhanem*'i *(My Beautiful Laundrette)* yaparken o filmin aslında onun hayatı boyuca beklediği film olduğunu biliyordu. Bu yüzden orada yer almakta çok istekliydi. Aynısını Jack Black ve *High Fidelity* için de söyleyebiliriz.

Daha önce İngiltere'nin sürüklenmeye başladığını, itişme ve çığlıkların multi-kültürizme doğru kaymaya başladığını söylemiştiniz. Sizce biz bir şeyleri daha mı az kabullenmeye başladık?

İngiltere'nin bazı kısımları böyle. Ben Londra'nın multi-kültürel kısmında oturuyorum. Orası çok ilginç ve ben bundan çok memnunum. Hanif Kureishi tarafından kendime getirildim. *My Beautiful Laundrette*'i yazdığında bir bakıma gözlerim açıldı. Daha önceleri orta sınıfın tamamen beyazlıklarla dolu olduğuna inandırılmıştım. Gözlerim açıldıktan sonra bunun dışındakileri de görebildim.

Bazı film yapımcıları neden filmlerine etnik karakterlerin bulunması konusunda isteksiz görünüyorlar?

Bilmiyorum, bunu onlara sormalısın. Filmlerimde beyaz insanları temizlemeye çalışırken etnik olarak çok zor zamanlar geçirdim.

Çeviren: Devin Aylin Komar
Kaynak: bbc.co.uk

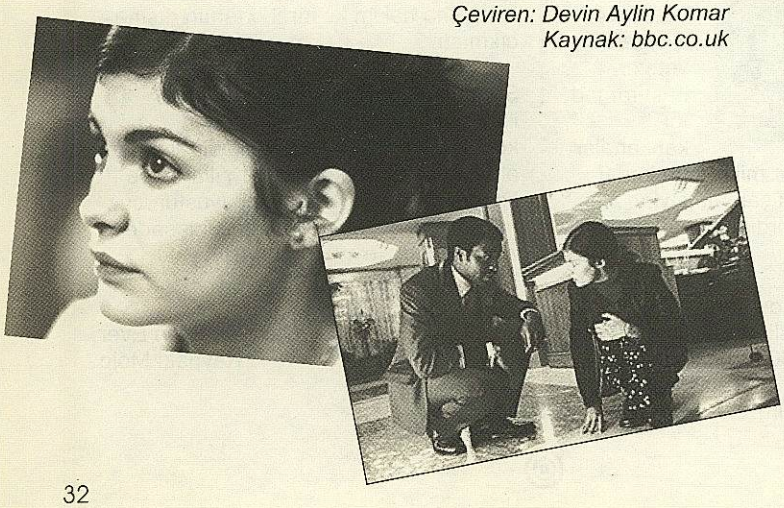

lullipop

Bilinçaltında Yer Eden De Niro Karakteri 5

Rupert Pupkin
King Of Comedy (Martin Scorsese, 1983)

1

Komedinin kralı; yani en büyük stand-up'çı olma hayaliyle yanıp tutuşur Rupert Pupkin. 34 yaşına gelmiştir, ülkenin en meşhur talk-show'cusu Jerry Langford idolü konumundadır. Soyadının sürekli yanlış okunmasına, sadece sesini duyduğumuz rahatsızlık veren annesine, televizyon yöneticilerinin umursamaz tutumlarına ve bin bir türlü zorluğa rağmen saplantılı bir şekilde hayaline bağlıdır Pupkin. Bu saplantısını ve hafif şizofrenik dünyasını Langford'u kaçırıp, zorla onun show'unda 10 dakika yer almaya kadar götürecektir. Devin hanım'ın deyişiyle Ayhan Işık bıyığına sahip olan De Niro bu filmde Scorsese'nin de dediği gibi en ama en iyi performansını sergilemiştir.(Scorsese'ye katılmıyoruz aslında)
Klasik Sahne: Tabi ki Pupkin'in filmin sonundaki 10 dakikalık stand up şovu.

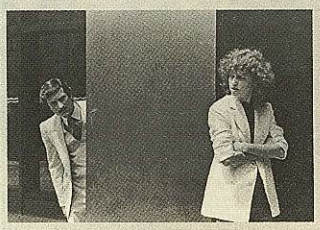

Travis Bickle
Taxi Driver (Martin Scorsese, 1976)

2

Eğer bilinç altında yer eden De Niro karakterlerinden bahsediyorsak haliyle Travis Bickle'ı da anmak gerekir. Scorsese'nin '70lerin çürüyen New York'unu sunduğu filmde, Tanrının Yalnız Adamı Travis Bickle insanlarla iletişim kurmak konusunda oldukça başarısızdır. Ve zaten bir süre sonra kötülüğe karşı savaş açacaktır. Saçlarını mohawk yapacak olan Travis Bickle'ın sinema tarihinin en sapkın vakalarından biri olduğu ise aşikar.
Klasik Sahne: Reddetmek kolay değil, De Niro'nun aynada kendisine seslendiği sahneler ya da kısacası: "You Talkin' To Me"

Jake La Motta
Raging Bull (Martin Scorsese, 1980)

3

Onun adı Jake La Motta ve onun en sevdiği şey kavga etmektir. Orta siklet bir boksör olan La Motta, ring içindeki nefretini ring dışına da taşıyan, kibir, paranoya, seksüel karmaşa ve korkuyla yaşayan ve tüm bu duygularla ancak şiddeti kendine en iyi arkadaş seçerek başa çıkabilen biridir. O, şampiyon ünvanını kardeşi Joey La Motta(Joe Pesci)'nın onu Sugar Ray Robinson'ın karşısına çıkarmasının yanında, ikinci karısı Vicki'de bulmaya çalışan, ama aslında dibe vurmuş ve bunun da farkında olan biridir.
Klasik Sahne: Kardeşine, karısını becerip becermediğini sorduğu sahne.

Neil McCauley
Heat (Michael Mann, 1995)

4

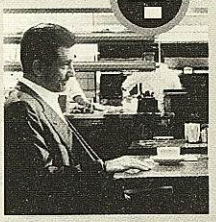

Büyük i°ler pe°inde ko°an bir soyguncunun, özellikle de bu soyguncu biraz zekiyse, hayatında 30sn içinde bırakıp gidemeyeceği hiç bir şey olmamalıdır. Bu sözlerin sahibi olan Neil McCauley, çetesinin tam anlamıyla aile babası gibidir ve çetesini organize etmek ve bir arada tutmak gibi zor bir sorumluluğun altından kalkmak zorundadır. Bu arada baş etmesi gereken bir de belası Vincent Hanna(Al Pacino) vardır. Karizması yükseklerde seyreden Neil McCauley'nin boynunu eğmesini sağlayacak tek bir şey yoktur hayatta, bir kadın bile.
Klasik Sahne: Micheal Mann'ın Al Pacino ile De Niro'yu ilk defa aynı karade bir araya getirdiği, gerilim dozu yüksek, kahve içip, sanki senelerdir tanışıyorlarmış gibi sohbet ettikleri dakikalar.

Louis Cyphre
Angel Heart (Alan parker, 1987)

5

Sinema tarihinin en karizmatik şeytanlarından biri olan Louis Cyphre, Harry Angel(Mickey Rourke)'ı bir cinayeti çözmesi için tutar ve ruhunun şeytana ait olduğunu anlaması için Angel'a durmadan garip ve ancak şeytanın işleyebileceği tür cinayetler işlettirir. Asası ve uzun tırnaklarıyla doğa üstü bir şey olduğu her halinden belli olan Louis Cyphre'ın adı da aslında, hızlı okununca şeytan manasına gelen Lucifer'dir.
Klasik Sahne: Louis Cyphre'ın yumurtasını yediği sahne, her yiğidin bir yumurta yiğişi vardır.

"Birbirimize hapisteki insanlar gibi bağlıyız."

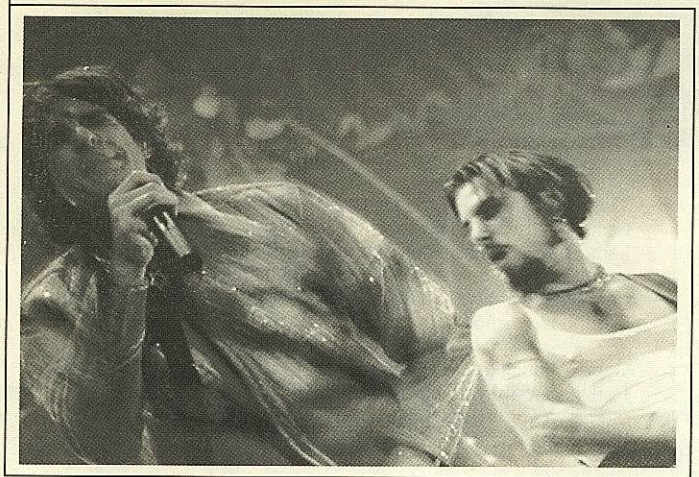

JANE'S ADDICTION

90'ların rock'n roll devrimini ateşleyen grup Jane's Addiction en ihtiyaç duyulduğu dönemde geri döndü. *Strays*, son on senede Jane's Addiction'ın yaptığı tamamen yeni ilk koleksiyon, 2003 ortasında yayımlanmaya hazır. Ve belki de grubun bugüne kadarki en olağanüstü söylemi.

'Bıraktığımız yerden mantıklı bir ilerleme bu' diyor Navarro. 'Ama aynı zamanda, bizim belirli bir dönemi olmayan bir müziğimiz olduğundan diye düşünüyorum. Bu durum her zaman bizim grubumuzda kilit nokta oldu- yaptığımız herşey bir yandan geçmişi anımsatırken aynı zamanda çağ ötesiydi'.

'Aslında bu müziğin enerjisini ve tarzını tam olarak gösteremezsiniz' diyor Perkins grubun sonsuz gücü hakkında. 'Düne, bugüne ve yarına uygun'.

'Şarap yapmak gibi süreç oldu' diyor Farrell grubun geri dönüşünü değerlendirirken. 'Takım olarak hiç olmadığımız kadar güçlüyüz. Üzerinde çalıştığımız amaçlar daha büyük. Aslında böyle olması da gerekli çünkü dünya artık garip bir şekilde daha çaresiz, daha heyecanlı ve daha çok mücadele gerektiriyor.

Jane's Addiction, 80'lerin ortasında saf bir dünya üzerinde patlamış, punk, metal, indie, prog., folk ve hoşlarına giden diğer her şeyin birleşimiyle, müzik sahnesine yıldırım gibi inmişti. 1987'de kendi isimlerini taşıyan canlı albümlerini yayımladılar, bunu bir sonraki sene, hâlâ birçoklarına ilham veren, *Nothing's Shocking* izledi. 1990'ın *Ritual De Lo Habitual* tam anlamıyla ticari bir zaferdi; albüm bir yandan haftalarca Billboard 200'ün üst sıralarında yer alırken, bir yandan da RIAA Platinum Certification kapmıştı. Albüm başarısında en dikkate alınması gereken nokta ise, Jane's Addiction'ın daha geniş bir kitle tarafından dinlenilmek uğruna duruşundan ve söyleminden ödün vermemiş olmasıydı. 1991'de o güne kadar benzeri görülmemiş bir Kuzey Amerika festival turnesiyle 'elveda' dediler.

Çığır açan Lollapalooza ile Jane's Addiction aramızdan bir mırıltıyla değil büyük bir patlamayla ayrıldı. Grup bir sona gelmiş olsa da grup üyelerinin hiçbiri sessizce köşelerine çekilmediler. Tam tersine, her biri müzikal anlamda yeni birer yol tuttular. Örneğin Farrell ve Perkins'in Porno For Pyros'u, Navarro'nun Deconstruction'ı (basist Eric Avery'yle), Perkins'in Banyan projesi ve Navarro'nun 1993-1997 Red Hot Chili Peppers'daki görevi.

1996'da Navarro (ve RHCP basisti Flea) Howard Stern'ün 'Private Parts'ının soundtracki *Hard Charger*'ı kaydetmek için Porno For Pyros'daki eski arkadaşlarına katılınca; Jane's geçici bir dağılma yaşadı. Beraberlikleri o kadar sağlam çıktı ki Jane's Addiction - Flea basta olarak- 1997 sonbaharında resmi olarak yeniden birleşti ve 'It'z My Party' turunda Kuzey Amerika boyunca SRO evlerine çaldılar. *Kettle Whistle*- garip ve aptal demolar, alternatif yaklaşımlar, canlı kayıtlar ve iki yeni şarkı aynı yılın kasım ayında yayımlandı.

Grup üyeleri bireysel projelerine devam ettiler. Banyan'ın beğenilen 1999 koleksiyonu *Any Time At All*, en az onun kadar iyi olan Farell'in Song Yet To Be Sung'ı ve Navarro'un *Trust No One*'ı da 2001'de yayımlandılar. Nisan 2001'de Jane's Addiction yeniden toplanmaya karar verdi. Porno For Pyros'un basisti Martyn LeNoble ile baş grup olarak çıktıkları 2. Coachella Valley Music & Arts Festival'ini sonbaharda Jubilee 2001 Kuzey Amerika turu izledi. Kısa zaman sonra grubun tüm üyeleri Jane's Addiction v.2'un sadece gezici bir greatest hits jukeboxından daha iyi olduğu fikrinde birleştiler. Grupta kesinlikle araştırma gerektiren müzikal bir güç vardı.

"..yaptığımız herşey bir yandan geçmişi anımsatırken aynı zamanda çağ ötesiydi.."

'Jubilee bittiğinde birbirimize baktık ve farkettik ki biz bunu bir daha yapamayız' diyor Perkins. 'Eski müziğimizle iki birleşme yaşamıştık- artık yeniliğe hazır mıydık?'

'Hiçbirimiz bunun bir birleşme olduğunu düşünmedik' diyor Navarro. 'Biz beraber kocaman bir geçmişi olan yepyeni bir grubuz. Bunca senedir aralıklı olarak birlikte çalıştık. Bence bu yöne doğru gelişti olay. Hepimiz hem insan, hem müzisyen olarak büyüdük ve ilerledik; şimdi ortaya özel bir şey çıkartabiliyoruz.'

'Bence müzisyenlerin de dişiler gibi birer biyolojik saatleri var'. 'İçinizde bir yerde müziğin dışarı çıkmaya ihtiyaç duyduğunu biliyorsunuz, ya da ne zaman bir araya gelip en iyi müziğinizi yapabileceğinizi. Biz sadece artık daha ciddileşmemiz gerektiğini ve ortaya albümler çıkartmamız gerektiğini hissettik. Ve biliyordum ki, hayatımda müziğin en çok önem taşıdığı dönemde, bir tek bu grupla olabilirdi'.

Grup üyelerinin bir on yıl boyunca ayrı ayrı tattıkları tecrübeler Jane's Addiction'ının hiç olmadığı kadar kişisel bir seviyede buluşmasını sağladı. Onbeş yıl sonunda üyeler artık arkadaş olmaktan ve bir grupta beraber çalmaktan çok ötede ayrılmaz bir aile oldular.

'Hepimiz birbirine çok alternatif yolları takip ettik' diyor Farell. 'Birbirimize hapisteki insanlar gibi bağlıyız'.

'Bir grubun ön adamı olmayı tecrübe ettiğimden beri, kendimi eskiden beceremediğim bir şekilde Perry'in yerine koyabiliyorum' diyor Navarro. 'Onun yaptığı işe daha çok saygı gösteriyorum. Kalbini ve ruhunu bu derece ortaya koymanın ne kadar zor olduğunu öğrendim. Bu bizim birbirimizle olan ilişkimizi hem grup, hem arkadaş olarak güçlendirdi.'

'Birbirimizi müzisyen olarak iyi tanıyorduk ama arkadaş olarak bu kadar iyi değildi' diye ekliyor Farell. 'Ben her zaman kendi gezegenimde yaşıyordum. Ama farkettik ki hepimiz aslında aynı gezegende yaşıyorduk ve içeride hepimize yetecek kadar yer vardı. Ben öncelikle onların arkadaşı olmayı önemli saydım.'

'Grubun en parlak olduğu dönemde birbirimizle o kadar iyi anlaşamıyorduk' diyor Perkins. 'İletişim yoktu, dolayısıyla hepimiz yeni bir albüm yapmanın bir anlamı olmadığını biliyorduk. Yapabilmek için herkesin aynı tuale resim yapması gerekir ama birisi gökyüzünü koyu mavi öteki açık mavi sevebilir ve hareket edebilmek için konuşmak gerekir. Şimdi tüm yollar açık. Birbirimizle geçmişte yapamadığımız

şekilde konuşabiliyoruz.'

"..Bence müzisyenlerin de dişiler gibi birer biyolojik saatleri var.."

Jane's 2002 Martı'nda L.A.'ın tarihi Jim Henson stüdyolarına girdiğinde ortak bir amaç için gerçekten hemfikirdi- yeni birşeyler yazılacaktı. İstenilen tarz ve vizyonla ilgili bir hisleri vardı fakat yine de boş bir tual üzeride çalışmaya başladılar.

'Hiç şarkımız yoktu' diyor Perkins. 'Tek bildiğimiz bir araya gelip yazmak istediğimizdi. Düşüncemiz çıkan herhangi bir şey hemen kayıt edilebilsin diye çalışmalara büyük bir stüdyoda başlamaktı. Nasıl bir şey çıktığını düzgün şekilde anında duymak istiyorduk.'
'Bu müziği ortaya çıkarmanın hiçbir zaman tek bir yolu olmadı' diyor Navarro. 'Bir sürü yönden, aslında anlamıyorum. Hem yaşayan hem sezgisel bir şey- hangi sebeptense o sebepten ortaya çıkıyor. Denemesi ve açıklaması çok zor. Ne ise o.'

'Örneğin 'Price I Pay' şarkısına bakalım' diye devam ediyor gitarist. 'Geçen sene bir gece Kore'de çaldık, plan hepimizin çıkışta bir partiye gitmesiydi. Perry odasına geri döndü ve sözler üzerinde çalışmaya başladı. Bir dizüstü bilgisayarla çalışıyor, elektronik olarak eklemeler yapabiliyor ve sonradan kulaklıklar yardımıyla sonucu dinleyebiliyor. Onu da partiye götürmek için odasına gittiğimde şarkı söylediğini duyabiliyordum; 'The price I pay, the price I pay' üstüste. O kadar bağırıyordu ki kapısını yumruklamak zorunda kaldım ama kulaklıklardan beni duyamıyordu. Sonunda onu dışarı çıkarabildiğimde dedim ki 'orada ne yapıyorduysan kulağa harika geliyordu'. L.A.'e geri dönüp stüdyoya girdiğimizde, her ikimizde o küçük anı hatırlıyorduk ve dördümüz onu bir şarkıya çevirdik. Sanırım bu bizim müziğimizin bazen nasıl bir araya geldiğini gösteriyor- hiçbir özel yaklaşım yok, kendi kendine ortaya çıkıyor.'

Grubun *Strays* oturumları için 'çok da gizli olmayan' silahı efsanevi prodüktör Bob Ezrin'di. Alice Cooper, Pink Floyd gibi sanatçılarla yaptığı çalışmalarla ünlenmiş Ezrin ve onun kıdemli mühendisi Brian 'Gummo' Virtue; tecrübe ve bilgilerini getirerek, Jane's Addiction'ın daha önce keşfedilmemiş bir yaratıcılığa ulaşmasına yardımcı oldular.

'Müzikal anlamda şimdiye kadar tanıdığım en çok yönlü insan' diyor Farrell. 'Onun varlığı çalışmayı benim için çok heyecanlı kıldı. Müzikte, bir projenin nereden geldiğini nereye doğru gittiğini hep önceden görebilmişimdir. Dolayısıyla, 'Dur bakalım bana nasıl şarkı yazacağımı öğretmeye çalışma' benzeri hafif bir tavrım vardı. Ama Bob ne zaman bir öneride bulunsa 'A bu benim aklıma gelmemişti' diyorum. Hâlâ ondan daha zeki olduğumu düşünüyorum.'

'Bob bizden mümkün olan en iyisini çıkartmaya çalıştı' diyor Navarro. 'Bize bir şeyin işe yaramayacağını söylemek yerine, onu nasıl işe yarar hale getirebileceğimizi söyledi.'

'Bizim için çıtayı yükseltti' diyor Farrell. 'Çok arzuladığınız bir şeyin içine çekilmek, olimpiyatlara hazırlanmak gibi, tabii bizim için yaratıcı bir sanat dalında. En iyi müziği yapmaya çalışıyorsunuz, kimsenin daha önce duymadığı bir tarz yaratmaya çalışıyorsunuz. Bob'la çalışırken bunu başarmak gerçekten mümkün hale geliyor.'

Çalışmalar başladıktan bir iki ay sonra LeNoble dışarıda kalmaya karar verdi, ama bas pozisyonu kısa süre sonra Navarro'nun 'belki de şimdiye kadar çalıştığım en dolu müzisyen' diye tabir ettiği Chris Chaney ile dolduruldu. Özgeçmişinde Alanis Morissette'den Rob Zombie'ye değişen sanatçılarla yaptığı işler yer alan basist tam yerine oturdu ve grubun şarkı üretim sürecine fazlasıyla katıldı.

'Birçok şarkı değişik şekillere girerek son hallerini aldılar' diyor Navarro. 'Benim en sevdiğim sarkılardan biri, Price I Pay, Chris'in katkılarından oldukça etkilenmiştir. Çok yönlü bir parçadır, hem duygusal hem tarz olarak geniş tabanlıdır. Jane's Addiction'ın yaptıklarına da harika bir örnektir.'

'Daha çok şarkıya yönelmiş bir yaklaşım izledik' şeklinde açıklıyor Navarro. 'Hiç sekiz dakikalık şarkılar yok, her ne kadar bazı şarkılar oldukça epik olsa da; bu duyguyu yansıtmak için dokuz ya da on dakika uzunluğunda olmalarına gerek yok. Üç buçuk dakikada epik olmayı öğrendik diyebilirim, ki bunu becermek çok daha zor.'

'Jane's Addiction bir Porche veya Ferrari kulanmak gibi' diyor Perkins. 'Arabaya binersiniz ve çok hızlı gidersiniz. Biz de stüdyoya yoğun, hızlı, modern ve sadece amacımızı düşünerek girdik.'

Politik olarak her zaman açıksözlü bilinen Jane's Addiction üyeleri toplumsal bilinci bir kez daha uyandırmaya çalışıyorlar. Bir tek ufukta görünen savaş değil, tüm dünya bugüne kadar görülmemiş bir tehdit altında. Grup da yarattığı etkiyle hepimiz için önemli alternatif enerji, özellikle hidrojen yakıtlı kaynaklar gibi konularda toplumsal bilinç seviyesini yükseltebileceğinin farkında.

'Her şeyi başarabildiğim kadar pozitif tutmaya çalışıyorum' diyor Farrell. 'En önem verdiğim şey herkesin iyi vakit geçirmesi, bunu yaparken de ciddi anlar yaşaması. Biz de alternatif yakıtların ilerlemesine önem veriyoruz, hatta isim parçamız bununla ilgilidir. Bu ülkede varolan tüm çevre kanunları yok edilme tehlikesi altında ve insanlara ulaşmanın en geçerli yolu müzik.'

'Sanırım hepimizin müziğin bu şekilde kullanılabilecek bir gücü olduğunun farkındayız' diyor Perkins. 'Bir yandan insanların zıplayıp durmasını sağlarken; akşam eve gittiklerinde de sevişmesini ve dünyada olanları düşünmesini istiyorum.'

'Olay şöyle' diye açıklamaya başlıyor Farrell albümdeki temasal ikiye bölünmeyi. 'Hem çok çalışmak hem çok eğlenmek' diyor. 'Eğer bir adam sadece çalışıyorsa, can sıkıcı biridir ve karısı er geç onu terkeder. Eğer bir adam sadece eğleniyorsa o adamın Kaan Çaydamlı'dan farkı yoktur ve karısı er geç onu terkeder. Siz ne kadar çalışılacağını, ne kadar eğlenileceğini bilen biri olmak istersiniz. İşte bir albüm de böyle olmalıdır. Bazen midenize bir yumruk atıp 'Bunu hissettin mi?' demelidir, bazen de sizi her şeyden kaçırıp harika anlar yaşatmalıdır.'

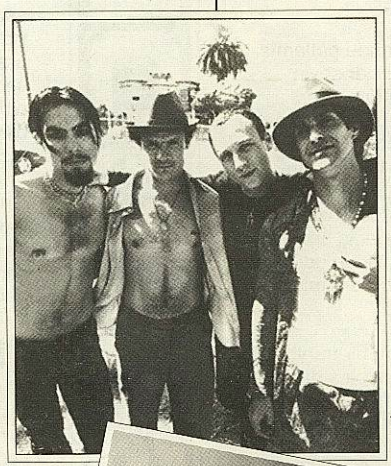

Bunu düşünerek, Jane's Addiction 2003 yazında Lollapalooza'yı geri getirme planlarına başladı. Amaç tıpkı orjinalindeki gibi rock dinleyicisini, hem coşturmak hem de onda bir komün hissi yaratmak.

'Festivaller için yeni bir format yaratmalıyız' diyor Farrell. 'Lollapalooza çok iyi olacak insanların üzerinde büyük bir etki yaratacak. Yeni Lollapalooza, eskisinin yaptığı gibi, eğlence anlayışını tamamen değiştirecek.'

Strays ile Jane's Addiction bu kavgaya görkemli bir dönüş- ki bundan daha fazlasını temsil ediyor- hazırlamış.

'Bu kariyerimin en önemli albümü' diyor Navarro. 'Geçmişte yaptıklarımın hiçbiriyle kıyasladığımdan değil ama bunun gerçekten özel olduğunu hissediyorum.'

'Daha fazla dayanamıyorum' diyor Farrell. 'Bazen radyo dinleyip diyorum ki 'Bu nasıl oldu? Pop müzik sivilcesini patlatmaları ve bundan kurtulmaları gerek. Ancak ondan sonra ortaya çıkmalılar.'

trip v2.0 @HERA

beatles gecesi

17 eylül çarşamba

Miller GENUINE DRAFT

RADIO HOT 105•7

kadife sokak no: 10/1 kadıköy 0216 346 04 13

Ford Direkt Hattı 0212 473 3673 ya da www.ford.com.tr/fiesta

Koç

Yeni Ford**Fiesta**

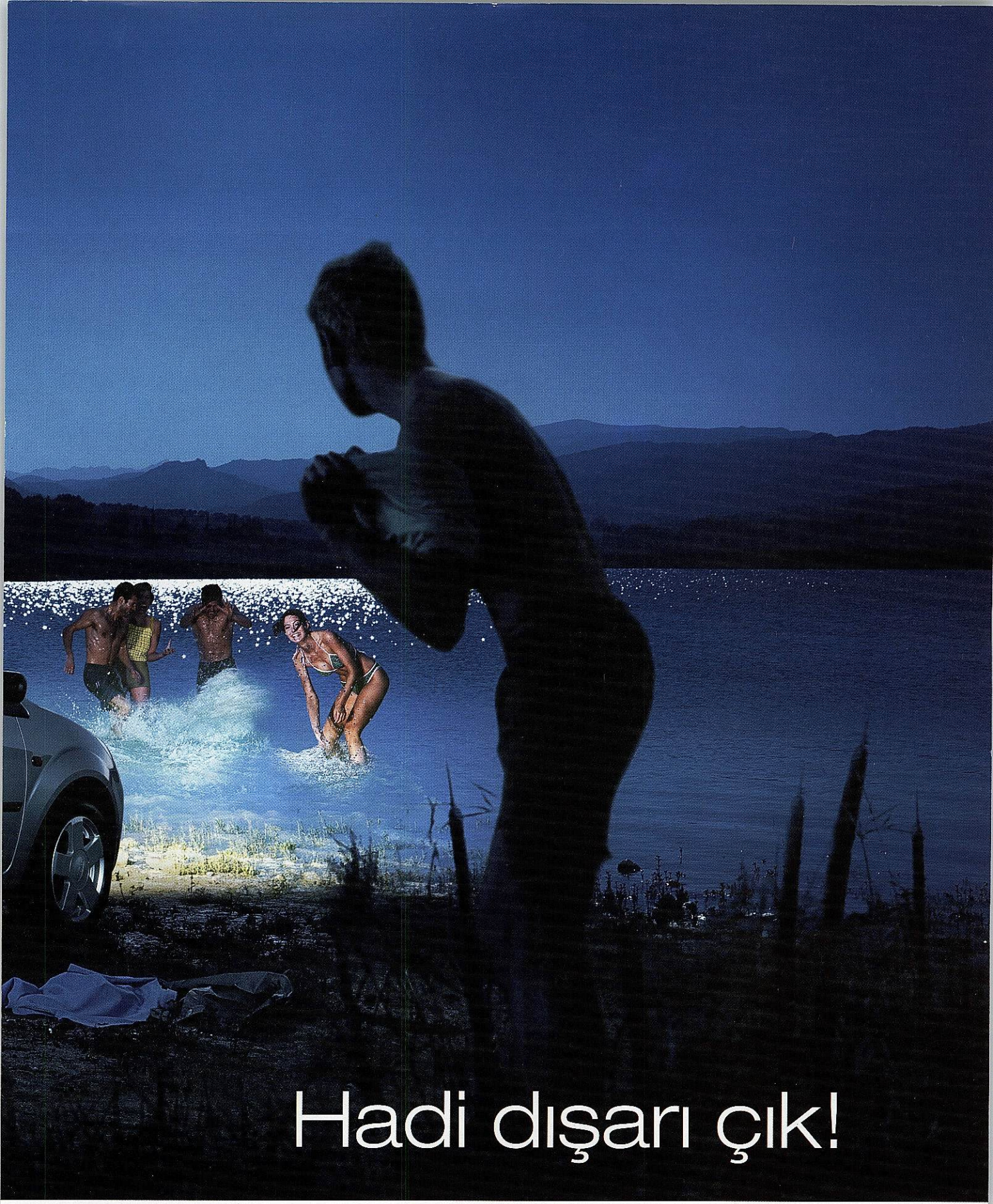

Tasarımı yaşamdan, güveni teknolojiden.

Ford

masal zamanları

eylül '03

1 **jazz times** by cembak
60's-70's acid jazz, funk, blues
13 eylül cumartesi

2 **kobra times** by murat "k"
country, southern rock
17 eylül çarşamba

3 **blues times** by mehmet öztekin
all times blues
19 eylül cuma

4 **teneke times** by tamirci sait
60's-70's rock, blues rock, diğerleri
26 eylül cuma

kadife sk. 33 kadıköy 0216 418 27 53

Artemis'te her kitap bir macera

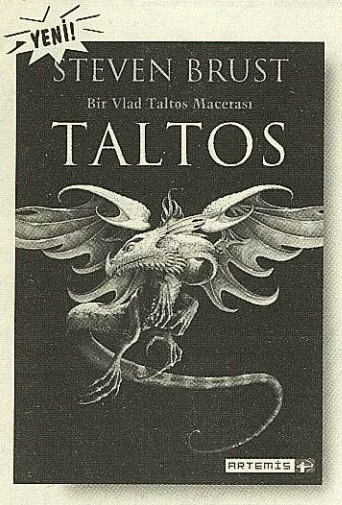

Ölüler diyarına gidiş bileti kazansanız, dönüşü de kendi imkânlarınızla yapmanız gerekse, yanınızda da Ejderha Ailesinin en önemli lordlarından Morrolan gelse gider miydiniz?
Tüyler ürperten Ölülerin Yolunda adımlarınızı dikkatle atın ve asla uyumayın!
Bir fantastik kurguda olabilecek her şeyin daha fazlasını istiyorsanız Vlad Taltos serisi sizin için yazıldı.

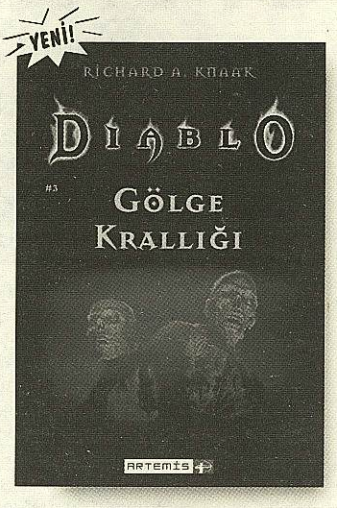

Efsaneler çağlar önce yok olan Ureh şehrinden bahsederdi. Şehrin Cennet'e giden bir kapı olduğu söylenirdi...

Kılıçlar, büyü ve sonsuza dek sürecek olan bir kavgayla ilgili bu hikaye, Blizzard Entertainment'in çok satan, ödüllü bilgisayar oyunu DIABLO'dan ilham alınarak yaratıldı.

Çok Yakında Artemis'ten Bir Bilimkurgu Klasiği!

STRANGER IN A STRANGE LAND

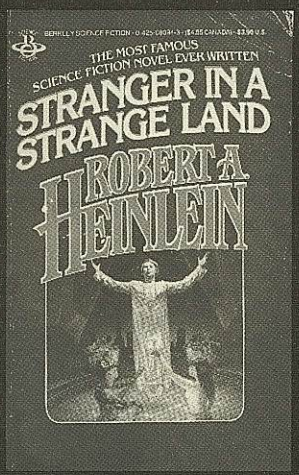

- Birçok otoriteye göre dünyanın gelmiş geçmiş en önemli bilimkurgu romanı.
- En büyük, en çok konuşulan, en beğenilen ya da en çok yerilen bilimkurgu üstatlarından Robert Heinlein'in baş yapıtı.
- 60'ların kutsal kitabı haline gelen kült bir eser.
- Bilimkurgu edebiyatının en önemli ödüllerinden Hugo'yu dört kez almış, eserleri otuzdan fazla dile çevrilip dünyada 40 milyondan fazla satmış olan yazarın yine 1962 Hugo Ödüllü eseri.

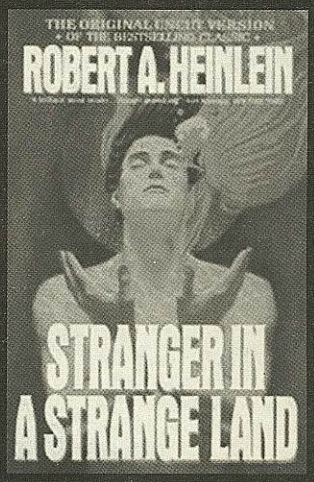

Türkiye'de ilk kez!

BİLİMKURGUDA İSİM BULMA YARIŞMASI

"Stranger in a Strange Land" başlığına ve kitapta geçen **"Grok"** kelimesine karşılık bulup en geç 15 Eylül 2003 tarihine kadar **SISL@artemisyayinlari.com** adresine isim, soyadı, adres, telefon bilgilerinizi de ekleyerek gönderin. Bulduğunuz karşılıklar kabul edilir ve aynı karşılığı sizden önce gönderen de olmazsa ödül sizin! Acele edin. Kazananları Artemis Yayınları'ndan bolca kitap ödülü bekliyor.

Ayrıntılar www.artemisyayinlari.com adresinde.

Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu-İstanbul Tel: 0 212 513 34 20-21 Fax: 0 212 512 33 76
www.artemisyayinlari.com • e-mail: info@artemisyayinlari.com

ARTEMİS

Çiçek dürbününden uzaya bakmak:

SPIRITUALIZED

Beren Özel

Müziğin en önemli uyarıcı olarak nitelendirildiği ve kabul edildiği bir zamanda, artan çeşitlilik ve farklılık dalgaları artık hemen her odayı doldurmakta. Buna rağmen hâlâ denenmemiş, etkilenmemiş bölgeler de var. En basiti, hiç kulaktan hap almayı denediniz mi? Cevabınız büzüşmüş bir surat ifadesi ve "hayır"dan ibaretse, o zaman siz hiç Spiritualized dinlememişsiniz. O zaman buyurun...

Hiçbir zaman açık şekilde deşifre edilmeyen "uyuşturucu alıp müzik yapmak = müzik dinleyip uyuşturucu almak" denklemi üzerine kurulu Spaceman 3'nin 80lerde yerleştiği yörüngede oluşan parçalanma sonucu, Spiritualized erişilmesi daha zor olan uzay karanlığına yerleşti. Yiğit Atılgan'ın geçen ayki Eels yazısında belirttiği gibi bazı gruplar tamamen bir kişinin emeği üzerine kuruludur. Spiritualized da böyle bir grup. Ruhun derinliklerine inen uzay adamı Jason Pierce (bundan sonra "uzay adamı J") bu grubun atardamarı. Spaceman 3'nin psychedelic ritmini orkestra ve caz unsurları ile birleştiren yegane şahıs, müziğe, yani işine o kadar önem veriyor ki, grup üyelerinin onun kadar ciddi olmadıklarını sezdiği an onları eliyor, kalanlara da 100 kişi kadar mütevazı bir müzisyen kadrosu ekleyip yeni bir albüm çıkarıyor. Son albüme kadar çalıştığı Arista'nın ona ses çıkarmamasına şaşılsa da, şirketin onu çok iyi tanıdığını ve işini titizlikle yaptığını bildikleri için "ne yaparsan tamam abi" tutumu içinde olduklarını ve aynı bağlamda yere göğe konulamayan *Ladies and Gentlemen We are Floating in Space*'den sonra 4 sene ara vermiş olmasına tepki vermediklerini söylüyor. Güven.

Uzay adamı J, burada olsaydı önce bir sigara yakardı, sonra anlatmaya başlardı. İmkanların elverdiği şekilde sigarasız devam edelim. 80ler başı, bir gün The Stooges'ın Raw Power'ını satın alan J, o gün Iggy Pop olmaya karar veriyor. Parlak gri pantolonlar ve vahşi görünüş ile sahne ve seyirci arasındaki iletişime duyduğu hayranlık sonucu, Spaceman 3'yi arkadaşlarıyla sık sık gittiği barda kuruyor

ve aynı mekanda ilk konserler başlıyor. Grubun ilk günlerinde Iggy Pop gibi biri olmadığını ve bu şekilde hayata yönelmenin anlamsızlığını kavrayıp, geleceğe, kendine ve insanlığa dönük çok yönlü ve yoğun bir ses yakalamaya başlıyor. Grupta uzay adamı J kadar etkili olan Pete "Sonic Boom" Kember ile ateş ve baruttan bir düzen kuruyorlar. J, ateşlemeyi kontrol edip, zengin melodiler sunarken, Pete Kember minimalistik yaklaşım katıyor. Zıtlıkların uyumu *Perfect Prescription* ve *Playing with Fire* gibi albümler yaratmasına rağmen 1991'de son buluyor ve buradan sonra ruhun derinliklerine ve uzaya yolculuk başlıyor. Sıkı tutunun.

Spiritualized'in esas amacı canlı performans olmasına rağmen, tamamen tersini yakalayıp, sahne yerine stüdyoya tüm ilhamı, enerjiyi aktardılar. 1991 yılında yayınladıkları *Feel So Sad, Run/I Want You* ve *Smile/Sway* adlı Eplerinin ardından ilk albümleri *Lazer Guided Melodies* piyasaya sürüldü. Başka bir dünyaya ait olduğu düşünülen bir kadın ve bir erkeğin dans edervari figürlerini barındıran siyah beyaz kapağın içinde, yine aynı şekilde başka bir dünyaya ait olması gereken bir rüyanın ardından bıraktığı melodiler bulunuyor. Bu sadece bir giriş. "Her sabah kalkıp ilacımı alıyorum ve bütün gün boyunca etkisini yitirmesini bekliyorum" diye başlayan *Medication*, 1995 tarihli ikinci albümleri *Pure Phase*'in açılış şarkısı. Spaceman 3'nin ikinci paragraftaki mottosunun karşısında *Medication*'ın ilk cümlesi duruyor. *Pure Phase*, haritalarda görülmeyen bölgenin bir diğer adı. Spiral içinde dönen gitar riffleri ve keyboard melodileri arasında dinleyicinin uzaya en yaklaştığı alan oluşuyor. Rüyaya devam. 60ların esintisinin en çok hissedildiği bu Spiritualized albümünden iki senè sonra en sevilen ve bilinen albümleri ortaya çıkıyor.

Brit-popun tamamen egemen olduğu zamanda *Ladies and Gentlemen We Are Floating in Space* her şeyiyle tüm bilinenlerin önüne set çekti. Kapaktan başlayalım. Şu ana kadar yapılmış en akılcı kapaklardan biri olarak biliniyor: 1 tablet 70 dakika. Ruh ve kalp için kullanılan Spiritualized'ın tavsiye edilen dozajı belli, almayı unutunca ne yapılması gerektiği belli, yan etkileri belli; bundan sonra herşey size kalmış. Albüm yarı boğuk bir kadın sesinin "Ladies and gentlemen we are floating in space" demesiyle başlıyor. Albüm içeriğine göz atmadan, uzay adamı J'ye dönelim ve o günlerde hayatında neler oluyor bakalım.

1995 yılında grup, uzay adamı J, sevgilisi keyboardcu ve gitarist Kate Radley ve basist Sean Cook'dan oluşuyordu. Herşey güzeldi. J'nin uzun süreli ilişkisi iyi gidiyordu, albümleri başarılıydı, kendinden son derece mutluydu. Ta ki sevgilisinin onu bırakıp, Richard Ashcroft'a kaçması ve kaçması yetmiyormuş gibi evlenmesine kadar. Kalbi kırık uzay adamı J'nin *Ladies and Gentlemen We Are Floating in Space*'i yapmakta en büyük ilhamı yaşadığı bu hayalkırıklığından aldığı defalarca basında yazıldı. O bunları ne gerçek anlamda yalanladı, ne de üzerinde durma eğilimi gösterdi. Zaten albüm NME tarafından yılın en iyi albümü olarak seçilip, Radiohead, Oasis ve Verve gibi favori grupları

..Bir gün The Stooges'ın Raw Power'ını satın alan Jason Pierce, o gün Iggy Pop olmaya karar veriyor..

sollamıştı. Birisinin elinde kız kalır, diğerinin elinde de başarı. Bu noktada şunu belirtmeden geçemeyeceğim ki Kate Radley her bakımdan şanslı bir kadın: Sadece1997 senesinin değil, şu zamana kadar yapılmış en başarılı albümlerden olan *Ladies and Gentlemen We Are Floating in Space* ve The Verve albümü *Urban Hymns*'in birinci derecede süjesi olmak herkese nasip olmayan bir güzellik.

Bunlar yazılırken uzay adamı J'nin önündeki kültablası çok kez değişti ve içkiye başladı. Sadece bir varsayımdan ibaret. Evet, albümle aynı adı taşıyan şarkı boğuk kadın sesiyle başlıyor ve yavaş yavaş yükseliyor hissi vererek, yukarı bir yerlere taşıyor. Yaylı çalgıların eşliğinde tekrarlanan "all I want in life's a little big of love to take the pain away/getting strong today/a giant step each day" sözleri gerçekten yolun sonunda aşk ile karşılaşacağınıza inanmanızı sağlıyor, bir anlık da olsa. Belki belirli bir ölçü dahilinde dinlenilirse, aşkı karşınızda bulabilirsiniz, ama ne yazık ki reçetede (kaçıranlar için albüm kapağının reçete şeklinde olduğunu yinelemek istiyorum) buna dair bir bilgi bulunmuyor.

Bu epik şarkı, Vanilla Sky'ın soundtrackinde yer almasa da filmde çalınması dışında, bir Volkswagen reklamında da yer aldı. Uzay adamı J, düşünmeden verdiği bu kararın nedenini tura devam etmek ve bir sonraki albüm için para ihtiyacı olduğu olarak gösteriyor. Ancak Vanilla Sky'da şarkısının yer almasına verdiği tepkinin Sigur Ros'un pişmanlığı ile paralel olup olmadığı bilinmiyor.

İkinci şarkı 'Come Together'da ise kendi Abbey Roadlarında, sert bir bass ve üflemeli çalgılarla bir rock şarkısı yaratıyorlar. İki şarkının yarattığı tezat, ileride olacakların merak edilmesini sağlıyor. 'I Think I'm in Love, All of My Thoughts, Stay With Me' üçlüsü sözleri ve müzik itibariyle kalp kırıklığının verdiği şaşkınlık ve bilememezlik (burada Kate Radley'yi tekrar analım istediğiniz şekilde) üzerine yazılmış. Electricity ile yakalanan ivme, ardından gelenlerle, tekrar orkestra hakimiyeti kazanıyor ve uzaydaki sakin gezintiye devam ediliyor. Dinleyici kulaktan

hap alıp uzayda gezinirken, Spiritualized üyelerinin Toronto'daki 114 kat yüksekliğindeki dünyanın en yüksek binası CN Towers'da 1997 yılında verdikleri konser, şu ana kadar verilen en yüksek konser olarak Guiness Rekorlar Kitabı'na geçti.

4 senelik bir ara, çok sigara demek, düşünmek bile istemiyorum. Bu zaman zarfında grubun iki gitaristi ve davulcusundan oluşan üç elemanının para kazanmayı, müzik yapmanın önüne yerleştirdiklerini düşündüğünden J ile araları açılınca, kapıyı karşılarında buldular ve Lupine Howl'u kurdular. Artık sadece uzay adamı J vardı, bu durumda o da yanına 100 kişilik bir orkestra aldı. 2001'de *Let It Come Down* piyasaya sürüldü. Kalp kırıklığı içinde geçen bir uzay yolculuğundan sonra J, düzlüğe çıkmış gibi gözüküyor. J'nin bu albümü hazırlarken tasarladığı iki şeyden biri, orkestranın müziğin önemli bir parçası olması, diğeri de yeni müzik piyasasından artan efekt kullanımı yerine enstrümanların kendi seslerini kullanmak. Bu yüzden klasik müzik ve jazza daha çok ağırlık verilmiş. Aynı zamanda şarkı sözlerinin temaları değişmese de (ilişkiler, uyuşturucu, inanç kavramının sorgulanması), uzay adamı daha mutlu ve doyumlu gözüküyor. 'The Twelve Steps'in garage rock esintisi ile 'Out of Sight ve Stop Your Crying' gibi orkestra ağırlıklı parçalar öne çıkıyor albümde. Önceki albümlere kıyasla daha yavaş etki eden bir albüm, ama bu es geçilmesi anlamına değil, bilhassa daha çok özen ve dikkat gösterilmesi anlamına geliyor.

Böylece Eylül 8, 2003'e ulaşılmış oluyor. Yakın zamanda Arista'dan ayrılan grup, artık Morrissey'in de dahil olduğu Sanctuary Records'a geçti. 11 şarkıdan oluşan ve "Müziklerin Efendisi Lull" piyasaya sürüldükten sonra çıkacak olan albüm hakkında NME'e ipuçu veren uzay adamı J, White Stripes'ın enerjisinden etkilendiğini ve kendi birikimini bu yönde kullandığını açıkladı. Albümün genel havasının bu yönde olduğu doğru, hatta orkestra, jazz ve blues etkisinin azaldığı, gitar egemenliği hissediliyor. Daha ilk şarkı olan 'This Little Life of Mine' ile ve ardından gelen 'She Kissed Me' (It Felt Like a Hit) The Twelve Steps'deki garage rock etkisini birkaç adım daha ileri götürüyor. 'Never Goin' Back' ve 'The Ballad of Richie Lee' ise albümün öne çıkan şarkıları.

Albüm kapağında sakince uzanmış bir kol durmakta. Burada iki türlü referans noktası olabileceği düşünülmekte. Birincisi dinsel: Bir açık kol yardım dileniyor. İkincisi ise uyuşturucu: Bir açık kol ve boşluğu siz doldurun. *Let It Come Down* ile ortaya çıkan kendine güven, tatmin ve yeniliklere açılım bu albümde de görülüyor.

Uzay adamı J, buradan sonra nerelere açılmaya karar verir bilemiyorum; ama uzay kocaman, daha gidecek, görecek çok yer ve kulağa atılacak çok hap var diyebiliyorum. Sizin de bu Spiritualized külliyatında alacak çok yolunuz varsa, bir yerinden, mesela geçtiğimiz aylarda BMG tarafından ülkemizde de piyasaya sürülen The Complete Works'ten başlamanız faydalı olabilir.

Akira Kurosawa

Ölümünün 5.Yılında

Japon sinemasının en önemli temsilcilerindendi Akira Kurosawa. 6 Eylül 1998'de hayata gözlerini yumduğunda, ardında Ran, Rashomon, Dersu Uzala gibi bir çok başyapıt bırakmıştı.

Gül Yaşartürk

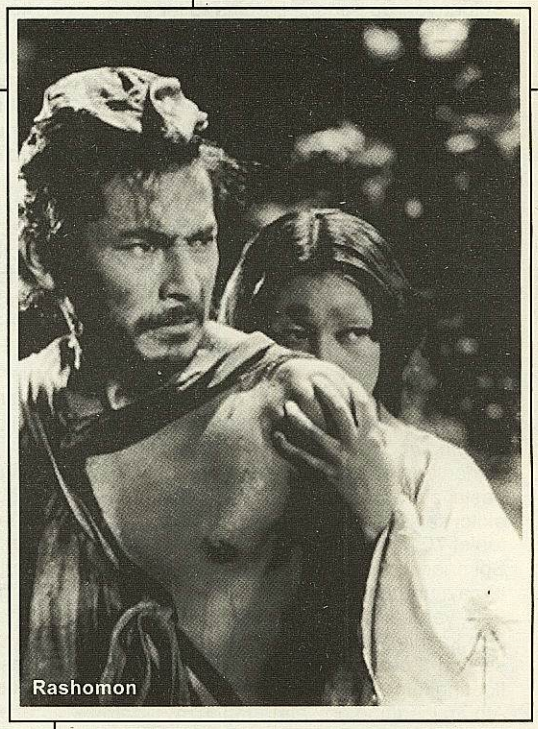

Rashomon

Japonya'da, sessiz film döneminde filmleri perde arkasından yorumlayan, karakterleri seslendiren insanlara benshi denirdi. Benshiler, filmlerden daha fazla ilgi görürlerdi. Hatta halk, kimi zaman sadece benshilerin konuşmalarını dinlemeye giderdi. 1907 doğumlu Heigo Kurosawa da bir benshidir. Bir samuray ailesinin yedi çocuğunun en küçüğü olan Akira Kurosawa'nın(1910) sinemaya ilgisi ağabeyi Heigo sayesinde gelişmiştir. Yönetmen, Heigo'nun 1933'de yirmi altı yaşındayken intihar etmesinin etkilerini ömrü boyunca yaşar. Kurosawa, 19 yaşına geldiğinde aralarında Chaplin, Bunuel, Griffith ve Sternberg'in bulunduğu pek çok önemli yönetmenin filmlerini izlemiştir. Ford ve Renoir 'dan ise özellikle etkilenmiştir. Kurosawa, 1936'da PCL(Kimyasal Fotoğraf Laboratuarı)'de sinema sektörüne adım atar. Birçok filmin senaryosunu yazar, yönetmen yardımcılığı yapar. 1943 yılında ise ilk filmini çeker: *Sugata Sanshiro* (Büyük Judo Efsanesi). 1951 yılında çektiği *Rashomon* Venedik'te Altın Aslan ile ödüllendirilince yönetmen dünya çapında üne kavuşur. *Rashomon* ve *Yedi Samuray* (1954) Kurosawa'nın her daim eleştirmenlerin ilk yüz film listesinde yerini alan eserler olmalarının yanında, Kurosawa sinemasının özelliklerini yansıtan iki karakteristik filmi olarak sinema tarihine geçmiştir. Yönetmenin sinema tarihindeki önemi batı kültürünü en az kendi kültürü kadar tanımasında ve kendi kültürü ile sentezlemesinde gizlidir. *Kanlı Taht*'ı(1957) Macbeth'den, *Ran*'ı(1985) Kral Lear'dan, *Serserilerin Uykusu*'nu(1960) Hamlet'ten uyarlar. Dostoyevski'den de *Budala*(1951) ve Gorki'den *Ayak Takımı Arasında* sinemaya dolayısıyla Japon kültürüne uyarladığı eserlerdir. Yönetmen Amerika'daki film noir (kara film) akımından etkilenerek 1948'de *SarhoŞ Melek* ve 1950'de *Kuduz Köpek* filmlerini çeker. 1954 yapımı *Yedi Samuray* ise John Sturges tarafından *The Magnificiant Seven* (Yedi Silahşörler) adı altında 1960'da western filmi olarak yeniden çekilir. *Yedi Samuray* aynı zamanda Sam Packinpah'ın 1969 yapımı *The Wild Bunch* (Vahşi Belde) filminin de öncüsü olur. Kurosawa'nın 1961 tarihli *Yojimbo* adlı filmi de yine bir diğer şiddet ve western ustası olan Sergio Leone'nin *Bir Avuç Dolar İçin* (1964) filmine esin kaynağı olur. Kurosawa'nın ünü, ustaları sayılabilecek Mizoguchi ve Ozu'yu aşmış, Japon kültürünü dünyaya tanıtan sinemacı niteliğini kazanmıştır.

Ustanın önemli filmlerinden *Rashomon* bir Jidaigeki filmidir. Jidaigeki, tür olarak "Batılılaşmadan önceki (17.yy. öncesi) Japon toplumuyla ilgili olan tüm filmleri içine alır" (Moeran,1989:133). Bu türde çekilen filmler, toplumsal eleştirilerini geçmiş zaman üzerinden yürüttükleri için baskıcı yönetimin hedefi olmaktan kurtuluyorlardı. Moeran'a göre bu tür filmler zamanı durdurma girişimidir. Konularını feodal dönemden alan bu filmlerde şimdiki zaman geçmişin içine sokulmaktadır. Jiaigeki, Japon toplumunun

ekonomik gelişme gösterdiği, kimlik bunalımının yaşandığı 1950'li yıllarda tekrar gündeme geldi. Japon'ların gelenekleriyle
örülmüş olan bu türün, 1950 Japonya'sında Batı kültürüne karşı bir savunma işlevi gördüğünü söyleyebiliriz.
1951 yapımı *Raşhomon* karısı ile

birlikte ormanda gezintiye çıkan bir samurayın bir haydutun saldırısına uğrayarak öldürülmesini ve karısının tecavüze uğramasını konu alır. Film olaya tanık olan dört kişinin (ölmüş olan samuray bir medyum aracılığıyla konuşurken dördüncü tanık bir oduncudur) bakış açısından ilerler. Herkes, gerçeği kendine göre yorumlar. Kurosawa, filmin karakterlerinin kendilerini haklı çıkartan yorumları hakkında şunları söyler: "İnsanoğlu kendisine karşı bile dürüst davranmakta zorlanır. Kendinden söz ederken birtakım hayal ürünü yalanlar ekleyerek daha ilginç görünmeye çalışır. Bu senaryo, bu tür insanların portresini çizmektedir."

Bunlar kendilerini olduklarından daha iyi göstermek için yalan söylemeden yaşamlarını sürdüremeyenlerdir. Hatta ölüp bu dünyadan göçmüş olsalar bile, filmdeki ölen samuray gibi, bir aracı ile dünyada yaptıklarını anlatırken yine yalan söylemektedirler. Egoizm insanoğlunun doğuştan gelen ve kefareti en güç ödenen günahdır. Ali Gevgilili ise filme farklı bir bakış açısıyla yaklaşır; Rashomon gizemini binlerce yıl sürdürmüş bir doğu mitosunun, batı ussallığına meydan okuyuşudur... Bu mitosa göre asla tek gerçek yoktur... "Rashomon'da var olan çok boyutluluk bir anlamda 'tek gerçek' inancına indirgenmiş bir klasik batı ussallığının yadsınışıdır."

(Koncavar,1999:62)

Jidaigekiler tür olarak şiddete yoğun biçimde yer veren filmlerdir. *Rashomon* da şiddetten payına düşeni alır. Şiddet ve ölüm, gündelik hayatlarında sürekli uyumlu olmak zorunda olan bir halkın boşalma, rahatlama
yolu olarak yorumlanır ilk elde. Ancak, Moeran asıl işlevlerinin zaman ve mekan kavramlarının üstesinden
gelmeyi sağlamak, Japon olma bilincine sahip çıkmak anlamına geldiğini vurgular. "Ölümün seçilmesi,
düzenli bir toplumda, bir bireyin gerçek özgürleşmeye erişebileceği belki de tek andır" (Moeran,1989:138)
Kurosawa'nın en ünlü filmlerinden bir diğeri, 1954 yapımı olan yine bir jidaigeki, *Yedi Samuray*'dır
Samuray, 12 ve 13. yüzyıllarda Japon imparatorluğunun yayılması amacıyla kurulmuş savaşçı sınıfa verilen addır. Feodalizmin son bulmasıyla 16.yy'a doğru, bu savaşçı sınıf işlevini yavaş yavaş yitirse de
kurum olarak varlığını 19.yy'a dek sürdürür. Samuraylar, efendilerine mutlak sadakatla bağlı olmalarının yanı sıra
yardıma ihtiyacı olanlara karın tokluğuna yardım etmeyi kural olarak kabul etmişlerdir. Film, tipik bir western öyküsünü andırır. 16.yy Japonya'sının iç savaş döneminde geçer. Her yıl hasat zamanı, haydutlar tarafından köyleri yağmalanan bir grup köylü sonunda karşı koymaya karar verir. Köylüler kendileri
savaşamayacakları için yedi samuray kiralarlar. Yaşamdaki tek amaçları kendilerini feda etmek olan samuraylar yönetmen tarafından tek tek birey olarak işlenir. "Kendisini feda edebilme yolunda büyük bir özveri anlayışıyla yetişen ve büyüyen Japonlar, 'ben' demeyi sanki ayıp bir şey gibi değerlendirirler. Bize böyle öğretildiği için nedenini sormak bile hiç bir zaman aklımıza gelmemiştir. O zaman anladım ki 'ben' daha başından pozitif bir değer ve anlam taşımayacak olursa, ne

Yedi Samuray

özgürlük ne de demokrasi hiç bir zaman varolmayacaktır" (Kurosawa,1994:178). Benlik kavramına verdiği önemden hareketle Kurosawa, Leone'nin *İyi, Kötü, Çirkin* (1966) filmine benzer biçimde, kahramanları için farklı müzikler ve farklı sahneler kullanarak onları karakterize etmiştir. Yönetmenin soylu bir sınıf olarak kabul edilen samurayların köylülerle
birlikte yaşamasını, köylülerle birlikte savaşmalarını işlemesi de oldukça önemlidir.

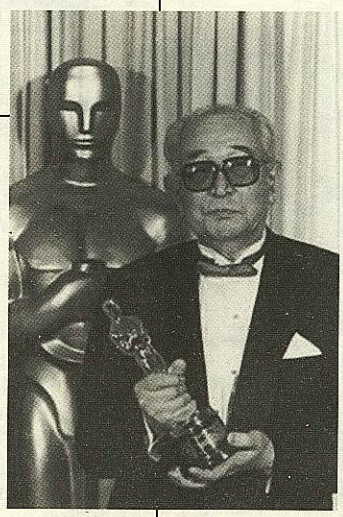

Akira Kurosawa, western türünün öncülüğünü yapmış, Peckinpah'a, Leone'ye ilham kaynağı olmuş, Coppola, Scorsese gibi yönetmenlerin hayranlığını kazanmış bir usta olarak sinema tarihindeki yerini
almıştır. Kendi ülkesi içinse, kültüründe gördüğü eksiklikleri (en başta birey olamama sorunu) filmlerinde
işleyerek halkına ilerici bakış açısı kazandırmaya çalışan bir aydındır.

Kaynakça:

*Süreyya Çakır-Japon Kültürel Yapısı ve Sineması- 25. Kare Sinema Kültür Dergisi-Ocak-Mart 2000-Sayı 30

*Atilla Dorsay- Yüzyılın 100 Yönetmeni-Remzi Kitabevi-1995

*Ayşe Koncavar-Akıra Kurosawa'nın Sineması- 25. Kare Sinema Kültür Dergisi-Ocak-Mart-1999-sayı26

*Akira Kurasawa-Kurbağa Yağı Satıcısı-Çev:Deniz Egemen-Afa-1994

*Brian Morean- Şiddetin Güzelliği:Japon Sinemasında Jidaigeki, Yakuza ve "Çıplaklı" Filmler (sf 131-147) -Antropolojik Açıdan Şiddet-Yayıma
Hazırlayan David Riches- Çev: Dilek Hattatoğlu- Ayrıntı -1989

*Barry Norman-Yüz Yılın Yüz Filmi- Çev: Vehbi Sargın, Jale Mutlu- Yeni Binyıl

kendi yazıp ve söyleyip, kendi sürünen müzisyenler

Bora Şimşek

2. BÖLÜM

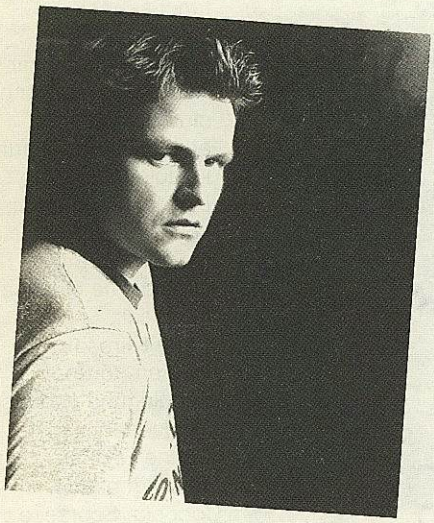

Tom Mcrae
Doğum Yeri: Suffolk, İngiltere
Kimdir?: Politik tavrını müziğine de yansıtan bir kendi yazıp ve söyleyip, kendi sürünendir. Billy Bragg'le beraber politikayı bu tarz müziğe sokan, son senelerde İngiltere'den çıkmış en yetenekli ve başarılı müzisyenlerden biridir. Müzikalitesi çok yüksekte bulunan Mcrae, debut albümüyle hem Mercury ödülünü elde etmiş hem de Nick Drake, Bob Dylan gibi isimlerle karşılaştırılmıştır. Dramatik vokalleri ve hissettiklerini basit melodilerle bile bize çok iyi anlatabilmesi, Tom Mcrae'nin genç yaşta başladığı kilise korosu ve üniversitede okuduğu müzik politikası bölümüyle doğru orantılı gibi görünüyor. Geçtiğimiz aylarda çıkardığı ikinci albümü Mcrae'nin geçici olmadığını kanıtlamış durumda.
Debut Albüm: Tom Mcrae, 2000 (DB)
Mutlaka Dinleyin: Tom Mcrae, 2000 (DB)

Morrissey (Steven Patrick

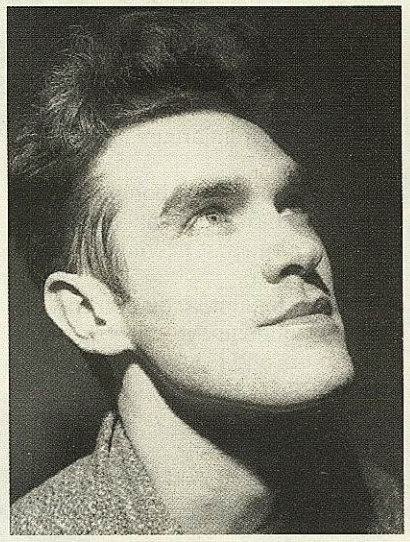

Morrissey)
Doğum Tarihi: 22 Mayıs 1959
Doğum Yeri: Manchester, İngiltere
Kimdir?: Tüm aşkların ölü doğduğuna inanan ama aşkın verdiği acıdan son derece hoşlanan ve bunu söz yazma becerisine dönüştüren bir melektir. Fazla söze gerek yok, yalnızlığımıza yalnızlık katan yegane insan, kadınlarla fazla haşır neşir olmamızı önleyen zeka küpü şahıstır.
Debut Albüm: Viva Hate, 1988 (Sire)
Ne Dinlemeli?: Vauxhal and I, 1994 (Sire)

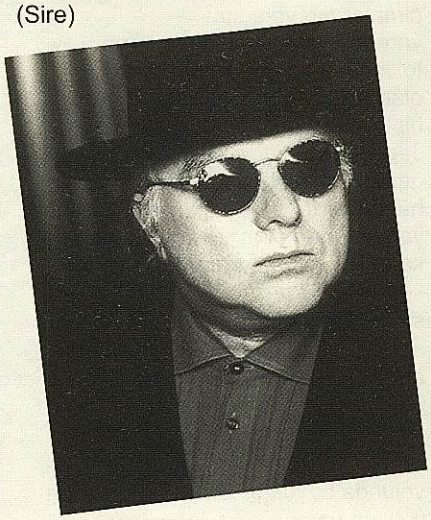

Van Morrison
Doğum Tarihi: 31 Ağustos 1945
Doğum Yeri: Belfast, Kuzey İrlanda
Kimdir?: Caz/rock/R&B/soul icra edenler arasında çoğunluğun favori ismidir. İlginç ve çok farklı söz yazmaz ama bunları dinleyicisine öyle bir şekilde aktarır ki, onları oldukları yere çiviler. Ray Charles, kendisine örnek aldığı en büyük isimdir ve 60'ların ortalarında yer aldığı grubu Them, British Invansion sahnesinin önemli gruplarındandır. Morrison'un özellikle "Gloria" şarkısı pek çok grup tarafından(Doors, Jimi Hendrix) coverlanmış bir klasiktir.
Debut Albüm: Blowin' Your Mind, 1967 (Epic/Legacy)
Mutlaka Dinleyin: Tupelo Honey, 1971

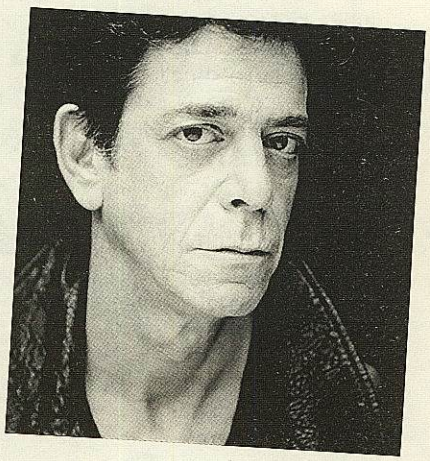

(Mercury)
Lou Reed (Lewis Allen Reed)
Doğum Tarihi: 2 Mart 1942
Doğum Yeri: New York, A.B.D
Kimdir?: Daha çok genç yaşta bir plak şirketinde şarkı sözü yazarı olarak işe başlamış biridir. Müzik tarihinin en kalıcı ve özgün gruplarından (Velvet Underground) birinin kurucusu, pek çok singer/songwriter'ın bir numaralı sürüngen ilham perisidir. Underground'un Bowie'nin desteğiyle iyice popüler hale gelmesi Reed'i delirtmiş ve Berlin'e, karanlık dünyasına geri döndürmüştür. Sado-mazoşizm ve nihilizm konularının işlendiği kurslara katılarak edindiği ticari başarıyı bir kenara itmiş, cesaret edilmesi güç bir tavırla geri dönmüştür... Reed için bu dönem kişisel bir parodiye dönüşmüştür. Çoğu zaman pesimist ve iyimserlikten

dokuzonbeş metre uzakta bulunan şarkı sözleri, Reed'in karanlık dünyasını yansıtmış, bizleri ise bu karanlığın içine gömmüş ve oradan çıkamamamıza neden olmuştur.
Debut Albüm: Lou Reed, 1972 (RCA)

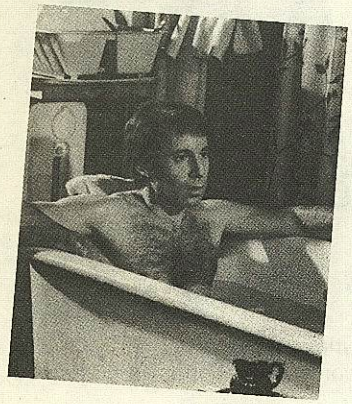

Mutlaka Dinleyin: Transformer, 1972 (RCA)
Paul Simon (Paul Frederick Simon)
Doğum Tarihi: 13 Ekim 1941
Doğum Yeri: New Jersey, A.B.D
Kimdir?: Folk rock dünyasının Art Garfunkel'la beraber Tom and Jerry'si, müzik dünyasının nur yüzlü bir singer/songwriter'ıdır. 16 yaşında "Hey Schoolgirl" adlı şarkısıyla listelere genç yaşta girebilmiş, kazandığı başarısı Dylan'la boy ölçüşebilecek cinsten olmuş, Amerika'nın medarı iftiharlarından biridir.
Debut Albüm: The Paul Simon Song Book, 1965 (CBS)

Mutlaka Dinleyin: Graceland, 1986 (Warner)
Elliot Smith
Doğum Tarihi: 6 Ağustos 1969
Doğum Yeri: Nebraska
Kimdir?: 90'ların en kral kendi yazıp kendi sürünenidir. Kayıtları pek çok kişinin hayatını değiştirmiştir; bu değişimin iyi yönde olduğu pek söylenemese de. Yalnızlık onun en büyük ilham kaynağı olmuş, her şey ona hiçbir şey hatırlatmış, her şey ona o kadını hatırlatmış, kısacası her şey onu biraz daha dibe batırmıştır. O ise kaybettikçe daha iyi müzik yapmış ve onu dinleyenler de onunla beraber kaybetmiştir. Elliot Smith ne de olsa bir "Smith"tir ve The Smiths, Patti Smith, Mark Smith, Ron Sexsmith gibi "Smith"lerle birlikte müzik tarihinin en iyi Smith'leri arasında yer almaktadır.
Debut Albüm: Roman Candle, 1994 (Cavity Search)

Mutlaka Dinleyin: XO, 1998 (DreamWorks)
Ron Sexsmith
Doğum Tarihi: 1964
Doğum Yeri: Kanada
Kimdir?: Yukarıda bahsi geçen en iyi "Smith"lerden biridir. 40 yaşında olmasına rağmen çocuk ruhlu bir adamdır. Basit ama bir o kadar da derin olan müziği, kendi yazıp ve söyleyip, kendi sürünen müzisyenler arasında şahsi favorilerim arasına girmesini sağlamış, sesiyle yalnız gecelerin vazgeçilmez dostu olmuştur.
Debut Albüm: Grand Opera Lane, 1991

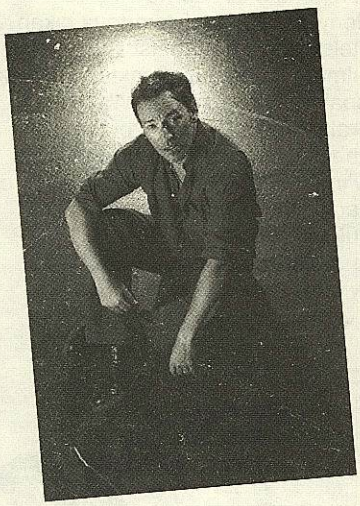

Mutlaka Dinleyin: Ron Sexsmith, 1995 (Interscope)
Bruce Springsteen
Doğum Tarihi: 23 Eylül 1949
Doğum Yeri: New Jersey, A.B.D
Kimdir?: Philedelphia'nın sokaklarında yalnız başına yürüyen, müzik tarihine kendini "Boss(Patron)" olarak tanıtan, rock'n roll tarihinin en iyi müzisyenleri listesinde kendine yer bulabilmiş, kısık sesli bir insandır.
Debut Albüm: Greeting From Asbury Park, NJ,1973 (Columbia)
Mutlaka Dinleyin: Nebraska,1982 (Columbia)

Cat Stevens (Steven Demetre Georgiou)
Doğum Tarihi: 21 Temmuz 1947
Doğum Yeri: Londra, İngiltere
Kimdir?: Hayatına Hıristiyan olarak başlamış fakat sonra Müslümanlığı seçerek yaşamında Yusuf İslam adıyla yeni bir sayfa açmış biridir. Saddam

Hüseyin'in savaşçı tutumu sonrasında ise tekrar Hıristiyanlığa geçtiği söylenmektedir. "Wild World", "Father and Son" ve "Lady Darbanville" gibi şarkılarla orta yaş kesimin ve gençliğe yeni adım atan genç kızların sevgilisi olmuş, bir gün Bursa sokaklarında gezinirken şahsen rastladığım bir şahıstır. Eline aldığı gitarı ve yumuşacık sesiyle, kaydettiği 2000 tarihli **A Is For Allah** isimli albümden sonra adı bir daha duyulmamıştır.
Debut Albüm: Matthew&Son, 1967

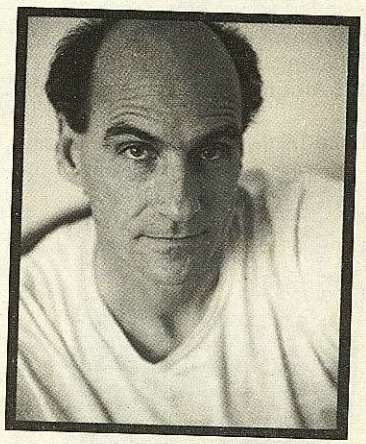

(Deram)
Mutlaka Dinleyin: Greatest Hits, 1975 (A&M)
James Taylor
Doğum Tarihi: 12 Mart 1948
Doğum Yeri: Boston, A.B.D
Kimdir?: 70'lerde akustik gitarı, sıcak ve herkes tarafından anlaşılabilir vokaliyle, ardından geleceklere ışık tutmuş bir sürüngendir. 16 yaşında okulunu bırakacak kadar müziğe aşık olan, 68' kuşağını yerinde yaşamış, zamanında eroin bağımlısı olan bir müzisyendir. Clark abi, James Taylor'u tüm yalnızlara tavsiye eder.
Debut Albüm: James Taylor, 1968 (Capitol)
Mutlaka Dinleyin: Sweet Baby James, 1970 (Warner)

Suzanne Vega
Doğum Tarihi: 11 Temmuz 1959
Doğum Yeri: Kaliforniya, A.B.D
Kimdir?: 80'ler ve 90'ların en dominant kadın singer/songwriter'larındandır. Çocuk yaşında anne babasının

kavgalarına ve sonrasında boşanmalarına şahit olmuş, boşanmanın ardından bir caz gitaristi olan annesinin Porto Riko'lu bir yazarla evlenmesi sonrasında, 14 yaşında şarkı yapmaya başlamış, folk ve alternatif folk tarzlarında güzel bestelere imza atmış bir hatundur. Dylan ve Cohen, şarkı sözü yazma konusunda en çok etkilendiği ve ilham aldığı isimlerdir. Indie grup sarrafı Clark Abi, R.E.M, Tori Amos, 10.000 Maniacs gibi isimleri sevenlerin, Suzanne Vega'yı haydi haydi seveceğini gözlemlemiştir.
Debut Albüm: Suzanne Vega, 1985 (A&M)
Mutlaka Dinleyin: Solitude Standing,

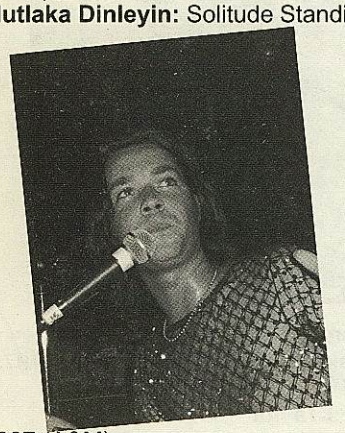

1987 (A&M)

Rufus Wainright
Doğum Tarihi: 22 Temmuz 1973
Doğum Yeri: New York, A.B.D
Kimdir?: Loudon Wainwright III ve Kate McGarrigle gibi iki meşhur folk sanatçısının oğlu olan Rufus, aynı Suzanne Vega gibi çocuk yaşta ailesinin boşanmasına şahit olmuştur. Genç yaşta homoseksüelliğe soyunmuş ve bu yüzden etrafından büyük tepki almıştır. Bu tepkiler onun şarkı sözlerini ve müziğini de etkilemiş ve can acıtan sözler yazmasının başlıca sebeplerinden biri olmuştur. Indie grup sarrafı Clark Abi, Ed Harcourt, Ron Sexsmith ve Lou Reed seven insanların Rufus Wainright'tan etkilenebileceğini gözlemlemiştir.
Debut Albüm: Rufus Wainright, 1998 (DreamWorks)
Mutlaka Dinleyin: Poses, 2001

(DreamWorks)

Tom Waits
Doğum Tarihi: 7 Aralık 1949
Doğum Yeri: Kaliforniya, A.B.D
Kimdir?: Umutsuz, hayatlarından bezmiş insanların müziği olarak nitelendirebileceğimiz müziğin, Waits'in *distorsion* efektli sesiyle ve şiirsel lirikleriyle birleşmesiyle ortaya çıkan besteler, bizim de umutsuzluğa kapılmamıza neden olmaktadır. Frank Zappa'nın elinde yetişen Waits, operalar ve filmler için özel besteler yapabilen, Jim Jarmush'un Down By Law'ında, Francis Ford Coppola'nın da birkaç filminde aktörlük yapmış çok büyük bir adamdır.
Debut Albüm: Closing Time, 1973 (Asylum)

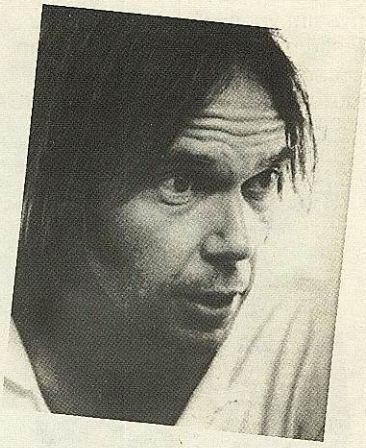

Mutlaka Dinleyin:
Swordfishtrombones, 1983 (Island)

Neil Young
Doğum Tarihi: 12 Kasım 1945
Doğum Yeri: Toronto, Kanada
Kimdir?: Dylan'dan sonra en çok ilham veren ve idolleştirilen müzisyenlerden biri olan Neil Young, country ve folk rock musikisinin önde gelenlerindendir. Anne ve babasının boşanmasından fazlaca etkilenmiş ve bu durum müziğine fazlaca yansımıştır. Neil Young, 1997'de Jim Jarmush tarafından çekilen The Year of The Horse adlı belgesele konu olmuş, Nirvana, The Verve, J Mascis gibi pek çok grubun da ilham kaynağı olmuştur.
Debut Albüm: Neil Young, 1969 (Reprise)
Mutlaka Dinleyin: Rust Never Sleeps, 1979 (Reprise)

Focus

En İyi 10 Singer/Songwriter Albümü

1. Lou Reed - Transformer
2. Leonard Cohen - The Song of Leonard Cohen
3. Jeff Buckley - Grace
4. Elliot Smith - XO
5. Elvis Costello - Imperial Bedroom
6. Nick Drake - Pink Moon
7. Morrissey - Vauxhal and I
8. Tom Mcrae- Tom Mcrae
9. Nick Cave - Let Love In
10. Billy Bragg - Don't Try This At Home

TOUR DE KRAFTWERK

Aydemir Özügül

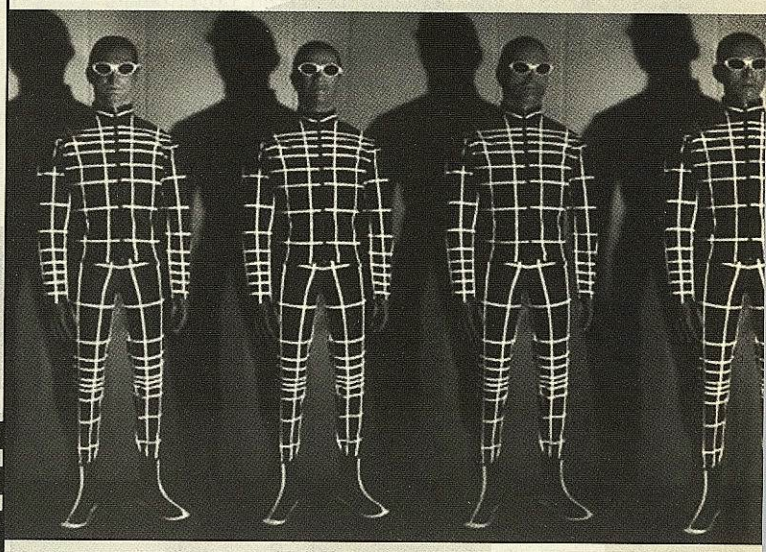

1

Günümüz müziğinin oluşumunda etkili olmuş grupların başında kim gelir sorusunun cevabı tereddütsüz Kraftwerk olur. Kraftwerk'in önemi, etki alanının genişliğinin (İngiliz Yeni Romantiklerinden Hip-Hop'a ve Techno'ya kadar) yanı sıra yarattıkları insan-makine imgesiyle de bir çok müzisyenin ufkunu genişletmiş olmalarından kaynaklanmaktadır.

60'lı yılların sonunda, Almanya'nın deneysel müzik ortamında, Tangerine Dream ve Can gibi gruplarla aynı dönemde ortaya çıkan grubun etkisinin diğerlerinden daha büyük ve daha uzun süreli olması, müziklerinin sahip olduğu dansa yatkın soğuk ritmik altyapı ve basit fakat aynı zamanda sıcak olan melodik üstyapısına bağlanabilir.
Kraftwerk'in kurucu elemanları Düsseldorf Konservatuarı'nda klasik müzik öğrencisi iken bir araya gelen Florian Schneider ve Ralf Hütter'di. 68 hareketine ve sosyalizme sempati duyan ikili önce Organisation adında bir grup kurarak 1970 yılında *Tone Float* albümünü çıkardı. Albümden kısa bir süre sonra Organisation'u dağıtarak (Almanca'da "güç merkezi" anlamına gelen) Kraftwerk adıyla bir kez daha ortaya çıkıp Kling Klang adını verdikleri kendi stüdyolarında çalışmaya başladılar. Grubun ilk albümü *Kraftwerk 1* kendilerine ait estetik anlayışın ilk biçimlerini ve Schneider'in tasarladığı ev yapımı ritim makineleri gibi yenilikleri içeriyordu. Flüt ve kemanın da kattığı değişik havayla *Kraftwerk 1*, klasik bir Kraftwerk albümünden çok psychedelic köklere sahip bir art rock albümü havasındadır.

1971'de Michael Rother ve Klaus Dinger (Kraftwerk'in iki davulcusundan biri) gruptan ayrılarak yine Kraftwerk gibi geniş bir etki bırakan ama onlar kadar tanınmamış bir Kraut Rock grubu olan Neu!'yu kurdular.

Grubun kadrosundaki bu gibi değişikliklerden ve bir ara Hütter'in grubu terk etmesinden sonra 1972'de *Kraftwerk* 2'nin yayınlanmasıyla ikili yeniden bir arada çalışmaya başladı. İki davulcusu da grubu bıraktığından, albümde ritimler canlı bir davulcu yerine tamamen *drum machine*'e dayanıyordu; bu da zamanın dinleyicileri kadar müzisyenlerine de oldukça yabancı gelen, tümüyle teknolojiye dayalı bir müzik, robotik bir duygu ortaya çıkarmıştı. Keman, flüt ve klavyenin yine serbest formlarının denendiği albümde Hütter ve Schneider'in rock'a yönelik kökleri kendini gösteriyordu. Bu albümün arkasından 1973 yılında Kraftwerk'in adını duyurmasını sağlayan *Ralf and Florian* albümüyle yarattıkları basit ama olağanüstü yenilikçi kavramları geliştirmeye devam ettiler. Temiz-düzgün bilim adamı görünümleri bile o günkü geçerli pop modasına tamamen zıt düşüyordu. Kraftwerk'in ilk üç albümünü sonrakilerden ayıran temel özellik parçalarda çekirdek bir ritim ve melodinin olmayışıydı. Bu üç albüm resmi olarak asla yeniden yayınlanmadı.

Bundan sonra Kraftwerk'in Ralf Hütter, Florian Schneider, Karl Bartos ve Wolfgang Flür'den oluşan ünlü kadrosu bir araya geliyordu. 1974 yılıyla birlikte onlara uluslararası ün kazandıran *Autobahn* albümü piyasaya çıktı. Albüme adını veren 22 dakika uzunluğundaki parçanın kısaltılmış 45'lik versiyonu Avrupa'da ve grubu hiç tanımayan Amerika'da pop listelerinin üst sıralarına yükseldi. Büyük bir bölümü Moog synthesizer'de gerçekleştirilen albüm, Kraftwek'in kendine özgü sound'unu en saf haliyle yansıtırken elektronik müziğe de yaygın müzik türleri içinde sağlam bir yer açmış oluyordu. Bu albümle Kraftwerk aynı zamanda yaygın pop yapıları ve

2

The Man Machine Kraftwerk'in belki de en tanınmış albümüydü ve grubun Sovyet Konstrüktivizm'ine duyduğu ilgiyi de açıkça yansıtıyordu

melodilerine de bir giriş yapıyordu. *Autobahn*'da electro-funk, ambient ve synth-pop gibi türlerin kökleri açıkça görülebilir.

1975'de çıkardıkları kavramsal albüm *Radio-Activity* radyo ile iletişim ve nükleer enerji konularını işliyordu. Krafwerk'in artan popülerliğine dayanarak bundan sonraki tüm albümleri gibi Almanca ve İngilizce olarak ayrı ayrı yayımlandı. Kendine tema olarak tren yolculuğunu seçen, 1977 yılına ait *Trans-Europe Express*'de artan ve 1978'deki *The Man Machine*'e tamamen hakim olan insan eli değmeden yapılmış müzik atmosferi ('The Robots' isimli parçadaki slogan "We are the robots" "Bizler robotuz" bu atmosferi güçlendirmektedir) daha sonraları Detroit Techno'nun oluşumunda önemli bir yer oynayacaktı. *The Man Machine* Kraftwerk'in belki de en tanınmış albümüydü ve grubun Sovyet *Konstrüktivizm*'ine duyduğu ilgiyi de açıkça yansıtıyordu. Albümün adı Rus harfleriyle de yazılmıştı ve The Robots Rusça sözler içeriyordu. Kapakta kırmızı gömlek, siyah kravat ve gri pantolonlarıyla bir merdivende durmaktadırlar. Saçları düzgünce taranmış dudakları kırmızıya boyanmıştır. Bu halleriyle Fritz Lang'ın *Metropolis* filminden kaçmış Alman bilim adamlarını andırmaktadırlar (zaten

3

4

albümün üçüncü parçası filmin adını taşımaktadır). Bundan sonra grup elemanlarını müzik aletlerini ve bilgisayarları programlayan otomatonlar olarak görmeye başlarız.

1981'de çıkardıkları, onların çok önceden öngördükleri teknolojinin hakim olduğu toplum üzerine düşüncelerini yansıtan *Computer World*'e kadar ortaya çıkmadılar. 'Computer Love' adındaki parçalarının listelerin üst sıralarında yer almasından sonra yeniden kaybolup 1986'da *Electric Café* ile yeniden göründüler. Artık elektronik müzik aletleri müzik dünyasına hakim olmaya başlamıştı. Ancak onlar 1991'deki *The Mix* adındaki derleme albüme kadar sessiz kalmayı tercih ettiler. Dünyanın en büyük teknoloji organizasyonlarından biri olan "Expo 2000" için

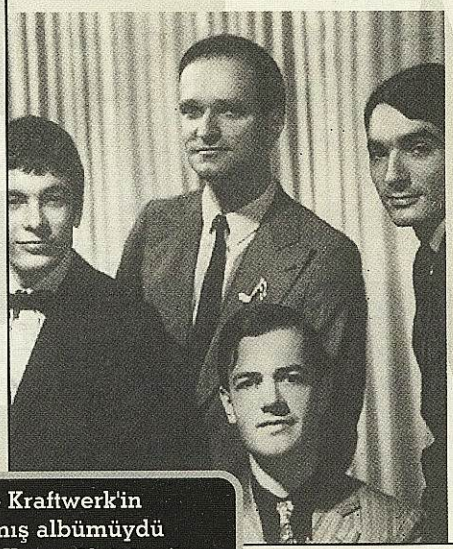

çıkardıkları aynı adlı single'dan sonra 19 Ağustos 2003'de piyasaya çıkacak *Tour de France Soundtracks* ile geri dönüş yaptılar. Dünyanın en büyük bisiklet yarışlarından biri olan Tour de France'ın yüzüncü yıldönümü ile çakışan albüm yarışın çeşitli yönlerini yansıtan yeni parçaların yanı sıra 1983'deki ünlü Tour de France

5

single'larının yeni bir versiyonunu da içermekte. Albümün parça listesi şöyle: Prologue / Tour de France Etape 1 / Tour de France Etape 2 / Tour de France Etape 3 / Chrono / Vitamin / Aero Dynamik / Titanium / Elektro Kardiogramm / La Forme / Regeneration / Tour de France.

İnsan-Makine-Teknoloji :

1977 yılında Kraftwerk turne için Amerika'ya uçtu. Konserlerindeki seyircilerin çoğunluğunu siyahlar oluşturuyordu. Grubu New York konserlerinde izlemeye gelenlerin arasında ünlü Hip-Hop DJ'i Afrika Bambaata da vardı ve grubun elektronik aletleri kullanış biçiminden çok etkilenmişti. Bu turneden sonra Kraftwerk plaklarını temel ekipmanlarından biri olarak kullanan Bambaata ve Grand Master Flash gibi hip-hop DJ'leri için yepyeni bir boyut daha açılıyordu. Artık iki pikap ve plak koleksiyonları ile yetinmek zorunda değildiler. Teknolojinin her türlü olanağını müziklerini zenginleştirmek için kullanabilirlerdi.

Bambaata'nın ilk hit parçası olan 'Planet Rock' Kraftwerk'in 'Trans Europe Express'inin bozulup yeniden yapılandırılmış haliydi ve bu Alman grubunun siyah hip-hop DJ'leri arasındaki etkisini açıkça belgeliyordu. "Renegades of Funk"da ise Afrika Bambaata & The Soul Sonic Force kendini geçmişten günümüze uzanan ilerici özgür ruhların geleneği içinde görüyordu. Bambaata için 80'li yıllarda özgür ruhlar, teknoloji bilgisi olan ve bu bilgiyi yaratıcı bir biçimde kullanacak zekaya sahip insanlar anlamına geliyordu.

Kraftwerk için teknolojinin yaratıcı kullanımı anahtar kavramdı. Elektronik müzikte kompozisyon aletlerin ustaca kullanımından çok teknoloji bilgisine dayanıyordu. Synthesizer'ların, mikserlerin, davul makinelerinin size sunduğu olanakları iyi bilmeniz, onlar üzerinde bir bilim adamı, bir mühendis titizliğiyle deneyler yapmanız gerekiyordu. Ve Kraftwerk'in yaptığı gibi, makinelerle aranızda dostça bir ilişki olmalıydı: "Biz kendimizi hep insan-makineler olarak tanımladık. Makinelerin toplumdaki kullanımı hep insan ve buluşları arasındaki çatışma olarak ortaya çıkar: çalışmalarımızla buna tamamen zıt bir görüş ortaya koyduk... Tamamen elektronik olan sound'uyla Kraftwerk sembolik olarak makinelerin kötü olmadığını ve bir harmoni yaratabileceğini gösterdi. Bu onları nasıl kullandığınıza bağlı bir mesele." Başka bir söyleşide de Hütter, " Teknoloji bir yabancı değil dünyamızın bir parçası. Bir şeyin burada kullanılırken başka bir yerde bir kenara atılması düşüncesinin yıkıcı bir gücü var. Bu da ancak birleşik düşünce süreciyle önlenebilir," demişti.

6

Teknoloji ve makineler ne düşman ne de yüceltilecek şeylerdir; insanların yaşamlarının kolaylaştırılmasına ya da sanatçıların yaratıcılıklarına katkıda bulunacak araçlardır sadece. Onların gelişmesi değil yanlış kullanılması korkutmalıdır insanları. 1991'de müzik teknolojisinde olan gelişmeler karşısındaki sevinçlerini şöyle dile getirdiler: "...Kayıt olanakları fikirlerimizle yarışmaya devam ediyor, böylece fikirler ve ortaya çıkan ürün büyük bir oranda birbirine eş olabiliyor. Geliştirilen yazılımlar ancak şimdi kafamızın içindeki yazılımı uygun bir biçimde dönüştürecek bir noktaya geldi."

Kraftworld:

açıkça göstermektedir. Ayrıca Atkins'in zaman zaman Model 500 adını da kullanması onun Kraftwerk'in insan-makine imgesinden ne kadar etkilendiğini de ortaya koyar. Drexciya ve Underground Resistance da Kraftwerk'ten aynı ölçüde etkilenen diğer Detroit techno gruplarındandı. Grubun dünyaca üne kavuştuğu 70'lerin ortasından günümüze kadar grubun yarattığı etkiye göz atacak olursak karşımıza şöyle bir yelpaze çıkar: Görüntüleriyle Kraftwerk'in karikatürünü çizen Devo, Japon electro-pop grubu Yellow Magic Orchestra, Depeche Mode, Orchestral Manouvres In The Dark, Gary Numan, Human League, New Order gibi İngiliz electro-pop/New Wave grup ve sanatçıları, Coil, Meat Beat Manifesto gibi electro-endüstriyel gruplar, Trans-Am gibi out rock grupları, Komputer, Ladytron, Dopplereffekt gibi yeni elektronika grupları. Özellikle Dopplereffekt plak kapaklarındaki sosyalizmi çağrıştıran imgeler ve parçalarının işlediği temalarla (Rocket Scientist, Cellular Phone) Kraftwerk'in bıraktığı yerden devam ediyor izlenimi vermekte.

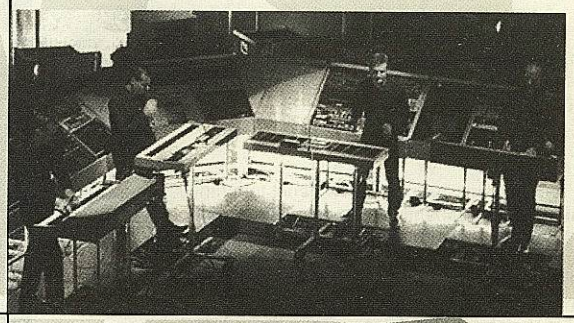

8

7

Kraftwerk'in Amerika'daki etkisi yalnızca hip-hop DJ'leri ile sınırlı değildi. House müziğinin doğduğu Chicago'nun ünlü klüplerinden Warehouse'da Kraftwerk gibi Avrupalı Elektro-pop grupları Barry White gibi siyah sanatçılardan çok daha gözdeydi. Bu klüpte DJ'lik yapan ilk House DJ/Prodüktörlerinden Frankie Knuckles'da diğer unsurların yanı sıra Kraftwerk etkisi de göze çarpmaktadır.

Detroit techno'sunun yaratıcısı olan Julian Atkins yarattığı müziğin ortaya çıkışında Parliament ve Funkadelic gibi grupların yanı sıra Kraftwerk de çalan radyo DJ'i Electrifying Mojo'nun etkisinin çok büyük olduğunu söylemektedir. Kraftwerk aynı etkiyi yalnızca Atkins değil Detroitli diğer müzisyen ve DJ'ler üzerinde de göstermişti. 1981'de Atkins, Richard Davis ile birlikte Cybotron'u kurarak techno'nun temellerini attı. Cybotron'un klasik parçası "Clear" Kraftwerk etkilerini

KRAFTWERK DİSKOGRAFİSİ:

Albümler:

1971.....Kraftwerk 1
1972.....Kraftwerk 2
1973.....Ralph and Florian
1974.....Autobahn
1975.....Radio-Activity
1977.....Trans-Europa Express
1978.....The Man Machine
1981.....Computer World
1986.....Electric café
2003.....Tour de France Soundtracks

Toplama Albümler:

1971.....Highrail
1975.....Exceller 8
1975.....Doppelalbum
1976.....Pop Lions
1978.....Robots
1981.....Electrokinetik
1991.....The Mix
1991.....Arbeiten/Works/Oeuvres
1994.....The Capitol Years
1994.....The Model: Best of Kraftwerk
1998.....Concert Classics (Live)
1998.....Vor Uns Metropolis
1999.....The Best Of Kraftwerk

EP ve Single'lar:

1983.....Tour de France EP
1986.....Musique Non-Stop
1990.....Trans-Europe Express
1991.....Robots
1991.....Radio Activated
1991.....Robotronik
1991.....Die Roboter
1991.....Radioactivity
1992.....Robots
1992.....Showroom Dummies
1999.....Tour de France
1999.....Expo 2000
2000.....Expo Remix
2003.....Tour de France 03

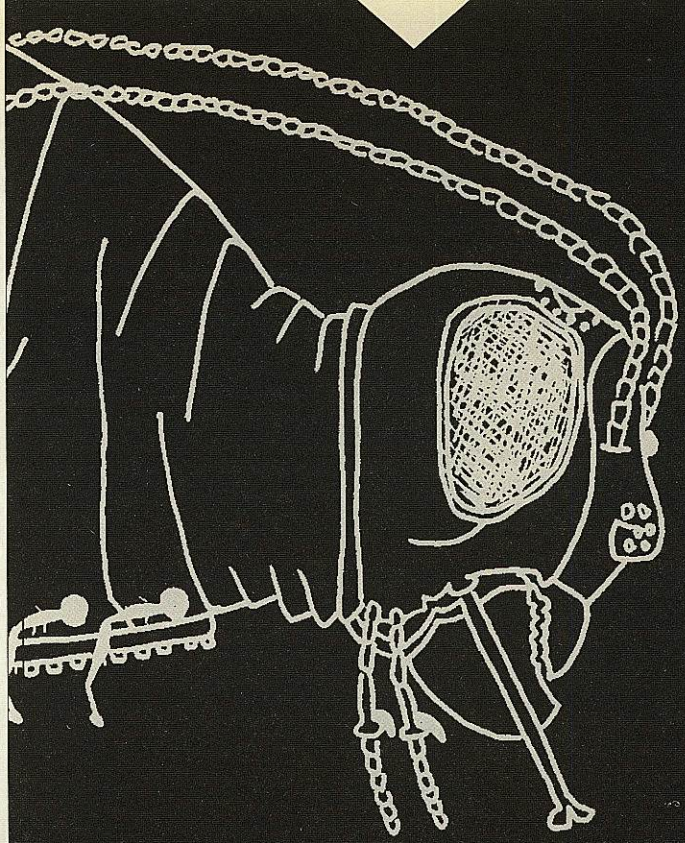

POLAROID ANDROID

gregor sam-sa

Gol olmasını düşleyerek Kafka'nın kalesine gelişigüzel entomolojik şutlar çekmek ya da

SAMSAPRAG METAMORPHOSEUS SP.

Mete Sancaktaroğlu

1

"help me... help me..."

Franz Kafka'nın "Dönüşüm" (Die Verwandlug) romanında, "Gre-gor Samsa bunaltıcı rüyalardan uyandığı bir sabah, yatağında koca-man bir böceğe dönüşmüş olarak buldu kendini." cümlesiyle başlayan bir dönüşüme (metamorfoza), başkalaşıma (transformasyona) uğramış olarak anlatılan "böcek"i entomoloji bilgilerinizi kullanarak ve şekil çizerek tanımlayınız. Bu sınav sorusu, biyoloji eğitimi veren fakültele-re ne de güzel yakışır. Romanda Gregor Samsa tıslayarak konuşur, çü-rümüş besinlerle beslenir, ışığa duyarlıdır, çok sayıda bacağa sahiptir, çoklukla sürünür ve sürünürken mukusumsu sümüksü yapışkan bir sıvıyı ancak bir salyangoza yaraşacak nitelikte tavanda ve duvarlarda iz olarak bırakır, kemandan yükselen müziği zevkle dinler, tavanda a-sılı dururken daha rahat soluk alır... Gregor Samsa, sabah uyandığın-da gerçekten böceğe mi dönüşmüştür? Yoksa hâlâ insan mıdır? O ne böcek ressamı Ergin İnan'ın tablolarına yansıyan böceklerden biridir, ne de Ggeorge Langolaan'ın özgün eserinden Charles Edward Poque ile birlikte yazdığı senaryoyu filmleştiren David Cronenberg'in Jeff Goldblum'a oynattığı, "The Fly" filmindeki laboratuarda üretilen mu-tant sinektir. O, Kafka'nın "böcek"idir.

2

"...Sakın, sakın yapmayın bunu! Böcek gösterilmemeli.
Uzaktan bile gösterilmemeli."

Entomologlar (böcekbilimciler) böceklerin genel tanımını yaparlarken; göğüslerinin üç segmentli olmasını ve her göğüs segmentinde bir çift bacağın bulunmasını, bu nedenle 6 bacaklı anlamına gelen "Hexapoda" adının sınıfın adını da belirlediğini söylerler. Bu böcekle-rin büyük kısmında 2. ve 3. göğüs segmentinden birer çift kanadın çıktığını, başka bir çift anten (duyarga) ve kural olarak bir çift bileşik gözün bulunduğunu, dış iskeletin varlı
ğını (buharlaşmadan ve yaralan-malardan korunmak için), treke solunumu yaptıklarını, ayrıca çizgisiz kaslarının olduğunu, küçük beden yapısını (az besinle çok fazla çoğa-labilmek ve saklanabilmek için), uçma yeteneğini de (düşmanlarından kaçabilmek ve yayılmak için) olmazsa olmaz doğrular olarak kabul e-derler. Uçma yeteneği önemlidir, çünkü gelişmiş organizmalar olan u-çan kertenkele, uçan memeliler ve hatta kuşlara rağmen hayvanlar ale-minde uçma yeteneğini ilk geliştiren bu omurgasız hayvanlar, böcek-ler olmuştur. Ayrıca, bugün tanımlanmış hayvanların en az % 80'i He-xapoda sınıfına girmektedir. Bu sınıfa giren 1.000.000 kadar yaşayan, 15.000 kadar da fosil türün tanımlandığı ve bu sayıya her yıl binlerce yeni türün eklendiğini, toplam sayının 2.000.000 dolaylarında olduğu-nu, entomologlar kesin bilgi olarak literatüre geçirmiş durumdadırlar.

3

"Bir sabah uyandım, 30 yaşındaydım."

Gregor Samsa Franz Kafka'nın "böcek"idir fakat henüz tanımlana-mayan türlerden birine ait bir böcek olabilir. Belki de uzun yıllar sonra bir entomolog tarafından **"Samsaprag metamorphseus sp."** olarak tanımlanacaktır. Romanda dikkati çeken bazı bölümlerde, Samsa bö-cekimsi özellikler gösterirken, bazı bölümlerde salyangozumsu, bazı bölümlerde de insanımsı özellikleriyle kendini belli eder. Bu halleriyle Samsa sanki diapozdan tam olarak çıkamamış yarımutant bir haşaratı bile akla getirir. Romanı dikkatle okuduğumuzda aşağıdaki alıntılar gözümüze çarpar.

Samsa bir yanıyla insanımsıdır:

"yiyebilmek için tüm gövdesini titreten bir uğraş vermesi..."; "cam kırıklarından biri Gregor'un yüzünü çizdi..."; eskiden de güçsüz olan ciğerleri yüzünden, şimdi de nefes almakta güçlük çekiyordu."; "Gregor olanca gücünü yapacağı koşu için toparlamaya çalışırken yalpa vurup duruyor..."; "kimse onu iyileştirmeye cesaret edemediğinden elma etinde gömülü kalmıştı..."; oluşan aşırı nem Gregor'u hasta etmiş..."; Bu müzikten bu denli etkilendiğine göre, yine de hayvan sayılabilir miydi?"; "kendine acındırmak için boynunu ne denli büker-

se..."; "göğsünü havayla şişirince..."; "Gregor kanepenin altından fırladı, gerindi ve yellendi."; "sonra başı önüne düştü, o son nefesi, zayıfça, burun deliklerinden çıktı gitti."

Samsa bir yanıyla salyangozumsu, çekirgemsidir:
"yay biçiminde katılaşmış kısımların parsellediği, kahverengi bir kubbe gibi şişmiş karnını görüyor..."; "
karnının üzerinde bir kaşıntı hissetti; başını kaldırıp daha iyi görebilmek için hep sırtüstü konumda, yavaş yavaş yatağın ucuna doğru süründü; kaşınan yeri keşfetti, ne ol-duklarını anlamadığı küçük ve beyaz noktalarla kaplanmış bir bölgey-di burası. Ayaklarından biriyle kaşınan yeri yoklamak istedi fakat he-men vazgeçti..."; minik ayaklarının tabanlarında yapışkan bir madde vardı..."; "kilide sokulu anahtarı ağzıyla çevirmeye koyuldu... ağzı a-nahtarı kavrayacak dişlerden yoksundu... fakat çeneleri pek güçlüy-dü..."; "Sürünerek odanın ortasına geldi..."; "hareket etmeyi yeğledi, odasının içinde ileri geri sürünmeye başladı."; "döşemesine yapışmak zorunda olduğu bu yüksek tavanlı oda..."; "Hele tavanda asılı kalmayı pek seviyordu."; "Sürünerek dolaştığı yerlerde bıraktığı yapışkan sıvı-nın izlerini gören..."; "hemen tırmanıp gövdesini çerçevenin üzerine yapıştırdı..."; "kendisini yapıştığı camdan güçlükle ayırabildi."; "eş-yalarda, duvarda, tavanda süründü..."; "kendisini kapıya yapışmış o-daya geri dönmeye çabalarken..."; "son günlerde sağa sola sürünüp dururken..."

Samsa bir yanıyla böcekimsidir:
"Zırh gibi sertleşen sırtının üzerinde yatıyor; başını biraz kaldırdığında, yay biçiminde katılaşmış kısımların parsellediği, kahverengi bir kubbe gibi şişmiş karnını görüyor; bu karnın üzerindeki yorgan, tutu-nacak tek noktası kalmamış, her an kayıp düşecek denli eğreti duru-yordu. Gövdesinin bütününe oranlandığında acınacak denli zayıf sayısız bacak, bir parlayıp bir sönerek, çaresizce kıvranıyordu gözlerinin önünde."; "Kendini sağ yanına çevirmek için ne denli güç harcarsa harcasın, her çabalamasının sonu eski sırtüstü durumuna geri dönmek oluyordu. Belki yüz kez denedi dönmeyi, boşa çırpınan bacaklarını görmemek için gözlerini yumdu..."; "hiç durmadan değişik ve deneti-mi olanaksız hareketler yapan bir sürü küçük bacağı vardı Grego-r'un."; "bacaklarının birbiriyle belki eskisinden de çok boğuştuklarını görüp, hele bu boğuşmayı denetlemeyi başaramadığını anladığın-da..."; "Sırtı epeyi sertleşmişe benziyordu..."; "sadece kollarını Gre-gor'un bombeli sırtının altından geçirseler..."; "bacakları, gövdesinin zıddına, havada dans etmelerini hızlandırmışlardı."; "şu minik bacak-ları da bir anlam kazanırdı belki."; "ayrıca Gregor'un sırtı beklediğin-den esnekti..."; "minik bacaklarıyla iskemleye sımsıkı yapıştı..."; "a-kan kahveyi görünce çenelerinin istem dışı hareketlerine engel olama-dı."; "Değerlerini yeni anladığı duyargalarıyla, henüz beceriksizce, çevresini yoklayarak kapıya doğru ilerledi."; "Fazla oyalanmadan, ca-nının en çok çektiği peyniri emmeye koyuldu. Peynirin ardından, sebzeleri ve sosu, mutluluktan ağlayarak mideye indirdi; taze yiyecekler-den hoşlanmamıştı, üstelik bunların kokusundan bile iğreniyordu..."

Samsa bir yanıyla da bokböceğidir:
"Zırh gibi sertleşen sırtının üzerinde yatıyor..."; "geri geri yürü-meyi hiç denememiştı."; "geri geri giderken doğru yöne ilerleyemedi-ğini dehşet içinde fark etmişti."; ""Gelsene buraya bokböceği!" ya da "Seni koca bokböceği seni!"

"tembellik erdemdir"

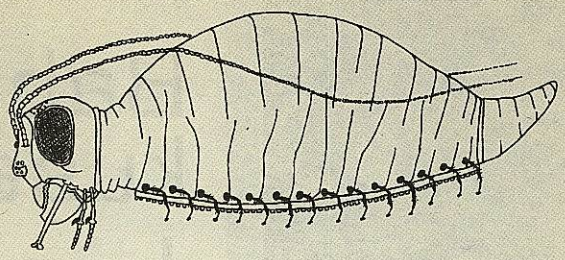

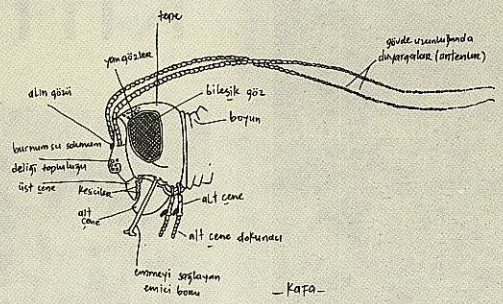

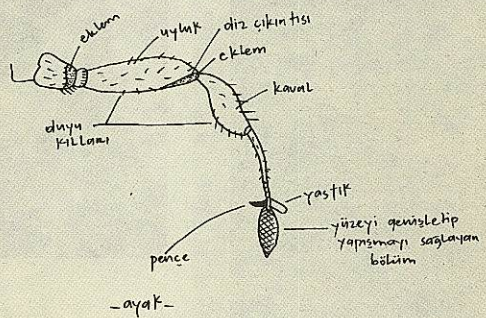

Gregor Samsa – Böcek Karşılaştırma Tablosu

Özellik	Gregor Samsa	Böcekler
AYAKLAR	Sayılamayacak kadar çok, cılız	Hexapoda, 3x2'den 6 ayaklı
KANAT	?	2. ve 3. segmentte bir çift kanat
DUYARGA	Bir çift (uzun)	Bir çift
GÖZ	Birleşik, büyük göz	Birleşik göz
SOLUNUM	Akciğer	Trake
NEFES/SOLUK ALMA	Burun-akciğer	Trake
İSKELET	Hem sert hem esnek kabuk	Dış iskelet
KARIN	Yumuşak ve duyarlı	Sert kabuklu
KAFA VE BOYUN	Hareketli	Yarı sabit
KAS SİSTEMİ	Muhtemelen çizgili	Çizgili
SES	Tıslama ve konuşma	Tıslama
MÜZİK	Severek dinler	?
KAN	Kahverengi	Yeşil
BESLENME	Çürükçül	(ayrım yapmamakla birlikte) çürükçül
TAZE SEBZE	Sevmez	Sever
AĞIZDA EMİCİ BORU	Var	Var
BEDEN YAPISI	Büyük, hatta devasa	Genellikle küçük
DIŞ SALGI	Mukus + sümük + yapışkan	?
HAREKET	Yürüme ve sürünme	Yürüme ve uçma

4

Samsa, uzun duyargaları olan, güçlü çeneli, ağzında emici borusu olan, hareketli boynuyla sert ve aynı zamanda esnek gövdeye bağlanmış kafaya sahip, cılız ve sayılamayacak kadar çok ayaklı, karın bölgesinde muhtemelen vantuzlu, salgı salgılayan yapıya sahip, çürü-tebilen bir organizmadır.

Samsa ne bokböceği ne hamamböceği ne salyangoz ne de insandır. Fakat hepsinin bir karışımından meydana gelmiş bir organizmadır. Bokböceği gibi zırhlıdır fakat bu zırh bir elmayla bile hasar görür. Mi-nik cılız ve çok sayıdaki bacağıyla geri geri gidememesinden dolayı bokböceği değildir; çünkü bokböceklerı arka bacaklarıyla küre haline getirdikleri hayvan dışkısını yuvarlayarak geri geri taşınabilirler, üste-lik bunu çok hızlı yaparlar.

Samsa dişlerden yoksundur fakat güçlü bir çeneye sahiptir. Bu özelliğiyle çekirgeye yaklaşır. Uzun duyargaları vardır ve muhtemelen bu duyargalar tüm gövdesi boyunca uzanır. Bu özelliğiyle de hamamböceğine yaklaşır.

Suratının çizilmesi, zevk alarak keman dinlemesi, elmanın etine gömülmesi, boynunu insan gibi hareket ettirebilmesi, gerinip yellenmesi gibi özellikleriyle de insana yaklaşır Samsa. Hatta suratının çizilmesi, yumuşak yapılı, kaslı bir yüzü olduğunu çağrıştırır.

Yumuşak karın, küçük beyaz noktalar (bunlarla muhtemelen vantuzlar kastedilmiştir), gövdesiyle tavanda sürünmek, cama yapışmak ancak salyangozumsu bir yapı sayesinde mümkündür. Bu özellikleriyle de salyangoza yaklaşır Samsa. Samsa yerde de sürünür. Bu hovercraft benzeri bir hareketle olup, salgılanan mukusumsu yapışkan madde yardımıyla gerçekleşir.

Romanın hiçbir cümlesinde uçmaya ve kanatlara dair bir kelime geçmez. Oysa kanatlar, körelmiş olsalar da, bir böceğin en belirgin özelliğidir.

Son olarak: Küçük sürtünmelerden zarar gören gövdesi bir süre sonra iyileşirken, bir elmaya yenik düşer. Büyük olasılıkla elmanın etine gömüldüğü bölgede enfeksiyon başlar ve önlem alınmadığı, o bölge temizlenmediği için, nemden ciğerleri de kötüleşince, kendi haline bırakılan Gregor Samsa, sanki bile isteye ölüme gider.

Babalar silahlarını kuşanmış yeniden: king crimson

Hira Doğrul

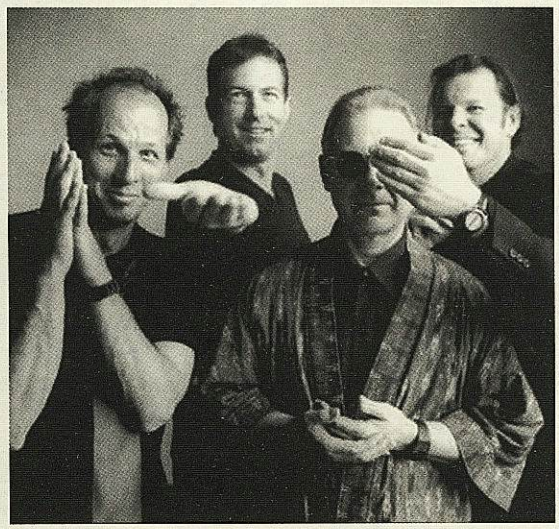

...Rock starlarının kitlelerle yaşadığı tutkulu aşktaki geniş çaplı arızadan uzak durarak, müziğin kendisiyle, yapısal sorunlarıyla uğraşmayı seçmişlerdi...'

Gönüller mençistırlı nivyorklu yeniyetmelerin cilalı, kaygısız rakenroll'uyla kış sallamak istiyor tabii. Her 6-7 yılda bir karşımıza yeni, harbi genç delikanlılar ve çılgın hanfendiler çıkartılıyor kuşaklarının sesleri oldukları iddiasıyla. Raflara yeni bölümler açılıyor, terimlere 'post', 'new' gibi ibareler ekleniyor, yeni tişört tasarımları peydahlanıyor. Durum hep aynı, o kıpır kıpır testerenonun dışavurumu; kaskatı, değiştirilemez gerçekliğin karşısında bol keyif verici veya kan hızlandırıcı maddeler eşliğinde, gitar ve davulun yılmaz kükreyişleriyle kendinden geçiş, bir çılgın geceliğine olsun unutuş, haa tabii bu arada başkaldırmış olmanın gururu vs. Genç kitlelerin sesi olarak ortaya çıkanlar kısa süre sonra kendi kitlelerini yaratıyor. Müzik ise hep o bildiğimiz 4/4'lük rakenrol'dan başkası değil.

Lakin 'refahın paylaşımı ve dünyanın kontrolü' konulu planda vitesin yükseltilmesi yaşamların boğazına kabus gibi çökerken; plan muhalifleri [kendilerine müsaade edilmiş alanlarda, oyunun vazgeçilmez öğeleri olarak, biraz da patlamasın diye tencerenin havasını bir nebze boşaltılmasına farkında olmadan yardımcı olarak] seslerini duyurmaya çalışmakta. 11 Eylül'den sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, konumuz itibarıyla King Crimson da durumdan nasibini alıyor. Zaten onlar baştan tavırlarını koymuşlardı; 70'lerde rock starlarının kitlelerle yaşadığı tutkulu aşktaki geniş çaplı arızadan uzak durarak, müziğin kendisiyle, yapısal sorunlarıyla uğraşmayı, taşıdığı olanakları keşfetmeyi seçmişlerdi. 68 kuşağının o coşkulu rock fenomeninin bir parçası değil de, dönemlerinin karakutusu mahiyetindeki ilk iki albümleri, *In the Court of Crimson King* ve *In the Wake of Poseidon*, benim için dönemin devrim belagatlarına bir övgü seli olmaktan ziyade, eli kulağında olan çuvallayışın derin hüznünü yansıtmaktadır (Takriben o tarihlerde Krişnamurti Batı'da şehir şehir dolaşarak olası bir dönüşümün ancak ve ancak kişinin toplumu değil kendi 'ben'ini değiştirmesiyle mümkün olabileceğini anlatmaya çalışıyor, sokak kavgalarının nafileliğine işaret ediyordu). 3. albümleri *Lizard* ile birlikte, sözkonusu fenomenle, gençliğin ateşiyle falan bağlarını kopartarak doğrudan müziğin kendisine yönelmişlerdi; *Red*'e kadarki bu dönemleri, biraz da zenci rakenroll'undaki taptaze coşkuyu anında tespit eden Miles Davis'in 60'lardaki o yırtıcı grup doğaçlamalarının izinden giderek, bilinçaltının karmaşık dünyasında gezinen, bir ayağı cazda bir ayağı rock'da duran doğaçlamalardan şekillenen parçalarla dikkati çekiyordu. Burada Crimson'ı dönemin Soft Machine gibi benzeri gruplarından ayrı tutan taraf, gürültü ile ezgi, açık uçlu kopuk gitmeler ile rock biçimi, öfke ile hüzün arasında kurdukları dengeydi.

Yaşanan kadro değişikliklerinin ardından, grubun kumandanı Robert Fripp'in önderliğindeki 80'lerin yeni kadrosu, *Discipline* (1981) ile *Frame by Frame* (1991) arasında yaptıkları dört albümle, bir yandan elektronik keşiflere yönelmiş, bir yandan da Bill Bruford'un daha caza kayan doğaçlama anlayışını Adrian Belew'ün sözlü şarkı

biçimiyle dengelemeye çalışmıştı. Öyle ya da böyle, 80'lerin o kasıntı, kupkuru, naylon torba tadındaki elektronik new wave havası üstlerine sindiğinden mi nedir, hayranlarınca pek kabul görmemişti bu albümler.
90'lardaki albümleri, yeni kadrolarıyla daha arayışçı, anadamar akımlardan uzak, uzun, iddialı, benim "büyük anlatı" dediğim parçalardan ziyade bol efekt, çalgı kurcalamalarına dayalı minimal ses örgüleri olarak ortaya çıktı. Utanmasam tam da postmodern-rock diyeceğim haddim olmayarak.
2000'i devirdiklerinde dünyada yaşananlar müziklerinde karşılığını bulmuş; eh, İngiliz olmanın dayanılmaz ağırlığı altında tavır almak durumunda hissetmişler kendilerini sanki. 2003 tarihli *The Power To Believe*, son derece öfkeli, havayı yırtan yoğun distortion yüklü gitarlar, dinleyicinin ümüğüne çöken kabus dolu bir atmosfer, Aphexvari ritmleriyle saybırpunk gelecek öngörülerinin, tekelleşmiş şirket imparatorluklarının, virütik savaşların artık ne denli eli kulağında olduğunu hatırlatmakta. Fripp ve Belew'ün birkaç

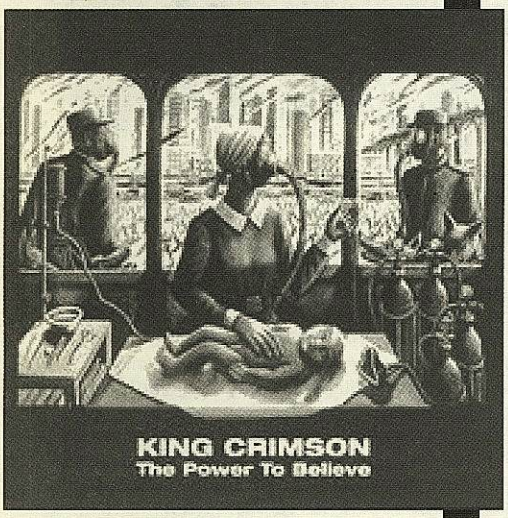

yıldır gruba dahil ettikleri davulcu Pat Mastelotto ve bas ile elektro gitarın bir karışımı olan Warr gitar çalan Trey Gunn ile birlikte yaptığı albüm, grubun '74 tarihli *Red*'inden beri herhalde en sert çalışması. Birbirinden farklı 11 parçadan oluşan çalışmada, Fripp ile Belew söz konusu olunca mesele asla bu kadar basit olamıyor elbette. Her bir şarkı tema-solo-tema-solo dar kalıbına, mal bulmuş mağribi gibi leziz bir akora saplanıp kalmaya, öfkeli popüler müzik yapılarına karşı sunulan birer alternatif. Fripp yıllardır bir okul görevi görmekte, etrafında toplandığı gençlere sanatının icralarını aktarmakta (onun solo çalışmaları apayrı bir yazı konusu, var mı bir babayiğit?); zaten yeni kadronun genç ismi Gunn onun öğrencilerinden. Genç ve zıpkın gibi olmaklıklarıyla göz boyayan günümüz gruplarında pek rastlanmayan bir durum, yani müzikal karmaşıklık, içiçe geçen gitar örgülerinde, kusursuz bir çalgı hakimiyetinde ve parçaların katmanlı yapısında kendini hatırlatıyor. Giriş parçası 'level 5' enstrümantal bir elektrogitar kakışması. İki apayrı bölümden oluşuyor; Krimson tarzı kesikli akorlarla ana tema verilip ardından bambaşka bir temanın çerçevesinde iki elektrogitarın yılankavi dansı gelmekte. Tekrar ana temaya dönüldüğünde bunun olası çeşitlemeleri bir bir seriliyor; akorlar bir soloymuşcasına inceden kalına ilerliyor. Bu temalardan günümüz genç grupları 2 hatta 3 ayrı parça çıkarmıştı. 'Facts Of Life'da bir çiçek dürbünü çevirircesine bir temanın, akorların farklı açılımlarını izliyoruz. 'The Power To Believe' dörtlemesi bu çılgınlık atmosferinde bir çeşit umut arayışı; özellikle 2. sunum, metamorfoza uğramış Çin pentatonikleri ve Gamelan ezgilerine dayalı girişin, ağır ağır yükselirmiş gibi yapıp, gerilimin patlamadan rüzgara yayılmasıyla nihayetlenmekte. Tabii albümün zirve noktası, minimal bir anlayışla, tek bir notanın kromatik ilerlemelerle yavaş yavaş kabarıp, barındırdığı duygusal gerilimi -bir kısmını dinleyicinin dimağına saklayarak- bol efektle patlattığı 'Dangerous Curve' ki, Crimson'ın kemik hayranlarını en çok etkileyecek olan parça herhangi bir felaket filminde -nükleer savaş veya evin hizmetçisinin tüm aileyi katledişi- olayların zıvanadan çıktığı son sahnenin görselliğine peşkeş çekebilecek cinste. Aradaki Belew vokalli parçalar Crimson'ın hiçbir döneminde vazgeçmediği geleneğe uygun olarak bu yoğun ortamda bir nebze suların durulduğu sakin adacıklar olarak durumu

yatıştırmakta; tonların yumuşadığı 'Eyes Wide Open' ile birden grubun 80'lerdeki soundu akla gelmekte, asla eski hüzünlü başyapıtlarından biri olmasa da kalender, kendi halinde bir lezzet. Herhalde listelere girebilecek yegane parçaları olan 'Happy with ...' nu-metal yaftasına yakın duran, daha kolay idrak edilebilir parçaları; niyeyse tek başına bu parça -önceden EP olarak çıktığı için belki- albümün nu-metal olarak etiketlenmesine yol açtı ki bu kadar abes bir tanım olsa olsa düşmanından gelir. Albüm bir anlamda King Crimson'ın geçmişe döndüğüne işaret; son yıllarda elektronik cihazlarla giriştikleri yeni biçim arayışlarının ele avuca sığmaz soundunun ardından, 70'lerdeki şaaşalı 'büyük anlatı'larına dönmelerinden, yani çıkış noktasından alıp başını giden ama belli temalar etrafında dönmeyi de ihmal etmeyen, bol sololu, bileğe kuvvet akışkanlıktan bahsediyorum. Cd raflarında rastlanabilecek albümlerin en iyilerinden. Ders mahiyetinde.

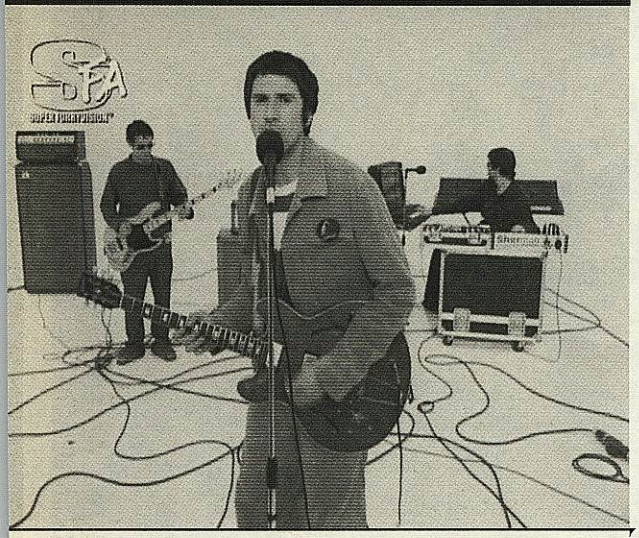

Yiğit Atılgan

SUPER FURRY ANIMALS

Super Furry Animals dinlemek, baş parmak emme güdüsü kadar doğuştan gelen bir istem...

Sağır olup müziğin nimetlerinden yararlanamasaydık Galler'le ilgili tek bildiğimiz şey Ryan Giggs'in sol ayağıyla attığı al da at dercesine paslar olacaktı. Neyse ki henüz işitme yetimizi yitirmedik de Manic Street Preachers ya da Catatonia olsun, daha da güzeli Gorky's Zygotic Mynci olsun, çıkmaz sokaklarda sıkıştırdığımız arılardan bal toplayabiliyoruz. Super Furry Animals'dan haberdar olmak için ise bir işitme duyusuna ihtiyaç yok. Super Furry Animals dinlemek, baş parmak emme güdüsü kadar doğuştan gelen bir istem. Siz istemeseniz de, duymasanız da, bilmeseniz de, beyninizin içinde hiç susmayan o radyo kanalı illa ki ara sıra Super Furry Animals çalacaktır.

Super Furry Animals'ın dergimize yaptığı yüklü bağışla doğru orantılı miktarda övgüyle donattığımız bu girişten sonra tarihin tozlu sayfalarına dalıp grubun geçtiğimiz ay çıkardığı altıncı albümleri *Phantom Power*'a uzayan yoldan bahsedelim. Super Furry Animals resmi olarak (evraklar mevcut) 1993'te kurulmuş olsa da elemanlarının beraberliği 80'lerde başlamış. Misal, davulcu Dafydd Ieuan ve grubun esas oğlanı olan Gruff Rhys, Ffa Combi Pawb isimli bir Galli grupta beraber çalmışlar. Ya da basist Guto Pryce, daha önce Dafydd ve Gruff ile Anhrefn isimli grupta berabermiş. Keyboard ve elektronik seslerden sorumlu Cian Ciaran'ın Dafydd'in kardeşi olduğunu da hesaba katarsak grubun içindeki kimyanın kökenleriyle ilgili ipuçlarına kavuşabiliriz. Adını anmadığız bir tek Huw Bunford kaldı, o da gitardan sorumlu. Artık karakterleri tanıdığımıza göre olay örgüsüne geçebiliriz.

Biraz elektronik müzik hatta teknoyla haşır neşir olunduktan sonra 1995'te Galler'deki indie piyasasının önde gelen jönlerinden Ankst firması ile anlaşılıyor ve devasa isimli ilk EP'leri , 'Llanfairpwllgwyngl...' çıkıyor ki bu yazdığımız kısım EP'nin isminin ancak üçte biri. Manası Gal dilinde "Uzayda", atla deve değil yani. Bunu 'Moog Droog EP' izliyor ve kısa sürede İngiliz firması Creation Records'ın dikkatini çekip oraya terfi ediyorlar. Liste başarısı gösteren "Hometown Unicorn" ve "God! Show Me Magic" isimli iki EP'den sonra ise 'EP'leri toplasak şimdiye beş albüm olmuştu' diyerek 96 Mayıs'ında *Fuzzy Logic* albümüyle ortaya çikiyorlar.

Fuzzy Logic'i tek kelimeyle özetlemek gerekirse 'garip' diyebiliriz. Bilmeyenler için söyleyelim, 'fuzzy logic' binom sistemde sadece 0 ve 1'le kodlanan bilgileri ara değerlerle sürekli bir biçimde kodlamaya yarayan sistem; akıllı ev aletlerinin işleme mekanizmaları için de aynı terim kullanılıyor. Evet, görüyorum ki ben de hiçbir şey bilmiyormuşum. Brit-pop'un prim yaptığı bir dönemde psychedelia'ya kucak açarak kendilerini diğer gruplardan farklılaştırıyor ve böylece kariyerlerinin hiçbir döneminde kaybetmedikleri indie kitlenin desteğini kazanıyor SFA. Aynı zamanda enstrümantal zenginlik (üflemeli ve yaylı katkıları), sürprizlere açık olma ve uçuk liriklerle mühim konulardan bahsetme gibi SFA müziğinin belirgin ögelerini de tanımlıyorlar. Bu albüm sonrası Gruff Rhys'in söylediği '14 albümlük bir kariyer istiyoruz' sözü hâlâ manasını koruyor. Ara ara sıradan parçalar duyulsa da 'Frisbee', 'Fuzzy Birds' ve 'If You Don't Want Me To Destroy You', bu albümün tadımlıkları. Albümün hemen ardından eşantiyon olarak basılan *The Man Don't Give A Fuck* grubun adının biraz daha duyulmasını sağlıyor.

Sırada kimileri tarafından hala grubun en iyi albümü olduğu düşünülen 97 tarihli *Radiator* var. Geçen albümün aksine bu sefer boş yok ve Gruff Rhys'in kafasındaki resimler daha da bulanık. Kaliteli popla harmanlanmış rock parçaları Cian Ciaran'ın elektronika becerisinden nasiplerini alıp birbirlerinin üzerine devriliyorlar. Bu sefer tadımlık seçmek çok daha zor, ancak 'She's Got Spies' ve 'Play It Cool' işimizi görecektir. Bu başarıyı takiben 98'de Ice Hockey Hair EP çıkıyor ve dört parçalık EP neredeyse komple bir albüm kadar yankı yapıyor. Yığınla iyi parçanın EP'lerle birlikte kaybolmasını vicdanları kaldıramamış olacak ki aynı sene B-yüzlerinden oluşan *Out Spaced* albümü geliyor.

İki başarılı albümden sonra tekerleği patlatan gruplara alışığız. SFA, bu zorlu testi 99 yılının *Guerilla*'sı ile başarıyla geçiyor. *Mwng*'in değişik amacını saymazsak bugüne kadar en deneysel albümleri olan *Guerilla* katmanlı bir şarkı yazma tekniği, elektronik deneyler ve Gruff Rhys'in sesinin sınırlarını deneme

çalışmalarıyla farklı bir evrende yaratılmış gibi. 'Mobile Phone' SFA'nın teknolojiyle alıp veremediklerine örnek bir parça. Ancak bu kadar çeşitlilik barındıran bir albümde bile gönlüm en çıplak parçalar olan 'The Teacher' ve 'Fire In My Heart'a gidiyor, bir de ünlü single 'Northern Lites' elbette. Bu albüm ile birlikte Creation Records ile ilişkisi de bitiyor SFA'nın ve önlerinde yepyeni bir sayfa açılıyor.

Kollarını bağlayan hiçbir şey olmayan SFA üyeleri hem bir sakinleşme seansı hem de büyük patlamayı yapacakları albüme hazırlık olarak görülebilecek *Mwng*'i kaydediyorlar. İlginç notlar, albümün topu topu 6000 sterline mal olmuş olması, sözlerin sadece Gal dilinde yazılması ve müzikal olarak çok eskilere dönülmesi. Sözlerden hiçbir şey anlamasanız bile şarkılardaki o yoğunluğu hissedebiliyorsunuz, sırf bu albümde denilenleri anlayabilmek için Gal dilini ögrenenler insanlar var. Bu güç, şarkıların yalınlığı, doğallığı ve Gruff Rhys'in sesini bir enstrüman olarak kullanmasından kaynaklanıyor. (Benzer ve daha güçlü bir etkiyi kendi yarattıkları bir dilde şarkılar söyleyen Sigur Ros'ta gözlemliyoruz.) Kayıp vakitlerini Mogwai dinleyerek dolduranlara şöyle söyleyelim. Gruff Rhys'in vokalleri üstlendigi 'Dial:Revenge'i *Rock Action* albümünün belki de en iyi parçası yapan bütün sebepler tarihte en çok satan Gal dilinde albüm özelligini taşıyan *Mwng*'de mevcut.

Dev şirket Epic Records ile anlaşma, ilk kez DVD ve CD formatında aynı anda yayınlanan bir albüm, karikatüristler ya da Dogma yönetmenlerinin hazırladığı her parçaya farklı videolar, Matmos ve Kid 606 gibi ağır isimlere yaptırılan remix'ler. *Rings Around The World*'un artık beklenen satış patlamasına yönelik olduğu apaçık ortada. İyi haber şu ki, SFA esas amacı unutmayıp yaratıcılık açısından kusursuz bir eser çıkarıyor ortaya. Ceplerinde değişik janrlara ve temalara dair ne varsa döküyorlar ortaya ve her virajda nereye döneceği kestirilemeyen bir müzik oluşuyor. Albümün isim parçası birçok şeyi özetliyor. Müzikal olarak çok neşeli ve parlak bir şarkı olan 'Rings Around The World' Gruff Rhys'in kafasını taktığı dünyanın yörüngesindeki çöplerden bahsediyor ve hem bu albüm hem de *Phantom Power*'da görülen karamsarlığı mutlu melodilere gömme tekniğine örnek teşkil ediyor. Monica Lewinsky skandalından köktendinciliğe uzanan bir yelpazede, türler arasında zıplayarak 2001 yılının en iyi albümlerinden birini yaratan SFA artık hak ettiği saygıyı da görmeye başlıyor. Ilk parça 'Alternate Route To Vulcan Street', folk-dans müziği karışımı 'No Sympathy', sert 'Sidewalk Serfer Girl' ve ilk single 'Juxtapozed With U' tecrübe etmeye değer.

Altıncı albümün bir grup için ne demek olabileceğini yakın zamanda altıncı stüdyo albümleriyle cebelleşmiş başka bir grubu göz önüne alarak düşünelim. Radiohead, hâlâ en iyi müziği yapan grup belki de ancak OK Computer zamanında yarattıkları heyecanı yaratamadıkları da apaçık ortada. Buna olgunluk sendromu ismini verebiliriz. Artık kemale eren ve ayakları yere basan gruplar, dinleyicilerin mumla aradığı özgünlük ve şaşırtıcılığı kaybedip kötü eleştiriler almasalar da zamanla etkinliklerini yitirebiliyorlar. *Phantom Power* SFA için bu tip bir tehlike içeriyor. Bu tehlikeden kurtulmanın yolu ise olabildiğince çesitlilik sunmak ve bir şekilde sivri bir tavrı da muhafaza etmek. Bakalım SFA nasıl bir yol seçmiş.

'Phantom Power' isminin hakkını veren bir albüm, hayaletler her köşe başında karşımıza çıkıyor. Olur olmaz her grıba yapıştırılan ve bu sebepten anlamını yitiren Beach Boys, Beatles referansları ve eskilere yapılan sık ziyaretler albümde hayaletli bir hava oluşturmuş. SFA'nin becerisi ise bu mirasın karşısına dopdolu bir içerik yerleştirip modası geçmemiş bir hava yakalaması. Tuzla buz olmaya yüz tutmuş bir sesle düzenbaz imgeler mırıldanma ama aslında önüne geleni yerin dibine sokma sanatını iyice kapan Gruff Rhys de iyiden iyiye öne çıkıyor. Son aylarda en çok etkilendiğim albümlerin Broken Social Scene ya da Neutral Milk Hotel gibi janrlar kolajı sunan gruplardan çıktığını düşününce 'Phantom Power'ın üstümdeki etkisi hiç şaşırtıcı gelmiyor. SFA, göçebe bir grup, şehirler değil çadırlarda konaklıyorlar. Bu albümde belki *Guerilla* kadar deneysel değiller ama oldukça maceraperestler. Zaten çoğumuz bütün gün laboratuarda tüplerdeki sıvıları karıştıran

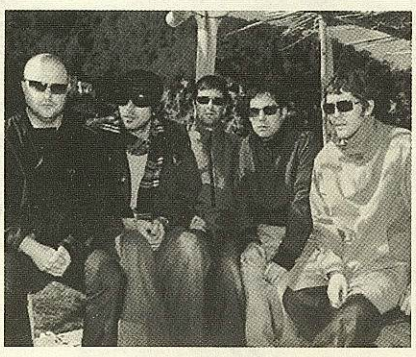

biriyle değil, hayatını yağmur ormanlarını kurtarmaya adayan biriyle sohbet etmeyi tercih edecektir.

60'lardan kalma Simon&Garfunkel tarzı bir sample ile açılan 'Hello Sunshine', ismi doğrultusunda melodik olarak mutlu bir şekilde ilerlese de konu artık gülecek sebebimiz olmadığı olunca tebessümlerimiz donup kalıyor. Suçlanan kişinin Bony Tlair isimli 14. yüzyılda yaşamış bir halk ozanı olmasından şüpheleniyorum. İlk single olan ve upbeat bir blues-country parçasını anımsatan 'Golden Retriever'dan önce kuş cıvıltılarıyla açılan ve Gruff Rhys'in bizi Orta Doğu'dan New York üstündeki dumanlara kadar uzayan bir imgeler denizinde yüzdürdüğü 'Liberty Belle' var. Petrol kuyularında boğuluyoruz diyor Rhys. 'Sex, War & Robots' favori SFA temalarını toplayan ve üzerinde daha önce bahsettiğimiz hayaletlerin uçuştuğu bir parça. Ardından gelen, yedi dakikaya yaklaşan 'Piccolo Snare' albümün en iyilerinden. Kanayan bir ordu tarafından kırmızıya boyanan bir deniz görüp görmediğiz soruluyor ve dört dakikalık bir orkestral güzellik esnasında bu soru kafamızda yankılanıyor. Bu noktadan sonra ise parça 'piccolo'dan 'snare'e kayıyor ve elektronik beat'ler tarafından sarmalanıyoruz. Tenisçiler değil iki yavru kaplumbağa ve küçük bir çocuktan bahseden 'Venus And Serena'yı kırık dökük bir enstrümantal mola olan 'Father Father (Horns)' izliyor. Bu arada bu albüm şerefine, maçlarda neden Serena'yı değil de Venus'u tuttuğuma benim için açıklık getirebilecek 1 (bir) şanslı Lull okuruna 1 (bir) adet son model teknoloji harikası tenis topu armağan ediyoruz. 'Bleed Forever' nükleer felaketlerle ilgili yazılmış en rahatlatıcı parça olsa da SFA'nın punk sevdasını yaşatan 'Out Of Control' dinleyiciyi tekrar diken üstünde oturur konuma sokuyor. 'City Scape Sky Baby' ve 'Father Father (Strings)' moralleri aşağı çeker çekmez bir yol parçası olan 'Valet Parking' ve ardından gelen 'The Undefeated' bizi yine havaya sokuyor. Son parça ise SFA'nın neden büyük bir grup olduğunu açıklar nitelikte. Cian Ciaran'ın büyülü zekası sayesinde böyle bir albüm sonrası bile kendinizi tutamayıp pistte salınmaya teşvik eden 'Slow Life' slalomları ve içinde barındırdığı fikirlerle 'Phantom Power'a son noktayı koyuyor. Hayalet Avrupa'nın değil tüm dünyanın üzerinde uçuyor.

Eğlenceli bir yazı olması amacıyla başladığım bu yazının istediğimden daha ciddi olduğunu ve SFA'nın mutlu edici yönünü ıskaladığını görüyorum. Bütün gün Kings Of Convenience dinlemenin bu tip bir etkisi olacağını düşünmeliydim elbette. Ancak Gruff Rhys elbette sözünü tutacak ve hep birlikte 14. SFA albümünü de dinleyeceğiz. Daha eğlenecek çok zaman var.

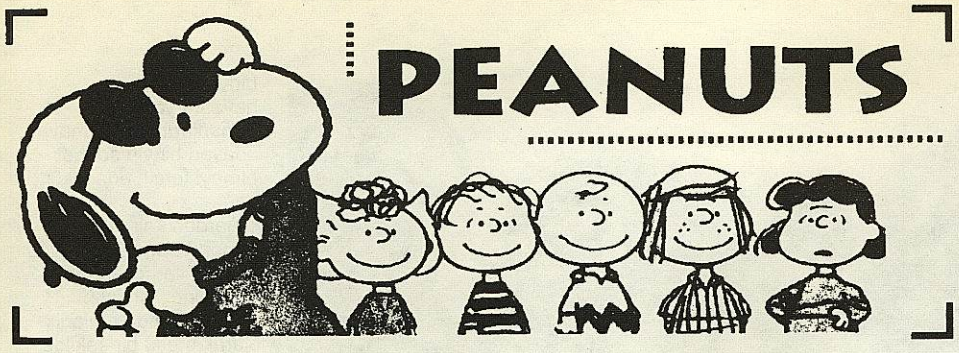

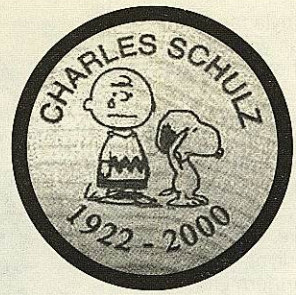

Fıstıklara Ağıt Yakılmaz

Fati

Charlie Brown, Snoopy, Linus, Lucy, Sally, Woodstock, Patty, Marcie, Schroeder, Pig Pen, Franklin, Rerun... Onları nasıl unutabiliriz ki. Maalesef aşağıda gördüğünüz 3 Ocak 2000'de bir çok dünya gazete ve dergisinde yayımlanan band karikatür, normal bir Peanuts bölümü değildi. Bu sondu. Bir gün sonra Charles Schulz emekliye ayrılacaktı.

Keskin bir mizahi bakış ve iyi irdelenmiş yabancılaşma hissi ile bezenen Peanuts serisi, yaratıcısının nakşettiği vazgeçilmez bir esere dönüştü. Soğuk diyar Minnesota'dan gelen 27 yaşındaki karikatürist Charles "Sparky" Schulz eğlenceli band karikatürler alemine girizgahını şöyle yapmıştı: "Gerçekten büyük bir depresyonun içindeyim," diyordu Charlie Brown adında yuvarlak yüzlü bir çocuk, karşısındaki otoriter kız Lucy'ye bu konuda ne yapabileceğini danışıyordu. Lucy'nin tavsiyesi "Hemen onun içinden çık!" şeklindeydi. Bu gazetelerde çokça yer alan bandlar arasında yepyeni bir şeydi. 20.yy'nin ortalarında çizgi romanlar macera, melo-drama, kelime oyunlu espriler gibi hafif temalar çevresindeydi. Üstad Schulz'un kendi hayatından çekip çıkaramadığı ezik kavramlarını kullanmaya cesareti vardı: Bir ömür boyu yabancılık hissi, güvensizlik ve aşağılık duygusu. Hayatın ve zamanın gerçek hisleri; inanç, tahammülsüzlük, bunalım, yalnızlık, zalimlik ve umutsuzluk. Bu içkin duyguları son derece vurucu fakat bir o kadar da sade karakterlere indirgedi. Edebiyat, sanat, klasik müzik, din, psikiyatri, spor ve kanunlar hakkında zeki espriler,

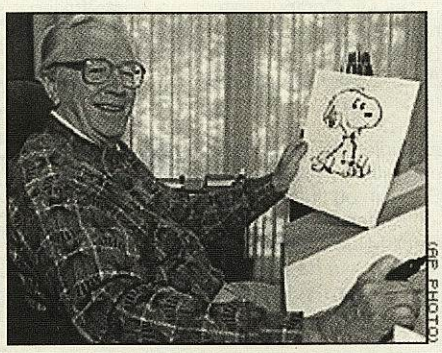

saptamalar yapabilen sade tipler, Peanuts çetesi... Amerika'yı Huckleberry Finn gibi açıklamaya çalıştılar. Dostluğa, topluma, refaha inanan fakat ayrıksanmak zorunda olmanın sonucu kişisel izolasyonlara garkolmuş karakterler, aynen Schulz'un kendisi gibi. Charlie Brown bunu henüz ilk bölümlerde ortaya koymuş idi: "Hissetmem gerektiği gibi hissedemiyorum" diyerek Eisenhower'ın Amerika'sının ortak hissini dile getirmişti. Schulz'un nesli televizyonsuz büyümüş son nesildi, onlar Charlie Brown'un dile getirdiklerini insanın durumunu açıklayan varoluşçu öne sürümler olarak gördüler. Bu gerçek acıyı ve kaybı dile getirmek idi, ve gülünç bir tarafı yoktu. Fakat Schulz büyüklerin sorunlarını çocukların dünyasına adapte ederek her şeyi sıcak ve neşeli tutmayı başarıyordu.

Peanuts'ta her zaman bir karakterin bir diğerine öfkesini kustuğunu görebilirsiniz, hatta onu resmen diziden dışladığını. Evine dinlenmeye gelmiş Charlie Brown'ın, radyo spikerinin "Şu dünyada dertsiz tasasız çocuklarımızın sevecen kahkahasından daha tatlı ne olabilir ki sayın dinleyiciler?" sözünü duyunca radyoyu bir tekmeyle odadan dışarı fırlatması sizi şaşırtmasın. Schulz 50'lerin bastırılmış öfkesini alıp onu 60'larda gelecek olan aktivizme evirmişti. Şu kocaman dünyada herhangi biri olmak Charlie Brown'un karakterinin ana esansıydı. O lanetli beyzbol müsabakalarında, ölüm korkusunda, dünyada meydana gelen ve gelebilecek felaketler fobisinde onunla hep kendi şanssızlığımızı paylaştık. Çünkü Schulz, Charlie Brown'un da kendisi gibi acıyı işleyen bir hayat yaşadığını göstermeye çalışıyordu. "Bir berberin oğlu olmak nasıldır bilemezsin" diye ağlamıştı Schroeder'a; Schulz'un babası gibi, babası bir berber olan Charlie Brown. Babasının, ailesine onurlu bir hayat sunabilmek için ne kadar emek verdiğini sakince anlatadururken.

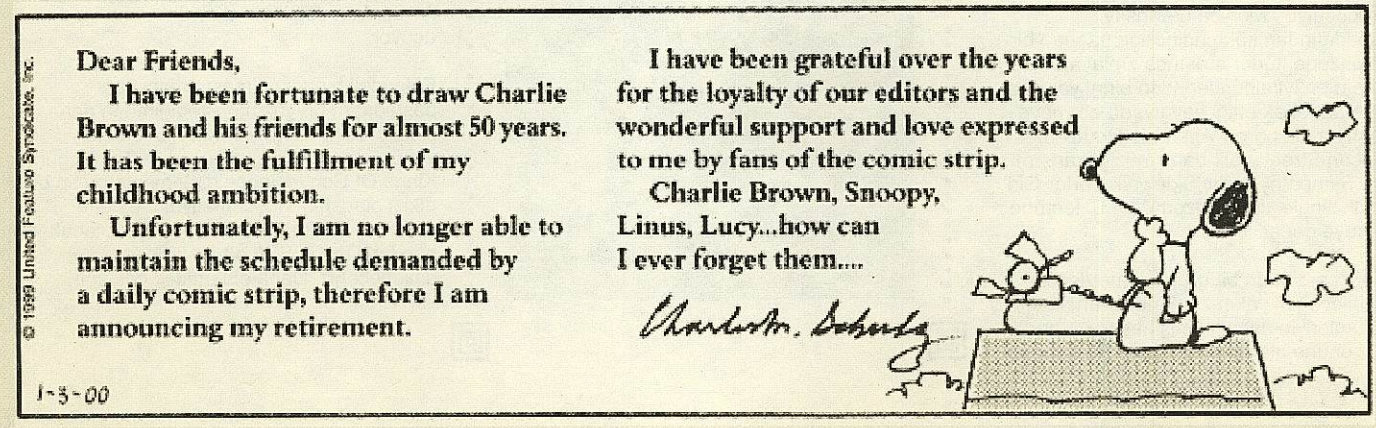

Kronik reddedilme ve karşılıksız aşk, Schulz'un bir türlü yırtamadığı iki olgu olarak hayatında yer hep etmişti. "Her ne kadar dünyaca sevilen bir karikatürist durumuna gelse de hayatım genel bir reddedilmedir," diyegelmiş. Genç yaşta annesini akciğer kanserinden yitirmesi ve bundan hemen üç gün sonra orduya katılıp Avrupa'da cepheye gitmek durumunda kalması şok ve ayrılığı beş duyusuna ek etti. II.Dünya Savaşı, Büyük Amerikan Buhranı ve en tehlikelisi gençliğinin ona yabancılaşması ile yoğrulan Schulz, tüm bunlara rağmen bir çok kişinin sadece espri olarak alıp gülüp geçtikleri, hatta umarsızca kalem kutularına çıkartmalarını yapıştırabildikleri bir ürünü, hiç kapanamayacak kayıplar gibi gördüğü yaraları aşarak, yarattı.

Peanuts, 70'lerle birlikte kendine gelen toplumun, daha önce bilinmeyen popüler kültür zirvelerine doğru çıkışa geçmeye başladı. Vincent Guaraldi'nin enfes caz temalı müziklerini içeren Emmy ödüllü TV animasyonu "A Charlie Brown Christmas" defalarca yayınlandı ve izlendi; "You're A Good Man, Charlie Brown" müzikali Broadway'de kapalı gişe gösterimler yaptı. Uzun metrajlı film "A Boy Named Charlie Brown" efsane salon Radio City Music Hall'da katılım rekorları kırdı. Band karikatürler ise dünya çapında 150 milyon izleyiciye ulaşır oldu, Peanuts albümleri best-seller listelerine girdi (26 dilde, 300 milyondan fazla kopya). 50 yıl boyunca Peanuts'ı bir gün aksatmadan çizen üstad Schulz yeni yüzyılın ilk günlerinde titreyen ellerini, flulaşmış görüşünü, emektar kalemini emekliye ayıracağını açıkladı. Tüm hayatı boyunca yapmak istediği işi yapmıştı. Fazla zaman geçemeden 12 Şubat 2000 gecesi yağmurlu bir Santa Rosa, California akşamında hayata gözlerini yumdu. Hayatını sanata adamıştı. Karikatüristliği bırakınca hayata da fazla tutunmadı. Huzur içinde uyusun.

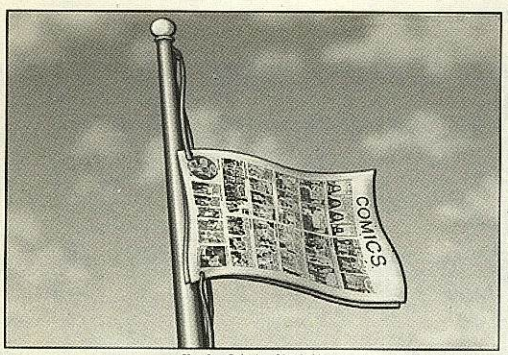

Charles Schulz 1922-2000

Bunca sayıdır Lull ana heyetinin desteği ile Peanuts sayfasını sürdüregeldik. Son noktaya yakınız. Ben ve paçavra bileşik fiillerim elimizden geldiğince bu çocuksu büyüyü yaymaya çalıştık, umarım bir anlam verip lezzet aldınız. Ve umarım bundan sonra da Peanuts ile yabancılaşmanın tadına tebessüm edersiniz. Sakın ha uykuya geçmeden evvel kendinizi asla cevap veremeyeceğiniz sorularla sıkmayın...

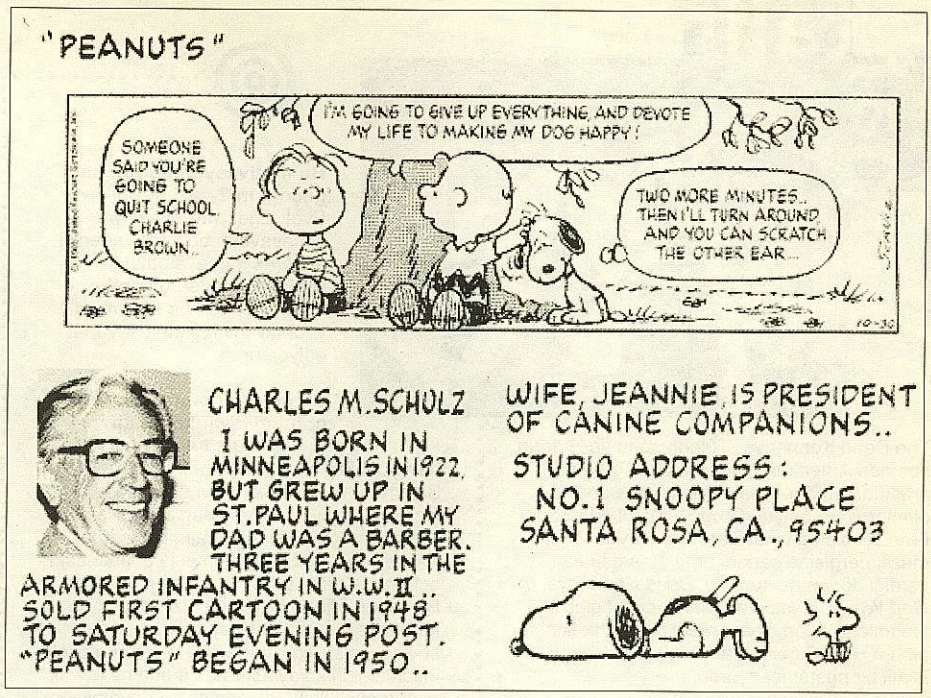

zero modern müzik
caferağa mah. Kadife sk. no.8 kadıköy / istanbul tel : 347 27 37

DEAD KENNEDYS

The Dead Kennedys, '70lerin sonu ve '90ların başında Amerikan hardcore punk grupları arasında en önemlilerinden ve en popüler olanlarından biriydi. Grup, 1978 yılında San Francisco'da gitarist East Bay Ray'in bir müzik dergisine şarkıcı aradığına dair ilan verdiği dönemde kuruldu. Dead Kennedys, *In God We Trust Inc.* ve *Frankenchrist* gibi albümlerle önemli başarılara imza attı. İkinci albüm H.R. Giger imzalı Penis Landscape isimli bir poster içeriyordu.

Bir seneyi aşan bir süre boyunca aralarını düzeltmek için kavga veren grup, bunu takip eden sene dağıldı. Dead Kennedys, ilk resmi canlı kayıtları olan *Mutiny on the Bay*'in çıkışını kutlamak üzere geçen sene yeniden toplandı. East Bay Ray turne için yeniden yollara düşmeden önce, grubun yenilenmesiyle ilgili biraz çene çalmak için bize birkaç dakika ayırdı.

Birçok kişi rock'n'roll'u düşünürken seks, uyuşturucu ve biraz da para kazanmayı düşler. Dead Kennedys ilk çıktığında motivasyonunu neyle sağlıyordu?
Bu imalı bir soru, değil mi? (İkisi de gülüyor)

Evet!
Diğer insanların adına konuşamam, ama ben müziği seviyorum. Çocukken babam beni Lightnin' Hopkins, Muddy Waters, Duke Ellington'ı izlemeye götürürdü. Babam büyük bir Duke Ellington hayranıydı. Annem Frank Sinatra dinlerdi. Evde her zaman müzik vardı. Radyo'da rock müzik dinlemeye başladığımda, ailemden bana gitar dersleri aldırmasını istedim. Benim motivasyonum müziğe olan sevgimdir.

Bu motivasyon bugün hâlâ geçerli mi?
Evet. Eğer müziği seviyor olmasaydım bu kadar enerjiyi gezerek harcayamazdım (Gülüyor). Bir sürü harala gürele. Günde bir saat müzik yapmak için 23 saat seyahat ediyorsunuz.

Bir çok kişi punk ve hardcore'un isyankarlıktan doğduğunu söyler. Senin için hangi nokta çizgiyi aşıyor?
Benim punk'ı ele alışım bundan daha fazlasını içeriyor, en azından Dead Kennedys için. Bizim mesajımız insanın kendini daha fazla düşünmesi ve farklı bakış açılarında daha toleranslı olması yönünde. Bir şeyler öğrenebilirsiniz. Biz şiddet karşıtıyız. Ayrıca bir taraftan, bu ne söylediğinizle ilgili değil, hayatı çevrenizdeki insanlar için kolaylaştırmak adına ne yaptığınızla ilgili. Evrimin ya da devrimin yukarıdan aşağıya inmediğini, aşağıdan yukarıya çıktığını düşünüyorum. Arkadaşlarınıza, ailenize, çalıştığınız insanlara, dükkandaki insanlara nasıl davrandığınıza bağlı, saygılı mısınız, değil misiniz? Böyle düşünmeye başlayınca, dünya daha iyi bir yer olur.

Bir şarkıyı yaratırken nasıl bir süreçten geçiyorsunuz?
Her şarkı farklı şekilde ortaya çıkıyor. Bazen provada doğaçlama yaparsın. Birisi bir riff başlatır ve diğerleri ona katılır. Ben bazı rifflerin üzerinde düşünür, kasete kayıt ederim. Birisinin şarkı sözleri vardır, hangisinin uyacağını düşünür. Bazen bütün şarkıyı yazıyorum ve diğerleri bir şeyler ekleyip öneride bulunuyorlar. İyi rock'n'roll yapmak için iş birliğine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. En iyi rock'n' roll grupla var olandır.

Sizin sansür ile ilgili uzun bir geçmişiniz var; özellikle de ilk günlerde. Bugün sansür sizi ne kadar etkiliyor?
Son zamanlarda böyle bir şey hatırlamıyorum. Rock basınının genel tavrı, bazı sebeplerden dolayı Dead Kennedys'i pek fazla dikkate almamak yönünde. Sebebi belki New York, Los Angeles ya da başka bir yerden olmayışımızdır. Çok yakın zamanda büyük bir sevgiyle kabul edilip dinlendiğimiz bir Güney Amerika turu yaptık. Temmuzda Avrupa'ya gitmeyi planlıyoruz, ama biliyorum ki eskiden Avrupa'da Amerika'da olduğumuzdan daha büyüktük. Sanırım bunun nedeninin büyük bir bölümü rock basını. Dead Kennedys'le ilgili komik bir yaklaşımları var.

Gruba ya da bu tür müziğe karşı komik bir yaklaşımları olduğunu mu düşünüyorsunuz?
Türe karşı olabilir. Ya da biz L.A'den veya New York'tan olmadığımız için olabilir. (gülüyor). Orada biraz önyargı var. İki sene önce Güney Amerika'da, Marilyn Manson ve Offspring'i çıkaran firmadan bir albüm çıkarttık. Radyo promosyon yaptı ve biz Brezilya'da Offspring'ten çok sattık. Ama Birleşik Devletler'deki satışlarda onları geçemiyoruz.

Çeviren: Ebru Aksu Yıldırım

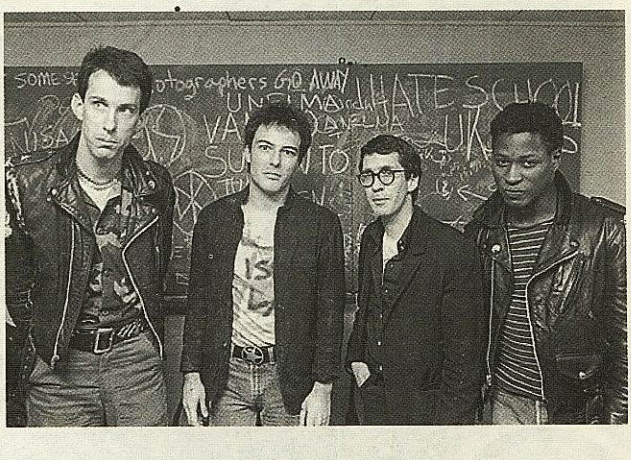

Dergicilik Dersleri

LULL DERSANESİ
DERGİCİLİK DERSLERİ 1. DENEME SINAVI

1) Kamil Larousse'un çıkardığı Larousse dergisinin ağırlığı neydi?
a) 100gr pastırma b) 6.45 kg c) 2.7 ton d) Steve Stone e) 3 miliamper

2) Dergi bilimi tarihi aşağıdaki hangi dergi bilimciyle başlamıştır?
a) İbrahim Fanzin c) Alper Bahçekapılı d) Eric Cartman d) Hasan Mutlucan e) Ruud Gullit

3) Tarihin en meşhur evli dergi bilimcileri kimlerdir?
a) Bonnie & Clyde b) Kareem Alışık - Desra Ceyhan c) Chuck Norris - Whoopi Goldberg d) Jack - Meg White e) Clark Gable - Barbara Streisland

4) Martin Keown'un ünlü dergisinin adı neydi?
a) Hey Girl b) Cosmopolitan c) Elle d) Yalnız Krampon e) Fenerbahçe

5) Dergicilik Bilimi tarihinde bir çığır açan ilk futbol dergisi hangisiydi?
a) Meydan Larousse b) Hustler c) bence BMC d) Lull e) Aktüel

Katılım Koşulları:

1. 15 yaşından gün almış olmak,
2. En sevdiği grubun Muse(Muz) olması,
3. Geçtiğimiz sayımızda bulunan çevirmen ilanındaki şartlara aynen uymak.

Soruları en doğru cevaplayan muhterem okuyucalarımızdan en şanslısı, bizden sörpriz bir hediye kazanacaktır. İnegöl 82. Noteri tarafından yapılacak çekilişimize son katılım tarihi **30.09.2003**'dür.
Herkese bol şans dileriz.

Ekin Aksu & Hikmet Temel Akarsu

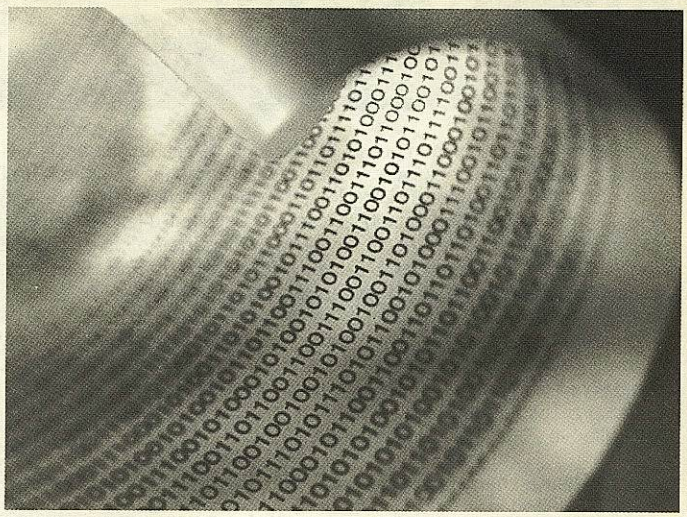

BİR ZAMANLAR
SIRTINDAN BIÇAKLANAN BİR ADAMA
"YOL" NE ÖNERİR?

(ULTİMA-TEKNOKRAT SAVAŞI)

Dört ay kadar önce Artemis Yayınları "Ultima: Teknokrat Savaşı" ve "Diablo" gibi bilgisayar oyunlarından romana uyarlanmış kitapları Türk okuruna sundu. Biz de bu yeni eğilimi incelemek adına "Ultima" serisinin ilk kitabını mercek altına aldık ve doğrusu biraz ağır ve olumsuz yargılara vardık. Son derecede piyasa işi bir çalışma ile karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorduk. Gelin görün ki bugün o verdiğimiz ağır yargılara aykırı duygular içine düşmemize neden olan ikinci ciltle karşı karşıya kaldık. Bu ciltte karşılaştığımız yazınsal tını, bizi ilk cilt "Entrika" hakkında da yeniden düşünmeye sevk etti.

Serinin ilk kitabı "Entrika"yı okuduğumuzda, romana altyapı olan mekanın bir bilgisayar oyunu firması tarafından yaratılan "Britania" dünyasının ve Austen Andrews'un yarattığı "Sosaria" kıtasının bir birleşimi olduğunu görmüştük. Logosia hükümdarı Blackthorn'un zulmüne karşı koymak için Britania halkının yardımını isteyen cesur 'Juka'ların azimli çabaları, merhameti bir erdem sayan ama ülkelerinin güvenini her şeyin üstünde tutan 'şövalye'lerin kılıç dansları ve kahramanlıkları, her türlü elemente hükmedebilen büyücülerin istedikleri an yeryüzünü bir cehenneme, istedikleri an cennet bahçesinden bir parçaya çevirebilme güçleri...

Bunlar bizi heyecanlandırmıştı ama içimizdeki bir duyguyu bastıramamıştık. Bir çeşit rahatsızlık... İnternette, severek ve coşkuyla oynadığımız Ultima Online oyunu kadar haz verememişti bu roman bize. İsim olarak oyunu kullanarak bir tanıtım, bir çıkış yapılmasını günümüzdeki bir çok durum gibi haysiyetsiz, piyasacı bir iş olarak değerlendirmiş ve serinin diğer kitaplarını okumakta tereddüde düşmüştük. Fakat böyle triplerden hoşlanmamamıza rağmen içimizdeki merak duygusunu bir türlü gideremedik. Ne kadar itiraf etmekten kaçınsak da ilk kitap bizi etkilemişti ve piyasaya sürüldüğü andan beri ikinci cildi düşünmekten kendimizi alamıyorduk. Kitap çıktığında temin ederek, haydi ucundan biraz bakalım dedik ve üç gün içinde üçüncü kitabı bekler pozisyonlarımızı aldık. İlgimiz azmıştı...

Ultima: Teknokrat Savaº'nın ikinci cildi "Maskeli Balo"da başrolde karşımıza, ilk kitaptan tanıdığımız, kendini 'Erdemler'e adamış Covelu Sör Gabriel Montenegro, yaşlılık ve casusluk yoluna hayatını vermiş bilge Juka Thulann, matematik tabanlı, hangi tarafa mensup olduğuna karar veremeyen Rahibe Reveka, tatlı yürekli, şarap düşkünü Jatha ve Fairfax, halkının lideri olmaya hazırlanan kudretli Venduss ve masumiyetiyle bütün kargaşaya sağduyu katan, güzel sesiyle moralleri yükselten güzel Toria çıkıyor. Jukalar, dünyayı matematik ve mühendislikle yargılayan, estetikten yoksun, robotlaşmış Teknokratlara karşı büyük zaferler kazanmaktadırlar. Fakat taraflar arasında büyük gizlilikler içinde entrikalar dönmektedir. Jukalar, Teknokratlar, Britanialılar ve büyücü Meerler arasında savaşın gidişatını beğenmeyenler vardır. Çarpışmayı kendi menfaatleri doğrultusunda yönlendirmek isteyen gruplar aralarında bir pakt oluşturur ve bilgi alışverişiyle savaşa müdahale ederler. Sadece iyilik ve dürüstlük için çarpışan kahramanlarımız Montenegro ve Thulann ayrı saflarda karşılarına çıkan güçlüklere karşı umutsuz görünmelerine rağmen yüreklilikle bir mücadele vermek ve örülen ağların arasından bir yol bulmak zorundadırlar. Herkes kendi yoluyla, kendi doğruları için...

Her ne kadar bir oyunu altlık olarak kullanmasına kızsak da Ultima: Teknokrat Savaşı sürükleyici bir frp romanı. Bir el hareketiyle oluşan şimşekler, parlayan zırhlarla at üstünde makinalara saldıran şövalyeler, atletik yapılarıyla havada binbir parende atıp yine de sessiz kalabilen Jukalar... Fakat romana asıl havasını veren öğeler Şövalyelerin yaşam amacı olan erdemler ve Yol Efendisi Thulann'ın yaşının ilerlemesiyle birlikte edindiği geniş görüşleri ve ermişliği.

Merhamet, Cesaret, Adalet, Kahramanlık... Sanki şu yaşadığımız dünyada bile bize 'kendine gel' der gibi.

Hayal dünyasında erdemlerinden şaşmayan şövalye Montenegro'nun karşısına, binbir hayal kırıklığına uğrasa da, mutlaka bir yol açılıyor. Hayatına şerefli bir şekilde devam ediyor. Hayal gücümüz bütün yaratımızın başını oluşturmakta. Acaba şu yaşadığımız binbir sefilliğin döndüğü dünyada bile şu kitaptan biraz ders çıkarıp 'erdemlerimize' uygun yaşasak, şanlı bir yol seçsek, bütün hayal kırıklıklarını bir yana bırakıp 'doğru' olanı yapmaya çabalasak gerçekten de bir yere varabilir miyiz?

Belki de aradığımız düşünceyi Yol Efendisi Thulann çoktan bize söylemiştir; "Bana bir zamanlar sırtından bıçaklanan bir adama 'Yol'un ne önerdiğini sormuştun. İşte sana en iyi cevap: Yol bize her şeyde bir güzellik bulmayı öğretir."

ULTİMA-TEKNOKRAT SAVAŞI
İkinci Kitap- Maskeli Balo
Austen Andrews
345 sayfa.
Artemis Yayınları

VİNİL DÜŞKÜNLERİ

Mete Avunduk

1990'lar boyunca elimizden geçen plaklar, çokça, tutkulu yaz aşkları, nadiren de altı ay garantili İstiklal Caddesi sevdaları gibiydi. Yazları havuz başında 'Sun Don't Shine' (Inspiral Carpets - *Life*, 1990, Mute) kışları köşe başında 'Fade Into You' (Mazzy Star - *So Tonight That I Might See*, 1993, Capitol) ile hep terk edildik. Bu kara iklimli günler Adalar'dan gelen 'I Wanna Go Where The People Go' (The Wildhearts - *p.h.u.q.*, 1995, East West) esintisiyle son bulurken, The Bluetones 'Bluetonic', (*Expecting To Fly*, 1996, Superior Quality) BAWL 'Bathroom' (ile Vespa'lı yıllara yaklaştıkça tarihe geçtiler.

Beyaz tenli siyah müzik yıllarını geride bırakan Manchester okulu, Beatlesque 'Supersonic' (Oasis - *Definitaly Maybe*, 1994, Creation) ile milyon sattı. O yıllarda siyah giyen uzun saçlı kadınları metalciler paylaşırken biz, "Zayıf ol, beyaz giy.." ekolünden gelenlere koştuk. Nadir plaklar kadar nadirdiler ve 2000'li yıllara kadar kalabilenleri de olmadı.

Aşağıda hemen hemen hiç yanımdan ayırmadığım 5 vinil var. 90'ların içinde yayınlandıkları dönemin üzerinde bir yerleri vardı. Halen de var.

5

1 DARK STAR – GRACEADELICA

(Promo 12", EMI, 12DARKDJ001)

Steve Lillywhite'ın prodüksiyonu. Dark Star projesi 1999'da -plağın üzerinde tarih yazmıyor- bu single'ı yayınladığında güçlü bir şeyler olacağını düşünmüştüm peşi sıra. Pek bir şey olmadı. B- yüzünde Adrian Sherwood / Skip Mc Donald ikilisinin mixleri var.

Levitation (Dark Star camiasının önceki projesi)

2

JON HASSELL AND BLUESCREEN PERSONALS/G-SPOT

(Promo 12", 33 rpm, 1994
Warner Bros.,41574)

Pek yanımdan ayırmadığım bir plak bu. İki parçanın toplam 9 ayrı mixini içeriyor.
Personals'da The Watts 103rd Street Rhythm Band'in "Whole Hog Or None At All"
undan sample kullanılmış. Çok atmosferik ve sarıcı, usta işi bir kayıt.

3

BRIAN ENO FRACTAL ZOOM

(promo 12", 33 rpm, 1992
Opal/Warner Bros., 40539)

Eno'nun Nevre Net döneminden bir deneme. Çok sansasyonel bir kayıt değil ama plakta yer alan 6 mixin her birinde bir şeyler dönüp duruyor. Markus Draws ve Moby mixleri. Beyaz kapak.

4

DREADZONE – CAPTAIN DREAD

(promo double 12",
1995 Virgin, VSTDJ 1541)

Bir başka beyaz kapak. Bu seferkinin üzerinde marka, sanatçı ve ürünü anlatan bir siyah/beyaz sticker - çıkartma mı demeliyim buna- var. İki plakta toplam 4 ayrı mix var. Her yüzde bir tane. Kayıt Patrick Street'in "King Of Bally Hooley'inden samplelarr içeriyor. 45 devir olmasına rağmen çoğunlukla biraz hızlandırıp 33 devirde kullanılınca tadından yenmiyor.

5

D.O.S.E. - ... CRACK MAN IN BAT DEN SEX SHOCK

(promo 12", 33 rpm, 1998 Mercury MERDJ 502)

Manchester bölgesinden, Fontana/Mercury çıkışlı, sakat bir kayıt. Yine beyaz kapak ve sticker'lı. Mark E. Smith vokalli a- yüzünü çok tuttuğumu söylemeliyim belki biraz da çocukça bir heyecanla. B- yüzündeki diğer iki diğer parçayla birlikte bu plak yeteri kadar iyi

meteavunduk@altikirkbes.com

RADIO HOT 105•7

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - 10
Bernd Alois Zimmermann, Tratto: for Electronic Sounds in the form of a Choreographic Study, vd. (WERGO / Heliodor 2594 005)

Alper Maral

C. A. Debussy'nin öldüğü 1918 yılında doğan Bernd Alois Zimmermann, kendini "genç kuşak bestecilerin en yaşlısı" olarak tanımlarken, savaş sonrası müzik hayatının dolambaçlarını, bütün çıkmaz sokaklarını da arşınlayıp tanıyarak, birinci elden ve tecrübeyle yaşamışlığıyla birlikte anıldığı besteciler grubundan ayrılır. Bu itibarla ele aldığı konular; başvurduğu yöntem ve söylemler, eserine dahil olurken son derece derinlemesine izler taşır. Bir yandan da, en net ve gergin dönemlerinden birini yaşayan Modernizmin, eser nesnesinin altını doldurma tezine uygun; anlam ve söylemin; estetik ve teknik ilişkilerinin üst düzeyde buluşmuş olduğu örneklerden ürettiği gözlemlenebilir: O dönemin kültür-baskın ve atılımcı Almanya'sında müzik bilimi, germanistik, felsefe ve psikoloji (Köln, Bonn) tahsilleri yapmak; okul müziği, kilise müziği gibi yan alanlardan da beslediği kompozisyon öğrenimini (Köln, Berlin) Lemacher ve Jarnach'la başlatıp 1940'larda radyo tecrübesi (WDR) ve 1949 - 1950 döneminde Darmstadt Yaz Kursları (W. Fortner, R. Leibowitz) ile pekiştirmek; 1958' de Frank Martin'in ardından profesör olduğu Köln Müzik Yüksek Okulu'nda [efsanevî Musikhochschule, Kön] kompozisyon; radyo, film ve sahne müzikleri seminerleri vermek; NRWF, Köln Sanat Ödülleri, iki kez Roma "Villa Mossimo" bursu (1960' lar); birçok sahne başarısıyla gibi olaylarla taçlanan bir hayatın içine savaş acıları, hastalıklar, görme yetisinde ciddi azalma, ruhsal çöküntüler gibi terslikleri de sığdırıp, son notasını da yazdığına inançla yaşamını bizzat sonlandırmak (1970), bu önermeye yeterli malzeme sağlayan bir ömre işaret eder, sanırım.

Eserlerini üç büyük döneme ayıracak olursak, 1952'ye dek süren erken; stil ve içerik açısından oldukça dışavurumcu, "ekspresyonist" ilk dönem; ardından sıkı yapısal, formal oranizasyonun zengin tını, renkler ve gene şiddetli dışavurumculukla birleştirilebildiği seriel dönem; ve sonunda, uç noktada bireyselleşen / öznelleşen kompozisyon tekniği, ki kendi deyimiyle "pluralistik", yani 1960 sonrası neredeyse tüm eserlerinde belirginleşen, çok katmanlılığı koşutlayan; böylelikle aynı kelimeyi karşılayabilecek "çoğulcu" kavramından son derece farklı bir söylemin benimsendiği, giderek artan karmaşık dramatik kurgular da öneren, kimlik baskın olgunluk dönemi olarak ele alınabilir.

1966'da tamamlanan Tratto adlı elektronik müzik eseri, yukarıda anılan son dönemin son derece değerli yapıtlarından biridir. Dönemin en mühim merkezlerinden, hatta Avrupa elektronik müziğinin en sağlam kalelerinden; bu itibarla hem kısaca değineceğimiz hem de etraflıca ele almamızı gerektirecek şekilde: Cephelerinden biri olan **Köln Müzik Yüksek Okulu Elektronik Müzik Stüdyosu**'nda (+ Rhemus Ses Stüdyosu'nda) realize edilen eser sadece B. A. Zimmermann'ın değil, tüm Erken Elektronik Müzik Tarihi'nin de en koyu ve ayrıksı yapıtlarındandır.

Yeni ve avangard miziğin en cesur ve sağlam destekçisi plak firmalarından Alman WERGO tarafından 60031 numarayla, ardından bu firmanın lisansıyla ve WERGO'yu A.B.D.'de temsil eden Heliodor tarafından (ön ve arka kapaklarda yeraldığı şekilde: "*HELIODOR presernts WERGO*") 2549 005 künyeyle dolaşıma sokulan plak, Tratto dışında, bestecinin en bilinen ve önemli eseri ***Die Soldaten*** adlı operasından *Jazz Episode* bölümünü (2. perde, 2. sahnedeki caz epizodu; Manfred Schoof beşlisinin tarihî yorumuyla) ve ***Die Befriesteten*** adlı eseri ("*Ölüm Dansları Şeklinde Eleutheria' ya Od*" altbaşlığıyla, Elias Canetti'nin radyo oyunu *The Numbered*

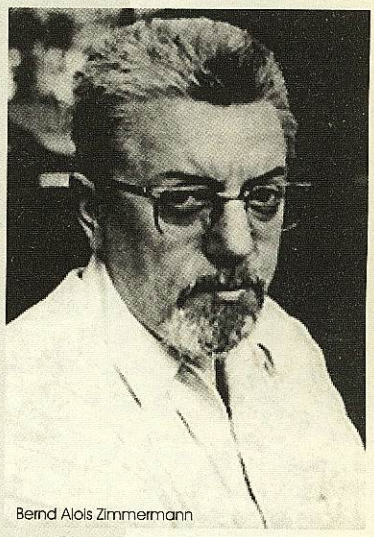
Bernd Alois Zimmermann

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - 10
Bernd Alois Zimmermann, Tratto: for Electronic Sounds in the form of a Choreographic Study, vd.
(WERGO / Heliodor 2594 005)

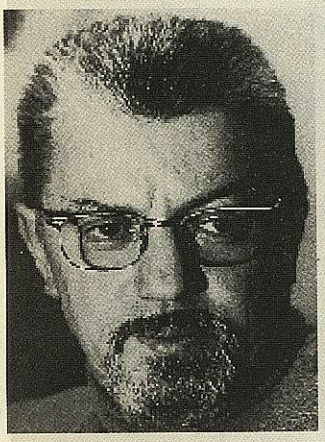

için yapılmış ayrıksı müzik) dinlemek mümkün. ***Tratto***'nun alt başlığı ise "*elektronik sesler için koreografik çalışma şeklinde kompozisyon*". "Koreografi" kavramının o dönemlerde, elektronik müzikte ele alınan bağlamı ise ses nesnelerinin hareketlerine koşut bir düzenleme olsa gerekir. Elektronik müzik yapıtımız plağın ikinci yüzündeki tek eser olarak tarihe geçerken diğer eserler caz nosyonu paydasında buluşup ilk yüzü paylaşıyor.

Köln Müzik Yüksek Okulu Elektronik Müzik Stüdyosu'ndan geçen yüzlerce isimden en tanınanları K. Stockhausen, W. Meyer-Eppler ve G. Ligeti olsa da G. M. Koenig (*Klangfiguren*, 1955), B. Maderna (*Continuo*, 1958), H. Pousseur (*Scambi*, 1958), H. Eimert (*Selektion, I*, 1959), J. A. Riedl (*Studien für elektronische Klänge*, 1959 - 62) gibi elektronik müziğin öncü - 'arkaik' bestecileri ve 'fetiş' eserleri, B. A. Zimmermann'ınkilerle birlikte anılması doğru olacaklardan: Paris Stüdyosu'na (*Musique Concrète*) ya da Amerikan Okulu'na (*Tape Music*) alternatif olarak **pür elektroniği**; kompozisyonda kullanılan seslerin yalnızca elektronik kaynaklardan, osilatör, filtre, vb. cihazlardan damıtıldığı; her türlü tınının sinus ve beyaz gürültü jeneratörleri ile 'yoktan' varedildiği; laboratuarsı ses stüdyosundaki süreci fetişleştiren bu akımın 1960'larda nice gereksiz tartışmaya, gerginliğe ve cepheleşmeye hedef / konu olduğunu tekrar hatırlatıyor olalım. Yöntemin önemi yadsınamaz muhakkak ki, fakat bugün dahi peşinden gidilen araç, cihaz ve hatta yöntem fetişleştirmeleri yerine yapıtlara, varılan ürünlere, sonuçlara eğilinmesi, sanırım müzik adına daha çok şey ifade ediyor olacak. Ele aldığımız *Tratto* da bunun net ve ağır bir örneği. Kaldı ki koyu ve benzersiz sonoritesi, 1970 ortalarına dek synthesizer sistemi kurulmadığını bildiğimiz Köln Müzik Yüksek Okulu Stüdyo'sunda, kafasında yaşayan (!) tınının peşinde eldeki (kıt) malzemeyi fecî denebilecek şekilde değerlendiren Zimmerman tarafından "*aktivierter Magnettontechnik*" olarak anılagelen, manyetik teyp tekniklerinde müdahelenin dozajına da işaret edebilen ('aktiflik') yöntemle gerçekleştiriliyor.

ZAMAN

Zimmermann için "zaman" kavramı tüm yaşamın ve eserin merkezinde yeralan, en önemli unsurdur: Geçmiş, yaşanan zaman ve gelecek, tüm bağlamlarıyla süreğen; bir zamansal bütünlük içinde ve böylelikle eşsüremli verilir. Keza, farklı müzik sınıfları, stil ve tarihsel durum itibarıyla birbirine kontrast müzikler, yukarıda andığımız çokkatmanlılıkla buluşuyor. Yirminci yüzyıl estetiğinde belirgin bir yeri olan, özellikle Sürrealizm ve Dadaizm ile edebiyat ve resimde bolca örneklenebilen kolaj ve montaj teknikleri de bu eğilime araç sağlıyor. Montaj kavramı ve estetiğinin dönemin en baskın medyası olma durumundaki sinema ile güçlenen ve giriftleşen ve bu itibarla tüm sanatlara da çaprazlar çekebilme imkanı veren zenginliği de Zimmermann'ın özellikle dramatik yapıtlarında geniş bir örnek alanı buluyor. Bu önermeyle buluşturulabilecek en önemli yapıtları, şüphesiz *Die Soldaten* ve *Requiem für einen jungen Dichter*. Özellikle ikinci eserdeki teyp pasajları bu bağlamda değerlendirilebilir. *Tratto* eserinde ise zaman kavramı, böylesi bir (yapısal) katmanlılıkla değil, tersine **süreç** olarak ele alınıyor ve değerlendiriliyor. Son derece az ve homojen ses nesnesinin yayıldığı geniş süreler, yaşanan objektif zamanı değil, algılanan subjektif / iç zamanı süreç ediniyor. Dahası, sentetik seslerden örülü yapıtı en derininden müzik kılan, sadece bu hantal ve koyu zaman kurgusu. Parça ilerledikçe yoğunlaşan hareketlilik ve gerginlik, insanı zorlayan sivri ve doygun bir sinyalin kritik uzunlukta bir süre sabit kalmasının ardından, beklenmedik bir noktada, birden kesilmesiyle noktalanıyor. 1960'lardaki, serializmi andırır çok hareketli ve karmaşık ses örüntülerinin genel dokuyu verdiği örneklerin aksine neredeyse tek bir sesin zaman içindeki tavrını, hantal, dev bir organizmanın nefes alırcasına devindiği bir 'öte'- endamla vermesi de Zimmermann'ın eserindeki öznelliğe ve cesurluğa işaret.

Ne yazık ki bu önemli bestecinin az sayıda eserine ulaşmak mümkün. Plak formatındaki kayıtlar ise zaten tarihî belge niteliğini haiz; doğal olarak son derece değerli. Tanıttığım *Tratto* plâğına da ikinci kez rastlamış değilim ama dört yedeğim olsun isterim!..

Kadir Kıvılcımlı

a sosyolog

"bir sinema emekçisi"nin ardından

Agah Özgüç Sine Sex/Fotoğraflarla Sex Filmleri adlı kitabında "vamp erkek" diye bir kavram önerir; ona göre, yetmişli yılların filmlerinde boy gösteren Ali Poyrazoğlu, Bülent Kayabaş, Hadi Çaman, Behçet Nacar, Aydemir Akbaş vamp erkek sınıfına girerler. Bir film boyunca ne denli çok sevişildiği ile vamplık arasında kurulan ilişkinin tutarsızlığı, dolayısı ile önerilen kavramın yanlışlığı değil ilgilendiğim; Özgüç, önerdiği kavrama örnek olarak saydığı on kadar adın arasında Kazım Kartal'ı zikretmiyor, ilgideğer bulduğum bu.

O yılların pornografik filmlerinde görünen erkek oyuncuları ikiye ayırmak mümkün. İlk bölükte Aydemir Akbaş ve Hadi Çaman'ın başı çektiği güldürücüler, ikinci bölükte Behçet Nacar ve Kazım Kartal'ın başı çektiği haşinler var. Kazım Kartal'ın Behçet Nacar'dan ayrıldığı nokta, haşinliğinin pek çabuk gaddarlığa dönmesidir.

Besili bir Spagetti Western suratı: At hırsızlığından zengin olmuş kötü adama benzerdi Kazım Kartal. Göbeğe dek açık gömlek, mutlaka kumaş pantolon. Bir de, en sıradan, en işlevsiz, tam da bu yüzden en bütünleyici bıyık. Dişlerini sıkarak oynadığında Bilal İnci ekolüne yakın; kıyıcılığı ahlaki kayıtlarından sıyrılmış Cüneyt Arkın da denebilir ona.

Ponografik film furyasına başlayan isimlere göre epeyi ilerilere, hardcore'un sınırlarına dek giden Kartal, alamet-i farikası mavi slip donunu çıkarmadı yine de. Çıkaranlar bu furya bittiğinde iflah ol/a/madılar bir türlü; Kartal ise arabesk furyasının kötü adamlığına, daha sonra TV dizisi furyasının yan oyunculuğuna evrilerek mesleğini sürdürebildi.

Adını başa yazdırdığı afişlerden TV dizilerinin yan rollerine ricat, bir düşüşü imler elbette. Nedir, bu düşüşü mesleki düşüş olarak almıyorum kendi adıma. Asıl düşüş, o furyanın oyuncularına yaşarken gösterilmeyen saygının ancak ölümlerinde lütfedilmesidir: Devlet radyosunda bir sinema emekçisi olduğu söylendi Kazım Kartal'ın. Şimdi mi ayırdına varıldı bunun ya da diğerleri, Behçet Nacar, Zerrin Egeliler, hatta Dilber Ay'ın da sinema emekçisi olduğunu kabul etmek için ölümlerini mi bekleyeceğiz?

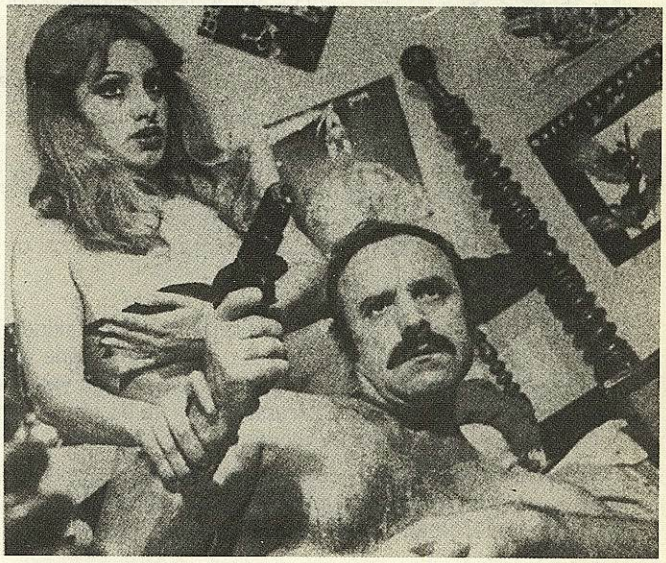

Sorun şu: Kazım Kartal, bakkala rakı borcunu ödeyebilmek için pornografik filmlerde rol aldığını söylemişti. Kadın ya da erkek, diğer oyuncuların bu furyaya katılma nedeni de üç aşağı beş yukarı aynıdır. Hiç durmadan çalıştıkları/oynadıkları yıllar boyunca ne kadar kazandıkları, furya bittikten sonraki yaşamlarından belli değil mi? Kazanç hanelerine, yirmi yıldan uzun süren ahlaki sürek avının değişmez, dinlenmesine göz yumulmaz, yorulabileceği akla getirilmez tilkisi olmayı ekleyin bir de.

Kimilerimizce pek sevilen Boogie Nights filmi bu topraklarda da çevrildi. Üstelik Ahmet Vefik Paşa adaptasyonu gibi değil, halisane: Haklarını teslim etmek, az ucundan saygı duymak mümkün değil mi bu oyunculara?

ANIMSIYORUM

Faruk Besleme

Ofsayt pozisyonlarının ayrıntılı kameralarla çekilmediği çocukluk yıllarımda, mahallemizde kapanan ilk şey yazlık sinemalardı. Onların yerlerine tek tek otoparklar, düğün ve bilardo salonları açıldığında tek bir sinema kalmıştı. Onun da üzerini kapayarak kışlık Fitaş Sineması'nı oluşturmuşlardı.

Kahvelerde sıcak çay eşliğinde video izleme alışkanlığı, Fitaş Sineması'nın tek düşmanı olmuştu. Alkol göbekli öğretmenlerimizin önemsedikleri, bize hep sıkıcı gelen derslerden kaçarak gittiğimiz Fitaş Sineması, bize ilerde genç kız çocuklarını nasıl mutlu edebileceğimizin yollarını gösteriyordu, parça parça.

Zerrin, Dilber, Arzu... Beyaz duvardan çıkıp rüyalarımızda ve okul tuvaletlerinde hepimizin sevgilisi olmuştu. Slip donlarıyla da olsa, onlara dokunan Kazım, Ali, Aydemir, Hadi; yüzlerini görmek istemediğimiz, ben daha iyisini yaparım dediğimiz artistler olmuştu, zaman zaman.

Erken saatlerde anlaşıp okuldan kaçtığımız on dört on beş yaşlarındaki bir grup arkadaşla, makinist Tacettin ya da Ökkeş Abilerimizin yanına giderdik. Sinemadaki üç sobayı da yakarsak bize güzel parçalar koyacaklarını vaadedip sobaları yaktırırlardı. Sonunda kıyak olarak atılmış on beş dakikalık şopar parçaları kazanırdık.

Yıllar sonra, Kadıköy soluyup ancak birkaç günlüğüne çocukluğumuzun geçtiği Anadolu kentine gittiğimde karşılaştım Tacettin Abi'yle. Hâlâ alkolikti ve hâlâ makinistlik yapıyordu fakat bobine parça sarmanın artık eski günlerdeki kadar keyifli olmadığını söyledi. Artık kimse, "İbne Makinist!" diye bağırmıyormuş sinemalarda.

sinema dersleri

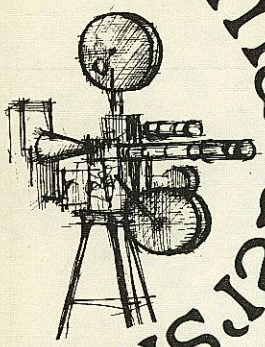

"Dramatik yapı dediğimizde hikayemizin karakterlerinden, bu karakterlerin kurdukları ilişkilerden, söz konusu ilişkiler sırasında yaşadıkları çatışmalar ve ulaştıkları çözümlerden meydana gelen kompleks bir sistemden bahsediyoruz... Bugün dramatik yapının olmazsa olmazlarını; çatışma, değişme ve uzlaşmayı ele almaya çalışacağız..."

Pınar Tınaz Gürmen

Daha önceki derslerimizde yarattığımız karakterlerin tutarlı ve inandırıcı olması için dikkat etmemiz gereken noktalara değinmiş, karakterler arasında yaşanan çatışmalı durumların şiddetine paralel olarak hikayemizin dramatik yapısının güçleneceğinden bahsetmiştik. Bugün ise, karakterler arasında kurulan ilişkilerin nitelikleri üzerinde duracağız.

Tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi, sinemada da çelişki içermeyen, sıradan ilişkiler merak edilmez. İnsanlar arasında yaşanan sorunların çözümü ne kadar zorsa, söz konusu çelişki, kişileri ne kadar güçlü olarak değişmeye itiyorsa, o kadar ilgi uyandırır.

Bir ilişkinin çelişkili bir hal alabilmesi için, öncelikle ilişkide bulunan karakterlerin vazgeçilmezlik bağı ile birbirlerine bağlı olmaları gerekir. Başka bir deyişle, her ne yaşanırsa yaşansın, aralarındaki ilişkinin sürmesi zorunlu olmalı ve bu durum, onları değişime mecbur bırakmalıdır. Eğer kişiler, birbirlerinden kolayca vazgeçebilecek bir konumdaysalar, dramatik bir durumun yaratılması mümkün olmaz. Peki vazgeçilmezlik ne tür ilişkilerde yoğun olarak mevcuttur?

İlişkilerdeki vazgeçilmezlik durumunun en şiddetli derecesinin, aşk ve evlilik gibi ikili ilişkilerde bulunduğunu söyleyebiliriz. Dikkat edilirse, çoğu anlatıda dramatik yapı bir aşk öyküsünün yarattığı çelişkiler üzerine odaklanır. Kavuşamayan aşıklar, tüm engelleri aşarak bir araya gelen sevgililer, aniden ortaya çıkan eski bir sevgilinin yarattığı duygusal karmaşa, karşılıksız kalan aşklar ve ayrılığın yol açtığı yıkıcı duygular, en çok işlenen konular arasındadır. İlişki sürdüğü müddetçe güçlü bir vazgeçilmezlik söz konusudur. Ancak bununla da kalmaz. İki kişi daha sonra yollarını ayırmış olsalar bile, bir zamanlar yaşanmış olan duygusal yoğunluk nedeniyle, aralarındaki bağ sürer. Evlilikte ise, hele ki araya çocuklar girmişse, ilişkinin tamamen kopması neredeyse mümkün değildir. Michael Curtiz'in "Casablanca"sını düşünün. Filmin çatısını Ilsa ve Rick arasında yılar önce yaşanmış bir aşk ilişkisi oluşturmaktadır. Çiftin ayrılmış, hatta Ilsa'nın evlenmiş olması bile aralarındaki aidiyet duygusunu yok edemez. Sonuçta bir araya gelmeleri söz konusu olmayacaktır ancak, sadece bu ihtimal bile seyircinin ilgisini ayakta tutmak için yeterlidir.

Daha sonra vazgeçilmezlik sırasını anne, baba ve kardeşler ile kurulan ilişkiler alır. Kişi, ne yaparsa yapsın, annesinin annesi olduğu gerçeğini değiştiremez. Belki onu reddedebilir, hatta hayatı boyunca görmeyebilir. Ama annesi her zaman annesi olarak kalır. Oidipus'un hikayesini hatırlayalım. Oidipus, ne öldürdüğü adamın öz babası Thebai kralı Laios, ne de evlendiği kadının annesi kraliçe Iokaste olduğundan haberdardır. Ama hikaye Oidipus'un büyük bir yalan üzerine kurulu mutluluğuna fazla zaman tanımaz. Her ne olursa olsun Iokaste onun annesidir ve Oidipus bu utançla dünyaya bakamayacağını düşünerek, kendi gözlerini kör etmeyi seçer.

Casablanca (M. Curtiz, 1942)

Ailemizin bir adım ardından, dostlarımız ve arkadaşlarımız ile kurduğumuz ilişkiler gelir. Hatta bazı durumlarda aileden öne bile geçebilecek bu ilişkiler de güçlü bir vazgeçilmezliğe sahiptir. Örneğin Ridley Scott'ın "Thelma ve Louise"inde, Louise, arkadaşının uğradığı haksızlıklara kayıtsız kalamaz ve filmin belkemiğini oluşturan kaçış sahnesi bu noktada başlar. Veya Jon Avnet'in "Kızarmış Yeşil Domatesler"inde Idge, arkadaşı Rose'un baş belası kocasının cesedini ortadan kaldırmakla kendi hayatını tehlikeye atmaktan çekinmez...

Sosyal hayat içinde aramızda duygusal bir bağ olmasa da, ilişkimizin vazgeçilmez olduğu kişiler vardır. İş yerindeki patronumuz, öğretmenimiz, ev sahibimiz veya eşimizin anne babası gibi. Bu kişiler ile yaşadığımız çatışmalar da oldukça güçlüdür. Çünkü öyle ya da böyle kendi çıkarlarımız doğrultusunda onlarla bir arada olmaya mecburuzdur. Ingmar Bergman'ın "Fanny ve Alexander"ında çocuklar üvey babalarının baskılarına katlanmak zorundadır, Peter Segal imzalı "Asabiyim"de Dave Buznik, hapse girme korkusu ile kendisine terapi yapacağını söyleyen Doktor Rydell ile birlikte yaşamayı kabul eder veya Alfred Hitchcock'ın "Life Boat" filminde birbirine zıt görüşlerdeki bir grup insan, savaş sırasında sığındıkları kurtarma botunda birlikte yaşamaya, hatta bazı hayati kararları birlikte almaya mecbur kalırlar.

Vazgeçilmezlik durumu, şiddetini yitirerek, daha genel sınıflamalar içinde bir arada olduğumuz insanlara doğru yönelir. Örneğin yurt dışındayken, normalde pek de hoşlanmayacağımız biriyle sadece Türk olduğu için arkadaş olabiliriz. Bir politikacıya bizimle aynı görüşü paylaştığı için, bir oyuncuya sırf bizim gibi kısa boylu olduğu için sempati duyabiliriz. Bu yakınlık duyma hissi, karşımızdaki kişi ile kurduğumuz ilişkilerde bağlayıcı bir durum oluşturur. Bu bağın gücüne paralel olarak da, yaşadığımız çatışmaların şiddeti artar.

Buraya kadar, karakterlerimiz arasında çatışmalı bir ilişki yarattığımızı varsayarak, çözüm aşamasına geçebiliriz. Gerçek hayatta yaşadığımız pek çok çatışmalı durum çözümlenmeden kalır. Ama sinemada bu mümkün değildir. Çünkü her ne şekilde olursa olsun, seyircinin doğruluğuna ikna olacağı ve film bittiğinde iç huzuru ile

salondan ayrılacağı bir son yaratmak, çatışmayı öyle ya da böyle çözümlemek gerekir. Aristo'nun Poetika'da "katharsis" olarak adlandırdığı ve genel olarak seyircinin sunulan çözüme razı olması olarak özetlenebilecek bu durumu oluşturabilmek, dramatik yapının sağlam kuruluşu açısından son derece önemlidir. Eğer seyirci sunulan çözümü adaletsiz, hatalı veya yetersiz bulursa, film ile gerekli iletişimi kuramaz. Hikaye boyunca kişilerin yaşadıkları değişim mantıklı, verilen ödül ve cezalar yerinde olmalı ve tüm bunlar planlanırken bütün insanlar arasında geçerli olan vicdani doğrular kıstas alınmalıdır.

Spike Lee'nin "25. Saat" için tasarladığı final, bu konuya örnek olabilir. Uyuşturucu satıcılığından hapse girecek olan Monty Brogan'ın son yolculuğunda kurduğu hayaller, seyircinin de bir süreliğine aklını karıştırır. Monty, kaçmak ve yepyeni bir hayata başlamak ile teslim olup kendisine verilen adil cezayı çekmek arasında gidip gelir. Aslında başarılı bir öğrenci, iyi bir evlattır ve seyircinin vicdanı onun kurtulmasından yanadır. Ama her ne olursa olsun, işlediği suçlar aklanamaz. Lee de ister istemez seçimini kahramanının cezasını çekmesi yönünde kullanır.

Bazı durumlarda suçun aklanması mümkündür. Ancak burada da hassas bir dengenin korunması gerekir. Seyirci, hikayenin finalinde mağdur konumda olan kişinin, bu cezayı hak ettiğine inanmalıdır. Steven Soderbergh yönetimindeki "Oceans's Eleven"da soyguncular, kumarhanenin kasasını boşalttıktan sonra kaçmayı başarırlar. Hırsızlık ciddi bir suçtur ama, soyulan yerin kumarhane gibi, seyircinin çok da ahlaki bulmadığı bir işletme olması işleri tamamıyla değiştirir. Üstelik kumarhane sahibi Terry Benedict, soygun lideri Danny Ocean'ın eski karısı ile birliktedir.

Thelma & Louise (R. Scott, 1991)

Böyle bir durumda seyircinin vicdanı suçu kolayca aklar. Aynı eylemi gerçekleştirseler bile, kötü adamların katil, iyi adamların kahraman olarak algılanmaları da yine seyircinin vicdani doğruları ile ilgilidir.

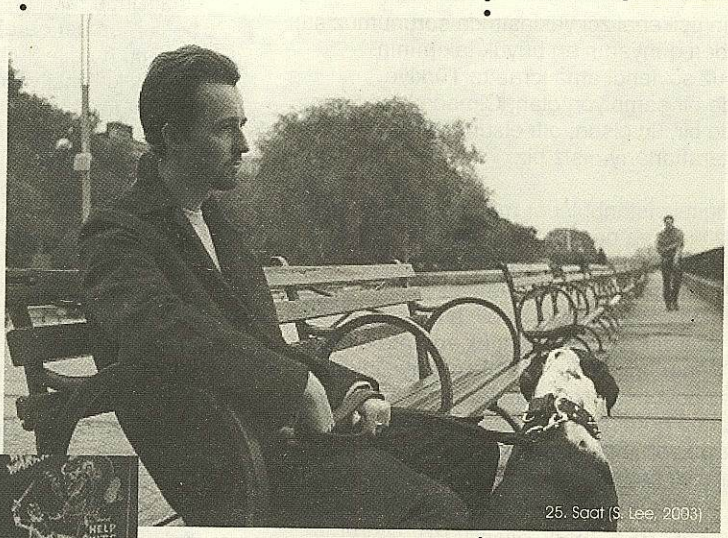
25. Saat (S. Lee, 2003)

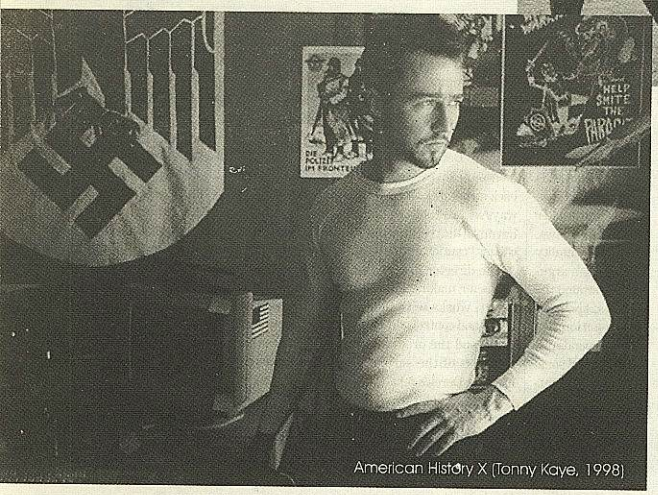

American History X (Tonny Kaye, 1998)

Dram türünün en önemli özelliklerinden biri de, karakterlerin içsel bir değişim geçirerek, finalde sunulacak ana fikri desteklemeleridir. Bu değişim, kişinin hikaye içinde yaşadığı olaylar sayesinde ve seyircinin ikna olacağı bir mantık dizgesi içinde olmalıdır. Örneğin Tony Kaye'in "American History X" filminde, baş karakter Derek Vinyard, sert bir ırkçı olmaktan, sağduyulu bir insan olmaya doğru ciddi bir değişim süreci yaşar. Gerçek hayatta böylesi bir değişime pek rastlanamasa bile, senarist, gerek hapishane sahnelerinde, gerekse daha sonraki bölümlerde tasarladığı olaylar zinciri sayesinde Derek'in dünyaya bakışını mantıklı bir biçimde değiştirmeyi başarır.

Kişiler arasındaki ilişikleri oluştururken, çatışma ve uzlaşmaları planlarken, bir senaristin ihtiyacı olan tek şey, kendi vicdani doğrularıdır. Sinema insanı anlatır ve insan doğası da dünyanın her yerinde aynı şekilde işler. Hangi kültürden, dinden veya inanıştan olursa olsun, tüm insanların ortak olarak onayladıkları veya onaylamadıkları durumlar vardır. Filmin dramatik yapısını oluştururken, bu genellemelere dikkat etmek, filmin seyirci ile kuracağı iletişimi güçlendirir.

Tam bir yıldır sinema sanatının temel kuralları hakkında sohbet ederek sürdürdüğümüz yazı dizimizi burada noktalıyoruz. Kuşkusuz sinema hakkında öğrenilecek, üzerinde tartışılacak konular burada ele aldıklarımızla sınırlı değil. Sanatın her dalında olduğu gibi, sinemada da araştırılacak, öğrenilecek ve keşfedileceklerin sonu yok. Ayrıca, yazı dizimiz boyunca 'kural' adı altında andığımız yöntemlerin de kati olmadıklarını, sanatın yeni oluşumlara ve yeni doğrulara her zaman açık bir alan olduğunu unutmamakta fayda var. Ancak sanat eğitiminin her alanında olduğu gibi, sinemada da en sağlıklı öğrenme yolu, önce klasik yöntemleri özümsemek, daha sonra farklı ve yeni olanın peşinden gitmektir. Sinema Dersleri'ni çok sevdiğim bir deyişle noktalamak isterim; "Dünü bilmeden, bugünü yorumlamak ve yarını yaratmak mümkün değildir."

arıza

Cüneyt Kaşeler

Sevdim Seni Bir kere Başkasını Seve-mem...

Uzun ve sıcak yaz günleri henüz bizi terk etmedi ama en azından "Hafta sonu ne yapacağız?" ızdırabı artık yerini "Ne olacak bu Fener'in hali?" muammasına bıraktı.

Biz Fenerbahçelilerin psikanalizci yaklaşımca sorunumuz şu: Çocukluğumuzdan beri dünyanın en büyük takımının taraftarları olduğumuz söylendi ama icraatta Türkiye sınırlarında 5 senede bir şampiyon olan, Cimbom'a her sene olmasa da iki senede bir, üç olsun, altı olsun boş geçmeyen bir takımın cefakar taraftarlarıymışız biz.

Bu düşüncelerle gittiğimiz İstanbulspor maçında, stad yakınlarında bizi "Ne oldi saa ne oldi böle" şarkısı karşılayınca içimden "Ulan böle voodoo şarkıları ne zaman duysam Fener'e kitlerler, dönüş yolu boyunca kafamın içinde bu şarkı yer eder" düşüncesi geçmedi değil; ama sahada Van Hooijdonk yanımda Ergun Başkan, Avunduk ve Zafo olduğu için umursamadım. Fener tiril tiril formasıyla sahaya çıkınca gördük ki taraftar yaz boyunca takıma susamış. Üst maratondaki yerimizden gördüğümüz kadarı ile takım tertibinde bir sürpriz de yok. Santrayla birlikte omuz omuza rakip kaleye yüklenmeye başlayınca, açıkcası takımın pozitif futbol oynama hırsı -ne demekse- bizleri ümitlendirmişti. Bu gazla 19. dakikada "Mete Bey, bu Selçuk için oyun kuramaz diyorlar ama çocuk döktürüyor" dedim. Demez olaydım. O anda kaptırdığımız topla bir tane kastırdılar bize. Golde İstanbulsporlu oyuncular kadar Enke'nin de payının olması bizleri düşündürmeye başlamıştı ki Enke ikinci golü de kapattığı köşeden yiyerek bu kaleci ile bu sezon bitmez fikrini kafamıza sabitledi. Bu arada kendisinin aynen eve dönmesini gayet iyi anlıyorum, üç-beş yıl kadar önce Rüştü'yü tartaklayan taraftarları duymuş "Ulan bunlar beni katran-tüy paketleyip Taksim meydanına salar" diye düşünmüş olmalı. Neyse, devre arasında takımın kötü olmadığını, ikinci yarıda üç atıp bu işi temizleyeceğini konuşurken 19 Gino formamda bir uğursuzluk olduğu aklıma geldi ve ikinci yarıyı anti estetik vücudumu sergileyerek seyretmeye karar verdim. Mete Bey'le yaptığımız maç analizinde takımın ikinci yarıya Erhan Albayrak ile başlamaması gerektiğine karar vermiştik. Bir karmaşıklık sonucu bu dileğimizi Herr Daum değil de Muhittin Abi duymuş olacak ki ikinci yarının başında Erhan'a kırmızı pasaportu verdi. Maçın geri kalan kısmında hiçbir şeyin değişmeyeceğini düşünerek formamı geri giymiştim ki üçüncü golden sonra İstanbulsporlu oyuncuların, Fenerbahçeli taraftarlarca alkışlandığını duydum.

Eve dönene kadar basının Fenerbahçe'yi yerden yere vuracağını, oysa ki takımın iyi yolda olduğunu, bir Trabzon galibiyeti ile bu vartayı atlatacağını düşündüm. Aynen dediğim gibi oldu. Futbol oynadığı yıllarda sayısız şampiyonluklar yaşamış, hakemlik hayatında ise bir Dünya Kupası, üç Şampiyonlar Ligi finali yönetmiş, bu yüzden her konuda otorite olan Toroğlu; spor programcılığında çığır açmış Türkçesiyle okullarda ders olarak okutulan Büyüka, Ertuğrul Özkök'ün damadı(!) Saatçi, vs ... vs... Hepsi vur abalıya şeklinde Fenerbahçe'yi eleştirmeye başlamışlardı. Faik Çetiner ise bir klasik olan "Ben demiştim" üslubunu tercih etmişti. İnsan bu tür şeyleri okurken ya da seyrederken cinayet işlese hafifletici sebepten yırtar diye düşündüren bu adamların bu işten bir de para kazanması ironik... Neyse ki tahminlerimiz doğru çıktı, Trabzon'a Hoooijdoooonk çaktı da basın sustu diye düşünürken, bu sefer de çoğunluğu muhtemelen basındakilerden daha kültürlü, aklı başında 450 Fenerbahçe taraftarı Trabzon'da canını zor kurtarmışken terörist ilan edildi. En komiği de "Centilmen Trabzon seyircisi" cümlesinin basınının ağzından eksik olmaması idi. Sanki Bariç'e taş atan, son maçta "Satılmış emniyet" diye bağıran, bir maçta tribünleri yakan, sahaya yastık dahi atan başka taraftar imiş gibi...

Açıkcası bu sezon görünen şudur: Fenerbahçe'nin rakibi sahadakiler değil mütareke basınıdır. Yoksa eminim Herr Daum'un da bildiği gibi takımın görünen eksiklerine yapılacak takviyelerle bu sene Fener alır gider.

Sözlerime bir Karadeniz türküsü ile son vermek istiyorum "Mehmet Ali Yılmaz bu iş böyle olmaz, Trabzon'dan bu yıl da hiç bir cacık olmaz"

The Coral
Magic & Medicine
(Sony)

Lull Tavsiyesi

Modern popüler müzikle ilgilenenler içinde geçen yıl İngiliz grup The Coral'ın adını duymayan kalmadı. İlk albümleri çok beğenildi, çok sattı; ama yaşları öylesine gençti ki, hem hayret uyandırdılar, hem de kendilerine biraz burun kıvrıldı. Tabii hâlâ gençler; ama -fesatça bir yaklaşımla- akıllılar da, zira albümlerinin başarısını ve şöhretini soğutmadan ikincisini çıkarttılar.
Başarılı bir ilk albümün ardından, genelde, beğenilen malzeme temel alınır, ufak değişiklikler ve rötuşlarla ikinci albüm tamamlanır. Böylece yenilikle aynılık dengelenir bir anlamda. Tabii bu, ticari düşünerek müzik yapanların, yani piyasanın yüzde doksan beşinin yaklaşımıdır. Bunu eleştiri anlamında söylemiyorum, gerçek bu.
Tüm bu cümlelerin ardından The Coral'ın iyi bir albüme imza attığını söylemek de gerekiyor. Yine, şimdilik kısa ömürlerinin büyük bir kısmını vererek yaptıkları müzikal birikimin yansımalarını görüyoruz yeni albümleri "Magic & Medicine"de. Vokalist ve gitaristleri iyi. Daha sakin, daha ağırbaşlılar.
Doors orglarının üzerine vokalden oluşan kısa bir girişle albüm başlıyor. Basit akorlar, vurmalılar ve minimal yapısıyla ikinci sıradaki 'Don't think you're the first' güzel bir şarkı ve albümün ilk single'ı. "Magic & Medicine"de şarkıların isimlerine bakınca iki blues görülüyor. Ama özellikle ilki, 'Talkin' gypsy market blues' sahiden Amerikan country blues'u. Biraz da Arthur Lee'nin Love'ını hatırlatıyor. 'Secret Kiss'te ise 60'lar var: Beach Boys, Ventures, Lovin' Spoonful... İlk albümün en çok yad edildiği şarkı, kanımca 'Bill McCai'. Üflemelilerin öne çıktığı bir Eskimo ağıtının ardından tatlı melankolisi ve temiz gitarlarıyla şırıl şırıl bir şarkı var, 'Careless Hands' adında.
Akustik yapılı parçalardan oluşan yeni albüm ilkine nazaran daha az gürültücü. İkinci single 'Pass it on' basitliğiyle ışıldarken, kapanıştaki 'Confessions..' ise evrilişi, brass'ları ve gitar sololarıyla üçüncü albüme kadar keyifli bir veda.
Sonuçta, görünen o ki The Coral'dan rengarenk parçalar dinlemeye devam edeceğiz, çünkü onların elinden her iş geliyor. Kendilerini kasmadıkları sürece her şey yolunda gidecek. The Coral popüler müzik tarihinin kaleydoskopu gibi.
(Hilmi Tezgör)

★★★★☆

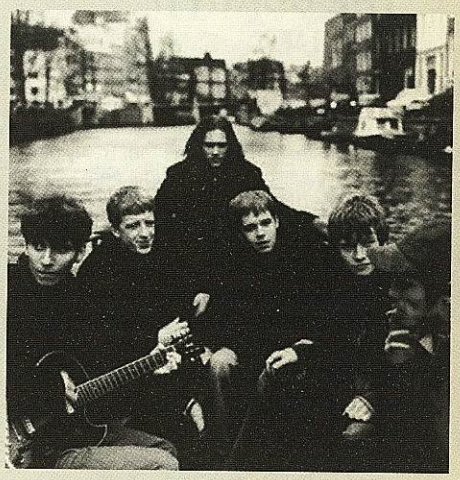

THE CLIENTELE
THE VIOLET HOUR
(Merge Records)

Bu sabah yağmur var Londra'da ve biz geçmişin hayallerini kuruyoruz. EP'ler ve 2001 singles toplaması Suburban Light sonrası bu ilk albümde hep aynı şarkıyı dinliyoruz ama her kar tanesi birbirinden farklı. Derinlerden gelen fısıltı vokal ve ekmek kuyruğunda bekleşen gitar-bas-davulun yarattığı Nick Drake geleneğinden melankolik pop şarkıları... Siyah-beyaz resimlerin yaralayıcılığı, geçmişe (Everybody's Gone) ve sevgiliye (Missing) özlem kaynaklı uykusuzluk ve farkında olmanın taşınmaz yükü... Kaçış ve sis; mutsuz olmaktan mutluyuz. Gözlerim dolu dolu oluyor bilinmez niye.
(Yiğit Atılgan)

★★★½☆

Guided by Voices
Earthquake Glue
(Matador)

Bu kadar zaman ve albümden sonra artık daha ne kadar iyi olabilirler diye düşünürken, Robert Pollard ve ekibi geri gelirler. Çoğunluk düşüşe geçerken, Guided by Voices bu albümle tam tersi bir hareketlenme sürecine girdiklerini gösteriyorlar. My Kind of Soldier, albüm geneline göre giriş şarkısı olarak başarısız bir seçim ama ardından gelen I'll Replace You With Machines, Beat Your Wings ve a Trophy Mule in Particular aksini kanıtlıyor hiç şüphesiz. Özellikle bir önceki albümleri *Universal Truths and Cycles*'a kıyasla daha maceracı ve yaratıcı. Kaçırılmaması tavsiye edilir.
(Beren Özel)

★★★★☆

THE DURUTTI COLUMN
SOMEONE ELSE'S PARTY
(Artful)

Manchester'in öz çocuğu Vini Reilly'nin 'Someone Else's Party' isimli yeni albümü Artful Records'dan yayınlandı. Çeyrek asırdır The Durutti Column adı altında albümler yayınlayan sanatçının bu onaltıncı stüdyo albümünde, başta flamenko ritimli 'Requiem For My Mother' olmak üzere geçen yıl kaybettiği annesine adadığı parçalar yer almakta. Vini Reilly'nin fısıldar gibi söylediği şarkılara akustik gitarlar, yer yer de klavye ve davul loop'ları eşlik ediyor. Son David Lynch başyapıtı 'Mullholand Drive'da da kullanılan Rebekah Del Rio'nun unutulmaz güzellikteki ('Roy Orbison-Crying'in İspanyolca versiyonu) 'Llorando'su bu kez 'Spanish Lament' adı altında Veni Reilly gitarlarıyla yer alıyor albümde. 'Chill-out' için geceyarısından sonrasını beklemiyorsanız, bu albüm tam size göre. (Saffet Sözen)

★★★½☆

Black Rebel Motorcycle Club
Take Them On, On Your Own
(Virgin/EMI)

60'lı ve 70'li yıllarda yaşanan aile-çocuk ikilemi tekrar gündeme geliyor. Baştan aşağı giyinilen siyah kıyafetler, biraz da olsa otoriteye karşı çıkan sesler ve bir şeyler anlatmak için kıvranan elektro gitar... Bu üçü bir araya gelince otomatik olarak çocuklar buna ayak uydurur ve sistematik olarak aileler buna karşı çıkar. Black Rebel Motorcycle Club yeni albümüyle her ne kadar bu yönde varlığını hissettirse de diğer yandan da yenilenememe yeteneklerini gözler önüne seriyor. Albüm ilk dinleyişte uzun geliyor. İkinci dinleyişte debut albümlerini andırıyor. Üçüncü dinleyişte ise kulağa hoş görünmeye başlıyor ama bazı eksiklikler hala tamamlanamıyor. Suede'vari sounduyla karşımıza çıkan 'And I'm Aching', albümün açılış şarkısı 'Stop', *Take Them On, On Your Own*'un kilit şarkılarından. Ama size söyleyeceğim tek şey var: Eğer BRMC hayranıysanız biraz hayal kırıklığına uğrayabilirsiniz. (Devin Aylin Komar)

★★★☆☆

Interpol
Black EP
(Labels)

Çok heyecanlandım; yeni şarkılar mı var EP'de? Hayır, ama Specialist'i hâlâ dinlemediysen senin için kocaman bir evet. Peki yeni şarkılar yazıyorlar değil mi? Evet, Length of Love ve That New One sanal ortamda yaklaşık 5 aydır dolaşmakta. Albümü yakında piyasaya sürerler mi? Belki, 2004 desem yakın olarak algılar mısın? Hâlâ turnedeler mi? Evet, bitmek bilmiyor. Buraya da gelecekler mi? Belki, bekle istersen. Çok soru sordum, yarın da yağmur yağacak mı? Hmm, Paul Banks... (Beren Özel)

★★★★☆

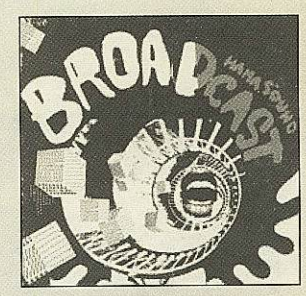

Broadcast
Haha Sound
(Warp)

Broadcast'in 2000 tarihli ilk albümü *The Noise Made by People*'ın tadı bir çok müzikseverin damağında kalmıştı. *Haha Sound* bu açıdan bizi sevindirse de, Broadcast'in damaklarda bıraktığı tat bu sefer oldukça başka. Üstelik albümün müzikal nitelikleri yine şaşırtıcı ve de en önemlisi eşsiz. İlk albümle paylaşılan en önemli ortak nokta Trish'in ağır basan vokalleri. Belirgin farklılık ise Pram'in organik enstrümantasyonlarını anımsatan daha deneysel bir sound'a doğru kayış. Kısa kesecek olursak; pek bilinmeyen bir Çek filmi olan *Valerie and Her Week of Wonders*'dan alınan ilham ekseninde *Haha Sound* eşine kolay kolay rastlanmayacak masalsı, hatta sürreal bir atmosfer yaratıyor. 'Man Is Not a Bird', 'Pendulum', 'Valerie' gibi kayıtlarıyla da, zaman-dışı tınlamaktan çekinmeyen bir albüm. (Alkan Avcıoğlu)

★★★★☆

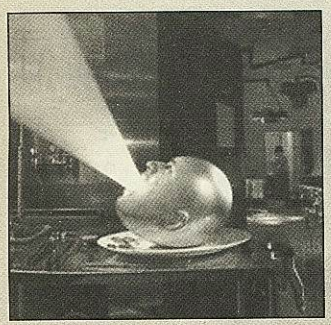

THE MARS VOLTA
DE-LOUSED IN THE COMATORIUM
(Universal)

The Mars Volta, eski grupları At The Drive'in öfkesini korudukları, prog-rock ve caz denemeleri, Meksika mirasları ve ambient serbest çağrışımların da hissedildiği bir albümle karşımızda. Yakın geçmişte ölen bir arkadaşlarının koma durumundaki bilinç akışını takip eden şarkılar bu sebepten rüyalar gibi tahmin edilemez ve dağınık. 6 dakikadan uzun 6 parça grubun destan yaratma merakını gösteriyor; ancak 'Drunkship Of Lanterns' ve 'Cicatriz ESP' gibi epikler görkem anları ve manasız bir karmaşa arasında gidip geliyor. At The Drive In efsanesini ancak küllerinden doğan The Mars Volta (ve elbette Sparta) devam ettirebilir ama yapabilecekleri en iyi albüm kesinlikle bu değil. (Yiğit Atılgan)

★★★½☆

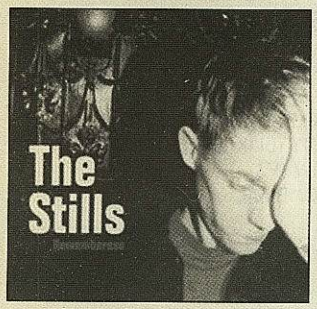

The Stills
Rememberese
(Vice)

"Şimdi. Konuş. Hatırla." Sadece 3 kelime yeterli: Mükemmele yakın saflık. Geçmişe dönük oldukları dönemde yazdıkları şarkıları içeren Rememberese'i dinledikten sonra, Montrealli dörtlünün ekimde çıkaracakları albüm için geri sayışa geçmemek imkansız. Still in Love Song'un en-iyi-yeni-arkadaşım-sensin dedirten melodisi ve sözleri, Killer Bees'de Dave Hamelin'in davul vuruşlarıyla daha da öne çıkan vokaller ve Talk to Me'nin ergenlik çağı masumluğu: Herşey çok güzel. (Beren Özel)

★★★★☆

King Crimson
The Power to Believe
(Sanctuary)

King Crimson'ın şaşaalı dönemleri geride kaldı. Sessiz sedasız müzik yapmayı sürdürüyor ve albüm çıkartıyorlar. Azımsanmayacak bir dinleyici kitlesine sahipler hâlâ ve 35 yıldır kalitelerinden bir şey kaybetmiş değiller. Albümlerinin artık yankılar uyandırmıyor olması önemli değil. Robert Fripp ve Co. deneylerini sürdürüyor.
13. stüdyo albümleri "The Power to Believe" de Crimson kadrosu gitarda Fripp; gitar, vokal ve şarkı sözlerinde Adrian Belew, vurmalılarda Pat Mastelotto ve bir nevi bas olan Warr gitarda Trey Gunn'dan oluşuyor. Önceki yıl prog-metal topluluğu Tool ile turnede olan ekip, bu birlikteliğini yeni albümüne de yansıtmış. 'Level Five' ve 'Facts of Life' bu minvalde parçalar. Albümle aynı adı taşıyan beste dağınık halde dört bölümden oluşuyor ve toplam 15 dakika uzunluğunda. Art arda dinlenirse, eski dönemleri andıran müzikal bir macera olarak görülebilir. Enstrümantal pasajlar albümün büyük bölümünü oluşturuyor tahmin edilebileceği gibi, ama Crimson, yeri geldiğinde saldırganlığından da bir şey kaybetmiş değil.
King Crimson'ı gerçekten seviyorsanız eğer, "The Power to Believe" eksik kalmasın, çünkü eski (ve yeni) lezzetlere rastlayabilirsiniz albümde. Ama sonuçta bir masterpiece ile karşı karşıya değiliz ve Crimson dinlemek istediğinizde 1974 tarihli "Red"i pikaba koyup 'Starless' ama çıtırtılı zamanlar geçirebilirsiniz. (Aykut Yula)

★★★☆☆

Tozlanmayan Albümler

Bauhaus - Mask
1981

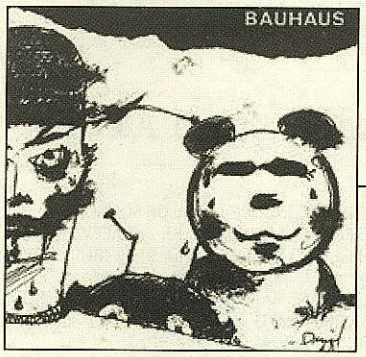

Bana bir gün deselerdi ki, Goth-Rock'ın mucitleri Bauhaus'un eski vokalisti Peter Murphy Ankara'da yaşıyor ve Tunalı Hilmi'de elini kolunu sallaya sallaya geziyor; "Ankaralı Turgut da öyle" der geçerdim. Fakat bu şahsı muhteremi bizzat görünce Ankara'nın soğuk günlerinin birinde...
Bauhaus'un ikinci albümü olan **Mask**, kimileri tarafından grubun en mainstream ve içine girilmesi kolay albümü olarak görülse de, bunun kısmi doğruluğunu kabul ederek özellikle mainstream kısmının üzerini karalamak isterim. 'The Passion of Lovers', 'Kick in the Eye', 'The Man with X-Ray Eyes' ve 'Of Lillies and Remains' gibi kusursuz şarkılara sahip olan Mask'ın, Bauhaus'un kusursuz debut albümünden bile daha kusursuz olduğ unu iddia edenleri de es geçmemek gerek ki bunlardan biri de benim.
Bauhaus'un karanlık, teatral, hihilistik ve kızgın müziği pek çok şeyi değiştrimeye başlamış ken buna bir de Ian Curtisli Joy Division eklenince, o dönem post-punk ve goth-rock'ın neden patlama yaşadığını anlamak çok zor olmasa gerek.

Bora Şimşek

Albüm: Mask
Grup: Bauhaus
Tarih: Ekim 1981
Prodüktör: Peter Murphy
Plak Şirketi: Beggars Banquet

İngiltere Indie Singles

1.DON'T LOOK BACK INTO THE SUN - LIBERTINES (ROUGH TRADE)
2.FIX UP LOOK SHARP - DIZZEE RASCAL (XL RECORDING)
3.MAYBE TOMORROW - STEREOPHONICS (V2)
4.NEVER GOING NOWHERE - BLUETONES (SUPERIOR QUALITY)
5.FALLEN ANGEL - ELBOW (V2)
6.IT'S UP TO YOU (SHINING THROUGH) - LAYO & BUSHWACKA (XL)
7.WASTED - NAKED APES (AIRPLAY)
8.GAY BAR - ELECTRIC SIX (XL)
9.SUMMER EDITION - DJ NATION (NUKLEUZ)
10.TONIGHTH - FOUNDATION (SOMA)

İngiltere Indie Albüm

1.PERMISSION TO LAND - DARKNESS (MUST DESTROY)
2.AMERICAN TUNE - EVA CASSIDY (BLIX STREET/HOT)
3.CAST OF THOUSANDS - ELBOW (V2)
4.YOU GOTTA GO THERE TO COME BACK - STEREOPHONICS (V2)
5.BOY IN DA CORNER - DIZZEE RASCAL (XL)
6.ELEPHANT - WHITE STRIPES (XL)
7.FIRE - ELECTRIC SIX (XL)
8.MELODY AM - ROYKSOPP (WALL OF SOUND)
9.COMFORT IN SOUND - FEEDER (ECHO)
10.AMAZING GRACE - SPIRITUALIZED (SANCTUARY)

İngiltere Dans Albüm

1.MELODY AM - ROYKSOPP (WALL OF SOUND)
2.TOUR DE FRANCE SOUNDTRACKS - KRAFTWERK (EMI)
3.3 FEET HIGH AND RISING - DE LA SOUL (RHINO/TOMMY BOY)
4.ORIGINAL PIRATE MATERIAL - STREETS (LOCKED ON)
5.NIGHT WORKS - LAYO & BUSHWACKA (XL)
6.HAHA SOUND - BROADCAST (WARP)
7.IBIZA - THE HISTORY OF CHILLOUT (WARNER DANCE)
8.AMERICAN LIFE - MADONNA (MAVERICK)
9.LOST HORIZONS - LEMON JELLY (IMPOTENT FURY)
10.RESIST - KOSHEEN (ARISTA)

Lullapalooza

1.Spoon - Girls Can Tell (Merge)
2.Broadcast - Haha Sound (Warp)
3.Beat Happening - You Turn Me On (K)
4.Freescha - What's Come Inside Of You (Attacknine)
5.Interpol - Turn On the Brigth Lights (Matador)
6.The Rapture - Echoes (Strummer)
7.Tortoise - Millions Now Living Will Never Die (City Slang)
8.The Chameleons - Strange Times (Geffen)
9.Four Tet - Rounds (Domino)
10.The Go-Betweens - Bright Yellow Bright Orange (Jetset)

İngiltere Box Office

1.American Wedding
2.Pirates of the Caribbean
3.Tomb Raider: The Cradle of Life
4.Terminator 3: Rise of the Machines
5.Freddy vs. Jason
6.Spy Kids 3-D: Game Over
7.Confidence
8.Rugrats Go Wild!
9.Piglet's Big Movie
10.Swimming Pool

Haybeden Kaybeden Top 5

Adam gibi müzik dinle lan.

1-American Analog Set - Come home Julie come home
2-Belle and Sebastian - Like Dylan in the movies
3-Radiohead - Where I End You Begin
4-The Chameleons -Perfume Garden
5-Cat Power - Cross Bones Style

Okurlar Ne Dinliyor?

En çok dinlediğiniz 5 albümü bize yazın
lullmail@yahoo.com
Bu ay Murat Can şu albümleri dinlemiş:

1. Appleseed Cast - Mare Vitalis
2. Appleseed Cast - The End of the Ring Wars
3. Godspeed You! Black Emperor - f#a#oo
4. Clinic - Internal Wrangler
5. Radiohead - Hail to the Thief

trip / Kadıköy

Shed 7 - Why Can't I Be You?
Ms John Soda - Hiding/Fading
Radiohead - Where I End And You Begin
Solvent - Solvent City

Her eve lazım 3 şarkı

Arap Strap - Fucking Little Bastards
Aphex Twin - On
Fischer 2 - Lies

trip v2.0 @HERA

eylül '03

1	pazartesi	trip
2	salı	trip
3	çarşamba	trip
4	perşembe	Arka Pencere by Bora Şimşek
5	cuma	24 Hour Party People
6	cumartesi	Aksak Kılavuz by cembak
7	pazar	trip
8	pazartesi	trip
9	salı	Barely Legal by Alkan Avcıoğlu
10	çarşamba	Tamirci, Sait (Öğle Rakısı)
11	perşembe	trip
12	cuma	Alkan Avcıoğlu
13	cumartesi	Zafer Tipigil
14	pazar	lull
15	pazartesi	Cenk Taner
16	salı	trip
17	çarşamba	Beatles Gecesi
18	perşembe	Beat Surrender by Saffet Sözen
19	cuma	Last Night A Dj Saved My Life
20	cumartesi	Mete Avunduk
21	pazar	Ergun Başkan, Fenerbahçe Şampiyon
22	pazartesi	trip
23	salı	Hakan Tamar
24	çarşamba	1980'ler Tribi by Mete Avunduk
25	perşembe	Vertigo-go by Hilmi Tezgör
26	cuma	Alkan Avcıoğlu
27	cumartesi	trip
28	pazar	trip
29	pazartesi	trip
30	salı	indie Tribi

Miller
GENUINE DRAFT

kadife sokak no: 10/1
kadıköy 0216 346 04 13

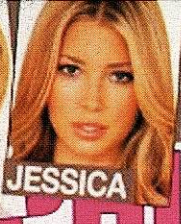

500+STYLES
MORE THAN ANY OTHER MAGAZINE!

SOPHISTICATE'S

HAIRSTYLE GUIDE

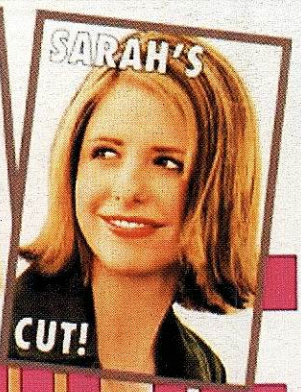

APRIL 2002 K46846 TM

BIGGEST ISSUE EVER!
MORE COLOR

BRITNEY SPEARS

WORLD'S BEST-SELLING HAIR MAGAZINE

GETS A SEXY NEW MAKEOVER!

STAR STYLES

JESSICA

CALISTA

ALYSSA

JERI

FAITH

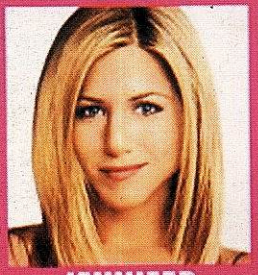
JENNIFER

BEST STAR CUTS!

bonus! two 16-page sections!

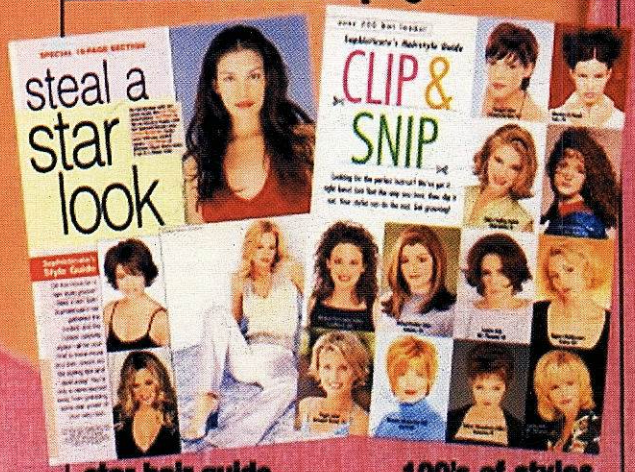

star hair guide, page 35
100's of styles, page 67

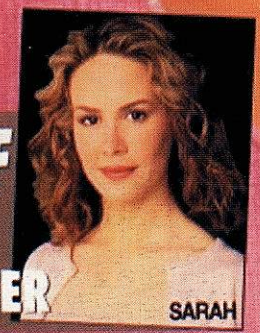

LEAP OF FAITH STYLE-SETTER

$3.99 (CAN. $4.99)
05
0 09128 46846 4
Retailers: Display Until April 16, 2002